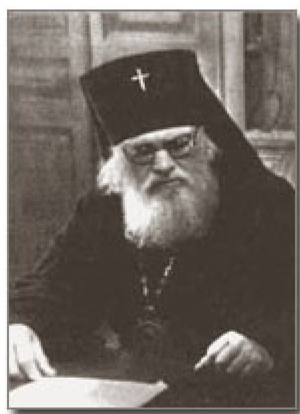
Sfântul Luca al Crimeii (1877 - 1961)

- PREDICI LA TRIOD -

La porțile Postului Mare

Carte tipărită cu binecuvântarea Prea Sfinţitului Părinte GALACTION

Episcopul Alexandriei și Teleormanului

Editura Biserica Ortodoxă, București 2004

Traducere: Adrian şi Xenia Tănăsescu-Vlas

Cuprins

Cuvânt în a 35-a duminică după Cincizecime 5

Sus să avem inimile 5

Cuvânt în duminica lui Zaheu 10

1. Setea de înnoire duhovnicească 10
2. Hristos ne cheamă la pocăinţă 13

Cuvânt în Duminica Vameşului şi Fariseului 18

1. Despre rugăciune 18
2. Apropiaţi-vă de Dumnezeu! 23

Cuvânt în Duminica fiului risipitor 26

1. Patria noastră este la Dumnezeu 26
2. Mort era, şi a înviat 32
3. Nu iubiţi lumea 37
4. Opriţi-vă în căile voastre 41
5. Calea întoarcerii la Tatăl Ceresc 44

Cuvânt în miercurea de după Duminica fiului risipitor 48

Despre răbdarea cu blândeţe a jignirilor 48

Cuvinte în Duminica Lăsatului sec de carne 52
1. Despre Judecata cea viitoare a lui Dumnezeu 52
2. Cel ce face bine săracului, dă împrumut lui Dumnezeu. 55
3. Să alegem calea dreptăţii şi a milostivirii 58
4. Judecata conştiinţei şi judecata lui Dumnezeu 61
5. Munţii se topesc de la faţa Ta 67
6. Drepţii se vor bucura, iar păcătoşii se vor tângui 73

Cuvinte în Duminica Lăsatului sec de brânză 78
1. Despre post 78
2. Despre făţărnicie 84
3. A venit Postul, maica înfrânării 90

Cuvânt la Vecernia din Duminica Lăsatului sec de brânză 94
Mergi mai întâi de te împacă cu fratele tău 94

POSTUL MARE

Cuvânt în vinerea primei săptămâni din Postul Mare 97
Despre lupta cu patimile 97

Cuvinte în prima Duminică a Postului Mare 101
1. Despre fericiri 101
2. Despre soarta ereticilor 108
3. Despre iconoclasm 113

Cuvânt în cea de-a doua Duminică din Postul Mare 117
Învăţătura lui Hristos şi învăţăturile omeneşti 117

Cuvinte în a treia săptămână din Postul Mare 122
1. În grădina Ghetsimani 122
2. Pe drumul durerii 125
3. Despre tâlhar 128
4. Despre închinarea Crucii 134

Cuvânt în Duminica Închinării Sfintei Cruci 138
Unde să căutăm mângâiere de necazuri? 138

Cuvinte în a Patra Duminică a Postului Mare 142
1. Din cuvintele tale te vei osândi 142
2. Înţelepciunea lumii şi înţelepciunea inimii curate 146

Cuvinte în cea de-a Cincea Duminică a Postului Mare 150
1. Întoarceţi-vă la Mine cu toată inima voastră 150
2. Lumina lină a cunoaşterii lui Dumnezeu în inimile cuvioase 157

Cuvânt în Duminica Floriilor 163
Litera omoară, iar duhul dă viaţă 163

SĂPTĂMÂNA PATIMILOR

Cuvinte în Miercurea Mare 166
1. Inima curăţită prin dragoste şi pocăinţă 166
2. Inima care s-a făcut sălaş diavolului 171

Cuvânt în Joia Mare 175
Cina cea de Taină a lui Hristos 175

Cuvinte în Vinerea Mare 181
1. Plângerea deasupra Epitafului 181

Cuvânt în Vinerea Mare şi Buna Vestire a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu 188
Alfa şi Omega 188

Cuvinte la Buna Vestire a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu 191
1. Credinţa noastră nu este zadarnică 191
2. „Pe Tine, Cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu Te mărim” 196

Cuvânt în Duminica de după înălţarea Sfintei Cruci 198

A şti să îţi duci crucea 198

Cuvânt în a 19-a Duminică după Cincizecime 204

Ce ne împiedică să iubim? 204

Acatistul Sfântului Luca al Crimeii, Făcătorul de minuni 208

RUGĂCIUNE PENTRU BOLNAV 221

Poze şi imagini 222

Cuvânt în a 35-a duminică după Cincizecime

Sus să avem inimile

Nu mai este mult până la Postul Mare şi azi aş vrea să vă vorbesc despre aşezarea sufletească pe care este dator s-o aibă creştinul care se pregăteşte să pornease pe calea Sfintelor Păresimi (Postul Mare al Paştelui).

După minunata săturare a celor cinci mii de oameni cu cinci pâini şi doi peşti, Domnul Iisus Hristos a poruncit ucenicilor Săi să treacă cu corabia de cealaltă parte a lacului, în Capernaum, iar El S-a dus în munte să Se roage. După ce au străbătut douăzeci şi cinci sau treizeci de stadii, ucenicii înspăimântaţi - fiindcă era vifor puternic - L-au văzut pe Iisus mergând către ei pe apă şi s-au speriat mai tare.

Domnul a săvârşit de două ori această mare minune a mergerii pe ape - şi a săvârşit-o nu pentru popor, ci pentru ucenicii Săi; iar poporul, ce rămăsese de partea cealaltă a lacului, a văzut că plecaseră cu corabia doar apostolii, iar Iisus rămăsese. Poporul a văzut că nu se mai găsea nici o corabie la faţa locului, şi au aflat în scurtă vreme că totuşi Domnul Se află deja în Capernaum.

S-au tulburat şi toţi se întrebau: „Cum a ajuns de partea cealaltă? Ce minune mai este şi asta?”, dar nimeni nu putea să dea vreo lămurire. Între timp, au venit din Tiberiada alte corăbii, aşa încât poporul a mers la Capernaum si, văzându-L acolo pe Iisus, L-au întrebat: „Rabbi! Când ai venit aici?” (Ioan 6, 8-25).

Ce le-a răspuns Iisus? El nu S-a apucat să le explice când şi cum ajunsese acolo ci, în loc de a le satisface curiozitatea, în loc de a da un răspuns simplu la întrebarea lor, Domnul a spus aceste cuvinte uimitoare: „Amin, amin grăiesc vouă: Mă căutaţi nu

fiindcă aţi văzut semne, ci fiindcă aţi mâncat din pâini şi v-aţi săturat. Lucraţi nu pentru mâncarea cea pieritoare, ci pentru mâncarea care rămâne spre viaţă veşnică, pe care Fiul Omului o va da vouă, că pe Acesta L-a pecetluit Dumnezeu Tatăl” (Ioan 6, 26-27), îndemnându-i să se gândească nu la bunătăţile pământeşti, ci la cele duhovniceşti, pe care El le-a adus oamenilor, singura pricină pentru care trebuie să alerge oamenii la Mântuitorul.

Poporul a fost înmărmurit de un asemenea răspuns neobişnuit; gândurile li s-au schimbat îndată, le-a dispărut curiozitatea, înţelegând că El i-a chemat la lucrurile lui Dumnezeu, L-au întrebat: „Ce să facem pentru a săvârşi lucrurile lui Dumnezeu?”, Iisus le-a răspuns: „Acesta este lucrul lui Dumnezeu, ca să credeţi în Cel pe Care L-a trimis El” (Ioan 6, 29).

Bineînţeles, vorbea de Sine Însuşi, căci El era Trimisul Tatălui - dar poporul n-a priceput, nu a cunoscut de ce le-a vorbit aşa, fiindcă vedeau în El doar un făcător de minuni, presupuneau că este vreun prooroc înviat prin minune, dar nu gândeau că este Fiul lui Dumnezeu. De aceea, L-au întrebat: „Ce semn ne dai ca să vedem şi să Te credem? Ce faci Tu? Tu vorbeşti de nu ştiu ce Fiu al Omului, Care ne va da viaţa veşnică. De ce ar trebui să credem asta? Părinţii noştri au mâncat mană în pustie, precum este scris: *Pâine din cer le-a dat lor de au mâncat*. Iată, părinţii noştri aveau dovada că se află sub deosebita purtare de grijă a lui Dumnezeu: mana cădea din cer şi îi hrănea. Tu prin ce-ţi dovedeşti originea preaînaltă?”.

Iisus le-a zis: „Amin, amin zic vouă: nu Moise v-a dat vouă pâinea din cer, ci Tatăl Meu vă dă vouă din cer pâinea cea adevărată, pentru că pâinea lui Dumnezeu este cea care se pogoară din cer şi dă viaţă lumii” (Ioan 6, 30-33).

Ei n-au putut pricepe nici adâncul înţeles duhovnicesc al acestor cuvinte uluitoare, ci au înţeles că Iisus vorbeşte despre o oarecare pâine minunată, ce se va pogorî pentru ei din cer la voia Tatălui Ceresc, cu care hrănindu-se vor fi sloboziţi de osteneala

pentru dobândirea pâinii de toate zilele. De aceea, I-au zis: „Doamne! Dă-ne întotdeauna pâine din aceasta”.

Iisus le-a zis: „Eu sunt pâinea vieţii; cel ce vine la Mine nu va flămânzi, şi cel ce crede întru Mine nu va înseta niciodată” (Ioan 6, 35). În continuare, Domnul vorbeşte despre faptul că numai cei ce vor mânca această Pâine, adică vor mânca Trupul Lui şi vor bea Sângele Lui, vor moşteni viaţa veşnică.

Aici începe tulburare între ascultători: „Ce tot vorbeşte? Ce cuvinte ciudate! Cum să asculţi aşa ceva?”. Şi mulţi s-au smintit de El, zicând că acestea nu sunt cuvinte de om cu mintea întreagă, şi au plecat de la El. Numai sfinţii apostoli au rămas credincioşi învăţătorului lor, şi când Iisus i-a întrebat: „Nu vreţi şi voi să vă duceţi?”, Simon Petru I-a răspuns: „Doamne! La cine să ne ducem? Tu ai cuvintele vieţii veşnice” (Ioan 6, 60-68).

Aşa a făcut Domnul Iisus şi în multe alte rânduri: nu rareori se întâmpla să nu răspundă la întrebarea care I se pusese, rostind în loc cuvinte uimitoare, tainice, pline de înţelesul cel mai adânc.

Aceasta s-a vădit cu deosebire în convorbirea cu Nicodim, care este atât de tainică, adâncă, plină de mare însemnătate. Aşa a fost şi atunci când Domnul se afla în templul din Ierusalim, unde veneau spre închinare din toate ţările cei ce primiseră credinţa iudaică, precum şi unii dintre elini, adică greci. „Deci, aceştia s-au apropiat de Filip, care era din Betsaida Galileii, şi l-au rugat grăind: „Domnule, vrem să-L vedem pe Iisus” (Ioan 12, 21-24). Nici măcar Filip n-a cutezat să-L tulbure pe Domnul, ştiind ce aşezare înaltă au totdeauna gândurile Lui, şi atunci „vine şi-i spune lui Andrei, apoi Andrei şi Filip i-au spus lui Iisus” (Ioan 12, 22).

Dar ce a răspuns Iisus? A zis cumva că pot să se apropie de El şi pot să-L vadă? Nu, ci parcă nici n-ar fi auzit întrebarea. Iată spusele Lui: „Amin, amin grăiesc vouă: dacă grăuntele de grâu, căzând în pământ, nu va muri, singur rămâne; iar dacă va muri, multă roadă aduce” (Ioan 6, 24).

Deseori s-a întâmplat ca, în mijlocul unei convorbiri cu ucenicii, Domnul să Se oprească dintr-odată când nimeni nu se aştepta şi să vorbească despre faptul că va fi dat în puterea păcătoşilor, arhiereilor şi cărturarilor, că Îl vor bate, că Îl vor răstigni pe Cruce.

Cu totul neaşteptate sunt întorsăturile gândurilor Domnului nostru Iisus Hristos. Ce înseamnă aceasta? De ce vorbirea lui Iisus este îndeobşte şi totdeauna atât de neasemănătoare cu vorbirea oamenilor obişnuiţi? Deoarece cu Duhul Său, cu gândurile Sale, cu inima Sa, El trăia, totdeauna, nemăsurat mai presus de platitudinea pământească, în care trăim noi toţi, fiindcă El este Dumnezeu Adevărat. El avea gânduri care sunt cu totul improprii oamenilor obişnuiţi: gânduri despre înalta Sa chemare, despre cumplitele pătimiri prin care avea să răscumpere, din stăpânirea diavolului, neamul omenesc. Gândurile Lui nu coborau pe pământ, ele erau întotdeauna înalte şi neobişnuit de adânci.

Poate veţi întreba: „Dar noi, care trăim în deşertăciunea de zi cu zi, cum putem să dobândim o aşezare înaltă a gândurilor, asemenea Domnului Iisus Hristos? Doar auzim adeseori că El trebuie să fie pilda noastră”.

Bineînţeles, la dumnezeiasca înălţime pe care ne-a vădit-o Domnul Iisus Hristos nici unul dintre pământeni nu e în stare să ajungă, însă dumnezeieştile Lui cuvinte, statornica rămânere a gândului (nostru) înaintea Tronului Dumnezeirii sunt pildă pe care o putem urma şi noi.

Oare nu auzim la fiecare Liturghie: „Sus să avem inimile!”? Sus, adică la Tronul lui Dumnezeu, să înălţăm inimile noastre! Fiindcă vă puteţi înălţa inimile şi gândurile la Dumnezeu dacă veţi voi, dacă vă veţi da multă osteneală ca să vă sloboziţi de legăturile murdare ale vieţii pământeşti de zi cu zi, veţi putea dobândi o aşezare înaltă a gândurilor, veţi putea citi cu osârdie Sfânta Scriptură, veţi putea merge la biserică şi veţi putea învăţa, din acest citit şi din acest mers, cum să vă înălţaţi sus duhul.

Ştim că au fost numeroşi oameni drepţi, care, închinându-şi viaţa lui

Dumnezeu, s-au depărtat de deşertăciunea lumească şi, în neîncetată rugăciune, se înălţau nemăsurat cu duhul deasupra vieţii obişnuite pământeşti, oameni ce până la o anumită treaptă s-au asemănat în această privinţă Însuşi Domnului Iisus Hristos, fiindcă au împlinit porunca apostolului Pavel: „Cele de sus gândiţi, nu cele pământeşti" (Coloseni 3, 2) - ceea ce înseamnă că şi fiecare dintre noi poate şi este dator să aibă grijă ca să nu îşi târască viaţa prin mocirla pământului.

Să luăm aminte şi la faptul că iudeii nu înţelegeau cuvintele Domnului, se mâniau, Îi întorceau spatele, socotindu-L nesănătos la minte. Ceva asemănător a continuat să se întâmple până în ziua de astăzi. Şi acum, un număr uriaş de oameni, care nu cred în Domnul Iisus Hristos, au chiar această atitudine faţă de tot ce stă scris în Evanghelie. Evanghelia nu are loc să încapă în ei: li se pare ciudată, de neînţeles, un lucru care nu seamănă a nimic, aşa încât o dau deoparte, zicând: „Ce prostie! De ce să citim asta?", şi pier de pierzarea veşnică.

Şi lucrul acesta să ne fie de învăţătură: nici unul dintre noi să nu fie atât de obraznic, să nu fie atât de josnic sufleteşte încât să spună despre cuvintele lui Hristos: „Aceasta este o prostie". Inima noastră să fie totdeauna pătrunsă de cea mai mare evlavie şi dragoste faţă de Hristos, şi El ne va învăţa toate, ne va da mare înţelepciune, ne va lua de mână şi ne va duce întru împărăţia Sa. Amin.

Cuvânt în duminica lui Zaheu

1. Setea de înnoire duhovnicească

„Iisus, intrând, trecea prin Ierihon. Şi iată un bărbat cu numele Zaheu, şi acesta era mai-marele vameşilor şi era bogat; şi căuta să vadă cine este Iisus, dar nu putea de mulţime, fiindcă era mic de statură. Şi alergând el înainte, s-a suit într-un sicomor ca să Îl vadă, căci pe acolo avea să treacă” (Luca 19, 1-4).

Vameşi se numeau strângătorii impozitelor. Ei puteau dobândi bani pe cale nedreaptă la strânsul impozitelor, şi o făceau. Erau cruzi şi lacomi, jefuiau poporul, iar poporul îi ura. Însuşi cuvântul „vameş” ajunsese pentru popor totuna cu „păcătos”.

Zaheu era mai-marele vameşilor, şi asupra lui apăsa şi mai greu ura poporului decât asupra vameşilor de rând - dar iată că omul acesta păcătos s-a aprins de dorinţa să-L vadă pe Domnul Iisus Hristos, despre Care auzise atât de multe. Când Domnul a trecut pe lângă pomul unde şedea Zaheu, El S-a oprit deodată şi a grăit: „Zaheu, coboară mai repede din pom şi mergi acasă, fiindcă astăzi trebuie să vin la tine”.

Pentru ce Domnul, trecând printr-o mulţime uriaşă de popor, şi-a întors dintr-o dată luarea-aminte asupra lui Zaheu? Pentru ce l-a chemat pe nume? Fiindcă Domnul, Atoateştiutor fiind, cunoştea nu doar numele lui Zaheu, ci şi inima lui, şi dorinţele lui.

Dar ce s-a întâmplat în sufletul lui Zaheu? Cum se simt oamenii care, asemenea lui, trăiesc în nedreptate, de Dumnezeu nu se tem şi nu se ruşinează de nimeni (Luca 18, 2)? Sufletul lor păcătos nu cunoaşte odihnă nici ziua, nici noaptea. Cât de greu este pentru ei să îndure dispreţul şi ura poporului! Propria conştiinţă le roade fără încetare,

ca un vierme crunt, inima - dar patima banilor înăbuşă totul. „N-au decât să ne dispreţuiască”, spun ei, „în schimb suntem bogaţi. Avem de toate”.

Credeţi că e uşoară o viaţă ca aceasta? Nu, ci e foarte grea. Greu este să înăbuşi mereu glasul conştiinţei. Greu este să duci povara urii şi a dispreţului oamenilor. Aşa era şi cu sufletul nefericitului Zaheu.

Dar de ce dorea el atât de puternic să Îl vadă pe Domnul Iisus Hristos, de ce s-a suit în smochin ca să-L privească măcar din depărtare? Din simplă curiozitate? Nu: el simţea şi ştia cât de Mare şi Sfânt este Domnul Iisus Hristos. El auzise despre marile Lui minuni, despre redarea văzului orbilor, despre învierea morţilor, şi sufletul lui păcătos tresaltă.

Nu simpla curiozitate îl atrăsese, ci dorinţa tare de a privi măcar la Cel mai sfânt decât toţi sfinţii, la Cel atât de nesfârşit potrivnic întunecării şi nedreptăţii propriului lui suflet. Conştiinţa lui păcătoasă era mişcată ca niciodată. El năzuia să-L vadă pe Proorocul Cel minunat, asemenea Căruia lumea încă nu cunoscuse, şi în inima sa gândea: „Dar eu, păcătosul, voi rămâne încurcat şi pe mai departe în viaţa aceasta ticăloasă, pentru care oamenii mă urăsc şi mă dispreţuiesc?”

Iar Domnul ştia ce cotitură avusese loc în sufletul lui păcătos, ştia că acest suflet nu este greu de mântuit. Tocmai de aceea S-a şi hotărât să meargă în casa lui Zaheu.

Zaheu s-a dat jos repede din pom şi a fugit acasă pentru a-L primi pe Domnul Iisus Hristos. După aceea, cutremurat de vizita lui Hristos, a stat înaintea Lui și, lepădând îndată şi cu hotărâre lăcomia sa de bani, a zis: „Iată, jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor, şi dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit” (Luca 19, 8).

Iată ce pildă de adâncă pocăinţă; iată cât de adânc a cutremurat sufletul acestui om păcătos cercetarea dumnezeiască. Tocmai la el, un păcătos atât de ticălos,

dispreţuit de oameni, să vină Însuşi Domnul Iisus Hristos?!

Dar Domnul ce a răspuns? „Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia, căci şi acesta este fiu al lui Avraam” (Luca 19, 9).

Aşadar, Zaheu, om păcătos, mânat de nevoia simţită lăuntric a renaşterii duhovniceşti, a început să caute întâlnirea cu Hristos - şi această întâlnire a avut loc, aducând mântuire casei lui. Sfânta Biserică ne îndeamnă să-L căutăm pe Domnul urmând pilda lui Zaheu, să înviem în sufletul nostru frica de Dumnezeu dându-ne seama de păcătoşenia noastră şi de nevoia pocăinţei şi înnoirii.

Dar noi, spuneţi-mi, oare puţine păcate avem? Oare nu suntem toţi datori să ne pocăim din toată inima, asemeni lui Zaheu, şi, asemenea lui, să ne plătim datoriile faţă de cei pe care i-am necăjit? Să ne fie pildă întotdeauna această întoarcere la credinţă a mai-marelui vameşilor. Să ne străduim şi noi, când ne va cerceta Domnul în chip nevăzut, să Îl primim aşa cum L-a primit Zaheu şi să ne învrednicim de aceleaşi cuvinte pe care le-a auzit el. Amin.

2. Hristos ne cheamă la pocăință

Sfânta Biserică ne cheamă astăzi să pătrundem în tâlcul istorisirii evanghelice despre Zaheu. Aş vrea să vă atrag luarea-aminte asupra următoarelor ei momente.

Când Domnul Iisus Hristos, trecând pe lângă Zaheu, S-a oprit şi l-a chemat pe nume ca pe un prieten, ca pe un cunoscut vechi: „Zahee, coboară-te degrabă, căci astăzi în casa ta trebuie să rămân" (Luca 19, 5), ce vifor a cutremurat pe neaşteptate inima păcătosului vameş?

„În casa mea vrea să vină acest Sfânt al sfinţilor, acest Făcător de minuni? Aşadar, nu Îi este scârbă de mine?". Totul s-a răsturnat deodată în inima lui: a devenit dintr-o dată alt om.

Veți întreba: „De ce s-a petrecut în el o astfel de schimbare?".

Deoarece „cuvântul lui Dumnezeu e viu şi lucrător şi mai ascuţit decât orice sabie cu două tăişuri, şi pătrunde până la despărţitura... dintre încheieturi şi mădulare" (Evrei 4, 12), într-un anume fel el taie omul în două dintr-o dată, schimbând totul în el. Puterea chemării Domnului, puterea dragostei dumnezeieşti e nesfârşit de mare. Ea a pricinuit o astfel de întorsătură nu doar în sufletul lui Zaheu, ci şi în sufletul unui alt vameş - Levi, ce mai apoi a devenit sfântul apostol şi evanghelist Matei.

Şi acum, când citim sau când auzim cuvintele lui Dumnezeu ce sunt întipărite în Evanghelie, ele pricinuiesc acelaşi cutremur în sufletele noastre.

Ştim din Vieţile Sfinţilor că mulţi dintre ei au apucat-o pe calea nevoinţei datorită simplului fapt că au ascultat în biserică spusele lui Hristos: „Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea sa şi să-Mi urmeze Mie" (Matei 16, 24), sau cuvintele grăite cărturarului ce căuta desăvârşirea: „Dacă voieşti să fii desăvârşit,

du-te, vinde averea ta, dă-o săracilor” (Matei 19, 21), sau cuvintele despre faptul că El trebuie iubit mai mult decât tatăl şi mama, decât fraţii şi surorile, chiar decât propria viaţă (Matei 10, 37).

Cuvintele acestea ale Domnului au lucrat cu atâta putere asupra sufletelor lor încât s-au hotărât deodată să lase totul, să vândă totul şi să împartă la săraci, să-şi părăsească familia, să îşi ia crucea şi să urmeze lui Hristos. Aşa s-a întâmplat cu sfinţii Antonie cel Mare, Macarie Egipteanul, ce au plecat în pustia sălbatică a Egiptului, precum şi cu mulţi alţii.

Iată, aşadar, ce putere are cuvântul lui Dumnezeu - dar care este taina acestei puteri? De ce are cuvântul lui Dumnezeu o lucrare atât de puternică asupra oamenilor? De ce l-au cutremurat atât de mult pe Zaheu cuvintele simple ale Mântuitorului? Fiindcă în cuvintele acestea, care i-au fost grăite lui, dar ne privesc pe toţi, se simţea nemărginita dragoste dumnezeiască a Mântuitorului nostru, se simţea că pe noi, păcătoşii, ticăloşii, călcătorii legii dumnezeieşti, Hristos nu ne leapădă, ci Îi este milă de noi, ne iubeşte şi ne cheamă pe calea mântuirii.

Iar fariseii, care se socoteau pe sine drepţi şi dascăli ai lui Israel, îi urau şi îi dispreţuiau pe acei nefericiţi, îi înfierau cu vorbe rele, nu voiau să aibă de-a face în nici un fel cu ei, socotindu-i necuraţi şi nevrednici.

Hristos însă nu a făcut aşa. Când a intrat în casa lui Zaheu, ce L-a primit cu bucurie, acolo au venit de asemenea mulţi vameşi, mulţi păcătoşi, multe desfrânate, şi au şezut cu El la masă. Fariseii şi cărturarii, văzând aceasta, erau nemulţumiţi şi cârteau împotriva Domnului.

Altă dată, într-o situaţie asemănătoare, El le-a răspuns lor, cei care îşi puneau nădejdea numai în rugăciunile lor făţarnice, făcute de ochii lumii la răspântii, şi care sperau să dobândească prin aceasta mântuirea: „Mergând, învăţaţi-vă ce înseamnă: **Milă voiesc, iar nu jertfă**; că n-am venit să chem pe drepţi, ci pe păcătoşi la pocăinţă” (Matei

9, 13).

A fost o vreme când era nevoie de jertfe, fiindcă acestea erau preînchipuire a singurei Jertfe adevărate, a Jertfei pe Cruce de pe Golgota - dar după ce s-a săvârşit această înfricoşată şi ultimă Jertfă, vechile jertfe au încetat şi a venit o eră nouă, era milostivirii şi a dragostei, pe care a adus-o pe pământ Domnul Iisus Hristos.

El vrea de la noi bunătate, milostivire faţă de oamenii nefericiţi, slabi, faţă de cei căzuţi şi dispreţuiţi, chiar şi faţă de cei pe care s-ar părea că avem depline drepturi de a-i considera lepădaţi: faţă de hoţi, de bandiţi, de prostituate, de ucigaşi.

Veţi întreba: „Cum aşa, suntem datori să îi iubim şi pe ăştia?". Da, tocmai cu ei trebuie să fim mai atenţi, tocmai faţă de ei trebuie să avem cât mai mult tact în cuvinte, fiindcă ei sunt grav bolnavi cu duhul.

Nu-i aşa că faţă de trupul bolnav avem mai multă grijă şi gingăşie decât atunci când este sănătos? Ei bine, să ştiţi că şi aceşti nefericiţi, pe care noi îi socotim nişte lepădaţi, aceşti criminali, au şi ei inimă omenească, îi mustră conştiinţa, se chinuie. Le este greu să ducă povara lepădării, dispreţului şi blestemului obştesc.

Ştiu din experienţă cât de uşor este să mişti chiar şi o asemenea inimă nelegiuită. Credeţi-mă, până şi criminalul cel mai înrăit se cutremură în inima sa când aude nu vorba rea a osândirii, ci vorbe de respect şi dragoste. Sufletul lui poate fi renăscut printr-o vorbă bună, dacă arătăm respect pentru demnitatea lui de om căzută atât de jos; astfel putem săvârşi în el o întorsătură asemenea celei pe care a săvârşit-o Domnul în inima vameşului Zaheu - şi el va merge după voi, va începe să vă slujească, vă va plăti cu un adânc devotament pentru faptul că nu îl blestemaţi, că nu îl osândiţi, pentru vorba voastră bună, cu care nu era deloc obişnuit.

Aşadar, să nu ne semeţim asupra nimănui, să ne aducem aminte totdeauna de păcatele noastre şi să iubim pe toţi semenii noştri, până la unul, fiindcă nu ştim cum este

inima lor înaintea lui Dumnezeu. Vieţile sfinţilor ne arată că au fost tâlhari care au săvârşit mulţime de omoruri, iar după aceea, sub înrâurirea (influența) harului lui Dumnezeu, au încetat deodată, şi-au coborât mâinile însângerate şi au intrat cu capul adânc plecat în mănăstire, unde s-au pocăit ani îndelungi aşa cum noi nu ştim să ne pocăim - iar Domnul a primit pocăinţa lor şi i-a îndreptăţit cu desăvârşire în aşa fel că au primit chiar darul facerii de minuni. Şi atunci, cum vom cuteza noi să ne semeţim asupra celor care se vor pocăi, poate, şi vor primi de la Atotputernicul Dumnezeu iertarea tuturor păcatelor? Căci numai pocăinţa adâncă ne curăţeşte înaintea lui Dumnezeu.

Vameşi, tâlhari şi desfrânate au ascultat chemarea lui Hristos la pocăinţă şi I-au adus, jertfă, inimile lor înfrânte. Domnul a mântuit nu numai pe Zaheu, ci şi pe desfrânata ce I-a spălat picioarele cu lacrimi, le-a şters cu părul ei şi a vărsat peste el mir de mult preţ (Luca 7, 38); a mântuit şi pe tâlharul răstignit alături de El pe cruce, care a zis: „Pomeneşte-mă, Doamne, când vei veni întru Împărăţia Ta. Domnul i-a răspuns: Astăzi vei fi cu Mine în rai” (Luca 23, 42-43).

Domnul a venit să caute şi să mântuiască pe cel pierdut (Luca 19, 10) - nu doar pe cei pierduţi care-L înconjurau în timpul vieţii Sale pământeşti, ci şi pe cei din vremurile următoare, printre care ne numărăm şi noi. El stă la inima fiecăruia dintre noi, şi bate, şi cere cu smerenie să-L lăsăm înăuntru. El Se opreşte lângă fiecare dintre noi, ne cheamă pe nume, şi ne cheamă la pocăinţă, şi ne mântuieşte.

Nici în vremea de astăzi nu sunt puţini păcătoşi mari asemenea lui Zaheu, dar unii dintre ei, spre deosebire de acesta, nu se hotărăsc nici măcar să privească la Crucea lui Hristos, nu se hotărăsc să intre în biserică, socotindu-se pierduţi, gata osândiţi, socotind că nimeni nu-i va mai mântui şi că Hristos le-a întors spatele. Credeţi că e adevărat? Nu, nicidecum. Domnul nu întoarce spatele nimănui. El a zis: „Pe cel care vine la Mine nu-l voi scoate afară (Ioan 6, 37). Eu sunt Păstorul cel bun. Păstorul cel bun Își pune sufletul Său pentru oile Sale” (Ioan 10, 11).

Pentru noi toţi, oile cele bolnave şi râioase, Domnul a pus sufletul Său pe Crucea de pe Golgota. La Sfântul Proroc Iezechiil citim: „Eu voi paște oile Mele şi le voi odihni pe ele, zice Domnul Dumnezeu. Pe cea pierdută o voi căuta, şi pe cea rătăcită o voi întoarce, şi pe cea zdrobită o voi întări, şi pe cea tare o voi păzi, şi le voi paste pe ele cu judecată” (Iezechiel 34, 15-16).

Iată ce spune din partea Domnului prorocul Isaia: „Au doară va uita femeia pe pruncul său, sau nu îi va fi milă de fiii pântecelui său? Că de va şi uita femeia pe aceştia, Eu nu te voi uita pe tine, zice Domnul” (Isaia 49, 15).

Atât de mare este iubirea de oameni a lui Dumnezeu! Chiar dacă omul va fi plin de tot păcatul şi va face tot ce îi închide intrarea în împărăţia cerurilor, chiar dacă un mare nevoitor va deveni preacurvar şi ucigaş, tot nu trebuie să deznădăjduiască. Chiar dacă va ajunge cineva la treapta cea mai de pe urmă a fărădelegii, iar apoi se hotărăşte să se întoarcă pe calea virtuţii, Domnul şi pe unul ca acesta îl primeşte, şi de unul ca acesta Îroi este milă, şi îl vindecă, şi îl întăreşte, şi se bucură de mântuirea lui ca un Păstor bun, ca un Părinte iubitor. El nu leapădă niciodată pocăinţa lipsită de făţărnicie.

Deci, să ne amintim întotdeauna de aceasta şi să năzuim spre Domnul cu toată inima. Amin.

1. Despre rugăciune

Se apropie Postul Mare, vreme de rugăciune şi pocăinţă, vreme foarte însemnată a vieţii noastre - fiindcă ce lucru poate fi mai însemnat pentru creştini decât rugăciunea şi pocăinţa?

Sfântul apostol şi evanghelist Matei ne spune că atunci când Domnul Iisus Hristos a ieşit la propovăduire, primul lucru pe care a început să-l înveţe a fost pocăinţa. El îi chema pe toţi la pocăinţă prin următoarele cuvinte: „Pocăiţi-vă, că s-a apropiat Împărăţia cerurilor" (Matei 3, 2). Chemarea la pocăinţă va răsuna mereu în răstimpul de pregătire pentru Post şi în timpul Postului - astăzi însă vom vorbi despre rugăciune.

Rugăciunea este cea mai însemnată dintre lucrările omeneşti fiindcă, prin rugăciune, duhul omului intră în împărtăşire nemijlocită cu Duhul Cel Dumnezeiesc. Prin rugăciune intrăm în împărtăşire cu Însuşi Dumnezeu, şi cel a cărui rugăciune se face de o adâncime continuă şi neobişnuit de lucrătoare, cel care a ajuns la rugăciunea cu care se ruga cuviosul şi de Dumnezeu purtătorul părintele nostru Serafim de Sarov, ştie preabine, din propria experienţă, cum are loc împărtăşirea cu Duhul Cel dumnezeiesc; ştie că oamenii primesc totul de la Dumnezeu cu ajutorul rugăciunii şi în rugăciune: aşa primesc şi îndreptarea cea adevărată a vieţii lor, şi pocăinţa, şi mângâierea, şi odihna, altfel spus tot ce este de trebuinţă omului ca să se mântuiască.

Nu este nimic mai însemnat decât rugăciunea; pe de altă parte, nimic nu este mai greu, fiindcă lucrările omeneşti sunt cu atât mai grele, cu cât sunt mai însemnate. Prin

propriile noastre sforţări nu putem pricepe întreaga însemnătate a rugăciunii şi cu atât mai mult nu ne putem ruga în chip plăcut lui Dumnezeu. Toţi oamenii, până la unul, au nevoie, în această mare lucrare, de atotputernicul ajutor al Duhului Sfânt, fiindcă iată ce spune Sfântul Apostol Pavel în Epistola către romani: „Duhul vine în ajutor slăbiciunii noastre, căci noi nu ştim să ne rugăm cum trebuie, ci Însuşi Duhul Se roagă pentru noi cu suspine negrăite" (Romani 8, 26).

Pentru noi, păcătoşii, care nu am ajuns la o asemenea stare duhovnicească, este greu chiar să şi visăm la marea rugăciune atotcuprinzătoare cu care se rugau toţi sfinţii; este însă nevoie să ştim măcar lucrurile cele mai importante, cele mai elementare despre cum trebuie să fie îndeobşte rugăciunea.

În pilda despre vameş şi fariseu, pe care aţi ascultat-o astăzi, Însuşi Domnul Iisus Hristos ne vorbeşte despre cum trebuie şi cum nu trebuie să ne rugăm. Nu trebuie să ne rugăm ca fariseul - fiindcă, luaţi seama, în ce consta de fapt rugăciunea lui? Ea se reducea la înălţare de sine înaintea lui Dumnezeu, fiindcă fariseul înălţa mulţumită lui Dumnezeu doar pentru că el nu se credea atât de josnic ca alţi oameni, se lăuda cu părutele sale calităţi - în timp ce vameşul, strângător de dări, urât şi dispreţuit de către toţi oamenii, socotindu-se mare păcătos, stătea cu capul în piept, necutezând să îşi ridice nici ochii către cer şi, lovindu-şi pieptul, se mulţumea să ceară: „Dumnezeule! Milostiv fii mie, păcătosului!" (Luca 18, 13)

Prin această rugăciune sfântă, el împlinea cea dintâi poruncă dată de Hristos în Fericiri: „Fericiţi cei săraci cu duhul" (Matei 5, 3), recunoscându-şi nevrednicia, păcătoşenia, înspăimântându-se cât de josnic şi de urâcios era în faţa lui Dumnezeu din pricina păcatelor sale. În sufletul lui se înstăpânise mântuitorul simţământ al defăimării de sine, smerenia adâncă, apăruse sfânta nevoie de pocăinţă înaintea lui Dumnezeu - şi Domnul l-a miluit, fiindcă pentru Dumnezeu cel mai însemnat lucru este smerenia, starea de pocăinţă a sufletului nostru, recunoaşterea de către noi a adâncii noastre păcătoşenii şi

nevrednicii. Dumnezeu i-a dăruit harul Său acelui vameş păcătos, nefericit, care s-a smerit înaintea Lui, însă l-a luat de la trufaşul fariseu, fiindcă „Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriţi le dă har” (1 Petru 5, 5 şi Iacov 4, 6).

Celor mândri le stă împotrivă, fiindcă trufia este însuşirea de căpetenie a satanei însuşi. Satana este pătruns cu totul de trufie şi toţi cei mândri seamănă cu el, drept care, dacă nu se vor pocăi, îi aşteaptă osânda veşnică. Ascultaţi ce spune Sfântul Proroc Isaia despre înfricoşata zi a Judecăţii ce va să vină, despre ceea ce îi aşteaptă pe toţi cei trufaşi şi semeţi: „Că ochii Domnului sunt înalţi, iar omul este smerit, şi se va smeri semeţia oamenilor, şi Se va înălţa Domnul Singur în ziua aceea, că ziua Domnului Savaot peste tot semeţul şi trufaşul, şi peste tot cel înalt şi măreţ, şi se vor smeri, şi peste tot cedrul Libanului cel înalt şi ridicat, şi peste tot stejarul Basanului, şi peste tot muntele înalt, şi peste tot dealul înalt, şi peste tot turnul înalt, şi peste tot zidul înalt... şi va cădea semeţia oamenilor” (Isaia 2, 11-15, 17).

Cuvintele acestea au fost scrise de către Sfântul Proroc Isaia în vechimea îndepărtată, însă ne privesc şi pe noi. Ce mult urăşte Dumnezeu toată semeţia şi trufia! Ca să arate cu mai multă putere lucrul acesta, prorocul prezice pieire neîndoielnică în Ziua cea înfricoşată a Domnului până şi munţilor înalţi, cedrilor Libanului şi stejarilor Basanului, care simbolizează tot ce este semeţ şi trufaş.

Iată însă ce spune Domnul despre cei smeriţi prin gura aceluiaşi proroc: „Sălăşluiesc în loc înalt şi sfânt, şi sunt cu cei smeriţi şi înfrânţi, ca să înviorez pe cei cu duhul umilit şi să îmbărbătez pe cei cu inima înfrântă” (Isaia 57, 15).

Din cuvintele acestea, vedem cât de dragi sunt Domnului cei smeriţi şi cu inimă înfrântă, cât de mult îi iubeşte El: numai către aceştia îşi întoarce privirea Sa cea milostivă, trimiţându-le harul Său cu nemărginită îmbelşugare. El spune: „Spre cine voi căuta, fără numai spre cel smerit şi blând, şi care tremură de cuvintele Mele?” (Isaia 66, 2).

Şi inima vameşului a fost înviată de harul lui Dumnezeu, pentru rugăciunea lui cea smerită de pocăinţă: a plecat din templu mult mai îndreptăţit decât fariseul. În pildă nu se spune că fariseul a fost cu totul osândit, însă aceasta se subînţelege, fiindcă oricine se înalţă va fi smerit (Luca 18, 14).

În predica de pe munte, Domnul a spus limpede ce preţ are în ochii Săi dreptatea fariseilor: „De nu va prisosi dreptatea voastră mai mult decât a cărturarilor şi a fariseilor, nu veţi intra întru Împărăţia Cerurilor" (Matei 5, 20). Şi în această pildă vedem că trufaşul „dascăl al cucerniciei" şi „îndrumător duhovnicesc" al poporului israelit s-a arătat în ochii lui Dumnezeu mult mai prejos decât dispreţuitul vameş, care era socotit lepădat cu totul, dar care a primit, pentru smerenia sa, iertarea de păcate.

Vameşul încălcase poruncile date prin Moise, în schimb a împlinit cea mai însemnată dintre poruncile lui Hristos: s-a pătruns de sfânta smerenie, în timp ce fariseul a încălcat această poruncă, a nesocotit lucrul despre care vorbeşte Sfântul Apostol Pavel în marele său imn al dragostei: „Dragostea nu se înalţă, nu se trufeşte" (1 Corinteni 13, 4). Fariseul se mândrea cu dreptatea sa, se semeţea asupra vameşului păcătos, ceea ce înseamnă că era lipsit de dragoste - iar cine este lipsit de dragoste, stă departe de Dumnezeu. El a vădit în rugăciunea sa toate trăsăturile hâde ale îndreptăţirii de sine, socotindu-se pe sine drept şi curat înaintea lui Dumnezeu. Asta în timp ce marii sfinţi nu se socoteau niciodată drepţi şi vrednici înaintea lui Dumnezeu. Aşa era cuviosul Serafim, care nici nu se numea pe sine altfel decât „sărmanul Serafim".

Cine a fost mai apropiat de Dumnezeu şi mai drept înaintea lui decât Sfântul Ioan Gură de Aur, unul dintre cei mai mari ierarhi şi dascăli ai lumii? Şi totuşi, într-una dintre rugăciunile lui, pe care o citim în fiecare seară, iată cererea pe care o înalţă el către Dumnezeu: „Doamne al cerului şi al pământului, pomeneşte-mă pe mine, păcătosul robul Tău, ruşinatul şi necuratul, întru împărăţia Ta". Cuvântul „ruşinat" înseamnă „necinstit, de ruşine, spurcat". Iată cum se numea pe sine, iar Dumnezeu l-a preaînălţat,

aşezându-l pe unul dintre cele dintâi locuri în ceata drepţilor.

Şi între noi sunt însă nu puţini oameni cu aşezare sufletească fariseică. Aceştia merg întotdeauna cu osârdie la biserică, ţin toate posturile şi rânduielile bisericeşti, însă la spovedanie preotul nu-i poate face cu nici un chip pe unul dintre aceşti „de sine îndreptăţiţi” să se pocăiască. Orice i-ai întreba, răspunsul este unul singur: „Nu am păcătuit cu nimic”. Aceasta nu este oare aşezarea sufletească a fariseului, cu totul potrivnică aceleia în care au trăit şi au murit toţi sfinţii? Aceşti nefericiţi nu au cugetat niciodată la cuvintele scrise în cartea lui Iov: „Slugilor Sale nu Se încrede, şi în îngerii săi vede neajunsuri” (Iov 4, 18). Dacă în îngerii Săi vede Dumnezeu neajunsuri, ce să mai zicem de noi înşine? Şi atunci, cum să ne rugăm cu această rugăciune fariseică? Cum să nu ne pătrundem de smerenia vameşului păcătos, singura rugăciune potrivită nouă: „Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!”.

Datori suntem cu toţii să ne plecăm capetele adânc şi să ne aţintim privirile în pământ înaintea măririi slavei lui Dumnezeu, aducându-ne aminte de păcatele noastre fără număr şi temându-ne de mânia lui Dumnezeu: iată ce ne învaţă această sfântă pildă a lui Hristos despre vameş şi fariseu. Deci, să ne-o amintim întotdeauna şi mai ales când vom începe nevoinţa pocăinţei în zilele Postului Mare. Să ne rugăm aşa cum s-a rugat vameşul, şi Domnul ne va milui, şi ne va îndreptăţi, şi ne va da harul Sfântului Duh. Amin.

2. Apropiați-vă de Dumnezeu!

Duminica trecută am ascultat istorisirea evanghelică despre Zaheu. Istoria mântuirii lui ne arată că dacă păcătosul se pătrunde de dorinţa aflării lui Dumnezeu şi de cea a dobândirii înnoirii duhovniceşti, mila dumnezeiască îi împlineşte în dar amândouă dorinţele. Însă cum trebuie să-L căutăm pe Dumnezeu, şi ce este de trebuinţă pentru înnoirea duhovnicească? La această întrebare ne răspunde mai amănunţit pilda despre vameş şi fariseu. După cum spune evanghelistul, ea a fost rostită pentru cei „ce se nădăjduiau întru sine cum că sunt drepţi şi defăimau pe ceilalţi" (Luca 18, 9).

Prin pilda aceasta, Domnul arată că Lui Îi plac nu cei încrezuţi şi mândri, ci oamenii smeriţi, care se pocăiesc. Cei dintâi sunt înfăţişaţi în pildă sub chipul fariseului, iar ceilalţi - sub chipul vameşului. Atât vameşul cât şi fariseul au venit la templu ca să se roage - dar câtă deosebire între ei atât în privinţa stării lăuntrice cât şi în privinţa înfăţişării!

Fariseul a mers îndată în faţă, şi primele cuvintele ale rugăciunii lui lăuntrice au fost cuvinte prin care se înălţa pe sine: „Dumnezeule! Mulţumescu-ţi că nu sunt ca ceilalţi oameni, răpitori, nedrepţi, preacurvari, sau ca şi acest vameş" (Luca 18, 11).

Câtă trufie şi osândire a celorlalţi sunt în această rugăciune a fariseului! El dă mulţumită lui Dumnezeu nu pentru milostivirea Lui, nu pentru buna Lui purtare de grijă arătată faţă de lume şi oameni, ci pentru faptul că el, fariseul, ar fi fost pesemne cel mai bun dintre oameni. Trufia nu-i îngăduia să privească în propriul suflet, să vadă în el păcatele şi să se numere pe sine între păcătoşi, între cei ce au nevoie de pocăinţă şi de milostivirea lui Dumnezeu. Nu păcatele şi patimile, ci virtuţile şi meritele a început fariseul să şi le pună înaintea lui Dumnezeu: „Postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate câte câştig" (Luca 18, 12). Aşa se poate purta numai trufia omenească,

ce nu doreşte să priceapă că prin aceasta se depărtează de Dumnezeu.

Cât de adesea ne mândrim atunci când păzim postul, socotindu-ne mai buni decât cei care nu postesc; cât de adesea ne cuprinde slava deşartă când ne ajutăm cu ceva aproapele; cât de adesea ne admirăm singuri şi ne ridicăm în slăvi calităţile, uitând că înaintea lui Dumnezeu suntem doar „slugi nevrednice” (Luca 17, 10), că la o faptă bună avem zeci şi sute de fapte rele şi că de lăudat n-avem de ce şi nu avem cu ce. Fiecare dintre noi se consideră în adâncul sufletului mai bun decât ceilalţi sau, în orice caz, nu mai rău. Cât de aproape suntem, prin trufia noastră, de fariseul din pilda de astăzi, şi câtă nevoie, neapărată nevoie, avem a urma vameşului, a fi mai aproape de el prin smerenie şi prin simţământul de pocăinţă!

Deci, să ne adunăm acum luarea-aminte asupra vameşului, asupra purtării lui din templu. El a intrat acolo cu conştiinţa adâncii sale păcătoşenii şi vinovăţii înaintea lui Dumnezeu, totodată şi cu sete de înnoire duhovnicească, în pragul templului s-a oprit însă, neîndrăznind să păşească mai departe, nici să-şi ridice ochii, nici să privească în jur.

Intrând, el a simţit îndată că Dumnezeu este de faţă, a înţeles că templul era loc sfânt al Celui Preaînalt, că Însuşi Dumnezeu întâmpina acolo pe tot cel ce intra. Simţind aceasta, sufletul păcătos s-a cutremurat şi s-a întors cu strigăt de rugăciune către milostivirea lui Dumnezeu: „Dumnezeule! Milostiv fii mie, păcătosului” (Luca 18, 13).

Inima lui a tresărit şi conştiinţa i s-a deschis pentru adâncă pocăinţă şi mărturisire înaintea Feţei lui Dumnezeu. Şi iată că păcatele săvârşite au început să se scoale în amintire unul câte unul, iar el le retrăia cu simţământul vinovăţiei, al înţelegerii fărădelegii săvârşite. Plecându-şi capul tot mai jos şi lovindu-se în piept, a continuat să strige către milostivirea lui Dumnezeu: „Dumnezeule! Milostiv fii mie, păcătosului!”.

Câte necazuri şi amaruri nu le făcuse săracilor, văduvelor şi orfanilor, împilându-i cu dări nelegiuite! Câte lacrimi nu făcuseră acestea să se verse! Câte ocări, blesteme şi ameninţări nu fuseseră îndreptate către el! Toate acestea i-au umplut din nou

sufletul, sfâşiindu-i inima cu durerea amară a pocăinţei. Cu ce să se îndreptăţească înaintea lui Dumnezeu? Unde să afle ocrotire? Doar în milostivirea lui Dumnezeu - şi iată că vameşul păcătos strigă iar şi iar către Dumnezeu: „Dumnezeule! Milostiv fii mie, păcătosului!”.

Îndelung s-a rugat astfel vameşul, cu pocăinţă şi cu inimă înfrântă, până ce de pe sufletul lui a coborât apăsarea şi întinăciunea păcatului şi s-a curăţit prin milostivirea lui Dumnezeu, îndreptăţit de Dumnezeu (Luca 18, 14), a ieşit din templu - a ieşit cu totul alt om şi de acum pentru o altă viaţă. Aşa s-a petrecut renaşterea vameşului.

De ce a reuşit vameşul să trăiască adânc în templu simţământul păcătoşeniei sale şi să se curăţească? Fiindcă pocăinţa lui începuse cu mult înainte de rugăciunea din templu. Acolo nu a făcut decât să se întărească şi să se prefacă în mărturisire vie, din inimă curată, înaintea lui Dumnezeu.

Sfânta Biserică, pregătindu-ne pentru Postul Mare, ne dă drept călăuză chipul vameşului, pocăinţa şi rugăciunea lui.

Dumnezeule! Milostiv fii mie, păcătosului! Mulţi dintre noi cunosc această rugăciune, şi totuşi n-o rostesc din inimă - ea însă ascunde în sine putere harică şi ne apropie de smerenie şi pocăinţă, iar prin aceasta şi de milostivirea lui Dumnezeu.

La priveghерea de ieri, Sfânta Biserică, tot pregătindu-ne pentru Post, ne deştepta duhul la pocăinţă strigând: „Uşile pocăinţei deschide-mi mie, Dătătorule de viaţă” şi prin aceasta arătând că prin păcatele noastre ruşinoase ne-am spurcat locaşul trupului şi că trebuie să strigăm către Dumnezeu în rugăciuni, nădăjduind doar în milostivirea Lui: „Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta”. Amin.

Cuvânt în Duminica fiului risipitor

1. Patria noastră este la Dumnezeu

Astăzi am ascultat pilda lui Hristos despre fiul risipitor. Această pildă adânc mişcătoare, luminată de dumnezeiasca lumină a dragostei, ne învaţă cât de nemăsurată este milostivirea şi atotiertarea lui Dumnezeu, cât de însemnată, neapărat trebuincioasă, e pocăinţa.

Fiul desfrânat era cel mai tânăr, şi de aceea slujeşte drept chip al tinereţii. Tinerii se abat adeseori de la calea dreaptă - şi iată că pe calea cea grea a pierzării a mers şi acest fiu mezin, care s-a plictisit în casa tatălui său, care a vrut să aibă libertate, a vrut să-şi rânduiască viaţa după bunul său plac.

El şi-a rugat tatăl să-i dea partea cuvenită din moştenire, iar după ce-a primit-o a plecat de la el într-o ţară îndepărtată. Acolo, în goana sa după plăceri şi veselie, a căzut grabnic pe calea pierzării; şi-a cheltuit averea cu femeile desfrânate şi cu beţivii, ajungând la deplină sărăcie şi foamete, aşa încât a fost nevoit să se apuce de păscut porcii.

Flămânzind greu, s-ar fi bucurat să mănânce nutreţul porcilor, dar nici acela nu i se dădea. În privinţa duhovnicească, a căzut cum nu se poate mai jos, ajungând la starea dobitocească, şi a început a trăi cu porcii în cel mai nemijlocit înţeles al cuvântului.

Pentru tineret este foarte firească năzuinţa spre plăceri şi veselie, fiindcă el nu cunoaşte viaţa și nu înţelege toată asprimea ei. Am văzut mulţi tineri care, în goana lor după desfătări după o viaţă veselă şi îndestulată, au zburat ca fluturii la lumină, la foc, şi şi-au ars aripioarele, şi au căzut în păcat, iar apoi şi în deznădejde. Această deznădejde îi face pe mulţi să nu mai întrezărească nici o lumină, nici un rost în viaţă, căci, înainte

vreme, rostul vieţii era pentru ei restrâns la plăceri şi bucurii - aşa încât, simţind viaţa ca pe o povară, îi pun capăt sinucigându-se.

Alţii, coborându-se mult moralmente şi duhovniceşte, la fel ca fiul desfrânat, îşi târăsc viaţa - o viaţă adânc pătimaşă, nevrednică -, dispreţuindu-se şi necinstindu-se pe ei înşişi. Aceştia sunt gata de orice josnicie, numai să-şi prelungească jalnica şi ruşinoasa lor existenţă: căci dacă omul îşi îndreaptă toate gândurile, toate năzuinţele, numai către distracţii şi bucurii, el uită nu doar de datoria sa înaintea oamenilor, înaintea părinţilor, ci - lucrul cel mai cumplit - uită cu desăvârşire de Dumnezeu: iar cel ce uită de Dumnezeu este uitat şi el de Dumnezeu, cade sub stăpânirea patimilor, sub stăpânirea dracilor şi, în acest vifor al patimilor, se coboară din ce în ce mai mult, ajungând tot mai aproape de starea dobitocească şi nimerind în tovărăşia unor oameni care pot fi asemuiţi doar cu turma de porci a fiului desfrânat, oameni care n-au nimic sfânt, oameni deşerţi, împovăraţi de toate patimile, ce nu dau înapoi dinaintea nici unei fărădelegi, care trăiesc doar ca să-şi umple burta, iar apoi, săturându-se, să se tăvălească în mocirlă şi să doarmă - şi ajunge la fel ca ei, vrednic să fie în rândul lor.

În pilda despre fiul desfrânat, Domnul Iisus Hristos arată acestor tineri căzuţi în deznădejde calea pe care se cuvine lor să se mântuiască. Fiul desfrânat, ajungând într-o atare stare jalnică, s-a trezit, şi-a venit în fire şi şi-a zis: „Ce fac eu, nebunul de mine? Doar pier de foame aici, în vreme ce la tatăl meu orişice slugă are pâine. Voi merge, mă voi întoarce la tata, mă voi pocăi şi îi voi spune: nu sunt vrednic să mă numesc fiul tău, fiindcă sunt fiu desfrânat; primeşte-mă în rândul argaţilor tăi” (Luca 15, 19).

Aşadar, fiul desfrânat a intrat în calea pocăinţei - şi luaţi aminte cum l-a primit tatăl lui, cu ce bucurie şi dragoste mare. Văzându-l din depărtare, i-a alergat în întâmpinare, a poruncit robilor să aducă haina şi încălţămintea cea mai bună, şi să pună inel în degetul lui, şi să facă pentru el ospăţ. Şi toţi beau, şi mâncau, şi se veseleau cu bucurie mare.

Tatăl fiului risipitor închipuie pe Însuşi Dumnezeu. Această pildă este ceea ce ne-a descoperit Domnul Iisus Hristos despre Tatăl Său; ea înfăţişează nemăsurata, nemărginita milostivire a lui Dumnezeu faţă de păcătoşii care se pocăiesc. Domnul a spus că în Împărăţia Cerurilor va fi bucurie mare chiar şi pentru un singur păcătos care se pocăieşte (Luca 15, 7) - la Dumnezeu este bucuria care a fost la tatăl fiului risipitor. El primeşte pe orice păcătos care se pocăieşte, care a părăsit calea pierzării, calea cea largă şi bătută, despre care a zis: „Largă este uşa şi lată este calea ce duce în pierzare" (Matei 7, 13).

O mulţime de oameni aleargă, pe această cale largă, după bunătăţile acestei vieţi, după plăcerile şi mângâierile lumeşti. Pentru cei care nu vor să meargă pe această cale, Domnul a arătat o alta: „Strâmtă este uşa şi îngustă calea care duce în Împărăţia lui Dumnezeu" (Matei 7, 14). Doar pentru cel ce va străbate această cale plină de spini, presărată cu pietre, calea pătimirilor şi a prigoanelor, este deschisă intrarea în Împărăţia lui Dumnezeu.

Domnul Însuşi ne preîntâmpină cu privire la faptul că viaţa în această lume este o viaţă în necaz; El le-a spus ucenicilor Săi, iar prin ei şi nouă, tuturor creştinilor: „În lume necazuri veţi avea; dar îndrăzniţi. Eu am biruit lumea" (Ioan 16, 33).

Sunt printre tineri şi unii evlavioşi din fragedă pruncie, pătrunşi de năzuinţe înalte, care iubesc biserica şi cunosc Sfintele Scripturi. Aşa au fost numeroşi sfinţi - cuvioşi, mărturisitori şi mucenici. Iată, aşadar, ce trebuie să cunoască tinerii.

Iar voi, taţi şi mame ce aţi păzit credinţa şi aţi dus-o fără de întinare prin anii grei ai lepădării poporului de Hristos, trebuie să pătrundeţi tâlcul a ceea ce Domnul Iisus Hristos a spus în pilda sa despre fiul cel mare, şi nicidecum să nu vă asemănaţi lui: căci luaţi seama cât de lipsit de inimă şi mândru s-a arătat.

El nu era acasă când s-a întors mezinul, întorcându-se, a auzit cântare de ospăţ şi a întrebat o slugă ce înseamnă aceasta. Sluga a răspuns că s-a întors fratele lui şi tatăl l-

a primit cu bucurie mare, iar acum se veseleşte de el. Atunci, fiul cel mare i-a spus tatălui său cu dojana grea: „De atâţia ani îţi slujesc şi n-am călcat vreodată porunca ta, dar nu mi-ai dat nicicând măcar un ied ca să mă veselesc cu prietenii mei; în schimb, când a venit fratele meu cel păcătos, ai făcut ospăţ”.

Ce i-a răspuns tatăl? „Fiul meu! Tu eşti cu mine întotdeauna şi tot ce e al meu este şi al tău; iar fratele tău cel păcătos mort era şi a înviat, pierdut era şi s-a aflat: cum să nu mă bucur de asta?” (Luca 15, 31-32). Deci, nimeni dintre noi să nu fie aspru şi necruţător cu păcătosul care se pocăieşte.

Iată deci tâlcul pildei despre fiul risipitor, care se citeşte în cea de-a doua dintre duminicile pregătitoare pentru Marele Post. Ea ne aminteşte că oricât de primejdios ne-am rătăci, oricât de departe ne-am abate de la calea dreptăţii, întotdeauna ne rămâne calea pocăinţei, întotdeauna sunt deschise braţele Tatălui nostru Ceresc. Doar să ne pocăim, doar să ne întoarcem la El, şi Tatăl nostru Cel Ceresc ne va primi cu mare bucurie şi va face ospăţ pentru cei care erau morţi şi au înviat, care erau pierduţi şi s-au aflat.

Iar acum aş vrea să vă lămuresc Psalmul 136, pe care l-aţi ascultat ieri la priveghere: „La râul Babilonului...”.

Pe mulţi îi smintesc ultimele cuvinte ale acestui psalm: „Fiica Babilonului, ticăloasă! Fericit cel care va răsplăti ţie răsplătirea ta, care ai răsplătit nouă, fericit carele va apuca şi va zdrobi pe pruncii tăi de piatră” (Psalmi 136, 1).

Să pătrundem, aşadar, în noima acestui psalm, şi atunci veţi cunoaşte ce însemnătate are el pentru noi şi pentru ce se cântă în aceste săptămâni premergătoare Postului Mare.

„La râul Babilonului, acolo am şezut şi am plâns, când ne-am adus aminte de Sion”.

Cu câteva sute de ani înaintea naşterii Domnului Iisus Hristos, împăratul babilonian - Nabucodonosor - a pustiit toată ţara iudeilor, a dărâmat templul din Ierusalim şi a dus în robie întreg poporul iudeu. Aceasta a fost pedeapsa lui Dumnezeu pentru apostazia de la Adevăratul Dumnezeu şi închinarea la idoli. Şi acolo, la râul Babilonului, au şezut evreii şi au plâns, amintindu-şi de Sion. Sionul este muntele pe care se afla templul din Ierusalim.

<În sălcii, în mijlocul lor, am atârnat organele noastre; că acolo ne-au întrebat pe noi, cei ce ne-au robit pe noi, cuvinte de cântări, şi cei ce ne-au dus pe noi - „cântare cântaţi nouă din cântările Sionului”. Cum vom cânta cântarea Domnului în pământ străin? De te voi uita, Ierusalime, uitată să fie dreapta mea; să se lipească limba mea de grumazul meu de nu-mi voi aminti de tine, de nu voi pune înainte Ierusalimul în capul veseliei mele. Adu-ţi aminte, Doamne, de fiii Edomului, în ziua Ierusalimului, care ziceau: „Stricaţi-l, stricaţi-l până în temeliile lui”>.

„Fiii Edomului” erau un popor vrăjmaş evreilor, care locuia în vecinătatea lor. În ziua adâncului necaz al Ierusalimului, vrăjmaşii lui spuneau: „Stricaţi-l, stricaţi-l până în temeliile lui - şi de aceea fiica Babilonului, ticăloasă! Fericit carele va răsplăti ţie răsplătirea ta, care ai răsplătit nouă, fericit carele va apuca şi va zdrobi pe pruncii tăi de piatră”.

Acesta este înţelesul nemijlocit al psalmului despre care vorbim: adânca suferinţă a poporului părăsit de Dumnezeu, popor care visa la răzbunare, care spunea: „Fericit carele va apuca şi va zdrobi pe pruncii tăi de piatră”.

Pe lângă înţelesul nemijlocit, cuvintele Sfintei Scripturi au însă deseori şi un alt înţeles - un înţeles tainic, ascuns. Tot ce a scris în psalmi Sfântul Proroc David este în fapt scris nu de el, ci de Duhul Sfânt prin el. Toţi psalmii lui David au pe lângă înţelesul nemijlocit, istoric, un înţeles veşnic, care priveşte neîndoielnic tot neamul omenesc. Iată, deci, care este înţelesul acestui psalm pentru noi şi de ce se cântă el în zilele pregătitoare

pentru Marele Post.

În robie la păgâni, în robie la un popor necredincios şi crud a căzut poporul iudeu - iar noi, care uităm de Dumnezeu, ne aflăm toţi într-o robie: robie mult mai grea, robie la vrăjmaşul neamului omenesc, ce năzuieşte să ne ducă la pierzare. Noi toţi ne aflăm în grea atârnare de el, suntem supuşi unor grele ispite de către el. În minţile noastre se învolburează patimile, stârnite de vrăjmaşul lui Hristos. Noi toţi suntem în aceeaşi stare grea în care era poporul evreiesc în robia babiloniană, şi toţi suntem datori ca, plecându-ne capetele, să plângem şi să ne tânguim după Patria noastră pierdută şi să ne amintim de ea, fiindcă Patria noastră este la Dumnezeu, iar noi am plecat de la El cum a plecat fiul risipitor de la tatăl său.

Avem nevoie să ne amintim cuvintele Domnului Iisus Hristos: „Nu aruncaţi mărgăritarele voastre înaintea porcilor” (Matei 7, 6) şi să nu cântăm cântările sfinte înaintea oamenilor care se află pe de-a-ntregul în stăpânirea vrăjmaşului. Avem nevoie să cugetăm cu întristare la faptul că e stricată viaţa noastră creştinească, la faptul că Îl părăsim de bunăvoie pe Dumnezeu, că părăsim de bunăvoie poruncile lui Hristos. Avem nevoie să ridicăm război asupra vrăjmaşului nostru. Evreii chemau răzbunare cruntă asupra celor ce îi robiseră, ei fericeau pe cei ce ar fi zdrobit de piatră pruncii lor.

Noi însă de care prunci suntem datori să ne amintim? Şi iadul are odraslele sale, pruncii săi. Sunt o mulţime de draci care ne duc la pierzare, care ne sfâşie. Aceste odrasle ale iadului, aceşti prunci ai satanei sunt pruncii pe care trebuie să îi zdrobim de piatră, ca să nu mai fie lângă noi. Este vorba de lupta noastră cu dracii, cu răul, cu necredinţa, cu nedreptatea. Din toate puterile noastre suntem datori să ne oştim împotriva lor.

Iată, aşadar, cum ni se reaminteşte nouă, care păşim pe calea Postului Mare, că suntem datori să rămânem întotdeauna în luptă cu odraslele iadului, să nimicim tot ce împiedică mântuirea noastră, şi anume patimile noastre, necurăţia noastră.

Suntem datori să ne amintim ceea ce am auzit în Apostolul de astăzi: suntem datori să ne amintim că trupurile noastre sunt temple ale Duhului Sfânt, încât să nu cutezăm a pângări templul acesta cu patimi grosolane, şi în primul rând cu patima curviei.

Acestea sunt lucrurile pe care ni le reamintesc şi pilda despre fiul risipitor, şi Apostolul, şi psalmul „La râul Babilonului...”. Amintiţi-vi-le, amintiţi-vi-le întotdeauna, şi să nu le uitaţi nicicând. Amin.

2. Mort era, şi a înviat

Astăzi aţi auzit măreaţa pildă a lui Hristos despre fiul risipitor. Zic: „Aţi ascultat”, dar chiar aţi ascultat? Fiindcă, în primul rând, mulţi dintre voi au obiceiul foarte rău de a întârzia la slujbă. Unii vin la Liturghie chiar după citirea Evangheliei - lucru adânc lipsit de cucernicie - şi ca atare nu ajung deloc să asculte pericopa zilei. Ceilalţi, deşi ascultă, însă ascultă rău: unul nu ia aminte pe deplin, altul nu înţelege limba bisericească, altul chiar îndrăzneşte să stea de vorbă în timp ce se citeşte Evanghelia.

De ascultat trebuie să ascultaţi cu luare-aminte, ca această pildă să se întipărească adânc în minte şi în inimă, ca să înţelegeţi ce s-a citit în Sfânta Evanghelie.

Nemăsurat de bogat este cuprinsul acestei pilde. Multe s-ar putea spune despre ea, dar în anul ce a trecut am spus deja mult şi n-aş dori să mă repet. Astăzi vreau să mă opresc numai asupra următoarelor cuvinte din această pildă: **venindu-şi întru sine**.

Ce înseamnă „venindu-şi întru sine, venindu-şi în fire” (Luca 15, 17)? Ştim că această expresie este folosită cu privire la oameni grav bolnavi, care delirau sau îşi pierduseră cunoştinţa, apoi şi-au revenit. Dar ce, fiul risipitor delira sau îşi pierduse cunoştinţa? Nu. Starea creierului şi a întregului trup îi era normală - însă de vreme ce se spune că şi-a venit întru sine, înseamnă că înainte nu era „întru sine”.

De ce nu era „întru sine”? Fiindcă duhul lui nu era aşa cum trebuie să fie duhul omenesc cu întreagă înţelepciune. Fiindcă atât cu trupul cât şi cu duhul era în rând cu porcii, se tăvălea în păcate, nu era nicidecum aşa cum se cuvine să fie omul, ce are o vrednicie mai înaltă decât dobitoacele. El era grav bolnav din pricina păcatului, ducea o viaţă dezmăţată, era afundat în curvie şi în beţie. Oare aceasta e o stare normală, vrednică de un om? Nu, ci e o stare dobitocească, neomenească.

Starea normală a creştinului trebuie să fie cu totul alta: nu poftelor sale dobitoceşti trebuie el să fie slujitor, nu viaţă dezmăţată, deşartă, păcătoasă trebuie să ducă, ci trebuie să fie vas curat al Duhului Sfânt, purtător al acelor roade ale Duhului despre care vorbeşte Sfântul Apostol Pavel în Epistola către galateni: „Iar roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, facerea de bine, credinţa, blândeţea, înfrânarea poftelor, curăția. Împotriva acestora nu este lege” (Galateni 5, 22-23), adică unii ca aceştia au împlinit legea, devenind temple ale Duhului Celui Sfânt.

Dacă omul este departe de aceasta, dacă roadele pe care le aduce sunt potrivnice celor numite „roade ale Duhului”, atunci are nevoie să-şi „vină întru sine”, la fel ca un bolnav grav; trebuie să se oprească, să cadă pe gânduri, plecându-şi adânc capul, şi să îşi pună întrebarea: „Oare trăiesc aşa cum trebuie? Nu merg cumva pe calea pierzării, nu umblu cumva împreună cu cei lepădaţi?”.

Toţi au nevoie să-şi „vină întru sine”, însă mulţi dintre noi s-au rătăcit, trăiesc în aiurarea păcatului în afară de sine, în cârtire împotriva lui Dumnezeu.

Bine este dacă omul se opreşte singur şi începe să cugete la căile vieţii sale -

dar rareori se întâmplă ca cel împotmolit în păcate să se oprească singur. Cel mai des îl opreşte Dumnezeu, Care nu voieşte moartea păcătosului, ci vrea ca toţi să se mântuiască.

Dumnezeu îi opreşte pe cei care par că s-au rătăcit fără îndreptare pe căile vieţii. Dumnezeu l-a oprit şi pe fiul rispitor, trimiţându-i foamete, punându-l în rând cu porcii. El ne opreşte şi pe noi toţi, fiindcă aproape toţi trăim nechibzuit, trăim în deşertăciune, ca la talcioc (piață de vechituri), gândindu-ne doar la lucrurile cele mai josnice, la cele care n-au valoare morală înaltă.

Domnul ne opreşte în fel şi chip, curmând faptele cu care ne-am obişnuit, răpindu-ne deodată bunurile acestei vieţi, trimiţând necazuri, batjocuri, înjosiri prin oameni. Deci, să primim aceste învăţături de minte dumnezeieşti aşa cum se cuvine. Să nu întrebăm cum obişnuiesc oamenii să întrebe: „De ce mă pedepseşte Dumnezeu?”.

Trebuie să pricepem că nu e vorba de pedeapsă, ci de învăţătură de minte. Ca atare, să nu cârtim, ci să ne oprim, să ascultăm glasul lui Dumnezeu, glasul propriei conştiinţe, şi să dăm mulţumită lui Dumnezeu pentru că ne-a oprit, ne-a dat putinţa să ne întoarcem de pe calea pierzării.

Domnul opreşte astfel chiar şi popoare întregi. Când poporul israelit a căzut în închinare la idoli întunecată, neascultând de marii proroci, Domnul l-a oprit, dându-l în robie împăratului Babilonului. Şi tot poporul a fost dus în robia babilonică, unde a rămas şaptezeci de ani. Când în robie s-au dezmeticit, Domnul i-a readus în Iudeea, în ţara lor.

Dar ce înseamnă cuvintele pe care i le-a spus fiului risipitor tatăl său când l-a primit în braţe cu bucurie negrăită? Cum să înţelegem spusele lui către fiul mai mare, care se tulburase de praznicul dat în cinstea întoarcerii fiului risipitor?

Tatăl i-a răspuns: „Se cădea a ne veseli şi a ne bucura, căci acest frate al tău mort era şi a înviat, pierdut era şi s-a aflat” (Luca 15, 32). De ce tatăl l-a numit mort, că doar nu era mort, ci umbla, se mişca, vorbea? Vedeţi voi, era viu cu trupul, dar mort cu

duhul. Şi nu puţini sunt între noi cei pe care îi privesc spusele acestea, cei pe care ar trebui să îi numim „morţi”.

Cum se pierd oile rătăcite de turma lui Hristos în munţi, în codri şi hăţişuri, aşa se pierd şi unii dintre noi, iar Domnul îi găseşte şi-i readuce la viaţa duhovnicească.

Ce este moartea duhovnicească? De unde vine viaţa? De unde vine moartea? Unde este izvorul vieţii? La aceste întrebări ne răspunde limpede Însuşi Domnul Iisus Hristos, zicând: „Eu sunt învierea şi viaţa” (Ioan 11, 25). Iar Sfântul Evanghelist Ioan Teologul, în primul capitol al Evangheliei sale, scrie aşa: „Întru Dânsul era viaţă, şi viaţa era lumina oamenilor” (Ioan 1, 4).

Aşadar, numai în El, numai în Hristos este viaţa cea adevărată - viaţa duhovnicească, viaţa vrednică de om. Numai în El şi nicăieri altundeva. Şi cine nu va primi această viaţă de la El sau, după ce o va fi primit, nu se va îngriji de acest mare dar, ci va uita de Hristos, acela va deveni mort duhovniceşte.

Nu numai între noi, ci şi între episcopii pe care în Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul Domnul îi numeşte îngeri ai Bisericilor şi care, prin urmare, erau puşi peste oile turmei lui Hristos, se aflau unii morţi cu duhul. Ascultaţi ce-i spune Domnul Iisus Hristos lui Ioan în vedenia acestuia: „Îngerului Bisericii din Sardes scrie-i: „Acestea zice Cel Ce are cele şapte duhuri ale lui Dumnezeu şi cele şapte stele: ştiu faptele tale, că ai nume, că trăieşti, dar eşti mort” (Apocalipsa 3, 1).

Îngerul unei Biserici este mort. Nu este înfricoşător lucrul acesta? Aşadar, mort poate fi şi cel ce are cea mai înaltă stăpânire duhovnicească, îngerul Bisericii este episcopul. Mort poate fi şi preotul, şi diaconul. Şi mai mulţi morţi sunt printre noi. Suntem morţi când trăim fără Hristos, când călcăm legea lui Hristos, când nu ne amintim uimitoarele cuvinte ale sfântului apostol Pavel: „Precum aţi făcut mădularele voastre roabe necurăţiei şi fărădelegii, spre fărădelege, aşa acum să faceţi mădularele voastre roabe dreptăţii spre sfinţenie” (Romani 6, 19).

În ce fel facem mădularele noastre roabe necurăţiei? În ziua de astăzi, mulţi trăiesc sub o înrâurire (influențare) nelegiuită - mâinile lor sunt mereu întinse spre buzunarele aproapelui. Oare aceştia nu şi-au făcut mădularele - mâinile şi picioarele - roabe necurăţiei? Să se gândească fiecare la sine: oare nu vă faceţi deseori organul cel mai mişcător limba, rob necurăţiei, rob fărădelegii? Oare puţine lucruri necurate - înjurături, vorbe spurcate, denunţuri, clevetiri, batjocoriri ale aproapelui - ies din gurile voastre?

Deci, să facem mădularele noastre roabe dreptăţii, spre sfinţenie: să îndreptăm pe calea dreptăţii, pe calea binelui, mâinile - care au făcut tot felul de fărădelegi, picioarele - care au alergat pe calea necredinţei, pe calea păcatului şi fărădelegii; să ne înfrânăm limba cea rea, s-o facem să nu blesteme, ci să binecuvânteze, s-o silim să nu mai verse nimic rău, ci să vorbească numai ce este spre folosul fraţilor noştri.

Numai şi numai atunci vom împlini cuvintele de mai sus ale apostolului Pavel. Atunci vom împlini şi alte cuvinte ale lui - cele privitoare la faptul că trebuie să părăsim felul de viaţă de dinainte, care este al omului celui vechi, ce putrezeşte în pofte amăgitoare, şi să ne înnoim cu duhul minţii noastre, şi să ne îmbrăcăm în omul nou, care este zidit după Dumnezeu, întru dreptate şi întru sfinţenia adevărului (Efeseni 4, 22-24).

Iată sarcina noastră: să ne îmbrăcăm în omul nou, cel zidit după Dumnezeu, întru dreptate şi întru sfinţenia adevărului. Dacă vom împlini această sarcină, nimeni nu va spune despre noi că suntem morţi, nimeni nu va spune că suntem rătăciţi.

Mergeţi în aşa fel încât să nu vă pierdeţi, încât să nu vă rătăciţi niciodată. Mergeţi în aşa fel încât să împrăştiaţi nu mirosul de putreziciune al morţii, ci bine să înmiresmaţi cu viaţa voastră întru Hristos Iisus, Domnul nostru, Căruia este şi slava, dimpreună cu Cel fără de început al Său Părinte şi cu Preasfântul Duh. Amin.

1949

3. Nu iubiți lumea

Pilda despre fiul risipitor este una dintre cele mai preţioase pilde ale lui Hristos, dintre cele mai însemnate pentru noi, fiindcă în ea Domnul şi Dumnezeul nostru Iisus Hristos ne învaţă lucrul cel mai important, mai bine zis ce trebuie să socotim noi ca lucrul cel mai important, cel mai preţios, cel mai necesar din viaţa noastră.

De ce fiul risipitor a plecat din casa părintească, unde domnea cucernicia, unde totul era curat şi sfânt, unde atât tatăl cât şi fiul mai mare erau fericiţi? Fiului mai mic nu i-a plăcut aşa, n-a vrut cucernicie, n-a vrut să-şi închine viaţa lui Dumnezeu, ci a tins către desfătări, căci nu putea suferi gândul că trebuie să slujească lui Dumnezeu în neîncetată rugăciune şi în postire.

Aşadar, iată că a plecat, şi a trăit aşa cum voia trupul lui: a trăit în dezmăţ, şi-a tocat tot avutul. Şi când a început o foamete cumplită, a început să flămânzească amarnic şi a decăzut cu desăvârşire: a început să pască porcii şi să trăiască în tovărăşia lor. Ar fi fost bucuros să mănânce din hrana porcilor, dar nici aceea nu i se dădea. Iată unde l-a dus slujirea trupului, năzuinţa spre bucuriile şi mângâierile lui.

Aceasta este pentru noi o lecţie şi un avertisment: să nu trăim pentru trup, pentru desfătările şi plăcerile pământeşti, să nu slujim poftelor şi patimilor. Altfel nu vom scăpa de o cădere adâncă şi de viaţa între oameni asemănători porcilor: desfrânaţi, hoţi, curve, mitarnici (corupți), clevetitori, călcători de jurământ, ucigaşi.

Această pildă ne aminteşte şi cuvintele lui Hristos privitoare la faptul că nu putem sluji şi lui Dumnezeu, şi mamonei (Matei 6, 24). Trebuie să alegem una din două: fie slujim lui Dumnezeu, fie slujim mamonei, adică bogăţiei, trupului, patimilor şi poftelor lui. Cale de mijloc nu există. Despre asta citim şi la marele apostol al lui Hristos, Ioan

Teologul: „Nu iubiţi lumea, nici cele ce sunt în lume. De iubeşte cineva lumea, nu este dragostea Tatălui întru el” (1 Ioan 2, 15).

Nu iubiţi lumea, nu iubiţi bucuriile lumeşti, nu iubiţi plăcerile trupului, fiindcă „tot ce este în lume, adică pofta trupului şi pofta ochilor şi trufia vieţii, nu este de la Tatăl, ci din lume este” (1 Ioan 2, 16). Ochii noştri ne smintesc prin ceea ce vedem - dacă vedem, de pildă, vreun lucru de ruşine sau amăgitor, care ne trage la păcat, dacă vedem cum trăiesc bogaţii străini de Dumnezeu şi începem să-i pizmuim. Iată în ce stă pofta ochilor. Ne molipsim de dragostea de averi, care este „rădăcina tuturor relelor” (1 Timotei 6, 10), fiindcă ea ne împinge la multe fapte rele şi nelegiuite, şi în cele din urmă, când ajungem la bunăstare lumească, duce la patima cea mai grea - la trufie, care este pierzare duhovnicească. Aşa spune Sfântul Apostol Ioan.

Ascultaţi acum cuvintele cuviosului Antonie cel Mare: „Să urăşti tot ce este lumesc şi odihna trupească, fiindcă ele te-au făcut vrăjmaş al lui Dumnezeu. Omul, care are vrăjmaş, duce cu el luptă: aşa şi noi trebuie să ducem luptă cu trupul, ca să nu-l odihnim”. Altundeva, cuviosul Antonie spune: „Nu umblaţi în urma poftelor ochilor voştri şi nu vă moleşiţi cu inimile voastre, fiindcă pofta rea strică inima şi întunecă mintea. Depărtaţi-vă de ea, ca să nu mâniaţi pe Duhul lui Dumnezeu, Care locuieşte în voi. Să ne nevoim pentru curăţie până la moarte şi să ne păzim în tot chipul de poftele spurcate”.

Aşa vorbea marele sfânt, care şi-a închinat întreaga viaţă numai lui Dumnezeu, aşa vorbesc toţi nenumăraţii nevoitori ai bunei cinstiri, pustnici, monahi. Ei şi-au urât trupul, au urât toate înşelările, toate smintelile lumii. Ei îşi mânau trupul ca pe un animal de povară, ca pe un rob leneş şi neascultător, şi-l istoveau prin post şi priveghere, ajungând astfel la stăpânirea duhului asupra trupului, la lucrul despre care vorbeşte apostolul Pavel în Epistola către galateni: „În Duhul să umblaţi, şi pofta trupului nu o veţi săvârşi; că trupul pofteşte împotriva duhului, iar duhul împotriva trupului, şi aceştia se împotrivesc unul altuia, încât să nu faceţi cele ce aţi voi... Faptele trupului arătate sunt, şi

sunt acestea: preacurvia, curvia, necurăţia, destrăbălarea, slujirea idolilor, fermecătoriile, vrajbele, certurile, zavistiile, mâniile, gâlcevile, dezbinările, eresurile, pizmele, uciderile, beţiile, chefurile şi cele asemenea acestora, despre care dinainte vă spun vouă, precum am mai şi spus, că cei ce fac unele ca acestea, nu vor moşteni Împărăţia lui Dumnezeu" (Galateni 5, 16-21).

Sunt oameni care, spre deosebire de sfinţi, pentru plăcerea trupească nu se dau în lături de la nimic, nici măcar de la uciderea aproapelui.

Între aceşti doi poli (sfinți și desfrânați) se află însă o masă uriaşă de oameni care, deşi nu săvârşesc nici un fel de fărădelegi şi crime, slujesc poftelor trupului, nu imboldurilor înalte ale duhului, între aceştia sunt o mulţime de necredincioşi, care preferă să trăiască după raţiunea proprie, să meargă pe calea lor - pe calea largă şi bătută, nu pe calea strâmtă şi necăjită a lui Hristos.

Să ne uităm acum la cei ce umplu bisericile. Ce să spunem despre ei? Vom spune că şi mulţi dintre ei slujesc, de asemenea, în mult mai mare măsură trupului decât duhului lor, săvârşesc mai mult faptele trupului decât pe cele ale duhului. În numele unora ca aceştia spune apostolul: „Pentru că ceea ce fac nu ştiu, căci săvârşesc nu ceea ce voiesc, ci fac ceea ce urăsc... fiindcă a voi binele este în mine, dar a face binele nu aflu, căci nu fac binele pe care îl voiesc, ci răul pe care nu-l voiesc, pe acela îl săvârşesc" (Romani 7, 15, 18, 19).

Ei ar vrea să slujească binelui, dar trupul îi trage în jos; ar vrea să trăiască cu duhul, dar poftele şi patimile precumpănesc, ca nişte greutăţi din fontă. Drept urmare, aceştia trăiesc într-o adâncă schizofrenizare a conştiinţei: şi spre împlinirea poruncilor năzuiesc, şi la Împărăţia lui Dumnezeu se gândesc, şi ar vrea să slujească duhului, nu trupului, însă duhul le este slab, trupul puternic şi nu îi lasă să se înalţe la cer, nu-i lasă să trăiască potrivit poruncilor lui Hristos.

Iată, Domnul Iisus Hristos arată în pilda Sa tocmai această împărţire a

neamului omenesc.

Cu toţii ne asemănăm fiului risipitor, cu toţii năzuim spre plăceri, tuturor ne vine greu să slujim duhului. Nu vrem să postim, nu vrem să ne rugăm vreme îndelungată, nu vrem să ne concentrăm gândurile asupra poruncilor lui Hristos. În faţa ochilor noştri nu stă tot timpul Crucea lui Hristos. Nu Îl vedem mereu înaintea noastră pe Dumnezeiescul Pătimitor, Care pentru a noastră mântuire şi-a vărsat Sângele în chinuri groaznice pe Cruce. Ne rugăm lui Dumnezeu cât ne rugăm, ne amintim de El, după care Îl uităm iarăşi.

Fiul mai mic trăia cu porcii - trăia între oameni decăzuţi, cu desăvârşire străini de slujirea duhului. Nu s-ar cuveni oare ca noi să trăim cu cei care sunt mai aproape de Dumnezeu, nu s-ar cuveni să ne dezmeticim la fel ca fiul risipitor, să părăsim slujirea trupului şi să ne întoarcem din toată inima la Tatăl Ceresc, zicând: „Părinte! Am păcătuit înaintea Ta, iar acum am venit cu pocăinţă. Primeşte-mă nu ca pe un moştenitor, ci ca pe un rob al Tău!”.

Şi de vom face asta, se va petrece ceea ce s-a petrecut în pildă: Tatăl Ceresc Se va grăbi să ne întâmpine pe noi, cei ce ne pocăim, ne va îmbrăţişa pe noi, curvarii şi păcătoşii, ne va ierta totul şi va face ospăţ de bucurie.

Deci, să fim asemenea păcătoşilor care se pocăiesc, şi Dumnezeu, Care este Dragostea şi Atotiertarea, ne va deschide braţele Sale. Spre El să năzuiască toate gândurile noastre. Lui să Îi închinăm toată viaţa noastră! Amin.

1951

4. Opriți-vă în căile voastre

„Glasul fiului risipitor aduc ţie, Doamne: greşit-am înaintea ochilor Tăi, Bunule, risipitam bogăţia dăruirilor. Ci primeşte-mă pe mine, cel ce mă pocăiesc, Mântuitorule, şi mă mântuieşte”.

Am ascultat astăzi împreună pilda despre fiul risipitor. În persoana fiului risipitor ne-a fost arătată toată istoria păcatului omenesc, începând cu zămislirea sa (neascultarea), trecând prin creştere (dezmăţul), sfârşind cu pocăinţa (venirea întru sine) şi întoarcerea la Tatăl Ceresc.

De ce fiul mai mic a vrut să plece de sub stăpânirea tatălui său, de ce i-a pretins partea sa din moştenire? De ce a plecat într-o ţară îndepărtată? Fiindcă era neascultător, cum neascultători sunt mulţi dintre noi, nu voia şi nu ştia să se supună. El vroia „libertate”, vroia să trăiască după bunul plac, nu aşa cum îi arăta tatăl său.

Şi cine nu caută libertate? Dar cât de des, căutând libertate nelimitată, oamenii uită de marea datorie pe care o au faţă de aproapele, faţă de părinţi, faţă de stat şi societate! Ei nu vor să aibă nici un fel de îndatoriri, vor libertate deplină în năzuinţa lor egoistă spre plăceri, spre distracţii. Nu vor să se supună nimănui, nu vor să depindă de nimeni.

Tocmai această năzuinţă îl mâna pe fiul risipitor când s-a hotărât să plece de la tatăl său.

Tatăl era înţelept şi bun: nu a vrut să-l silească, fiindcă punea preţ numai pe dragostea de bunăvoie, pe supunerea de bunăvoie, nu silită. Şi a împlinit cererea fiului mai mic, i-a dat partea sa din moştenire şi a zis: „Mergi unde vrei, dacă nu vrei să mi te supui şi să trăieşti cum îţi arăt eu”.

Şi a plecat fiul risipitor şi nesupus, care a lepădat toate bunătăţile iubirii părinteşti şi purtării de grijă părinteşti - a plecat într-o ţară îndepărtată şi acolo şi-a cheltuit averea în scurtă vreme. A căzut în puterea dracilor lăcomiei pântecelui, beţiei, curviei; aceştia au pus stăpânire pe el cu desăvârşire: tatăl nu îl mai apăra de aceşti draci, iar el nu ştia şi nu putea să se apere de ei. Ca atare, a ajuns la foametea cea mai mare, a ajuns să trăiască în tovărăşia porcilor.

Aceeaşi soartă îi aşteaptă şi pe tinerii care năzuiesc numai spre plăceri şi nu vor să trăiască după voia părinţilor, îi aşteaptă şi pe acei răi creştini ce nu vor să trăiască după voia Tatălui lor Ceresc şi trăiesc nu potrivit poruncilor lui Hristos, ci după voia proprie. Câţi oameni de acest fel nu pier, la fel cum pierea nefericitul fiu risipitor! Dar Domnul nu vrea pierzarea păcătosului, ci vrea ca toţi să se mântuiască - şi de aceea Atotbunul Dumnezeu nu rareori ne face să ne dezmeticim, să cădem pe gânduri, să ne oprim din căderea noastră. Aşa a cercetat Domnul şi inima fiului risipitor, şi acesta s-a dezmeticit, s-a pocăit şi s-a întors la tatăl său.

A căzut pe gânduri, când mâna Domnului l-a oprit cu puterea Sa. El vrusese să fugă de Dumnezeu, dar Dumnezeu este întotdeauna aproape. Iată, El stă şi la uşa inimii noastre şi bate, zicând: „Stai! Gândeşte-te încotro te îndrepţi; gândeşte că eşti deja în tovărăşia porcilor; gândeşte-te şi pocăieşte-te, opreşte-te din calea desfrâului tău!”.

Fiul risipitor a luat aminte la acest glas şi, speriindu-se, s-a oprit: „Ticălosul de mine, ce am făcut!! De ce am dispreţuit viaţa după voia tatălui meu, care îmi voia binele!? De ce flămânzesc eu, când la tatăl meu ultima slugă are pâine cu prisosinţă! Iată, voi merge, voi cădea la picioarele tatei, voi cere iertare şi voi spune: „Nu sunt vrednic să mă mai numesc fiul tău; primeşte-mă între argaţii tăi”.

Iată cum se săvârşeşte întorsătura mântuitoare în sufletul păcătosului.

Cât de mult trebuie să dorim ca şi pe cei ce merg pe calea curviei să îi oprească mâna lui Dumnezeu! Suntem datori să trăim pentru Domnul, nu să slujim

trupului şi poftelor lui.

Iar cuvintele pe care le-am ascultat în Apostolul de astăzi ne amintesc încă o dată faptul că trupul nostru nu ne aparţine, că el a fost zidit de Făcătorul nostru nu pentru curvie: „Trupul nu e pentru curvie, ci pentru Domnul, şi Domnul e pentru trup” (1 Corinteni 6, 13).

Să cadă pe gânduri cei vinovaţi de acest greu păcat, să se pocăiască şi să vină la spovedanie în Postul Mare. Atunci se va împlini asupra noastră ceea ce s-a întâmplat cu fiul risipitor: „Şi încă departe fiind el, l-a văzut tatăl său şi i s-a făcut milă și, alergând, a căzut pe grumazul lui şi l-a sărutat. Şi i-a zis fiul: „Tată, am greşit la cer şi înaintea ta, şi nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău”. Şi a zis tatăl către slugile sale: „Aduceţi degrabă haina lui cea dintâi şi-l îmbrăcaţi, şi daţi inel în mâna lui şi încălţăminte în picioarele lui” (Luca 15, 20-22).

Nemăsurată este dragostea tatălui, nemăsurată atotiertarea lui! Suntem datori să ştim şi să credem, cu adâncă nădejde să credem că dacă ne vom întoarce aşa cum s-a întors fiul risipitor, dacă ne vom dezmetici, dacă ne vom opri, de ne vom pocăi din toată inima şi, plecându-ne adânc capul şi lovindu-ne în piept, vom cere iertare de la Tatăl Ceresc, oricât de mult ar fi cineva întinat cu păcatul necurăţiei trupeşti, Dumnezeu Tatăl Se va grăbi să ne întâmpine, ne va deschide braţele Sale, ne va cădea de grumaz, ne va primi cu bucurie mare. Va fi ospăţ, va fi bucurie, va fi săltare şi pentru un singur păcătos care se pocăieşte. Pentru fiecare se va face ospăţ, şi dacă vor fi mulţi asemenea păcătoşi, în cer va fi ospăţ necontenit.

Ştiind aceasta, oare nu ne vom îmbărbăta şi nu ne vom pune nădejdea cu neclintire în mila lui Dumnezeu faţă de cei ce se pocăiesc?

Vine Postul, vreme de pocăinţă, vreme de mântuire.

Ascultaţi-mă cu toţii, voi, fii şi fiice care aţi curvit! Vă chem la pocăinţă:

cutremuraţi-vă de mulţimea păcatelor voastre în inimile voastre şi veniţi la spovedanie cu aceleaşi simţăminte şi cu aceeaşi hotărâre cu care a venit la tatăl său fiul risipitor.

Veniţi, pocăiţi-vă, spălaţi-vă păcatele cu lacrimi, şi veţi primi iertare de la Atotbunul şi Atotmilostivul nostru Dumnezeu! Amin.

5. Calea întoarcerii la Tatăl Ceresc

În pericopa evanghelică de astăzi, fraţilor şi surorilor, am ascultat pilda despre fiul risipitor. Un oarecare tată avea doi fii. Familia lor trăia în fericire, aveau multă îmbelşugare. Membrii familiei erau uniţi cu legătura duhovnicească, era unire a sufletelor şi a inimilor. Iată însă că fiului mai mic i-a venit cheful să trăiască după bunul plac. Şi a cerut să i se dea partea cuvenită din averea tatălui său.

Primind-o, a plecat din casa părintească. Tatăl nu l-a oprit, ştiind că omului i-a fost dată libertatea voinţei şi că fiul poate singur să se pună la încercare şi să se cunoască prin experienţa vieţii personale.

Aşadar, fiul a plecat într-o ţară îndepărtată şi acolo, trăind în curvie, a tocat repede tot ce primise de la tatăl său. În ţara aceea s-a lăsat mare foamete, şi fiul a căzut în mare nevoie. Ca să scape de moartea prin înfometare, a intrat în slujba cuiva ca păstor la porci, nădăjduind să facă rost de ceva mâncare pe lângă acele animale - dar nici din mâncarea porcilor nu-i dădea nimeni! Şi a ajuns în aşa hal că era în primejdie să moară de foame.

Ei bine, atunci şi-a venit întru sine şi şi-a adus aminte de tatăl său şi de argaţii lui, care mâncau pe săturate la el în casă. Dar îşi jignise tatăl, aşa încât nu mai era vrednic să se numească fiu al lui: simţământul vinovăţiei şi al căinţei l-a cuprins pe fiul risipitor. Acest simţământ i-a arătat ieşirea din necaz: i-a spus să meargă la tatăl său şi să se supună lui. Sculându-mă, mă voi duce la tatăl meu şi îi voi spune: „Tată! Am greşit la cer şi înaintea ta; nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Fă-mă ca pe unul dintre argaţii tăi" (Luca 15, 18-19). Astfel, în sufletul lui a luat naştere cuvântarea, mai bine zis mărturisirea, pe care avea s-o spună tatălui, îndată ce s-a hotărât să meargă la tatăl său, a prins putere, s-a sculat şi a plecat.

Luaţi aminte: el nu numai că şi-a dat seama de păcatele sale, ci s-a şi pocăit în sufletul său înaintea tatălui şi a pregătit mărturisirea pe care avea să i-o facă. Toate acestea i le-a dat harul lui Dumnezeu, care îl cheamă pe om; el i-a dat şi puterea de a se ridica şi a pleca. Aşadar, fiul risipitor a plecat la tatăl său, iar tatăl l-a întâmpinat cu braţele deschise. Ce întâlnire plină de bucurie a avut loc! Tatăl de-abia o aştepta.

Sfântul Ioan Gură de Aur spune: „Tatăl nu l-a mustrat pe fiu pentru trecut". Nici măcar nu l-a lăsat să se dezvinovăţească până la capăt. Totul s-a înecat în dragostea tatălui, dragostea de părinte a acoperit totul. Ce bucurie: fiul se pierduse şi a fost aflat, murise şi a înviat! Iată cât de mare este dragostea părintească faţă de fiul care se pocăieşte.

După cum vedem, această pildă nu vorbeşte doar de fiul risipitor, ci şi de nemărginita, preamilostiva dragoste a Tatălui Ceresc faţă de noi, păcătoşii.

Iubiţi fraţi şi surori! Cu toţii suntem fii risipitori ai Tatălui Ceresc. Suntem risipitori fiindcă prin neascultarea noastră încălcăm voia Tatălui, facem ceea ce vrem, ne îngăduim orice, năzuim să ne rupem de Tatăl Ceresc, pierdem legătura cu El, plecăm în ţara păcatului şi a stricăciunii.

De asemenea, păcătuim prin faptul că pierdem legătura cu oamenii, vrem să

ne rupem de ceilalţi, nu ne cinstim unii pe alţii: soţia nu-şi cinsteşte soţul, copiii nu-şi cinstesc părinţii, părinţii nu-şi cinstesc, la rândul lor, părinţii bătrâni, şi aşa mai departe. Pretutindeni neascultare şi egoism, pretutindeni dorinţă de a face ziduri ce ne despart, de a fugi unii de alţii în colţuri cât mai îndepărtate. Aşa pierdem noi legătura cu aproapele.

În fine, cel mai cumplit păcat al nostru stă în iubirea noastră de plăceri, în dragostea de trup şi de poftele lui, despre care în Apostolul de astăzi se spune: „Sau nu ştiţi că trupul vostru este templu al Duhului Sfânt, Care este în voi? Slăviţi, dar, pe Dumnezeu în trupul vostru şi în duhul vostru, care sunt ale lui Dumnezeu” (1 Corinteni 6, 19-20).

Dar noi nu-L proslăvim cu trupul nostru pe Dumnezeu, ci Îl mâniem; nu facem din trupul nostru biserică, ci îl stricăm, îl stricăm îmbuibându-l, împodobindu-l, făcându-i prea mult pe plac şi, în primul rând, îl stricăm prin curvie şi îl spurcăm prin gânduri de curvie.

Socotiţi, poate, că în curvie trăiesc doar cei care, făcând pe plac trupului, şi-l desfrânează şi îl strică prin gânduri şi fapte de curvie? Nu. Trebuie să ne amintim că nu este îngăduit să ne facem idol din trup - şi asta e curvie. Nu este îngăduit să ne îndepărtăm de Dumnezeu prin necredinţă sau prin puţinătatea de credinţă, prin neascultare - şi asta e curvie. Cel ce rupe legătura cu oamenii, care nu trăieşte acasă în pace, înţelegere şi iubire, care se ceartă, face scandal, duşmăneşte - şi acesta trăieşte în curvie. Aşadar, aproape toţi ne asemănăm fiului curvar, şi iată pentru ce este atât de însemnată pentru noi această pildă.

Cum să ne luptăm cu păcatul curviei? Ne-o arată pilda. În primul rând, este nevoie de căinţă - căinţă atât faţă de propria conştiinţă, cât şi faţă de Dumnezeu, pentru păcatele săvârşite.

Însă căinţa, părerea de rău, nu ajunge: Iuda Iscarioteanul s-a căit, dar a sfârşit prin a se spânzura. De ce? Fiindcă n-a dus căinţa până la capăt, adică până la pocăinţă. Ar

fi trebuit să vină la Hristos şi să se pocăiască. Pentru asta nu a avut îndeajuns nici credinţă în Hristos, nici nădejde în milostivirea lui Dumnezeu.

Dar fiul risipitor ce face? Şi el s-a căit, însă nu s-a oprit. El s-a hotărât să facă pocăinţă înaintea tatălui şi chiar şi-a pregătit mărturisirea de pocăinţă. Mergând la tatăl său, a început să se mărturisească. Dragostea Tatălui Ceresc a împlinit restul.

Iată, aşa trebuie să ne întoarcem şi noi la Tatăl Ceresc ca să primim de la El iertare şi dragoste.

Şi noi trebuie să mergem pe aceeaşi cale: la început să ne recunoaştem păcătoşenia şi vinovăţia faţă de Dumnezeu şi să trăim aceasta în simţământul adânc al căinţei şi mustrării de sine. Aici trebuie să-şi spună cuvântul conştiinţa noastră, arătând toate felurile şi concretizările păcătoşeniei noastre. Cu cât va fi căinţa mai adâncă, cu atât mai puternică va fi nevoia de pocăinţă şi de mărturisire ce se va naşte.

Marele Post se apropie. El bate deja la uşa inimii noastre. El ne cheamă la marea pocăinţă şi ne făgăduieşte marea bucurie a împărtăşirii cu Tatăl Ceresc. Aşadar, să începem să ne pregătim pentru Postul Mare!

„Uşile pocăinţei deschide-mi mie, Dătătorule de viaţă!”. Amin.

Despre răbdarea cu blândețe a jignirilor

Hristos ne-a dat pildă a felului în care trebuie să răbdăm jignirile. Urmăm noi, oare, pilda lui Hristos? Oare nu facem altfel decât El, oare nu răspundem cu vorbă rea la vorbă rea, nu ne enervăm şi nu ne mâniem la culme, nu îi acoperim cu înjurături şi blesteme pe cei care ne spun cuvinte grele şi neplăcute? Puţini, puţini sunt cei care urmează pilda Lui!

Toţi ne ieşim din fire când suntem jigniţi, suntem gata să-l luăm de gât pe cel ce ne-a jignit: ochii aruncă scântei, faţa ni se schimonoseşte de mânie şi devine respingătoare pentru toţi cei care ne văd; mişcările devin dizgraţioase, bruşte, mâinile şi picioarele tind să înhaţe, tind să lovească; limba revarsă, neînfrânată, hule asupra celui ce ne jigneşte.

Oare aşa Se purta Hristos când Îl huleau, când Îl vorbeau de rău, când Îl jigneau? Nu, nicidecum; noi nu urmăm pilda lui Hristos, ci ne purtăm cum ne învaţă dracii - dracii iuţimii (enervării) şi ai mâniei, fiindcă cine dintre noi este slobod de iuţime şi de mânie, cine primeşte jignirile cu linişte şi seninătate?

Dacă ne-am vedea atunci când ne înviforează mânia, când revărsăm blesteme, cum ne-am mai ruşina de noi înşine! Vedeţi, toţi oamenii care sunt martorii enervării şi ai mâniei noastre, care aud înjurăturile şi blestemele noastre, ne găsesc urâţi şi respingători, dar noi nu ne dăm seama.

Ei bine, dacă nu putem să ne vedem, măcar atunci când vedem pe cineva care se mânie, se ceartă, înjură, se bate, în loc să-l osândim, mai bine să ne închipuim că

suntem în locul lui şi să ne gândim: „Nu cumva şi eu arăt la fel de urât când mă mânii, mă cert şi răspund cu ocări la ocări?”. Şi de atunci înainte ne va fi ruşine să ne certăm, să ne mâniem, să ocărâm şi să ne batem.

Dar cum răspundeau la jigniri toţi drepţii şi sfinţii? Când erau ocărâţi şi defăimaţi, când erau clevetiţi, ei îşi păstrau liniştea. De ce? Fiindcă se simţeau nevinovaţi - iar dacă se simţeau nevinovaţi, pentru ce să se enerveze?

Dacă cineva, dorind să-l enerveze pe un bogat, l-ar numi sărac, oare bogatul se va enerva? El va zâmbi şi va spune: „Ce prostie! Cum să fiu sărac, dacă sunt bogat?!”. Dacă am fi bogaţi duhovniceşte, nici un fel de jigniri, nici un fel de atacuri grosolane nu ne-ar mai enerva: am răspunde la ele cu tot atâta linişte ca cea cu care ar răspunde bogatul de mai sus.

Iar dacă ne umplem de enervare, de mânie şi răutate, dacă năzuim să ne răzbunăm pe cel care ne-a necăjit, aceasta dă mărturie cu o limpezime neîndoielnică despre faptul că suntem defăimaţi pe drept. Singuri ne dăm în vileag înaintea oamenilor, singuri recunoaştem că suntem aşa cum ne zugrăvesc cei care ne vorbesc de rău - căci dacă n-ar fi fost aşa, am fi fost liniştiţi cu desăvârşire.

Despre aceasta a spus un cuvânt foarte simplu şi foarte scurt Sfântul Efrem Sirul: „Nu poţi suferi jignirile? Taci”. Atât se cere: taci, şi te vei linişti îndată. Iar înţeleptul Iisus, fiul lui Sirah, a zis: „Dacă vei sufla în scânteie, ea se va aprinde; dacă vei scuipa, se va stinge”. Dacă sunteţi jigniţi, prin tăcere şi linişte îl veţi dezarma cu desăvârşire pe cel care vă defăima şi vă jigneşte: el va amuţi aşa cum se stinge scânteia când scuipi în ea, ceea ce se poate vedea şi din vieţile multor sfinţi.

Oamenii însă obişnuiesc să se poarte altfel: cel ce s-a auzit jignit se aprinde de mânie împotriva celui ce îndrăzneşte să-l jignească.

Să ne amintim cuvintele lui Hristos: „Învăţaţi-vă de la Mine, că sunt blând şi

smerit cu inima" (Matei 11, 29). O, dacă am fi blânzi, dacă am fi smeriţi cu inima, ar fi cu neputinţă izbucnirile urâtei mânii, care face plăcere dracilor, şi enervarea pricinuită de jignirile care ni se aduc! Am fi liniştiţi, am trăi totdeauna în pace adâncă, pacea lui Hristos ar stăpâni în inimile noastre. Iar dacă răspundem prin înjurături la înjurături, prin vorbă rea la vorbă rea, asta dă mărturie despre faptul că nu e nici o pace în inimile noastre. Iar dacă nu e pace în inimă, în ea nu locuieşte Duhul Sfânt, ci locuiesc dracii.

În Vieţile Sfinţilor aflăm numeroase pilde de uluitoare răbdare a jignirilor şi chiar a bătăilor de către oameni cu totul nevinovaţi.

În Egipt trăia cuviosul Dula, un tânăr monah uimitor de smerit şi ascultător. El nu contrazicea niciodată pe nimeni, se supunea tuturor - iar asta îi scotea din sărite pe cei ce nu aveau asemenea însuşiri sfinte. Au început să îl defaime şi să îl prigonească, au început să îl clevetească - iar el îndura totul în tăcere. La început i-a fost greu să se deprindă cu răbdarea şi cu tăcerea când era defăimat, însă Duhul Sfânt, pogorându-Se în inima lui, l-a învăţat să se liniştească, i-a dat pace adâncă - şi iată ce lucru uimitor s-a întâmplat cu el. Dula mergea în fiecare zi la biserică, însă odată s-a îmbolnăvit şi a rămas la chilie, iar în timpul slujbei un frate a furat sfintele vase. Clevetitorii, care tot timpul îl vorbeau de rău pe cuvios, au mers la stareţ şi i-au zis: „Bineînţeles că Dula a furat, fiindcă nu era atunci în biserică".

Stareţul a adunat soborul mănăstirii şi a făcut judecată. La judecată, Dula şi-a tăgăduit la început vina, încercând să se îndreptăţească, însă văzând că nu i se dă crezare şi încredinţându-se de faptul că toţi îl duşmănesc, a tăcut, şi-a plecat capul şi a zis: „Iertaţi-mă, părinţilor şi fraţilor: am păcătuit". L-au osândit şi l-au bătut crunt cu toiegele, dar nu s-au mulţumit cu atât şi l-a dat pe mâna judecăţii lumeşti.

Nici în faţa judecătorului Dula n-a încercat să se dezvinovăţească, ci a zis: „Iertaţi-mă: am păcătuit". Judecata a hotărât să i se taie amândouă mâinile. Când adevăratul hoţ a aflat asta, s-a îngrozit, i s-a făcut milă de Dula, a mers la stareţ şi a

recunoscut că el a săvârşit fapta. Dula a mai trăit trei zile şi s-a săvârşit cu pace, fiind socotit în ceata pătimitorilor lui Hristos.

Apostolul Pavel a zis: „Soarele să nu apună peste mânia voastră” (Efeseni 4, 26). Dacă vreodată, prin uneltirile satanei, se va întâmpla ca inima voastră să fie cuprinsă de mânie, de enervare şi ură împotriva aproapelui, nu zăboviţi în starea de mânie şi vrăjmăşie, nu vă culcaţi fără să vă împăcaţi cu cel care v-a jignit, fără să fi înăbuşit mânia, fără să fi scuipat în scânteia care e gata să aprindă şi să pârjolească inima voastră.

Şi luaţi aminte: voi să nu jigniţi pe nimeni. Când sunteţi jigniţi, smeriţi-vă şi răbdaţi în linişte. Gândiţi-vă că cel ce vă jigneşte are dreptate, fiindcă în multe privinţe suntem păcătoşi înaintea lui Dumnezeu, am făcut multe lucruri rele, pentru care am şi meritat pedeapsă.

Chiar dacă jignirea nu este pe potriva păcatelor pe care le-am săvârşit, plecaţi-vă capul şi ziceţi: „Dumnezeule! Păcătos sunt şi vrednic de toate jignirile”. Şi se va linişti inima voastră, şi se va linişti şi cel ce vă jigneşte. Amin.

23 februarie 1949

Cuvinte în Duminica Lăsatului sec de carne

1. Despre Judecata cea viitoare a lui Dumnezeu

A mai rămas o singură duminică până la Postul Mare. În duminica următoare, Duminica Iertării, Sfânta Biserică ne va chema să ne împăcăm, să ne iertăm unii altora greşelile, amintind că Dumnezeu ne iartă numai atunci când ne iertăm şi noi unii pe alţii. Pregătindu-ne pentru nevoinţa Patruzecimii şi pentru această împăcare, sfânta Biserică, prin pericopa evanghelică de astăzi, ne zugrăveşte spre învăţătură Judecata care va fi la A Doua Venire a Fiului lui Dumnezeu.

Hristos va veni în toată slava Sa cerească şi înaintea Lui se vor aduna toate popoarele, toţi drepţii şi toţi păcătoşii; nimeni nu va putea evita, nimeni nu va putea rămâne deoparte, nu se va putea ascunde în spatele altcuiva.

Domnul îi va despărţi pe drepţi de păcătoşi: drepţii vor merge de-a dreapta Lui, păcătoşii de-a stânga. Domnul va spune: „Veniţi, binecuvântaţii Tatălui Meu, de moşteniţi Împărăţia gătită vouă de la întemeierea lumii” (Matei 25, 34).

De la zidirea lumii a fost deja prevăzută, a fost deja hotărâtă această înfricoşată Judecată, a fost deja pregătită Împărăţia Cerurilor. „Cu ce bunătăţi se poate asemui această binecuvântare?” - se întreabă Sfântul Ioan Gură de Aur. „Câtă cinste, câtă fericire este în el! Hristos n-a zis: primiţi, ci: moşteniţi - ca pe propriul nostru avut, ca pe avutul nostru părintesc, pe care îl avem de veacuri”.

Pentru ce virtuţi se va pogorî asemenea milostivire asupra drepţilor la Judecata lui Dumnezeu? Ni le arată Însuşi Judecătorul - Hristos.

El va spune: „Flămând am fost şi M-aţi hrănit; însetat am fost, şi Mi-aţi dat să

beau; străin am fost, şi M-aţi primit; gol am fost, şi M-aţi îmbrăcat; bolnav am fost, şi M-aţi cercetat; în temniţă am fost şi aţi venit la Mine” (Matei 25, 35-36). Precum vedem, fraţi şi surori, la Judecata lui Dumnezeu se vor descoperi faptele dragostei şi milostivirii, săvârşite de către drepţi în viaţa lor pe acest pământ.

Totuşi, drepţii, cu toate virtuţile lor, se vor socoti, din preaadânca lor smerenie, nişte robi netrebnici (Luca 17, 10), nevrednici de mila lui Dumnezeu. Ei nu vor începe să amintească toate faptele lor bune, dragostea şi milostivirea lor. Chiar li se va părea că n-au făcut nici un lucru bun: aşa va fi smerenia lor, însuşirea prin care strălucesc toţi drepţii. Ei nu se vor dezvinovăţi la această Judecată ci, dimpotrivă, se vor învinui. Vor spune Domnului: „Doamne, când Te-am văzut noi flămând, însetat, suferind, bolnav, gol sau în închisoare şi Ți-am arătat milă?”. Atunci, Domnul Se va ridica în apărarea lor, împotriva învinuirilor pe care singuri şi le vor aduce. El le va spune: „Întrucât aţi făcut unuia dintr-aceşti fraţi ai Mei prea mici, Mie Mi-aţi făcut” (Matei 25, 40).

După cum vedem, Domnul îi miluieşte şi îi îndreptăţeşte pe drepţi prin viaţa lor cea dreaptă şi le dăruieşte nemăsurat mai mult decât s-ar fi putut aştepta ei.

După aceea, întorcându-se către cei de-a stânga, va spune: „N-aţi hrănit nici unul dintr-aceşti fraţi ai Mei mai mici, nu le-aţi dat de băut, nu le-aţi arătat milă: înseamnă că nici pentru Mine nu aţi făcut nimic, şi care atare meritaţi chinul veşnic” (Matei 25, 45-46).

De ce această osândă aspră? Pentru că n-au făcut lucrul cel mai important din viaţă: n-au răspuns la nevoia aproapelui în numele lui Hristos.

Ce înseamnă să împărţi bucata de pâine cu cel flămând ori să mergi la un bolnav în numele lui Hristos? Înseamnă ca inima ta să răspundă cu împreună-pătimire la foamea şi la durerea lui, să trăieşti amarul lui ca pe al tău propriu, să suferi împreună cu el ca împreună cu un frate în Hristos şi, în fine, să împărţi cu el ceea ce ţi-a trimis Domnul şi ai la îndemână. Ca veşnică pildă de ajutorare a celui bolnav ni se arată samariteanul

milostiv din Evanghelie, care i-a dat celui rănit tot ce avea (Luca 10, 30-37).

Se poate întâmpla să nu avem mijloace materiale prisositoare pentru binefaceri, însă în vremea noastră este nevoie nu atât de această bogăţie, cât de bogăţia inimii, de darurile milostivirii noastre, a împreună-simţirii şi a rugăciunii noastre lăuntrice. O, dacă ne-am iubi câtuşi de puţin unii pe alţii întru Hristos, dacă am avea împreună-simţire unii faţă de alţii, dacă ne-am respecta cu adevărat, atunci s-ar găsi căi şi mijloace ca să ne întrajutorăm - şi atunci raiul ar începe încă de aici, de pe pământ, şi nu ne-ar mai fi frică să murim.

Dar de ce nu ne iubim unii pe alţii? Fiindcă nu-L iubim pe Dumnezeu. Neiubindu-L pe Dumnezeu, nu îl putem iubi nici pe aproapele.

Iar pe Dumnezeu nu-L iubim fiindcă avem credinţă slabă. De asta nu-L simţim pe Dumnezeu în inima noastră, de asta nu trăim în El şi nu-L cunoaştem, fiindcă citim puţin Evanghelia şi nu înţelegem în Dumnezeu toate întâmplările şi lucrurile din viaţa noastră, nu înţelegem că toate ne sunt trimise prin purtarea de grijă a lui Dumnezeu.

Trec zile, săptămâni, iar de Dumnezeu uneori nici nu ne amintim, nu medităm la viaţa noastră, nu ne înmuiem inima - iar inima pe care n-o încălzeşte dragostea de Dumnezeu va fi rece şi faţă de aproapele, şi în locul dragostei se va cuibări în ea vrăjmăşia, în locul milei şi al dorinţei de a ajuta - ura, bucuria răutăcioasă. Atunci ne pregătim singuri osânda viitoare: „Judecata este fără milă pentru cel ce n-a făcut milă” (Iacov 2, 13).

Două porunci de temelie ni s-au dat: prima e dragostea de Dumnezeu, a doua - dragostea de aproapele (Marcu 12, 30-31).

Cine este aproapele nostru? Toţi cei cu care trăim, muncim, ne întâlnim, care au nevoie de dragostea noastră, de ajutorul nostru, de rugăciunile noastre. Potrivit credinţei noastre creştineşti, suntem cu toţii fraţi şi surori, alcătuind o singură familie în

Hristos. Nimeni nu ne este străin, în spatele fiecărui aproape al nostru stă Hristos Însuşi. Dacă nu arătăm dragoste aproapelui, n-o arătăm nici lui Hristos. Domnul Însuşi ne-a vorbit despre asta foarte simplu şi limpede, în cuvintele pe care le-am ascultat şi noi astăzi la Liturghie.

Deci, să ne amintim întotdeauna aceste spuse ale Mântuitorului. Să Îl rugăm să dea viaţă inimilor noastre prin dragostea de oameni. Să-I cerem să ne dăruiască „pocăinţă mai înainte de sfârşit" şi „răspuns bun" la cea de-a Doua şi Slăvită a Lui venire, ca să auzim cuvintele aducătoare de fericire: „Veniţi, binecuvântaţii Tatălui Meu, de moşteniţi împărăţia care v-a fost gătită vouă de la întemeierea lumii". Amin.

2. Cel ce face bine săracului, dă împrumut lui Dumnezeu.

Astăzi, Sfânta Biserică ne aminteşte istorisirea evanghelică despre înfricoşata Judecată.

Expresia exterioară a acestei Judecăţi va fi împărţirea oamenilor în două grupe: drepţii vor fi aşezaţi de-a dreapta, iar păcătoşii de-a stânga Tronului lui Dumnezeu.

La această Judecată, se va da în vileag ce a făcut fiecare. Acolo se va dovedi că fiecare din faptele sale va fi găsit drept sau va fi osândit (Matei 12, 37). În lumina Judecăţii lui Dumnezeu se va descoperi adevărata faţă şi stare morală a fiecărui om - şi păcătoşii, care pe pământ au trăit în robia patimilor, nu se vor putea îndreptăţi nicidecum.

Ei şi la Judecata lui Dumnezeu vor avea o purtare vrednică de osândă,

încercând să se dezvinovăţească prin aceea că nu au recunoscut în ceilalţi oameni pe fraţii mai mici ai lui Hristos şi de aceea n-au făcut faptele milostivirii. Tocmai de asta vor şi merita osânda la chinul veşnic (Matei 25, 46).

Ce păcătoşi să fie aceştia? Sunt cei ce n-au vrut să găsească şi să dea loc în inima lor Domnului, cum a făcut Zaheu; care n-au vrut să-şi cureţe conştiinţa prin pocăinţă, cum a făcut vameşul care s-a pocăit în templu; care n-au vrut să străbată întreaga cale complicată a întoarcerii sufletului care se pocăieşte la Tatăl Ceresc, cum a făcut fiul risipitor. Sunt oamenii pentru care Dumnezeu e ca şi cum nu ar fi Dumnezeu, şi omul e ca şi cum nu ar fi om, şi viaţa n-ar fi cale a mântuirii, n-ar fi lucrare a dragostei şi milostivirii, ci goană nebunească după slavă deşartă, după mângâieri şi plăceri lumeşti.

Care dintre noi, fraţilor şi surorilor, nu este aproape de starea acestor păcătoşi, de mângâierile şi plăcerile lor lumeşti? Dar istorisirea evanghelică despre înfricoşătoarea Judecată a lui Dumnezeu ce ne învaţă? Ne învaţă ca, urmând drepţilor, să facem lucrurile dragostei şi milostivirii, îngrijindu-ne nu numai de noi înşine, ci şi de ceilalţi (Filipeni 2, 4).

„Nimic nu-I place atât de mult lui Dumnezeu”, spune Sfântul Ioan Gură de Aur, „ca o viaţă care aduce folos tuturor. Tocmai de aceea ne-a dat şi darul cuvântului, şi mâini, şi tărie trupească, şi minte, şi pricepere: ca să întrebuinţăm toate acestea spre mântuirea noastră şi folosul aproapelui”.

Dar cum să întrebuinţăm puterile noastre spre folosul aproapelui? Având conştiinţa faptului că facem binele nu pentru lauda şi slava omenească, ci pentru că aproapele nostru este fratele mai mic al lui Hristos (Marcu 9, 41). Iar asta înseamnă că trebuie să facem toate faptele milostivirii în numele lui Hristos, oricât ar fi ele de mici. De pildă, când dăm un bănuţ aproapelui care îl cere în numele lui Hristos, să ne amintim că îl dăm lui Hristos Însuşi şi, după cum spune înţeleptul, dăm împrumut lui Dumnezeu

(Pildele lui Solomon 19, 17). Deci, iubiţii mei în Hristos, să facem din toată inima faptele milostivirii, socotind pierdută ziua în care n-am ajutat pe cineva fie cu vorba bună, fie împărtăşindu-i din inimă necazurile şi suferinţele, fie mijlocind prin rugăciune pentru el înaintea lui Dumnezeu.

Să arătăm milostivire în numele lui Hristos, întru slava Tatălui Ceresc, Care Milostiv este (Luca 6, 36) şi le arată milă chiar celor ce dau altora doar o cană de apă (Marcu 9, 41). Să ne amintim totdeauna de moartea noastră şi de Judecata lui Dumnezeu, ca să nu păcătuim; curăţindu-ne prin pocăinţă, să ne unim cu Hristos prin Taina Sfintei Euharistii.

În zilele Postului Mare, Sfânta Biserică ne va şi chema la această înnoire lăuntrică, la harica unire cu Domnul, la creştineasca dragoste de fraţi şi milostivire.

Nu ne lăsa, Doamne, să rămânem nepăsători la această chemare a Sfintei Biserici! Ajută-ne, Doamne, să ne ridicăm pe calea pocăinţei şi a renaşterii duhovniceşti! Amin.

3. Să alegem calea dreptății şi a milostivirii

Ca două aripi, ne înalţă mai presus de toată făptura două năzuinţe, cele mai adânci ale noastre: năzuinţa spre nemurire şi năzuinţa spre dreptate. De când există neamul cel gânditor al oamenilor, aceştia sunt sfâşiaţi de întrebarea chinuitoare: „Ce se săvârşeşte pe pământ? De ce răii o duc bine, iar cei buni, blânzi, liniştiţi, sunt prigoniţi şi suferă?”.

Această întrebare nu şi-a primit încă răspunsul, însă îl va primi - îl va primi când Domnul şi Dumnezeul nostru va face înfricoşătoarea şi Dreapta Sa Judecată.

De mii de ani se revarsă neîncetat lacrimile celor necăjiţi şi împilaţi şi, dacă ar fi să adunăm toate aceste lacrimi şi să le vărsăm în mări, mările n-ar mai încăpea între ţărmurile lor ci şi-ar îneca întreg uscatul - iar Dumnezeu ţine socoteala tuturor lacrimilor celor ce suferă fără vină. Şi câte fărădelegi nu s-au săvârşit în tot timpul acesta, începând din vechimea cea mai adâncă!

Sfântul Ioan Teologul scrie în Apocalipsă că a văzut lângă Tronul lui Dumnezeu sufletele celor omorâţi pentru Cuvântul Dumnezeiesc şi a ascultat cum strigau ei către Dumnezeu: „Până când, Stăpâne Sfinte şi Adevărate, nu vei judeca şi nu vei răzbuna sângele nostru?” (Apocalipsa 6, 10).

Dar îndelunga răbdare a Domnului este uimitoare, şi nouă ni se pare ciudat, de neînţeles, pentru ce El nu face încă răzbunare asupra tuturor nelegiuiţilor, de ce rabdă răul strigător la cer de pe pământ? Sfântul Ioan Teologul a primit de la Dumnezeu următorul răspuns la această întrebare: „Cine e nedrept, să nedreptăţească înainte. Cine e spurcat, să se spurce încă. Cine este drept, să facă dreptate mai departe. Cine este sfânt, să se sfinţească încă. Iată, vin curând, şi plata Mea este cu Mine, ca să dau fiecăruia după

cum este fapta lui" (Apocalipsa 22, 11-12). Domnul rabdă, aşteptând Ziua înfricoşată despre care a prezis: „Fiul Omului, când va veni, va găsi oare credinţă pe pământ?" (Luca 18, 8).

Dacă sufletul nostru nu rabdă ca răufăcătorii să rămână nepedepsiţi, iar drepţii să fie totdeauna împilaţi, asta înseamnă că este neapărată nevoie de nemurire atât pentru cei răi, cât şi pentru cei drepţi, fiindcă doar aşa pot ei primi răsplata veşnică, pe care n-au primit-o în timpul vieţii pământeşti.

Oare nu auziţi în fiecare zi la Liturghie poruncile Fericirilor: „Fericiţi cei ce flămânzesc şi însetoşează de dreptate, că aceia se vor sătura. Fericiţi cei prigoniţi pentru dreptate, că a lor este Împărăţia Cerurilor. Fericiţi veţi fi când vă vor ocări pe voi şi vă vor prigoni şi vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, minţind pentru Mine. Bucuraţi-vă şi vă veseliţi, că plata voastră multă este în ceruri" (Matei 5, 6, 11-12). În cer, în viaţa veşnică, drepţii vor primi cu mare bucurie răsplata pentru tot ce au suferit în această viaţă.

Judecata lui Hristos va fi într-adevăr înfricoşătoare, dar ea va fi şi dreaptă, fiindcă nu este cu putinţă să calci nepedepsit marea lege a dragostei şi a dreptăţii. Ea va fi înfricoşătoare, fiindcă la ea se vor aduna nenumăraţii oameni ce au trăit pretutindeni, de-a lungul întregii vremi scurse de la întemeierea lumii. Nici dacă ei n-au auzit vreodată vestea cea bună a lui Hristos, atunci, după cuvântul Apostolului, nu vor avea îndreptăţire, fiindcă natura însăşi ni-L arată prin toate ale ei pe Dumnezeu, şi în ea ar fi putut să înţeleagă şi să vadă limpede Pronia lui Dumnezeu, ce cârmuieşte toate.

În pericopa evanghelică de astăzi aţi auzit cum îi va judeca Domnul pe oameni la înfricoşătoarea Judecată. El va da răsplată veşnică drepţilor, care au făcut totdeauna faptele dragostei şi milostivirii, dar îi va numi blestemaţi şi îi va trimite în focul veşnic pe cei ce niciodată n-au fost milostivi.

De ce-i va judeca Domnul pe oameni numai după milostivirea sau nemilostivirea lor? Fiindcă milostivirea este cea mai înaltă dovadă a dragostei şi

împreună-pătimirii faţă de oameni. Dar cine este plin de dragoste, cine face faptele milostivirii? Doar cei care au îndrăgit Dragostea Vie - pe Domnul nostru Iisus Hristos, Care din dragoste de lume, pentru mântuirea ei, şi-a dat de bunăvoie viaţa în chinuri groaznice pe Cruce, ca să răscumpere păcatele noastre, ca să ne arate calea pe care trebuie să mergem - calea milostivirii, calea iubirii, calea dreptăţii.

În viaţă sunt două căi: pe de o parte calea binelui şi a dreptăţii, pe de alta calea răului şi a nedreptăţii. Şi fiecare alege una dintre ele. În lume şi în viaţa omenească, totul se petrece după legea dezvoltării neîntrerupte. Nimic nu rămâne neschimbat, totul curge, totul se schimbă, după cum a spus un înţelept din antichitate. Totul se dezvoltă şi se perfecţionează - şi dacă omul alege calea binelui şi a dreptăţii şi o urmează neabătut, el se perfecţionează în această direcţie, devine vrednic să îşi continue dezvoltarea în viaţa veşnică. Iar dacă omul alege calea răului şi a nedreptăţii, în această viaţă inima şi mintea lui se cufundă tot mai mult în rău şi nedreptate. Prin urmare, şi în viaţa veşnică va continua dezvoltarea lui în această direcţie. Dar unde îşi va continua el cufundarea în noianul răului, dacă nu în locul cel înfricoşător, pregătit diavolului şi îngerilor lui? Cumplită este soarta păcătoşilor nepocăiţi.

Deci, să alegem calea dreptăţii şi s-o urmăm. Dar ce înseamnă a alege calea dreptăţii? Înseamnă a împlini întreaga lege a lui Hristos, fiindcă toată dreptatea se cuprinde în această sfântă lege dumnezeiască.

Psalmistul David striga astfel către Dumnezeu: „Dumnezeul răzbunărilor, Dumnezeul răzbunărilor cu îndrăzneală a stătut. Înalţă-Te, Cela Ce judeci pământul, răsplăteşte răsplătirea celor mândri. Până când păcătoşii, Doamne, până când păcătoşii se vor făli, vor spune şi vor grăi nedreptate, vor grăi toţi cei ce lucrează fără de lege? Pe poporul Tău, Doamne, l-au asupri şi moştenirea Ta au apăsat-o” (Psalmi 93, 1-5).

Însă Domnul, Care întâia dată a venit ca Miel la junghiere, propovăduind dragostea, blândeţea şi milostivirea, Se va scula şi va veni a doua oară - va veni ca

Judecător Cumplit, cu nenumărate cete de îngeri cereşti, şi va face Judecata Sa înfricoşătoare. Amin.

4. Judecata conştiinței şi judecata lui Dumnezeu

În această duminică, prin pericopa evanghelică ce se citeşte, Sfânta Biserică ridică puţin din vălul care acoperă Judecata cea viitoare, ca să ne îndemne la pocăinţă şi îndreptare în acest Post Mare.

Domnul l-a făcut pe om după chipul şi asemănarea Sa, dându-i raţiune, inimă, şi voinţă liberă. Raţiune i-a dat ca să îi lumineze calea vieţii, să facă deosebire între bine şi rău, între folositor şi vătămător. Inimă i-a dat ca să-L iubească pe Dumnezeu şi să-şi iubească aproapele. Voinţa liberă i-a dat ca să semene în sufletul său seminţele binelui şi, prin încordarea acestei voinţe, să înfăptuiască în viaţa sa tot ce este mântuitor şi folositor.

Dacă omul urmează în viaţa sa glasul raţiunii, simţămintele dragostei şi cerinţele conştiinţei, el se poartă ca o fiinţă raţională şi liberă - şi cu cât face asta într-o mai mare măsură, cu atât îşi întăreşte şi îşi dezvoltă libertatea voinţei. Dimpotrivă, dacă omul preferă în viaţă ceea ce este rău, vătămător, păcătos, el îşi pierde pe zi ce trece libertatea voinţei, prefăcându-se într-un rob al păcatului şi al patimilor - iar robul păcatului îşi pierde demnitatea de om şi rangul de fiu al lui Dumnezeu.

Nu pe pământ om cu desăvârşire mort duhovniceşte şi cu desăvârşire pierdut, fiindcă nu este om lipsit de scăpărări ale raţionalităţii, ale inimii, ale conştiinţei. Oricât de rea şi de păcătoasă ar fi purtarea lui, el îşi dă totuşi seama în adâncul sufletului său şi al

conştiinţei necălcate cu totul în picioare că nu face ceea ce trebuie, şi din această pricină se chinuie şi suferă mai mult sau mai puţin.

Cu toţii simţim din când în când mustrări de conştiinţă. Asta se întâmplă şi atunci când am necăjit, sau am osândit, sau am smintit pe cineva, sau când ne-a scăpat vreo vorbă de prisos. Se întâmplă şi când trebuia să spunem ceva cu bărbăţie, dar nu am spus din teama de neplăceri, sau, dimpotrivă, când trebuia să tăcem, dar din aprindere nu ne-am ţinut gura.

Glasul conştiinţei, luminat şi întărit de lumina raţiunii, este judecătorul nostru dintâi şi de temelie - şi vai de cel care nu ia aminte la îndemnurile raţiunii şi la mustrările conştiinţei, înăbuşindu-le, luându-le dreptul de a se face auzite. Un asemenea om se preschimbă, mai devreme sau mai târziu, într-o fiinţă lipsită de conştiinţă, împietrită şi necinstită. Şi deşi conştiinţa tot licăreşte în el, deja nu-l mai călăuzeşte - iar asta se întâmplă până când un trăsnet din cer - vreun necaz, vreo nenorocire - îl întoarce la viaţa conştient-raţională, la viaţa îndrumată de conştiinţă.

Dacă avem raţiune ca să ne lumineze calea vieţii şi conştiinţă ca să ne controlăm şi să ne îndreptăm în căile acestei vieţi, asta înseamnă că suntem răspunzători înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor pentru purtarea noastră. Binele ni se socoate drept bine, răul drept rău. Aşadar, pentru tot păcatul şi tot răul săvârşit de noi vom da răspuns, şi-l dăm încă din viaţa asta pământească, suferind încă de aici, pe pământ, pentru păcatele şi răutatea noastră - fiindcă iată ce spune cuviosul Marcu Ascetul: „Pentru fiece faptă, bună sau rea, răsplata pe potrivă urmează în chip firesc, iar nu printr-o menire deosebită”.

Cu toţii ştim că lăcomia pântecelui, îmbuibarea, prisosul în mâncare şi băutură duc la boli de stomac, la tulburări de digestie, de metabolism şi de activitate a inimii, drept care este foarte folositoare înfrânarea de la mâncare pe care o presupune postul.

Curvia, dezmăţul, goana după plăceri trupeşti duc la stricarea sufletului şi trupului, la neînţelegeri şi dezmembrare în familie. Astfel, şi aici păcatului îi urmează

amărăciunea, necazul şi pedeapsa care-i sunt proprii. O, ce nevoie este şi în această privinţă de asprimea postului şi de înfrânarea duhovnicească şi trupească!

Celui capricios şi mândru, care-i jigneşte pe ceilalţi, i se răspunde prin răutate şi ură răzbunătoare. Şi aici, prin urmare, păcatul trufiei şi al nepăsării faţă de oameni îşi primeşte plata, îşi primeşte pedeapsa. Nici aici nu este mijloc mai radical decât sfântul post, decât pocăinţa foarte adâncă, smerită, şi rugăciunea către Dumnezeu, fiindcă numai Dumnezeu poate înmuia mândria omenească.

Toate tulburările din viața duhovnicească şi trupească, precum şi pedepsele legate de ele, decurg din încălcarea normelor, legilor şi regulilor stabilite.

De ce au loc toate aceste tulburări? Fiindcă nu ne dăm osteneala cu noi înşine, nu ne educăm în frica de Dumnezeu şi în dragostea de aproapele; fiindcă ne înăbuşim conştiinţa, nu ne luminăm duhovniceşte raţiunea, nu ne întărim voinţa, nu dobândim experienţa luptei continue cu păcatul, cu încălcările regulilor şi normelor vieţii noastre duhovniceşti. Viaţa duhovnicească este viaţă activă, trezvitoare, volitivă, orientată spre Dumnezeu şi oameni - iar aici glasului raţiunii şi cerinţelor conştiinţei le aparţine locul întâi.

Cum şi când poate şi trebuie să ridice glasul conştiinţa noastră, îndemnând voinţa să lucreze? Ea trebuie să ne ferească de păcat şi să înalţe cu deosebire glasul după fiecare păcat, după fiecare faptă rea, vrednică de osândă, sfătuind, mustrând şi îndemnându-ne să ne înfrânăm în restul vieţii noastre de la păcatul pe care îl osândeşte.

Ea trebuie să mai osândească încă o dată acel păcat la sfârşitul zilei, înainte de culcare, după rugăciunea de seară, într-un moment de pocăinţă deosebită pentru toate păcatele zilei ce a trecut; trebuie să stea de strajă şi în ziua următoare, înlăturând însăşi putinţa repetării păcatului cu pricina; în fine, trebuie să osândească acest păcat atunci când vine vremea spovedaniei, când descoperă înaintea lui Dumnezeu şi a preotului sufletul nostru păcătos, rănit de păcate şi suferinţe. Dacă în acest moment de răspundere conştiinţa

nu ne va ajuta să ne pocăim în mod conştient, adică nu va putea să ne osândească aspru şi nepărtinitor, nu vom avea iertare adevărată nici de la preot, nici de la Domnul Dumnezeu.

După ce s-a pocăit la spovedanie şi s-a învrednicit de primirea Sfintelor Taine, omul trebuie să înceapă a face „roade vrednice de pocăinţă” (Luca 3, 8). Asta înseamnă că dacă s-a pocăit, de pildă, pentru că a osândit pe cineva sau a fost răuvoitor faţă de cineva, acum, la cererea conştiinţei, trebuie să se înfrâneze de la osândire şi să schimbe reaua voinţă cu buna voinţă faţă de aproapele, apoi să îl ajute şi să se roage pentru el.

Toate acestea sunt cu putinţă păcătosului dacă el, după ce conştiinţa sa îl judecă şi îşi formulează pretenţiile, îşi va îndrepta viaţa neabătut, crescând şi întărindu-se duhovniceşte pe zi ce trece.

Lupta cu sine, cu propria păcătoşenie, este cea mai grea luptă de pe pământ. Dacă nu ducem această luptă sau o ducem fără vlagă şi credinţă, poticnindu-ne la tot pasul, păcatele noastre ne vor însoţi în viaţa de după moarte, de dincolo de mormânt - şi acolo vor fi supuse îndată aşa-numitei judecăţi particulare, prin care trece orice răposat.

Ce înseamnă această judecată particulară? Înseamnă că sufletul, ieşind din trup şi recunoscând că ţine de lumea duhovnicească, după ce ajunge în această lume luminoasă, simte puternic faptul că nu e potrivit cu ea, simte întunericul şi apăsarea păcatului, împiedicarea şi orbirea sa duhovnicească, ceea ce îi pricinuieşte grele suferinţe şi mustrări de conştiinţă ca urmare a vieţii netrăite cum se cuvine.

Trăind pe pământ în trup, sufletul păcătosului priveşte trupeşte şi sufleteşte, nu duhovniceşte, şi tot ce îl înconjură, chiar şi pe sine însuşi - iar înţelegerea duhovnicească a propriei fiinţe şi a vieţii sale păcătoase îi e închisă, nu este trează, şi se descoperă abia după ieşirea din trup. Atunci, în lumina veşniciei, începe să se desfăşoare tot zapisul faptelor săvârşite, iar ele încep să mustre, să certe şi să ardă sufletul, arătând întregii lumi duhovniceşti toată urâţimea, toată sărăcia, toată nelegiuirea vieţii pământeşti a păcătosului.

Suferinţele de după moarte ale conştiinţei duhului păcătos sunt atât de mari încât el este gata să strige: „Munţilor, prăbuşiţi-vă peste mine! Dealurilor, acoperiţi-mă!”.

Despre această judecată se vorbeşte şi în Sfânta Scriptură, unde stă scris că din faptele şi din cuvintele noastre vom fi găsiţi drepţi sau vom fi osândiţi (Matei 12, 37).

La judecata particulară, nu ne va judeca şi pedepsi Domnul cât ne vom judeca şi pedepsi noi înşine; conştiinţa noastră ne va judeca şi pedepsi prin suferinţe, pentru păcatele vieţii noastre pământeşti. Puterea vrăjmaşă, demonică, va începe să adâncească aceste învinuiri, amintind pe rând păcatele vieţii care s-a scurs, iar îngerul păzitor se împotriveşte acestei puteri, apărându-l pe răposat.

În această luptă pentru sufletul păcătosul şi în alinarea stării lui grele, ajută mult rugăciunea Bisericii. „Rugăciunea voastră să fie pentru mine mijlocitor la judecata lui Dumnezeu”, spunea obştii sale cuviosul Efrem Sirul. Milostivirea, dragostea şi rugăciunile tuturor rudelor şi apropiaţilor sprijină, de asemenea, sufletul răposatului, insuflându-i nădejdea în milostivirea lui Dumnezeu pentru Judecata următoare, care se va face la cea de-a Doua Venire în lume a Fiului lui Dumnezeu.

Pe lângă asta, după judecata particulară primim o hotărâre aparte a lui Dumnezeu cu privire la soarta noastră şi un loc aparte unde rămânem până la înfricoşătoarea Judecată.

La această Judecată ultimă, a cărei hotărâre nimic nu o va mai putea schimba, ne vom înfăţişa cu toţii înaintea Domnului nostru Iisus Hristos. Acum, pe pământ, păcătuim în primul rând împotriva Lui: poruncile Lui le călcăm, dragostea Lui faţă de noi o dispreţuim, pe fraţii Lui mai mici îi strâmtorăm şi îi necăjim. Şi atunci, cine să ne judece, dacă nu El, Care ne-a dat totul şi nu primeşte de la noi nimic, afară de păcate?

Hristos a ascuns de noi vremea când va veni să ne judece, dar ne-a descoperit pentru ce ne va judeca - şi acesta este principalul. Ce milă a lui Dumnezeu şi ce mângâiere

pentru noi este să ştim dinainte pentru ce ne va judeca Domnul! Ştiind asta, nu vom mai putea nici trăi, nici muri orbeşte, nu vom mai putea să ne dezvinovăţim prin necunoaşterea destinului ce ne aşteaptă dincolo de mormânt.

Ni s-au dat două porunci de temelie: cea privitoare la dragostea de Dumnezeu şi cea privitoare la dragostea de aproapele. Pentru neîmplinirea lor ne va şi judeca Domnul. Aceste porunci sunt de nedespărţit în ochii lui Dumnezeu. Dacă îl vom hrăni pe cel flămând sau vom da de băut celui însetat, facem asta şi pentru Hristos. Dacă îl îmbrăcăm pe cel gol sau mergem la cel bolnav, facem asta şi pentru El.

În numele Lui trebuie să facem toate faptele dragostei şi milostivirii, fiindcă Domnul Iisus Hristos primeşte toate faptele noastre de milostivire, toate faptele iubirii noastre de aproapele, ca şi cum i-ar fi Lui făcute. El nu are nevoie de faptele acestea, dar Se identifică cu cei nefericiţi, nevoiaşi, săraci, părăsiţi, bolnavi, aflaţi în închisoare, îi pare rău de ei, împărtăşeşte necazul lor, este nemulţumit când nu sunt băgaţi în seamă.

Hristos este nedespărţit de omul suferind tot atât pe cât este porunca dragostei de Dumnezeu nedespărţită de porunca dragostei de aproapele. Mântuitorul nu Se desparte de cei pentru care a vărsat Preacuratul Său Sânge, pentru care Şi-a dat sfânta Sa viaţă.

El nu Se desparte nici acum de noi, împărtăşindu-ne Trupul Său şi Sângele Său prin Taina Sfintei Împărtăşanii, aducându-ne prin aceasta în unire cât se poate de strânsă cu Sine şi pregătindu-ne astfel să ne întâlnim cu El când va veni a doua oară ca să ne judece.

Această Judecată viitoare nu o să fie pentru noi înfricoşătoare dacă, după cuvântul Apostolului, ne vom judeca singuri fără cruţare şi fără părtinire (1 Corinteni 11, 31) în viaţa pământească, dacă după fiecare păcat ne vom pocăi aşa cum cere conştiinţa, altfel spus dacă ne vom osândi singuri şi, osândindu-ne, ne vom îndrepta, dacă ne vom spovedi şi împărtăşi mai des.

Înfricosătoarea Judecată a lui Dumnezeu nu va mai fi atât de înfricoşătoare pentru noi dacă vom împlini neabătut porunca Lui privitoare la dragostea de Dumnezeu şi de aproapele. Atunci nici moartea nu ne va îngrozi. Ea va fi nu o pierdere, ci un câştig. Iar unirea cu Hristos după moarte va fi şi mai deplină, şi mai dorită. Amin.

5. Munții se topesc de la fața Ta

„Precum a fost în zilele lui Noe, aşa va fi şi venirea Fiului Omului; şi precum era în zilele cele mai înainte de potop: mâncau, beau, se însurau şi se măritau, până în ziua întru care a intrat Noe în corabie, şi n-au ştiut până când a venit potopul şi i-a luat pe toţi, aşa va fi şi venirea Fiului Omului" (Matei 24, 37-39).

Totul va fi chiar ca în zilele lui Noe? Nu, nu chiar totul - dar Domnul a spus asta dorind să ne arate că a Doua Sa Venire va fi la fel de năprasnică, la fel de neaşteptată ca potopul: ca un trăsnet, ca un fulger ni Se va arăta Fiul Omului întru slava Sa cu toţi îngerii Săi ca să facă Judecata Sa.

De ce am zis că nu va fi totul chiar ca în zilele lui Noe? Fiindcă Domnul a lămurit: „Îndată după strâmtorarea acelor zile, soarele se va întuneca şi luna nu va mai da lumina ei, iar stelele vor cădea din cer şi puterile cerurilor se vor zgudui. Atunci se va arăta pe cer semnul Fiului Omului şi vor plânge toate neamurile pământului şi vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii cerului cu putere şi slavă multă" (Matei 24, 29-30).

Iar acestei cumplite arătări a Lui îi vor premerge grozăvii, nenorociri, fiindcă

„Se va scula neam peste neam şi împărăţie peste împărăţie, şi va fi foamete şi molimă şi cutremure pe alocuri; dar toate acestea sunt începutul durerilor” (Matei 24, 7-9). „Atunci va fi strâmtorare mare, cum n-a fost de la începutul lumii până acum şi nici nu va mai fi” (Matei 24, 21).

În Apocalipsa Sfântului Ioan Teologul citim descrierea acelor grozăvii, acelor suferinţe crunte, de nedescris, care vor bântui pe pământ înaintea celei de-a Doua Veniri a Domnului Iisus Hristos. Şi atunci va răsuna deodată glasul cel înfricoşător al trâmbiţei arhanghelului, de care toată lumea se va cutremura. Atunci se va împlini prezicerea Sfântului Proroc Isaia: „O, de ai rupe cerurile şi Te-ai pogorî! Munţii s-ar topi de faţa Ta ca de foc, de faţa Ta s-ar cutremura neamurile. Tu Te-ai mâniat, fiindcă am păcătuit, şi cum ne vom mântui?” (Isaia capitolele 63 și 64).

Atunci se vor împlini spusele Domnului Iisus Hristos: „Amin, amin grăiesc vouă, că vine ceasul şi acum este, când morţii vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu şi, cei ce vor auzi, vor învia” (Ioan 5, 25).

Cum va avea loc asta, cum vor învia cei morţi? Vor învia prin puterea lui Dumnezeu: prin voia Lui se vor deschide mormintele tuturor celor răposaţi din veac, marea se va învifora cumplit şi va scoate nenumăraţii morţi ascunşi în ea. Întreg pământul se va acoperi de oase omeneşti şi va începe lucrul vestit de Dumnezeu în vedenie Sfântului Proroc Iezechiel: „Fost-a peste mine mâna Domnului, şi m-a scos Duhul Domnului, şi m-a pus în mijlocul unui câmp, şi acela era plin de oase de oameni; şi m-a purtat împrejurul lor şi, iată, erau multe foarte pe faţa câmpului şi, iată, uscate foarte. Şi a zis către mine: „Fiul omului! Oare vor învia oasele acestea?” Şi am zis: „Doamne! Doamne! Tu ştii acestea”. Şi a zis către mine: „Fiul omului! Proroceşte spre oasele acestea şi să le zici lor:

„Oase uscate, ascultaţi cuvântul Domnului. Acestea zice Domnul Dumnezeu oaselor acestora: „Iată, Eu voi aduce întru voi duh de viaţă, şi voi da peste voi vine, şi voi

pune peste voi carne, şi voi da întru voi duhul Meu, şi veţi învia, şi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul”.

„Şi am proorocit precum mi-a poruncit mie Domnul, şi s-a făcut vuiet când am proorocit, şi iată cutremur s-a făcut, şi s-au apropiat oasele, fiecare os la încheietura sa. Şi am văzut, şi iată creşteau peste dânsele vine şi carne, şi se întindea piele peste dânsele deasupra, şi duh nu era într-însele. Şi a zis către mine: „Prooroceşte pentru duhul, prooroceşte, fiul omului! Şi zi duhului: „Acestea zice Domnul Dumnezeu: Din patru vânturi vino, duhule, şi suflă peste morţii aceştia, şi să învieze”. „Şi am proorocit precum mi-a poruncit mie Domnul, şi a intrat într-înşii duhul, şi au înviat, şi au stătut pe picioarele lor mulţime multă foarte.

Şi a grăit Domnul către mine, zicând: „Fiul omului! Oasele acestea toată casa lui Israil este. Aceştia zic: „Uscatu-s-au oasele noastre, pierit-a nădejdea noastră şi ne-am stins”. Pentru aceea, prooroceşte şi zi: „Acestea zice Domnul: Iată, Eu voi deschide mormânturile voastre, şi vă voi scoate din mormânturile voastre, poporul Meu, şi vă voi duce pe voi în pământul lui Israil, şi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul când voi deschide Eu mormânturile voastre ca să vă scot pe voi din mormânturile voastre, poporul Meu. Şi voi da duhul Meu întru voi, şi veţi învia, şi vă voi pune pe pământul vostru, şi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul. Grăit-am şi voi face, zice Domnul” (Iezechiel 37, 1-14).

Domnul i-a spus în vedenie Sfântului Ioan Teologul: „Iată, toate le fac noi” (Apocalipsa 21, 5) - şi El va face trupuri noi. Trupurile nu vor mai fi ca cele dinainte, ci de un soi cu însuşiri necunoscute nouă, fiindcă se spune în Scriptură că vor fi trupuri duhovniceşti. Apostolul Pavel ne-a vestit despre cei ce vor fi vii în ziua înfricoşătoare a Judecăţii lui Hristos. El spune aşa: „Iată, taină zic vouă: nu toţi vom adormi, dar toţi ne vom schimba într-o clipeală de ochi la trâmbiţa cea de apoi: căci trâmbiţa va suna şi morţii vor învia nestricăcioşi, iar noi ne vom schimba - căci se cuvine ca stricăciosul acesta (trupul) să se îmbrace în nestricăciune, muritorul acesta să se îmbrace întru

nemurire” (1 Corinteni 15, 51-53).

„Iar ziua Domnului va veni ca un fur, când cerurile vor pieri cu vuiet mare, stihiile, arzând, se vor desface, şi pământul şi lucrurile de pe el se vor mistui. Deci, dacă acestea toate se vor desfiinţa, cât de mult vi se cuvine vouă să umblaţi întru viaţă sfântă şi cucernicie, aşteptând şi grăbind venirea zilei Domnului, din pricina căreia cerurile, luând foc, se vor nimici, iar stihiile, aprinse, se vor topi!” (2 Petru 3, 10-12).

Va avea loc o catastrofă mondială de nedescris. Întreaga lume va fi nimicită printr-un foc înfricoşător, de un fel pe care noi nu-l ştim - şi atunci va veni ziua în care Domnul va face toate noi: un nou Ierusalim, un nou pământ, o nouă lume.

Cumplita văpaie, ce va cuprinde toate ca un râu de foc, îi va trage pe cei înviaţi departe de pământ, care va arde, îi va trage acolo unde se va desfăşura înfricoşata Judecată, unde Se va arăta pe nori Dreptul Judecător, Domnul şi Dumnezeul nostru Iisus Hristos, cu toţi îngerii Săi. Şi I se vor înfăţişa toate popoarele, toţi oamenii care au trăit vreodată. Se va lăsa un întuneric înspăimântător, „soarele se va întuneca şi luna nu va mai da lumina ei, iar stelele vor cădea din cer şi puterile cerurilor se vor zgudui” (Matei 24, 29-30) - dar în această beznă va străluci o lumină neobişnuită, fiindcă pe cer se va arăta deodată semnul Fiului Omului: Sfânta Cruce, a cărei lumină va fi nemăsurat mai puternică decât cea a luminătorilor cereşti care vor fi atunci deja stinşi.

„Atunci vor plânge toate neamurile pământului şi vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii cerurilor, cu putere şi slavă multă” (Matei 24, 30). Şi-L vor vedea toate popoarele pe Cel în Care mulţi nu au crezut, Îl vor vedea pe Domnul Iisus Hristos cei ce L-au răstignit, Îl vor vedea toţi cei ce continuă să-L răstignească şi să calce în picioare Sângele Lui nepreţuit, Îl vor vedea necredincioşii şi se vor cutremura, va cădea peste ei groază de nedescris, care-i va face să se ascundă în peşteri şi în râpe şi să se roage ca munţii să cadă peste ei şi să-i ascundă de mânia Mielului.

Nimic nu-i va ascunde însă, fiindcă veşnică este dreptatea dumnezeiască,

neasemuit de mare şi desăvârşită, şi nimeni nu o poate călca fără să fie pedepsit; şi această dreptate, care a fost călcată atât de des pe pământul nostru păcătos, va străluci în întreaga lume. Atunci va veni bucurie mare pentru cei ce toată viața au flămânzit şi au însetat de dreptate fără s-o afle în jurul lor. Ei vor prinde curaj şi vor înălţa capetele, fiindcă răscumpărarea lor se va apropia (Luca 21, 28).

Cu mare bucurie, cu săltare de nedescris vor învia toţi drepţii. Cu frică şi cutremur, cu groază neasemuită vor învia toţi cei ce au călcat Sângele lui Hristos, care nu au crezut în El şi care în toate vremurile au fost foarte mulţi la număr - fiindcă încă din vechime Iisus, fiul lui Sirah (citatul este de fapt din Înţelepciunea lui Solomon), arată felul în care gândeau ei: „Întâmplător ne naştem şi, după ce murim, e ca şi cum n-am fi fost... şi duhul se va vărsa ca aerul cel moale" (Înţelepciunea lui Solomon 2, 2). Nu, nu se va vărsa ca aerul duhul lor, nu va fi ca şi cum n-ar fi fost, ci se vor înfăţişa Cumplitului Judecător.

Domnul Atotţiitorul îi va despărţi pe drepţi de cei nedrepţi, pe unii îi va pune de-a dreapta Sa, iar pe ceilalţi de-a stânga, şi va rosti cuvintele pe care le-aţi auzit în pericopa evanghelică de astăzi. El îi va îndreptăţi pe cei care au făcut binele, care au slujit celor nefericiţi şi suferinzi, şi îi va osândi, îi va trimite în chinul veşnic pe cei ce n-au fost niciodată milostivi faţă de nimeni.

Este nespus de însemnat lucrul pe care ni l-a descoperit Domnul cu privire la înfricoşata Judecată: doar pentru faptele milostivirii sau pentru lipsa lor deplină, îi va judeca El pe oameni. Despre altceva nu-i va întreba, ci va judeca după cum am avut sau nu împreună-pătimire, milă, dragoste faţă de aproapele - şi aceasta va fi îndeajuns, fiindcă dragostea este plinirea a toată legea lui Hristos, iar lipsa dragostei este călcarea acestei legi.

Să ne smintim, oare, de faptul că oamenii lipsiţi de dragoste vor merge în chinul veşnic? Nu, fiindcă singuri s-au osândit la acest chin. Chiar dacă Hristos nici n-ar fi rostit înfricoşătoarea Sa hotărâre, ei tot s-ar fi osândit singuri la asta. În stihirile duminicii

de astăzi aţi auzit că atunci când va începe Judecata, se vor deschide cărţile în care este scris ce a făcut fiecare dintre noi. Aceste cărţi simbolizează ceea ce este întipărit, fără a se putea şterge, în conştiinţa omului. Deodată i se va perinda prin faţă, într-o clipită, întreaga viaţă care a trecut, îşi va aminti până în cele mai mici amănunte orice cuvânt şi faptă rea, orice gând necuvios - şi le va aminti şi se va îngrozi.

Oameni care au fost la un pas de moarte - care, de pildă, se înecau şi au fost salvaţi pe neaşteptate, sau care aproape că au nimerit sub roţile trenului - povesteau că în cumplita clipă de aşteptare a sfârşitului li se perinda prin faţă întreaga lor viaţă, începând cu frageda copilărie.

Asta se poate numai fiindcă tot ce este făcut, spus, gândit de noi se întipăreşte pe veci în duhul nostru, fără a se putea şterge. Duhul păstrează aceste întipăriri şi, când va fi eliberat de legăturile trupului, când trupul va deveni duhovnicesc, el va descoperi ochilor duhovniceşti ai omului tot ce s-a întâmplat de-a lungul vieţii sale. Aceasta va fi înfricoşata Judecată pe care omul o va face singur asupra sa. Propriu lui duh, propria lui conştiinţă îl vor osândi.

Ca atare, este foarte drept şi corect ca toţi cei ce au făcut răul să fie daţi chinurilor veşnice împreună cu diavolul şi cu îngerii lui, care s-au lepădat de bine şi au devenit chintesenţă a răului. În veşnică, nesfârşită împărtăşire cu ei vor trăi răstignitorii lui Hristos. În această împărtăşire, răutatea şi împietrirea lor vor creşte fără margini. Tocmai în asta va consta nesfârşita lor chinuire.

Iată ce trebuie să ştim, în ce trebuie să credem necondiţionat, deoarece chiar aşa se va petrece totul. Aşa a spus Hristos, aşa au spus sfinţii Lui apostoli, aşa au spus prorocii Lui, iar ei nu pot minţi.

Şi atunci, ce să facem noi, care avem în faţa ochilor minţii priveliştea înfricoşătoare a Judecăţii? La întrebarea aceasta voi răspunde folosindu-mă de cuvintele Sfântului Apostol Petru: „Drept aceea, iubiţilor, aşteptând acestea, sârguiţi-vă să fiţi aflaţi

de El în pace, fără prihană şi fără vină, şi îndelunga răbdare a Domnului nostru socotiţi-o drept mântuire” (2 Petru 3, 14-15).

Să ne îngrijim dinainte ca înfricoşătoarea Judecată să fie pentru noi nu grozăvie de neîndurat, ci bucurie. Să trăim în aşa fel ca înfricoşătoarea Judecată şi trâmbiţa arhanghelului să nu ne sperie, ci să ne aducă mare bucurie, şi să cântăm cântare Judecătorului Veşnic, Drept, Care va da fiecăruia după faptele sale. Amin.

1957

6. Drepții se vor bucura, iar păcătoşii se vor tângui

„Precum fulgerul iese de la răsărit şi se arată până la apus, aşa va fi şi venirea Fiului Omului, că unde va fi stârvul, acolo se vor aduna vulturii” (Matei 24, 27-28).

Despre care stârv este vorba aici? Despre stârvul omenirii, care până la urmă se va împotmoli negreşit în păcate şi necredinţă, fiind în ochii lui Dumnezeu ca un hoit care putrezeşte. Va veni vremea cea cumplită despre care Domnul nostru Iisus Hristos a spus: „Fiul Omului, când va veni, va găsi, oare, credinţă pe pământ?” (Luca 18, 8). Despre această vreme a proorocit şi Sfântul Apostol Pavel în Epistola către Timotei: „Şi să ştii că în zilele din urmă vor veni vremuri grele - că vor fi oameni iubitori de sine, iubitori de arginţi, lăudăroşi, trufaşi, hulitori, neascultători de părinţi, nemulţumitori, fără cucernicie, lipsiţi de dragoste, neînduplecaţi, clevetitori, neînfrânaţi, cruzi, neiubitori de bine, trădători, necuviincioşi, îngâmfaţi, iubitori de desfătări mai mult decât iubitori de

Dumnezeu” (2 Timotei 3, 1-4).

Când toate acestea se vor împlini şi omenirea va deveni ca un stârv, se vor aduna vulturii. Care vulturi? Nu este vorba de păsări: îngerii răzbunători se vor aduna la acest hoit al omenirii. În acea zi înfricoşătoare, la glasul trâmbiţei arhanghelului, toţi morţii vor învia şi se vor înfăţişa la Înfricoşătoarea Judecată a lui Hristos.

Cum se vor înfăţişa, unde se vor înfăţişa, că doar vor fi milioane fără număr? Pământul întreg nu i-ar putea cuprinde. Nu pe pământ va fi această Judecată înfricoşătoare, fiindcă pe pământ şi în tot universul se va petrece atunci o catastrofă cumplită, pe care nici nu ne-o putem închipui: tot universul va fi nimicit, va arde, va pieri în flăcări. Munţii se vor mişca din loc, insulele vor dispărea, va avea loc un cutremur nemaivăzut. Şi dacă necredincioşii vor vrea în acea zi să scape, dacă vor striga munţilor: „Cădeţi peste noi” şi dealurilor: „Acoperiţi-ne” (Luca 23, 30), nu vor avea unde să fugă. Nici un fel de peşteri nu-i vor adăposti, fiindcă totul va fi nimicit.

Va fi ceea ce a prezis demult proorocul Daniel. El scrie lucruri uimitoare. Uimitor e şi faptul că încă din vechime Dumnezeu a descoperit oamenilor cum se va încheia existenţa universului şi a neamului omenesc în starea lor de acum.

„Am privit până când au fost aşezate scaune, şi S-a aşezat Cel Vechi de zile; îmbrăcămintea Lui era albă ca zăpada, iar părul capului Său curat ca lâna; tronul Său - flăcări de foc, iar roţile lui - foc arzător. Un râu de foc se vărsa şi ieşea din el; mii de mii îi slujeau şi miriade de miriade stăteau înaintea Lui. Judecătorul S-a aşezat şi au fost deschise cărţile” (Daniel 7, 9-10) - cărţile în care sunt înscrise toate faptele oamenilor.

Care sunt cărţile acestea? Bineînţeles, nu cărţi scrise, de care Dumnezeu, Cel Netrupesc şi Atotştiutor, nu are nevoie, ci cărţile conştiinţei fiecărui om, fiindcă în acea zi înfricoşătoare a Judecăţii se vor deschide cărţile conştiinţelor şi fiecare îşi va aminti, deodată, până în cele mai mici amănunte, tot ce a făcut în fiecare zi a vieţii sale; va vedea cu groază toată păcătoşenia cumplită a sufletului său, îşi va aminti toate faptele

sale rele, toate cuvintele păcătoase pe care le-a rostit limba sa.

Atunci se va arăta pe cer semnul Fiului Omului. Care semn? Semnul cel luminat al Crucii lui Hristos. „Atunci se va arăta pe cer semnul Fiului Omului şi vor plânge toate neamurile pământului şi vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii cerului, cu putere şi slavă multă” (Matei 24, 30).

Vor fi adunaţi toţi cei curaţi şi drepţi, pentru care această zi nu va fi groaznică, înfricoşătoare, ci va fi zi de mare bucurie: aceştia Îl vor întâmpina pe Domnul cu mare bucurie, nu cu frica animalică de care vor fi plini cei aşezaţi de Domnul Iisus Hristos de-a stânga.

Ce se va întâmpla cu nefericiţii aşezaţi de-a stânga? Va fi plângere mare, care va umple întreaga lume. Vor curge râuri şi mări de lacrimi. Scrâşnirea dinţilor va fi ca tunetul, fiindcă - toţi vor vedea semnul Fiului Omului, fiindcă toţi Îl vor vedea pe Judecătorul lumii, al Cărui nume l-au necinstit, în Care n-au crezut - Îl vor vedea şi se vor cutremura, Îl vor vedea şi vor striga cu jale, Îl vor vedea şi vor plânge cu lacrimi de sânge, Îl vor vedea şi vor scrâşni din dinţi, Îl vor vedea şi îşi vor smulge părul din cap, se vor bate în piept, Îl vor vedea pe Domnul Iisus Hristos, ca Judecător al lumii, arhiereii Ana şi Caiafa, care L-au răstignit, Îl va vedea Pilat, Îl vor vedea ostaşii care au bătut piroane în mâinile şi picioarele Lui. Îl va vedea ostaşul ce I-a străpuns cu lancea inima, Îl vor vedea şi va cădea peste ei groază de nedescris.

Irod îl va vedea pe Înaintemergătorul Ioan, căruia el i-a tăiat capul, stând lângă Domnul Iisus. Împăraţii romani, care i-au prigonit cumplit pe creştini, vor vedea nenumăratele cete ale mucenicilor împurpuraţi de sânge, pe care ei i-au chinuit pentru credinţa în Domnul Iisus Hristos, pentru cuvântul lui Hristos.

Împăratul Iulian Apostatul Îl va vedea în lumina dumnezeiască şi în cumplita Lui mărire pe Judecătorul Atotputernic, al Cărui nume a vrut să-l şteargă din amintirea lumii ca să statornicească în locul lui pomenirea dumnezeilor săi mincinoşi.

Uriaşele cete ale curvarilor şi curvelor vor vedea cetele luminoase ale feciorelnicilor, în fruntea cărora va fi Sfântul Ioan Teologul - cete de oameni în haine albe, având pe cap cununi de lumină; le vor vedea, vor pricepe murdăria sufletului şi inimii lor şi vor cădea într-o deznădejde nemărginită. Preacurvarii îşi vor vedea soţiile şi soţii, pe care i-au rănit atât de adânc. Tâlharii îi vor vedea pe cei pe care i-au ucis; hoţii îi vor vedea pe sărmanii cărora le-auluat ultimul bănuţ, vor pricepe suferinţele pe care le-au pricinuit, vor vedea cât de mult a decăzut vrednicia lor omenească.

Cei răi de gură îi vor vedea pe oamenii ce şi-au păzit curăţia limbii, îi vor vedea îmbrăcaţi în haine albe pe marii nevoitori, ce s-au luptat întotdeauna cu limba lor, îi vor vedea pe sfinţi, din ale căror guri ieşeau numai cuvinte harice şi niciodată cuvinte rele, blesteme şi minciuni. Vor vedea toate acestea clevetitorii, şi focul iadului le va aprinde limbile.

Şi va începe Judecata, aspră şi dreaptă, şi se va împlini ceea ce ne-a spus Iisus Hristos: „Fericiţi cei ce flămânzesc şi însetoșază de dreptate, că aceia se vor sătura (Matei 5, 6).

Cum poate omul să trăiască fără dreptate? Inima curată năzuieşte către dreptate. Cât de nesuferită îi este nedreptatea, cât de mult o chinuie nedreptatea! Iar dacă pe noi, care suntem plini de nedreptate, ne chinuie atât de mult nedreptatea lumii, ce să mai spunem de Dumnezeu, Care a privit mii de ani grozăviile nedreptăţii omeneşti?! Dacă inima noastră nu poate răbda ca răufăcătorii plini de neomenie să rămână nepedepsiţi, oare Dreptul Dumnezeu nu cere această Înfricoşată Judecată?

Şi va fi, va fi Judecată, fiindcă dreptatea trebuie să triumfe neapărat, şi după nimicirea lumii prin foc, totul va fi făcut din nou (Apocalipsa 21, 5). Vom trăi într-o lume nouă, unde va locui dreptatea, sfânta şi veşnica dreptate, unde nu va fi nici o minciună şi răutate, unde nu va mai fi nici moarte.

Pe mulţi obraznici îi nemulţumeşte ideea acestei Judecăţi. „Cum aşa”, spun ei,

„pentru micile noastre păcate lumeşti să fim osândiţi la chinuri veşnice? Unde este dreptatea?”. Tocmai aici se vede marea dreptate dumnezeiască: păcătoşii s-au osândit singuri la chinuri veşnice neiubindu-L pe Domnul şi Făcătorul lor, nepunând ca lege a vieţii lor poruncile Lui: fie că L-au urât, la fel ca fariseii, cărturarii şi arhiereii, fie că au fost cu desăvârşire nepăsători faţă de El şi răstignirea Fiului lui Dumnezeu nu i-a mişcat deloc.

Mulţi au ales nu calea dragostei, ci calea îmbogăţirii, calea lăcomiei de averi, a slujirii trupului, a slujirii diavolului - fiindcă de la diavol sunt patimile şi poftele noastre. Ei bine, dacă aţi ales de bunăvoie calea slujirii diavolului, calea răului şi a urii, mergeţi în focul veşnic, la diavol, unde-i temeiul răului, al urii şi al nedreptăţii. Chinul lor veşnic va sta în faptul că răutatea lor va spori tot mai mult, tinzând spre răutatea diavolului. Aşadar, oare nu s-au osândit singuri la aceste chinuri? Şi oare nu e drept ca toţi cei curaţi cu inima şi drepţi să primească răsplata bucuriei veşnice, a bucuriei împărtăşirii cu Însuşi Dumnezeu, cu Tatăl şi cu Fiul şi cu Sfântul Duh întru Împărăţia lui Dumnezeu?

Iată, v-am descris ziua cea înfricoşătoare ca să vă cutremuraţi, ca să pricepeţi şi să cunoaşteţi că doar prin sfânta pocăinţă ne putem şterge păcatele fără număr. V-am vorbit despre asta fiindcă mâine începe Postul Mare - vreme de pocăinţă şi mântuire. Deci, amintiţi-vă acest lucru şi începeţi, cu ajutorul îngerului păzitor, calea pocăinţei voastre. Amin.

Cuvinte în Duminica Lăsatului sec de brânză

1. Despre post

Mâine începe Postul Mare. Ei bine, ce este postul? Pentru ce a fost el rânduit?

Domnul nostru Iisus Hristos a vorbit nu o dată despre post. În timpul vieţii Lui pământeşti, ucenicii Lui n-au postit, iar când cărturarii şi fariseii au început să-i mustre pentru asta pe ei şi pe Însuşi Domnul Iisus Hristos, El le-a răspuns: „Puteţi, oare, să faceţi pe fiii nunţii să postească cât timp Mirele este cu ei?” (Luca 5, 34).

Cât timp a fost cu apostolii, Însuşi Domnul Iisus Hristos, Dumnezeiescul Mire al Bisericii Sale, bucuria le umplea inima şi, bineînţeles, n-aveau nevoie să postească. Domnul a adăugat însă că vor veni zile când Mirele va fi luat de la ei şi atunci vor posti. Astfel, El le-a poruncit să postească în anumite zile.

În pericopa evanghelică de astăzi aţi auzit cuvintele Domnului privitoare la faptul că trebuie să postim. El ne-a prevenit ca nu cumva să postim ca fariseii şi cărturarii, pentru care era important numai să pară postitori, drept care făceau o faţă mohorâtă şi îmbrăcau haine de doliu.

Domnul Iisus Hristos ne porunceşte să ne purtăm cu totul altfel în vremea postului: să postim cu feţe vesele, pline de bucurie, ca, ascunzând postirea noastră de ochii oamenilor, să postim înaintea lui Dumnezeu, Care, văzând taina inimii noastre pline de evlavie şi de frica Lui, ne va răsplăti la arătare (Matei 6, 16-18). Iar cei care postesc doar de ochii lumii şi-au primit deja răsplata, prin cinstirea pe care le-o arată oamenii.

Aceste pilde sunt îndeajuns ca să vă încredinţaţi de sfinţenia postului, de

faptul că el a fost poruncit de către Însuşi Domnul Iisus Hristos, drept care trebuie să avem mare evlavie faţă de post, mare luare-aminte şi cinstire adâncă. Postul trebuie să fie pentru noi un lucru extrem de important.

Cât de greu este când vezi că poporul nostru nu mai are aproape nici o idee despre post, că aproape n-au mai rămas oameni care ţin posturile. Cei ce postesc sunt batjocoriţi, sunt numiţi „făţarnici". Să ne gândim: aşa era pe timpuri în ţara noastră? Postea întreg poporul, începând cu ţarul - şi ţineau nu numai Postul Mare, ci şi toate celelalte posturi, miercurile şi vinerile. Copiii mirenilor erau educaţi în frica lui Dumnezeu, în adânc respect faţă de toate regulile Bisericii, inclusiv faţă de cea privitoare la post. Ei se pătrundeau din copilărie de adâncă cinstire faţă de post şi socoteau că este un păcat greu călcarea lui. Şi era cucernic poporul rus - iar acum cât de puţin a mai rămas din vechea cucernicie!

Ca atare, datoria mea este să vă amintesc marea sfinţenie a postului, să vă lămuresc de ce este nevoie de el - fiindcă oamenii uşuratici spun deseori: „Dar nu-i totuna ce mâncăm, ce, prin mâncare trebuie să plăcem lui Dumnezeu?", şi dispreţuiesc postul. Dar dacă Însuşi Domnul Iisus Hristos ne-a lăsat rânduiala postului, înseamnă că el este un lucru foarte însemnat, indispensabil - şi cel care dispreţuieşte postul, care nu dă două parale pe el, dispreţuieşte cuvintele Domnului Iisus Hristos.

Ca să înţelegem mai bine toată însemnătatea postului, trebuie să lămurim, pentru început, care e scopul lui.

Postul ne învaţă să ne înfrânăm. Prin post ne obişnuim să ne înfrânăm poftele pântecelui, să călcăm în picioare poftele rele ale trupului, care se străduiesc întotdeauna să aibă întâietate asupra duhului, încercând să înăbuşe orice năzuinţă duhovnicească, supunând voinţa cugetării sale.

Trupul nu ne duce la bine: el e izvorul celor mai multe păcate şi sminteli. În săvârşirea lucrurilor care plac trupului se află esenţa majorităţii păcatelor - şi dacă noi,

conştientizând lucrul acesta, ne silim trupul să postească, dacă îl lipsim de mâncăruri gustoase şi îmbelşugate, dacă ne mulţumim cu strictul necesar, prin asta câştigăm o victorie asupra lui, îndepărtăm ceea ce ne împiedică să ducem o viaţă duhovnicească, dăm libertate duhului, îl înaripăm în năzuinţa lui spre tot ce este sfânt, ceresc, înalt.

Sarcina noastră este să ne înfrânăm de la toate patimile şi poftele rele, de la tot ce este rău, de la tot ce aduce vătămare aproapelui, de la orice lucru pe care ni-l dictează egoismul şi adorarea de sine. Aşadar, trebuie să ne educăm voinţa în aşa fel ca ea să fie îndreptată spre lupta cu patimile, ca toate dorinţele noastre să năzuiască nu către satisfacerea imboldurilor trupului, ci către cele de sus, către cele cereşti, ca să avem sus inimile, ca să trăim întotdeauna cu gândul la Dumnezeu, la poruncile lui Hristos.

În acest scop, trebuie să educăm în noi deprinderea înfrânării, fiindcă ştiţi că la orice scop dificil se ajunge pe calea antrenamentului de lungă durată. Adevărul acesta este valabil pentru orice muncă, atât intelectuală cât şi fizică. Scopurile mari se ating doar cu silinţă mare. Ca atare, trebuie să înţelegem că şi scopul atât de înalt al înfrânării trupului nostru, al luptei cu patimile, cere exersare constantă, luptă permanentă.

Postul este tocmai o astfel de şcoală a înfrânării. Omul obişnuit cu postul, care ţine toate posturile, mai ales când a postit toată viaţa, cum făceau marii nevoitori, capătă o putere uriaşă în lupta cu toate ispitele, învaţă să se înfrâneze de la tot păcatul. Aici este însemnătatea de temelie a postului.

Dar postul, mai ales Postul Mare, are şi o altă însemnătate, fiindcă este vreme de pocăinţă, de mărturisire, vreme pentru Sfânta Împărtăşire şi, ca atare, trebuie să petrecem această vreme în aducere-aminte necontenită de păcate şi de nevoia spovedaniei.

Şi dacă vom posti, însăşi înfrânarea de la mâncare ne va aduce mereu aminte de acest fapt. Când te aşezi la masă şi începi să mănânci gustarea sărăcăcioasă, îţi aminteşti de ce ai nevoie să faci asta: fiindcă suntem apăsaţi de păcate şi în vederea marelui Praznic trebuie să ne curăţim de ele şi de tot răul, ca în Luminata Zi a Paştilor să

ne înfăţişăm lui Dumnezeu curaţi, îndreptăţiţi, pocăiţi până în adânc. Vedeţi ce mare este şi această însemnătate a postului?

Doar oamenii stricaţi şi nechibzuiţi dispreţuiesc postul. Din păcate, copiii generaţiei noastre sunt însă educaţi într-o deplină necunoaştere a postului, nu sunt deprinşi cu el, nu-şi pleacă micuţele capete de copil în faţa poruncilor Bisericii. Ar trebui ca ei să se înveţe cu postul de la cea mai fragedă vârstă cu putinţă, ca să crească o nouă generaţie de creştini, care să fie cu totul altfel decât acest tineret desfrânat şi ateu care ne înconjoară. Este nevoie ca copiii creştinilor să lumineze ca nişte stele curate în această societate păcătoasă, care calcă în picioare Sângele lui Hristos.

Pătrundeţi-vă de sfântul gând al însemnătăţii postului şi al educării copiilor voştri în păzire neabătută a lui!

Înainte de a vorbi despre post, Domnul Iisus Hristos ne-a spus şi prima condiţie ca postul să ne fie spre mântuire: „De nu veţi ierta oamenilor greşelile lor, nici Tatăl vostru nu vă va ierta greşelile voastre” (Matei 6, 15).

Vă mai amintesc şi pilda împăratului care a hotărât să încheie socotelile cu toţi datornicii săi. I s-a înfăţişat un om care îi era dator cu o sumă uriaşă de bani. Dat fiind că nu avea de unde să-i înapoieze, împăratul a poruncit să fie vândut el însuşi, împreună cu soţia, copiii şi toată averea lui, pentru acoperirea datoriei. Atunci, datornicul a început să-l roage pe împărat să mai rabde, promiţând că în timp va plăti tot. Făcându-i-se milă de el, împăratul i-a iertat datoria în întregime.

Ce credeţi că s-a întâmplat? Îndată ce omul cu pricina a ieşit de la împărat, s-a întâlnit cu cineva care îi era lui dator cu o sumă neînsemnată. A început să pretindă plata neîntârziată a datoriei şi, înhăţându-l, a început să îl sugrume. Văzând asta, slugile împărăteşti s-au tulburat foarte tare şi au povestit totul împăratului. Acesta a poruncit ca datornicul său să fie chemat şi i-a zis: „Slugă vicleană! Toată datoria aceea ţi-am iertat-o, fiindcă m-ai rugat. Nu se cădea, oare, ca şi tu să ai milă de cel împreună slugă cu tine,

precum şi eu am avut milă de tine? Şi l-a dat pe mâna chinuitorilor, până ce va plăti toată datoria” (Matei 18, 32-34).

Oare nu era drept să facă aşa? Domnul ne-a poruncit să iertăm aproapelui greşelile faţă de noi, dacă vrem să primim iertare de la Dumnezeu. De asemenea, Domnul Iisus Hristos ne-a învăţat să ne rugăm lui Dumnezeu prin cuvintele următoare: „Şi ne iartă nouă greşelile noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri” (Matei 6, 12).

Aşadar, iertaţi-i pe toţi cei care sunt vinovaţi faţă de voi, care v-au făcut să suferiţi, care v-au rănit orgoliul. Aceasta este condiţia dintâi şi de temelie pentru a pune început postului. Doar când îi vom ierta pe toţi, vom putea începe postul şi marea taină a pocăinţei.

Dar oamenilor, de multe ori, le este greu să ierte. Cu câtă greutate se răsuceşte limba ca să spună nişte cuvinte atât de simple: „Iartă-mă, fratele meu!”, de parcă o leagă cineva! De legat i-o leagă chiar diavolul, şi de asta ne e atât de greu să spunem cuvintele acestea simple.

Dar fiecare om care a biruit măcar o dată piedica aceasta, care a spus pentru prima dată: „Iartă-mă”, simte cum se schimbă fără întârziere inima sa, simte în ea îndată o bucurie lină. A iertat, iar Domnul i-a dat bucurie şi pace în suflet. A doua oară este deja mult mai uşor să spună: „Iartă-mă”, iar a treia oară foarte uşor. Şi omul se învaţă să ceară iertare cu uşurinţă şi repede, şi i se duce apăsarea de pe inimă, şi nu mai zace pe ea piatra duşmăniei şi, în locul urii, în inima lui se sălăşluieşte sfânta dragoste.

Pentru monahi, cuvântul „iartă-mă” e cel mai însemnat, cea mai mare obligaţie. Bătrânii duhovniceşti, cărora li se încredinţau monahii spre a-i călăuzi în viaţa duhovnicească, îi învăţau în primul rând să răspundă cu acest cuvânt la orice mustrare li s-ar fi făcut, făcând totodată o plecăciune adâncă celui care i-ar fi mustrat.

Au fost şi oameni uimitori, care rosteau acest cuvânt chiar şi atunci când

asupra lor cădeau cele mai ruşinoase şi nedrepte învinuiri. Erau monahi învinuiţi de curvie, care nu se dezvinovăţeau şi nu răspundeau la acele clevetiri murdare, ci doar le răspundeau: „Iartă-mă” cu smerenie celor care îi asupreau. După aceea, timp de mulţi ani trăiau înfieraţi cu numele de „curvar” şi, deseori doar înainte de ieşirea din această viaţă, Domnul vădea nevinovăţia lor, şi se cutremurau inimile celor care îi socotiseră păcătoşi. Iată cât de mare este puterea sfintei iertări.

Aşadar, să începem postul iertând pe toţi greşiţii noştri: pe toţi cei care ne-au jignit, care ne-au făcut daune, care ne-au amărât cu ceva. Şi în timpul postului să împlinim faţă de toţi vrăjmaşii noştri porunca Sfântului Apostol Pavel pe care am auzit-o în Apostolul de astăzi: „Nimănui cu nimic să nu fiţi datori, decât cu iubirea unuia faţă de celălalt - că cel care iubeşte pe aproapele, a împlinit legea; fiindcă poruncile: „Să nu săvârşeşti preacurvie, să nu ucizi, să nu furi, să nu mărturiseşti strâmb, să nu pofteşti” şi orice altă poruncă ar mai fi, se cuprind în acest cuvânt: să iubeşti pe aproapele tău, ca pe tine însuţi. Iubirea nu face rău aproapelui; iubirea este deci împlinirea legii - şi aceasta, fiindcă ştiţi în ce timp ne găsim, căci este chiar ceasul să vă treziţi din somn” (Romani 13, 8-11).

A venit vremea să ne trezim din somnul nostru nesfârşit, în care nu ne gândim la Dumnezeu, „căci acum mântuirea este mai aproape de noi decât atunci când am crezut” (Romani 13, 11). Acum, după ce a trecut oarecare vreme în care am slujit Domnului, mântuirea e mai aproape de noi decât atunci când de-abia păşisem pe calea vieţii creştineşti.

Noaptea e pe sfârşite, iar ziua s-a apropiat (Romani 13, 12). A trecut noaptea când trăiam în bezna de nepătruns a necunoaşterii lui Dumnezeu, în mândrie şi egoism. Ziua pocăinţei s-a apropiat.

„Să lepădăm, dar, lucrurile întunericului şi să ne îmbrăcăm cu armele luminii; să umblăm cuviincios ca ziua, nu în ospeţe şi în beţii, nu în desfrânări şi în fapte de ruşine,

nu în ceartă şi pizmă, ci îmbrăcaţi-vă în Domnul Iisus Hristos, şi grija de trup nu o faceţi spre pofte” (Romani 13, 12-14). Tocmai asta ne învaţă Marele Post. Amin.

18 martie 1945

2. Despre fățărnicie

Mâine purcedem pe marea cale a pocăinţei şi a mântuirii, pe calea Postului Mare. Însuşi Domnul şi Dumnezeul nostru Iisus Hristos ne învaţă cum trebuie să postim: „Când postiţi, nu fiţi trişti ca făţarnicii, că ei îşi smolesc feţele ca să se arate oamenilor că postesc. Adevărat grăiesc vouă: şi-au luat plata lor” (Matei 6, 16).

Domnul nostru Iisus Hristos ne-a poruncit, de asemenea, să fugim de făţărnicie nu numai când postim, ci şi când facem milostenie: „Luaţi aminte ca faptele dreptăţii voastre să nu le faceţi înaintea oamenilor, ca să fiţi văzuţi de ei, altfel nu veţi avea plată de la Tatăl vostru Cel din ceruri. Deci, când faci milostenie, nu trâmbiţa înaintea ta, cum fac făţarnicii în sinagogi şi pe uliţe, ca să fie slăviţi de oameni; adevărat grăiesc vouă: şi-au luat plata lor. Tu însă, când faci milostenie, să nu ştie stânga ta ce face dreapta ta, ca milostenia ta să fie într-ascuns, şi Tatăl tău, Care vede într-ascuns, va răsplăti ţie” (Matei 6, 1-4).

Cât de însemnate sunt aceste cuvinte ale Domnului! Cât de important este să nu pierdem răsplata de la Dumnezeu pentru faptele noastre bune! Vedeţi, El spune că

dacă săvârşim cu făţărnicie aceste fapte bune, ne-am primit deja plata de la oameni, iar de la Dumnezeu nu mai avem ce plată să aşteptăm. Am preferat plata de nimic care e slava de la oameni? Am lepădat plata veşnică, plata cea mai mare: slava de la Tatăl Ceresc.

Domnul a vorbit mult despre făţărnicie, în înfricoşătoarea Sa cuvântare în care-i înfierează pe cărturari şi pe farisei, El le spune de multe ori: „Vai vouă, cărturarilor şi fariseilor făţarnici" (Matei 23, 13-29), vestind ca va fi vai de toţi făţarnicii. Făţarnicii nici pentru părutele lor fapte bune nu vor primi de la Dumnezeu plată.

Dacă Domnul vorbeşte cu atâta stăruinţă despre vătămarea şi pierzania aduse de făţărnicie, înseamnă că trebuie să cugetăm: ce este făţărnicia, de unde vine ea, unde îşi are rădăcinile şi care îi sunt formele?

Formele ei sunt foarte diferite. O pildă a celei mai cumplite, mai pierzătoare făţărnicii, a făţărniciei de treaptă diavolească, e sărutarea trădătoare dată Domnului Iisus Hristos, de către Iuda, în grădina Ghetsimani. Acea sărutare n-a fost o mărturie a dragostei, ci semn pentru străjerii pe care-i adusese acolo ca să Îl aresteze pe Hristos. Ce poate fi mai cumplit decât această făţărnicie? Sărutul Iudei a devenit simbolul trădării, făţărniciei, al celei mai mari josnicii şi nemernicii omeneşti.

În Sfânta Scriptură putem găsi şi alte exemple de făţărnicie. Să vă povestesc despre unul dintre ele. Împăratul David avea o căpetenie de oaste, un general ce se numea Ioav, iar Saul - vrăjmaşul lui, care voia să îl omoare - avea o altă căpetenie numită Avenir, care după moartea lui Saul s-a supus lui David şi a fost primit de el. Blând fiind, David l-a iertat, însă Ioav, care era plin de răutate, nu a putut să-l ierte şi, odată, când s-a întâlnit cu Avenir, l-a tras spre sine ca şi cum ar fi vrut să îl sărute prieteneşte, şi în timp ce-l săruta i-a înfipt un pumnal în pântece.

Acestea sunt exemple ale făţărniciei celei mai mari, însă făţărnicia cunoaşte numeroase trepte: este şi făţărnicie foarte fină, pe care foarte greu o bagi de seamă. Cu toţi suntem supuşi, mai mult sau mai puţin, acestei boli sufleteşti, cu toţii ne

străduim să părem oamenilor mai buni decât suntem de fapt, şi mulţi dintre noi arată o mască de cucernicie fără să aibă cucernicia în suflet.

Domnul Iisus Hristos i-a comparat pe farisei cu nişte morminte îngrijite pe dinafară, însă pline pe dinăuntru cu oase moarte (Matei 23, 27), iar Sfinţii Părinţi cu un măr roşu şi frumos la vedere, însă pe dinăuntru ros de viermi cu desăvârşire.

Cât de exactă comparaţie! În sufletul făţarnicului nu este bunătate adevărată, nu este dragoste adevărată, însă pe dinafară el pare şi bun, şi evlavios. Iată că Domnul ne previne cu privire la această nenorocită făţărnicie. El cere ca în toate faptele noastre bune să nu fie amestecată deloc făţărnicia.

Dar cum să împlinim această poruncă a lui Hristos? Ei bine, pentru asta trebuie să cunoaştem pricinile şi rădăcinile făţărniciei.

Există patima slavei deşarte, a dorinţei nesăturate de slavă, de laudă şi încuviinţare din partea oamenilor. De această patimă suferim cu toţii: tuturor ne place să fim lăudaţi, toţi năzuim spre slava de la oameni. Dar, oare, trebuie să năzuim spre ea? Cât face slava de la oameni? De ce aleargă oamenii după încuviinţarea gloatei, silindu-se în fel şi chip să fie ridicaţi în slăvi de ea?

Această patimă se vădea foarte puternic la nefericiţii de cărturari şi de farisei, pe care Domnul i-a înfierat pentru făţărnicia şi năzuinţa lor de a fi primit laudele poporului, care erau îmbinate cu dispreţ faţă de popor: „Mulţimea aceasta, care nu cunoaşte Legea, este blestemată” (Ioan 7, 49), spuneau ei. Şi de la cei pe care-i blestemau, de la cei pe care îi socoteau neştiutori, căutau fără saţ proslăvire şi preamărire.

Vedeţi ce lucru josnic? De ce să cauţi încuviinţare de la cei pe care nu-i respecţi, pe a căror părere nu dai doi bani în adâncul inimii? De ce să căutăm laudă şi slavă de la o gloată care poate să-şi arate încuviinţarea, ţipând nebuneşte, chiar şi faţă de desfrânatele vopsite, chiar şi faţă de oamenii lipsiţi de orice valori morale, dar care o

cuceresc prin forţa lor fizică sau prin alte calităţi îndoielnice?

De ce să căutăm încuviinţarea unei gloate care, pe deasupra, astăzi te preaînalţă, şi te laudă, şi te proslăveşte, iar mâine te defăima şi necinsteşte? Nu se aseamănă slava de la oameni cu fumul care se risipeşte în aer şi piere fără întârziere? Ea n-are absolut nici o valoare.

În plus, trebuie să ştim că slava fuge de cei care o caută şi îi umbreşte deseori pe cei care n-o caută, şi o dispreţuiesc, şi nu îi dau însemnătate.

Spuneţi-mi, slava cui este mai presus de slava marelui ierarh Nicolae, Făcătorul de minuni? Slava cui este mai presus de slava şi mărirea cuvioşilor Antonie şi Teodosie ai Lavrei Peşterilor, Serafim din Sarov, Serghie din Radonej? De la moartea cuvioşilor Antonie şi Teodosie a trecut aproape o mie de ani, de la moartea Făcătorului de minuni Nicolae - o mie şase sute, şi până acum slava lor nu a suferit nici o întunecare, ci pe măsură ce trece timpul ea străluceşte tot mai mult.

Aceştia au căutat vreodată slava şi lauda de la oameni? Oare a fost vreun pic de slavă deşartă în inimile lor sfinte? Nu! Inimile lor erau curate, sfinte, şi de aceea le-a umbrit slava dată nu de oameni, ci de Dumnezeu Însuşi.

Celor ce caută slava de la oameni, Însuşi Domnul Iisus Hristos le vorbeşte precum urmează: „Cum puteţi voi să credeţi, când primiţi slavă unii de la alţii?” (Ioan 5, 44). Să adâncim înţelesul acestor spuse. Domnul a spus că cel ce caută slava de la oameni nu poate să creadă în Dumnezeu, fiindcă în locul Marelui Dumnezeu, Căruia trebuie să-I slujim, el şi-a făcut un idol - slava omenească, şi acestui idol se închină şi îi slujeşte. Ce poate fi mai cumplit?

Aceste cuvinte ale Domnului s-au împlinit asupra cărturarilor şi a fariseilor, care erau făţarnici până în adâncul fiinţei lor - în inimile lor nu era credinţă, căci dacă ar fi fost credinţă, dacă L-ar fi cinstit pe Dumnezeu şi ar fi avut frica Lui, cum ar mai fi putut

să-L răstignească pe Fiul lui Dumnezeu, cum ar mai fi putut să facă această nelegiuire, cea mai groaznică dintre toate pe care le-a cunoscut neamul omenesc!? Adevărate, adevărate sunt cuvintele lui Hristos: cine caută slava de la oameni, acela nu poate să creadă.

Iar cei ce cred din toată inima în Dumnezeu, care fac binele nu de ochii lumii, ci din dragoste de bine, din dragoste şi milostivire faţă de oameni, din dragoste de Dumnezeu, din închinare adâncă în faţa tuturor poruncilor lui Hristos, sunt străini de orice slavă deşartă. Ei săvârşesc toate faptele lor nu pentru slavă lumească, nu ca să facă pe sfinţii în chip făţarnic, ci fac binele fiindcă nu pot să nu-l facă, fiindcă despre ei a zis Hristos: „Fericiţi cei ce flămânzesc şi însetoșază de dreptate, că aceia se vor sătura" (Matei 5, 6). Ei flămânzesc, ei însetează fără saţ de dreptate, de bine, de pace şi de mântuire pentru toţi, şi de aceea împlinesc toată dreptatea.

Astfel, credinţa adevărată curăţă inima de orice păcat, iar otrava slavei deşarte, dimpotrivă, este cumplit de pierzătoare. Tocmai din slava deşartă se naşte făţărnicia.

Iar patima slavei deşarte este cea mai subţire, cea mai felurită, cea mai primejdioasă şi cea mai otrăvitoare dintre toate patimile, fiindcă celelalte patimi, dacă ne străduim prin propriile strădanii şi cu ajutorul harului Dumnezeiesc, ne pot lăsa în pace cu timpul, însă patima slavei deşarte nu ne va părăsi niciodată: ea ne urmăreşte, se foloseşte şi de faptele noastre bune, şi de căldura rugăciunilor noastre, şi de postirea noastră, şi de înfrânarea noastră, ca să ne otrăvească cu otrava ei diavolească. Când nevoitorul ajunge la oarecare sporire pe calea binelui, slava deşartă începe să îi şoptească la ureche: „Uite, acum eşti mai presus de ceilalţi, acum i-ai întrecut pe toţi fraţii". El poate să nici n-o spună, ci numai s-o gândească, însă otrava slavei deşarte i-a molipsit deja sufletul nefericit.

De această otravă scapă doar cei care au dobândit plânsul neîncetat al inimii, întristarea necurmată pentru păcate, conştiinţa propriei păcătoşenii. Despre aceasta,

Cuviosul Varsanufie cel Mare a spus un cuvânt scurt, dar adânc: „Dacă nu ai plânsul inimii, atunci ai slavă deşartă”. Cel ce nu are plâns în inimă, cel care nu trăieşte doar pentru Dumnezeu, care nu caută doar slava Lui, fugind de slava proprie, nu va scăpa de slava deşartă.

Slava deşartă este subţire: ea nu ne părăseşte nici când ne rugăm în biserică, fiindcă iată ce spune un alt mare dascăl al Bisericii, Sfântul Ioan Scărarul: „Ia aminte ca nu cumva, aflându-te între fraţi, să te arăţi mai drept decât ei în oarecare privinţă. Dacă vei face asta, două rele vei săvârşi în acelaşi timp: pe fraţi îi vei răni cu râvna ta mincinoasă, iar ţie îţi vei da negreşit prilej de semeaţă cugetare. Fii osârduitor în sufletul tău, fără să dai în vileag asta nici prin mişcarea trupului, nici prin înfăţişare, nici prin cuvânt”.

Vedeţi, aşadar, ce învăţătură adâncă ne-a dat Domnul Iisus Hristos la începutul Postului Mare, la începutul nevoinţei pocăinţei. Amintiţi-vă bine ce a spus Hristos despre făţărnicie; nu faceţi din post prilej pentru făţărnicie, de slavă deşartă. Nu vă rugaţi cu slavă deşartă, fiindcă aşa făceau cărturarii şi fariseii, pentru care au fost osândiţi pe veci de către Domnul Iisus Hristos.

Iar pe voi, pe toţi care vă străduiţi să scăpaţi de făţărnicie, care vă temeţi ca de foc de otrava slavei deşarte, să vă păzească Domnul Dumnezeu de robia lor, să vă binecuvânteze pe calea marii pocăinţe în vremea Postului Mare. Amin.

6 martie 1949

3. A venit Postul, maica înfrânării

Cât de bine numesc sfintele cântări postul ca „maică a înfrânării”! Căci, pe de o parte, nimic nu îl împinge pe om atât de mult la încălcarea întregii înţelepciuni ca îmbuibarea şi beţia, adică încălcarea postului, iar, pe de alta, păzirea postului ne duce la cea mai înaltă formă a întregii înţelepciuni, care e curăţia inimii.

Ştiu cât de grea este postirea în vremurile noastre, ştiu că nu totdeauna puteţi găsi mâncare de post. Ce să vă spun? Important e nu numai ce vă intră în gură, ci în primul rând dispoziţia duhovnicească, atitudinea faţă de post: căci dacă nu aveţi mâncare de post şi sunteţi nevoiţi să mâncaţi ce puteţi găsi, Dumnezeu n-o să vă osândească pentru asta; dar dacă veţi dispreţui postul, dacă nu veţi avea intenţia şi dorinţa de a posti, veţi fi osândiţi de Dumnezeu, fiindcă El preţuieşte nu numai faptele noastre bune, ci şi intenţiile noastre bune. El priveşte inima noastre şi, dacă vede că suntem amărâţi fiindcă nu putem posti, ne socoate această amărăciune întru adevărat post.

De ce suntem datori să nutrim mare evlavie faţă de post? În primul rând, fiindcă postul a fost rânduit de Însuşi Domnul nostru Iisus Hristos, iar ceea ce a rânduit El e sfânt şi cuvintele Lui trebuie păzite din toată inima.

Pe lângă asta, Domnul ne-a dat El Însuşi pildă, postind patruzeci de zile în pustie. Şi sfinţii Lui apostoli posteau, în Faptele apostolilor citim că ei, postind şi rugându-se, şi-au pus mâinile peste Saul şi peste Barnaba, şi aşa i-au lăsat să plece (Faptele Apostolilor 13, 2-3).

Cei care nu vor să postească, cei ce dispreţuiesc postul, care îl resping, de pildă sectanţii sau protestanţii, care postesc numai două-trei zile pe an, spun cu făţărnicie: „Trebuie să plăcem lui Dumnezeu nu prin mâncare, ci prin fapte bune”. Dar faptele lor

bune sunt făţărnicie de la un capăt la altul. Ei fac adeseori trimitere la cuvintele Domnului: „Nu ceea ce intră în gură spurcă pe om, ci ceea ce iese din gură, aceea spurcă pe om” (Matei 15, 11) - însă cuvintele acestea au fost spuse mai mult spre înfierarea cugetării deşarte a fariseilor şi a cărturarilor, care dădeau o uriaşă însemnătate curăţiei dinafară, de pildă spălării mâinilor înainte de masă, dar nu se îngrijeau deloc de curăţia inimii. De asemenea, în cugetarea deşartă a potrivnicilor postului, este vorba întotdeauna de aspectul lui exterior, ca şi cum postul ar fi regim alimentar!

Mulţi citează cuvintele apostolului Pavel: „Primiţi-l pe cel slab în credinţă, fără să-i judecaţi gândurile, că unul crede să mănânce de toate, însă cel slab mănâncă egume. Cel ce mănâncă să nu dispreţuiască pe cel ce nu mănâncă, iar cel ce nu mănâncă să nu osândească pe cel ce mănâncă, fiindcă Dumnezeu l-a primit. Cine eşti tu ca să judeci pe sluga altuia? Pentru stăpânul său, stă sau cade. Dar va sta, căci Domnul are putere ca să-l facă să stea” (Romani 14, 1-3).

Scoase din context, cuvintele acestea nu sunt cu totul limpezi. Apostolul Pavel vorbeşte despre probleme dureroase ale vremii sale: despre păzirea exagerată de către unii a rânduielilor Vechiului Testament, în particular a deosebirii dintre „curat” şi „necurat”, precum şi despre ferirea de mâncărurile jertfite idolilor sau gustarea lor şi smintelile ce apăreau de aici.

Ceva mai jos, lucrul acesta devine evident: „Ştiu şi sunt încredinţat în Domnul Iisus că nimic nu este întinat prin sine, decât numai pentru cel care gândeşte că e ceva întinat: pentru acela, întinat este... Rău este pentru omul care mănâncă spre poticnire. Bine este să nu mănânci carne, nici să bei vin, nici să faci ceva de care fratele tău se poticneşte, se sminteşte sau slăbeşte” (Romani 14, 14-21). Şi în continuare sfântul apostol trage concluzia că trebuie să facem totul din credinţă şi întru slava lui Dumnezeu.

În acest context, „cel slab în credinţă” este cel care se sminteşte, lăsându-se târât de cugetarea deşartă, nu cel care posteşte crezând în sfinţenia postului. Pe deasupra,

noi ne înfrânăm de la mâncarea de dulce nu fiindcă o socotim necurată, fiindcă tot ce a zidit pentru noi Făcătorul este curat, ci datorită poruncii privitoare la înfrânare, spre înfrânarea „patimilor şi poftelor” noastre, după cuvântul aceluiaşi apostol. Şi, bineînţeles, postim pentru Domnul, întru slava lui Dumnezeu, cum ne-a şi învăţat Domnul. Dar de ce nu vor să postească sectanţii şi ceilalţi ? Să se gândească singuri.

Din celelalte Epistole ale apostolului Pavel putem trage concluzia că şi el ţinea post. Dau numai un exemplu. În a doua Epistolă către corinteni, vorbind despre numeroasele necazuri şi pătimiri prin care a trecut în timp ce propovăduia despre Hristos, arată că s-a aflat în felurite primejdii: „în osteneală şi supărare, în privegheri de multe ori, în foame şi în sete, în posturi adeseori, în frig şi în golătate” (2 Corinteni 11, 27). Şi atunci, cine va cuteza să spună că apostolul nu postea? Cine va cuteza să îi răstălmăcească vorbele, făcând din ele o tăgăduire a postului? Dimpotrivă, el îi chema pe creştini să exerseze postirea, le arăta uriaşa însemnătae a înfrânării.

„Dar care este însemnătatea postului?” - veţi întreba. Încă din Vechiul Testament, în cartea prorocului Iona citim că Domnul Dumnezeu a osândit la nimicire străvechiul, uriaşul şi vestitul oraş Ninive - dar, înainte de înfăptuirea osândei, l-a trimis acolo pe proorocul Iona ca s-o vestească locuitorilor Ninivei şi să îi cheme la pocăinţă.

Ninivitenii au fost cutremuraţi de propovăduirea lui Iona; au căzut îndată pe gânduri, s-au pocăit, au hotărât să-şi schimbe viaţa păcătoasă - şi însuşi regele din Ninive le-a poruncit tuturor locuitorilor să petreacă trei zile în post, punând la post chiar şi animalele. El însuşi s-a îmbrăcat în sac şi şi-a turnat cenuşă în cap, şi tot poporul a făcut la fel: trei zile au postit toţi cu post deplin şi desăvârşit.

Ce credeţi că s-a întâmplat? Pentru acest post, pentru adânca pocăinţă, Domnul a miluit oraşul Ninive şi a schimbat cumplita Sa hotărâre. Oraşul a scăpat de nimicire. Fiecare creştin poate, la rândul său, să se mântuiască prin post şi pocăinţă, fiindcă postul naşte aplecarea spre pocăinţă.

Mai vreau să vă amintesc că Domnul, când ucenicii Săi nu au putut să vindece un îndrăcit, a zis: „Acest neam de draci nu iese decât cu rugăciune şi cu post” (Matei 17, 21). Vedeţi puterea postului? El izgoneşte dracii - dracii fug de post, fiindcă urăsc postul. Nu cumva se află printre noi cineva care urăşte postul, asemănându-se dracilor?

Cine citeşte Vieţile Sfinţilor ştie în ce chip, de neurmat pentru noi, posteau cuvioşii Părinţi şi cuvioasele Maici: ei posteau mereu, adeseori nu mâncau de dulce, mulţi gustau doar pâine şi apă, dar trăiau o sută de ani şi mai bine, fiindcă îi ţinea harul atotputernic al lui Dumnezeu, în timp ce noi nădăjduim în sprijinul mâncărurilor noastre rafinate care, fiindcă veni vorba, sunt deseori vătămătoare pentru sănătate, pricinuind numeroase boli de stomac şi de intestine, dureri de cap, podagră (gută la degetul mare al piciorului) şi aşa mai departe.

Aşadar, să nu se îndoiască nimeni de faptul că postul, petrecut în chip plăcut lui Dumnezeu, nu vătămă ci, dimpotrivă, dă tărie şi putere trupului şi duhului. Nu puteţi posti cum posteau cuvioşii, dar puteţi păzi posturile rânduite de Biserică.

Dacă, postind, ne vom învăţa să ne înfrânăm pântecele nesăţios, ne va fi mai simplu să ne învăţăm cu înfrânarea tuturor poftelor, tuturor pornirilor trupeşti, din care vin cele mai multe păcate: prin înfrânarea de la mâncarea oprită în timpul postului, ne călim voinţa. Şi oare sunt puţine lucrurile de la care trebuie să ne înfrânăm? Oare puţine sunt lucrurile pe care trebuie să ni le interzicem?

Aşadar, să ne binecuvânteze Domnul la nevoinţa postului care ne stă în faţă, să ne dăruiască credinţă, tărie şi răbdare. Amin.

2 martie 1952

Mergi mai întâi de te împacă cu fratele tău

Astăzi, Sfânta Biserică ne aminteşte că a purcede pe calea postului putem numai iertând pe toţi cei vinovaţi faţă de noi şi cerând iertare de la toţi faţă de care suntem noi vinovaţi.

„De nu veţi ierta oamenilor greşelile lor, nici Tatăl vostru nu vă va ierta greşelile voastre” (Matei 6, 15).

Ce dreptate adâncă e în cuvintele acestea! Cu Preacuratul Său Sânge, Domnul Iisus Hristos a răscumpărat păcatele tuturor oamenilor, deci şi păcatele celui care te-a necăjit - iar tu, ticăloase, nu vrei să ierţi, când Hristos Însuşi a iertat!

Dacă nu vei ierta aproapelui greşelile lui, Hristos te va aşeza de-a stânga la înfricoşătoarea Judecată şi te va osândi, nu-ţi va ierta greşelile, fiindcă nici tu nu ţi-ai iertat aproapele.

Altădată, Domnul a zis: „Dacă îţi vei aduce darul tău la altar şi acolo îţi vei aduce aminte că fratele tău are ceva împotriva ta, lasă darul tău acolo, înaintea altarului, şi mergi întâi de te împacă cu fratele tău şi apoi, venind, adu darul tău” (Matei 5, 23-24).

Iudeii din vechime aduceau jertfă lui Dumnezeu felurite animale, acum însă darul adus pe jertfelnic este întâi de toate rugăciunea. Şi, iată, după cum spune Domnul, dacă îţi aminteşti că ai ceva împotriva aproapelui tău, dacă te-a necăjit sau dacă nu vrea să-ţi ierte păcatul săvârşit faţă de el, pleacă, nu îndrăzni să te rogi, lasă-ţi darul acolo şi mergi de te împacă cu fratele tău.

Dar, iată, am auzit cu groază că s-a găsit o femeie nefericită care nu se roagă niciodată lui Dumnezeu fiindcă nu vrea să-i ierte pe cei care au necăjit-o, aşa încât preferă să nu se roage niciodată. Oare asta nu dovedeşte ce păcat greu este vrăjmăşia împotriva aproapelui? Cu adevărat este păcat de moarte, care ne înstrăinează de Dumnezeu - şi mare este mânia Lui împotriva celor care nu-şi iartă aproapele.

În Vieţile Sfinţilor putem găsi pilde înfricoşătoare ale pedepselor căzute asupra celor care n-au vrut să ierte. Ieromonahul Tit din Lavra Peşterilor de la Kiev era pe moarte, şi obştea s-a adunat la patul lui. Tit se vrăjmăşea cu ierodiaconul Evagrie, cu care fusese cândva prieten. Ştiind asta, fraţii l-au adus pe Evagrie la el. Atunci, fericitul Tit s-a ridicat în capul oaselor, s-a închinat lui Evagrie şi şi-a cerut iertare - însă Evagrie, care avea inima împietrită, a rostit groaznicele cuvinte: „Nu te voi ierta nici în această viaţă, nici în veacul ce va să fie!” - şi deodată a căzut mort. Fericitul Tit s-a sculat din pat ca un om sănătos cu desăvârşire, şi cu mare cutremur le-a povestit fraţilor că la patul lui se adunaseră îngerii şi dracii, iar dracii îi cereau sufletul, fiindcă se vrăjmăşea cu fratele său. Când Evagrie a rostit cuvintele acelea cumplite, Tit a văzut cum unul dintre îngeri l-a lovit deodată cu o lance de foc şi Evagrie a căzut fără suflare. Acelaşi înger l-a luat pe Tit de mână, l-a ridicat din pat şi l-a vindecat.

E cunoscut şi alt exemplu înfricoşător - din Viaţa Sfântului Mucenic Nichifor. Acesta era simplu mirean, legat printr-o mare prietenie de preotul Saprichie. Cum se întâmplă uneori, diavolul a stricat dragostea lor frăţească şi a semănat ură în inima lui Saprichie. Oricât îl ruga Nichifor: „Fratele meu, iartă-mă !”, Saprichie nu-i ierta.

Iată însă că Saprichie a fost dat la chinuri pentru Hristos - fiindcă atunci era vreme de prigoană cruntă împotriva creştinilor. L-au chinuit vreme îndelungată, apoi l-au scos din oraş ca să-i taie capul. Nichifor a văzut totul. A alergat în urma lui Saprichie şi a ostaşilor care-l duceau, şi se ruga: „Părinte Saprichie! Iartă-mă!”.

Dar Saprichie tăcea, nu ierta, ascundea în inimă răutate. Şi iată că atunci când

era să-i taie capul, şi-a ridicat deodată mâinile, zicând: „Nu mă omorâţi! Nu mă omorâţi! Mă lepăd de Hristos !”. Şi s-a lepădat. Şi-a păstrat viaţa nenorocită. Iar în locul lui, Nichifor, mărturisind credinţa în Hristos, a fost pe loc tăiat cu sabia şi acum este proslăvit în ceruri.

Cât este de cumplit să nu iertăm aproapelui nostru greşelile sale! Oare noi ştim ce se petrece în inima lui? Poate că se pocăieşte cu lacrimi înaintea lui Dumnezeu pentru necazul pe care ni l-a făcut, iar noi, nevrând să ştim de nimic, le refuzăm iertarea cu grosolănie şi fără milă. Amintiţi-vă cum ierta Domnul: cum l-a iertat pe tâlhar pe cruce, cum a iertat pe vameşi şi pe desfrânatele ce I-au spălat picioarele cu lacrimi. Iar noi suntem adeseori fără milă, adesea ne îndărătnicim, neiertându-l pe aproapele nostru.

Fiecare dintre noi are multe păcate. Cu toţii ne-am necăjit aproapele, nu o dată. Şi este rânduială ca în această seară a duminicii Lăsatului sec de brânză să ne cerem unii altora iertare pentru toate greşelile, şi eu sunt cel dintâi dator să cer iertare de la voi.

Binecuvântaţi, părinţi sfinţi şi fraţi! Iertaţi-mă pe mine, păcătosul, pentru câte am greşit în ziua de astăzi şi în toate zilele vieţii mele cu cuvântul, sau cu fapta, sau cu gândul şi cu toate simţirile mele! Amin.

2 martie 1952

POSTUL MARE

Cuvânt în vinerea primei săptămâni din Postul Mare

Despre lupta cu patimile

„Postind trupeşte, fraţilor, să postim şi duhovniceşte”. Să pătrundem în tâlcul acestor cuvinte, fiindcă ele lămuresc scopul şi însemnătatea postului.

De ce au fost rânduite posturile? Ca să ne înveţe înfrânarea. Ce înfrânare? În chip nemijlocit, înfrânarea de la mâncarea săţioasă şi gustoasă. Dar însemnătatea postului nu se termină aici: am vorbit de postul trupesc, dar el trebuie să fie pentru noi şcoală a postului duhovnicesc.

Ce este postul duhovnicesc? Este înfrânarea de la tot ce ne vatămă, de la tot ce strică sufletul nostru, adică de la patimi, ce stau la temelia tuturor păcatelor noastre.

Sfinţii Părinţi deosebeau opt patimi de căpetenie: lăcomia pântecelui, curvia, iubirea de argint, mânia, întristarea, deznădejdea, slava deşartă şi trufia. De ce patima lăcomiei pântecelui a fost pusă pe primul loc? Fiindcă cel ce nu biruie această patimă josnică, dobitocească, nu va putea înfrânge nici celelalte patimi.

Sfinţii Părinţi, care au cercetat în adâncime tot ce se petrecea în inimile lor, care au înţeles căile prin care păcatul se dezvoltă în inima omenească, ne învaţă că toate aceste patimi sunt legate între ele în chip nemijlocit - altfel spus, dacă nu biruim o patimă grosolană, aceasta naşte în inimă altă patimă, mai subţire, iar împreună atrag o alta şi aşa mai departe. Această legătură nedespărţită dintre patimi poate fi comparată cu un

lanţ greu, în care suntem cu toţii strâns înfăşuraţi şi pe care trebuie să îl rupem începând nu de la mijloc, nu de la capăt, ci de la început. Postul a fost rânduit tocmai pentru că lăcomia pântecelui este începutul acestui lanţ, temeiul dintâi al tuturor celorlalte patimi ale noastre.

Dacă omul se îmbuibă întotdeauna, dacă este întotdeauna peste măsură de sătul, dacă se îndoapă mereu cu mâncăruri gustoase, dulci, şi mai ales dacă bea mult vin, lăcomia pântecelui atrage după sine curvia - iar curvia este o patimă josnică şi atât de scârboasă încât nici măcar nu trebuie să se pomenească între creştini, după cum spune Sfântul Apostol Pavel în Epistola către efeseni (Efeseni 5, 3).

După ce mâncăul cade în curvie, ce se va întâmpla? Va avea nevoie de bani ca să ţină amante, şi încă de bani mulţi. Sufletul lui va arde să dobândească din ce în ce mai multe bunuri pământeşti cu care să atragă femeile desfrânate. Cu alte cuvinte, va fi cuprins de patima iubirii de argint, a dragostei de bani - iar aceasta este, după cum scrie Sfântul Apostol Pavel în Epistola către Timotei, „rădăcina tuturor relelor” (1 Timotei 6, 10).

Iar dacă omul cu burta ghiftuită, care duce o viaţă de curvie, îşi fixează drept scop dobândirea bogăţiei, cade negreşit şi în patima mâniei, începe să fie iritat, mânios, să înjure, să blesteme, să-i urască pe toţi câţi stau în calea planurilor lui josnice.

Deseori însă, ca să-l oprească pe un astfel de om din calea păcatului, Domnul îi trimite boli grave sau ruină financiară, îl face să cunoască înjosiri adânci sau moartea celor apropiaţi. Şi atunci îşi intră în drepturi următoarea patimă - întristarea, întristarea este marea cădere cu duhul care urmează după eşecurile de tot felul suferite în viaţă - şi dacă, în întristarea sa, omul nu-şi aminteşte de dragoste, de faptele bune, de Dumnezeu, cade negreşit în următoarea patimă - deznădejdea.

Aceasta pune o pecete grea asupra sufletului. Pe om nu-l mai interesează nimic, i se pare că degeaba se osteneşte, încetează să se mai roage, se depărtează de

Biserică. Deznădejdea adâncă duce deseori chiar la sinucidere.

Vedem că toate aceste patimi sunt legate de trupul nostru, cu poftele lui, şi că au drept rădăcină patima primă şi de temelie - lăcomia pântecelui. Mai rămân două patimi, cele mai pierzătoare şi cele mai cumplite, ce nu mai sunt legate nemijlocit de patimile trupului, ci pun stăpânire chiar şi pe sufletul şi inima asceţilor mari dacă aceştia vor dobândi părerea că au ajuns pe culmile virtuţii şi piscurile sfinţeniei. Acestea sunt slava deşartă şi trufia, care urmează acesteia. Chiar dacă are virtuţi, omul nu trebuie să creadă că le-a meritat prin osteneala sa, ci să vadă în ele darul lui Dumnezeu.

Dar ce vorbesc eu de asceţi! Patima slavei deşarte e nesfârşit de felurită. Cu toţii ne slăvim în deşert: unii cu frumuseţea trupească, cu bogăţia şi luxul hainelor, cu vilele, cu forţa fizică; alţii cu profunzimea cugetării, cu educaţia multilaterală şi cu talentele.

Cel bolnav de slava deşartă devine negreşit trufaş: el se pune mai presus de toţi, i se pare că toţi sunt mai răi, mai prejos decât el, nevrednici de el, şi se îngâmfă asupra lor ca asupra unor nimicnici (înlăturați) care nu ştiu nimic, care nu fac doi bani şi nu vede nefericitul că se află în stăpânirea păcatului de moarte al trufiei, cea mai cumplită dintre toate patimile, fiindcă ea alcătuieşte esenţa duhovnicească a diavolului şi este urâtă înaintea lui Dumnezeu. Urât este înaintea Domnul tot omul trufaş.

Nu o dată aţi auzit, când s-a citit Epistola Sfântului Apostol Iacov, că „Dumnezeu celor mândri le stă împotrivă, iar celor smeriţi le dă har” (Iacov 4, 6). Omul trufaş nu va putea nicicând să placă lui Dumnezeu, chiar dacă şi-ar petrece întreaga viaţă în asceză. Iată cât de pierzătoare e patima trufiei.

Închideţi deci ochii, plecaţi-vă capetele şi îndreptaţi-vă ochii minţii spre adâncul propriei voastre inimi şi căutaţi: ce patimi, ce şerpi se cuibăresc acolo? Găsiţi-i pe toţi şi doar atunci să cutezaţi a veni la spovedanie. Nimic să nu ascundeţi.

Înaintea voastră stă postul - vreme de pocăinţă şi mântuire. Mulţi nu pricep însemnătatea posturilor şi nu le ţin. Totuşi, tocmai postul trupesc ne ajută să ne pocăim şi să ne mântuim fiindcă, după cum am văzut deja, lăcomia pântecelui este născătoarea tuturor celorlalte patimi şi în acelaşi timp cea mai uşor de biruit. Dacă vom împlini această poruncă uşoară, dacă ne vom înfrâna pântecele, vom căpăta stăpânire şi asupra celorlalte patimi.

Pentru a birui toate patimile, până la una, avem neapărată nevoie să deprindem înfrânarea - iar fără postul trupesc nu putem face asta.

În şcoală, elevii sunt conduşi treptat de la cunoştinţele cele mai elementare până la cele mai avansate, de la alfabet până la matematicile superioare - şi înfrânarea trebuie începută de la alfabet, de la înfrânarea pântecelui.

Iată de ce are atâta însemnătate postul - lucru pe care mulţi nu îl înţeleg, şi nici ei nu ţin posturile, nici pe copiii lor nu îi învaţă să le ţină; şi nu numai că nu-i învaţă, ci le şi dau exemplu rău de călcare a postului. În Săptămâna Patimilor, chiar şi în Vinerea Patimilor mama îşi hrăneşte copiii cu carne şi spune: „Mâncaţi, mâncaţi, copii, ce dacă e post! Dumnezeu vede că totdeauna ne hrănim prost. Dumnezeu iartă, Dumnezeu n-o să ne tragă la socoteală pentru asta...”

Ba nu, ci o să-i tragă la socoteală pe cei care îşi strică copiii! Fiecare mamă trebuie să-și înveţe copiii de mici cu postul, ca în vechime, când tot poporul nostru ţinea posturile.

Deci, nu subapreciaţi însemnătatea postului; deprindeţi-vă copiii cu postul de la cea mai fragedă vârstă, nebăgând în seamă batjocurile hulitorilor. Aceştia n-au decât să râdă, afundându-se în poftele lor, iar voi bine să-L cuvântaţi pe Dumnezeu, Care prin Biserica Sa ne învaţă cum să luptăm cu patimile.

Să urmaţi tuturor poruncilor Bisericii, fiindcă ea este mama voastră bună,

curată, sfântă, care ne învaţă numai lucruri mântuitoare. Să nu uitaţi de post, ci ţineţi-vă de toate rânduielile bisericeşti strâns-strâns, cum se ţine pruncul de fusta mamei - şi Domnul vă va îndrepta într-acolo unde năzuieşte inima voastră: în împărăţia luminii, în împărăţia harului. Amin.

24 februarie 1950

Cuvinte în prima Duminică a Postului Mare

1. Despre fericiri

Am vorbit cu voi despre faptul că diavolul făureşte un îngrozitor lanţ de fier din patimile noastre, lanţ care coboară în adânc, trăgându-i acolo pe cei care, neexersând înfrânarea, dau frâu liber patimilor. Acum vreau să vorbesc despre un alt lanţ, lanţ de aur, lanţ sfânt, care a fost făurit pentru noi de către Însuşi Domnul Iisus Hristos. L-am numit lanţ de aur, dar numele acesta este prea mărunt pentru el, fiindcă e nesfârşit mai preţios decât aurul. Lanţul acesta ne poate ridica uşor la înălţime, la însuşi Tronul Dumnezeirii. Din ce verigi e făurit lanţul acesta? Din poruncile fericirilor, pe care le auziţi la fiecare Liturghie şi pe care trebuie să le păstraţi adânc în inima voastră.

„Fericiţi cei săraci cu duhul, că a lor este Împărăţia Cerurilor” (Matei 5, 3). Cine sunt săracii cu duhul? Cei ce duhovniceşte se aseamănă oamenilor sărmani, flămânzi, săraci trupeşte, care nu au nici un avut; cei care - cu sinceritate, din toată inima -, consideră că nu au nici un fel de calităţi duhovniceşti şi morale. Dacă fac vreun lucru bun, aceştia cred, plini de smerenie, că nu l-au făcut ei, ci harul lui Dumnezeu, care este cu ei (1 Corinteni 15, 10).

Smeriţi sunt cei care nu se îngâmfă, nu se înalţă pe sine mai presus de nimeni, ci se consideră mai prejos decât toţi şi mai răi decât toţi. Smeriţi sunt cei despre care vorbeşte Însuşi Dumnezeu prin gura prorocului Isaia: „Spre cine voi căuta, fără numai spre cel smerit şi blând, şi care tremură de cuvintele Mele?” (Isaia 66, 2). Smerenia este cel dintâi lucrul cel mai însemnat şi de temelie, pe care îl cere Dumnezeu de la noi; este primul pas, prima verigă a lanţului de aur. De ea este legată şi cea de-a doua verigă: „Fericiţi cei ce plâng, că aceia se vor mângâia” (Matei 5, 4). Cei smeriţi plâng cu uşurinţă; trufaşii nu plâng niciodată pentru păcate.

Dar pentru ce plâng cei smeriţi? Ce lacrimi sunt plăcute înaintea lui Dumnezeu? Oare toate lacrimile sunt deopotrivă? Dar oamenii plâng deseori cu lacrimi de invidie, de răutate, de ură. Nu despre acest plâns nenorocit vorbeşte Hristos; El vorbeşte de cei ce plâng gândindu-se la mulţimea păcatelor pe care le-au săvârşit, la greutatea lor care îi apasă, la vinovăţia lor înaintea lui Dumnezeu, la nevrednicia lor. Aceasta este întristarea cea după Dumnezeu, de care vorbeşte Sfântul Apostol Pavel în a doua Epistolă către corinteni (2 Corinteni 7, 10).

De preţ sunt înaintea lui Dumnezeu şi lacrimile celor ce nu pot îndura nedreptăţile lumii, care se chinuie şi suferă trăind între oameni înverşunaţi în stricăciunea şi desfrâul lor, cum s-a chinuit dreptul Lot când trăia în Sodoma.

Dacă din ochii voştri vor curge asemenea lacrimi curate, dacă sufletul nostru va fi sfâşiat de propria noastră nevrednicie, de răutatea şi nedreptatea lumii, atunci se va

împlini asupra noastră cuvântul lui Hristos: „Fericiţi cei ce plâng, că aceia se vor mângâia". Vor fi mângâiaţi cu mare, veşnică mângâiere la Dumnezeu.

În continuare, care verigă vine? „Fericiţi cei blânzi, că aceştia vor moşteni pământul" (Matei 5, 5). Cine sunt aceşti blânzi, şi ce pământ vor moşteni ei? Bineînţeles că nu acest pământ, fiindcă el va arde cu toate lucrurile de pe el (2 Petru 3, 10), ci un alt pământ, unul nou: vor moşteni viaţa veşnică pentru faptul că în viaţa lor, în toate ale lor s-au asemănat Însuşi Domnului nostru Iisus Hristos „Care, ocărât fiind, nu răspundea cu ocară; suferind, nu ameninţa, ci Se lăsa în ştirea Celui Care judecă cu dreptate" (1 Petru 2, 23).

Fericiţi cei care nu răspund la jignire cu jignire. Fericiţi cei a căror inimă este moale ca ceara, nu tare precum piatra, aşa cum este inima celor trufaşi. Fericiţi cei blânzi, fiindcă blândeţea este potrivnică trufiei. Blândeţea este urmarea sărăciei duhului şi a lacrimilor curate.

În acest duh fericit, se trezeşte o nesăţioasă foamete şi sete de dreptatea veşnică, de dreptatea cea mai înaltă. „Fericiţi cei ce flămânzesc şi însetoșază de dreptate, că aceia se vor sătura" (Matei 5, 6) - vor afla în viaţa veşnică, în Împărăţia lui Dumnezeu dreptatea, care este aşa de puţină pe pământ.

Iar cei ce însetează de dreptate cunosc că greutatea nedreptăţii este întemeiată pe nemilostivirea oamenilor faţă de aproapele lor - şi în inima lor ia naştere o nouă verigă a lanţului de aur: „Fericiţi cei milostivi, că aceia se vor milui" (Matei 5, 7).

În continuare? În continuare ni s-a făgăduit: „Fericiţi cei curaţi cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu" (Matei 5, 8). Pe Însuşi Dumnezeu Îl vor vedea cei în a căror inimă nu este murdărie, nu este urâtă şi scârboasă minciună, curvie, clevetire, ură, ale căror inimi sunt totdeauna liniştite, blânde, curate.

Aceşti fericiţi nu mai pot vedea oameni care se ceartă şi se învrăjbesc - ei

devin făcători de pace. „Fericiţi făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema” (Matei 5, 9).

Împăcându-i pe alţii şi păstrând pace cu toţii în inimile lor, ei se împotrivesc însă cu tărie răului, suferind din această pricină orice necazuri. Şi când în inima omului lanţul de aur se va lungi în aşa fel că omul va deveni în stare să primească liniştit, fără cârtire, chiar bucuros prigoanele pentru dreptate, pentru Hristos, el va auzi: „Fericiţi cei prigoniţi pentru dreptate, că acelora este Împărăţia Cerurilor” (Matei 5, 10).

Şi, în fine, încununarea tuturor virtuţilor: „Fericiţi veţi fi când vă vor ocărî pe voi şi vă vor prigoni şi vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, minţind pentru Mine. Bucuraţi-vă şi vă veseliţi, că plata voastră multă este în ceruri” (Matei 5, 11-12). Iată unde înalţă acest sfânt lanţ de aur: în Împărăţia lui Dumnezeu, în Împărăţia Cerurilor.

Poruncile Vechiului Testament, date de Dumnezeu prin Moise pe muntele Sinai, priveau păcatele grosolane - iar aceste porunci cer de la noi cea mai înaltă desăvârşire. Dar cui vorbesc eu despre cea mai înaltă desăvârşire? Oare nu sunt şi printre ascultătorii de acum oameni ce nu cunosc nici alfabetul creştinismului, care nu au făcut nici primul pas pe calea virtuţii?

Ascultaţi ce spunea marele arhiereu Ioan Gură de Aur turmei sale, cu care semănaţi în multe privinţe:

„Văd că după Botez mulţi trăiesc în mai mare nepăsare decât cei încă nebotezaţi şi nu vădesc nici măcar un semn de viaţă creştinească. Iată de ce nici în piaţă, nici în biserică nu se poate face deosebire grabnică între credincioşi şi necredincioşi... Credinciosul trebuie să se vadă nu numai după dar, ci şi după viaţa înnoită. Credinciosul trebuie să fie luminător şi sare a lumii. Iar dacă nu luminezi nici ţie, dacă nu sărezi propria putreziciune, după ce să te mai cunoaştem că eşti credincios? După faptul că te-ai scăldat în apele sfinţite? Dar asta ţi se va face temei de pedepsire, căci

mărimea cinstirii se face întru adaos de certare pentru cei ce nu vor să trăiască în chip vrednic de aceasta. Nu prin cele primite de la Dumnezeu trebuie credinciosul să strălucească, ci prin cele pe care le aduce de la sine, şi prin toate să se vădească: prin umblet, prin privire, prin înfăţişare, prin glas. Nu vreau să spun că trebuie să luăm ochii lumii, ci că trebuie să ne aducem la rânduială pe noi înşine spre folosul celor care ne văd.

Or, acum, dacă încerc să recunosc în tine creştinul, din toate părţile te arăţi tocmai pe dos de cum ar trebui: că dacă vreau să te recunosc după loc, te văd petrecându-ţi ziua la alergările de cai şi la spectacole şi în nelegiuiri, în adunările cele rele din piaţă şi în tovărăşia oamenilor stricaţi; dacă vreau să te recunosc după înfăţişare, te văd mereu râzând cu o înfăţişare dezmăţată, ca o curvă rânjită, ca o femeie pierdută; dacă vreau să te recunosc după haine, te văd îmbrăcat ca un comediant; dacă vreau să te recunosc după însoţitori, târăşti după tine paraziţi şi lingăi; dacă vreau să te recunosc după vorbe, nu aud de la tine nimic sănătos, nimic de trebuinţă, nimic folositor pentru viaţa noastră; dacă vreau să te recunosc după hrană, aceasta mai mare osândă îţi aduce.

Spune-mi, deci, după ce voi putea să te recunosc drept credincios, când toate cele spuse mai înainte arată cu totul altceva?

Dar ce zic eu „credincios”?! Nu-mi pot da seama limpede nici măcar că eşti om: fiindcă atunci când dai din copite ca un măgar, împungi ca un taur, nechezi la femei ca un armăsar, te îmbuibi ca un urs, îţi îngraşi trupul ca un catâr, eşti ranchiunos ca o cămilă şi răpitor ca un lup, te mânii ca un şarpe, înţepi ca un scorpion, eşti prefăcut ca o vulpe, păstrezi veninul răutăţii ca o năpârcă, te războieşti împotriva fraţilor ca dracul cel rău, cum voi putea să te număr împreună cu oamenii fără să văd în tine semnele firii omeneşti? Căci iată, căutând să aflu deosebire între catehumen şi botezat, sunt în primejdie să nu mai aflu deosebire nici între om şi fiară.

Dar ce zic „fiară”?! Fiara are una dintre aceste scăderi, în timp ce tu suferi de toate, întrecându-o cu dobitocia. Şi nici nu ştiu de ce te-am numit drac - căci dracul nici

nu e rob tiraniei pântecelui, nici nu iubeşte avuţia. Aşadar, dacă ai mai multe scăderi şi decât fiarele, şi decât dracii, cum să te numim om, ia spune-mi? Şi dacă nu-ţi putem spune om, cum să te numim credincios? Şi - lucru mai rău - având o asemenea aşezare rea, nu ne gândim la sluţenia sufletului nostru, nici nu pricepem cât de urât este...”

Iată înfricoşătoarele cuvinte ale marelui sfânt, cuvinte rostite cu 1500 de ani în urmă, dar atât de proaspete şi acum! Oare nu sunt şi între noi oameni pe care ele îi privesc? Sunt, spre ruşinea noastră, şi încă nu puţini!

Cum se poartă unii în biserică? Se împing, se ocărăsc, se înjură, se osândesc, clevetesc. De ce mai merg aceştia la biserică? De ce spurcă locaşul sfânt cu prezenţa lor? De ce smintesc inimile curate ale celor pentru care o asemenea profanare e de neîndurat?

Şi după ce se întorc de la biserică, ce fac? Îşi chinuie casnicii. Soacra rea îi otrăveşte zilele nefericitei nore, prigonind-o, blestemând-o şi înjurând-o pentru orice fleac, o bate, o alungă din casă, reuşeşte să o despartă de fiul ei, o aduce la sinucidere!

Dar numai soacrele sunt aşa? Sunt şi nurori, fii şi fiice care îşi alungă părinţii şi socrii bătrâni din casă. Legea veche, a lui Moise, poruncea ca asemenea oameni să fie omorâţi cu pietre. Ei sunt cu duhul pe de-a-ntregul depărtaţi de Biserică.

Sunt şi creştini mincinoşi care fură, mint, îşi strică proprii copii! Un băiat de unsprezece ani a furat un caiet la şcoală. Tras la răspundere, a zis: „Eu văd cum mama ia mereu cărbuni de la vecina, şi am crezut că aşa trebuie”. Alt băiat, de doisprezece ani, minte întotdeauna - iar când i se spune că e urât să minţi, el răspunde: „Dar totdeauna mi se zice că trebuie să iau exemplu de la cei mari, iar eu aud în fiecare zi cum mama îi minte pe tata şi pe mătuşa şi îi înşală. Înseamnă că aşa trebuie”. O fată de cincisprezece ani îşi vopseşte buzele şi sprâncenele. Ea a învăţat asta uitându-se la mama sa, al cărei păr este deja cărunt. O, mamă nefericită! Ce-ţi înveţi fiica? Mereu mergi la biserică şi nu ai auzit ce spune Sfântul Apostol Petru: „Podoaba voastră să nu fie cea din afară - împletirea

părului, podoabele de aur şi îmbrăcarea hainelor scumpe, ci să fie omul cel tainic al inimii, întru nestricăcioasa podoabă a duhului blând şi liniştit, care este de mare preţ înaintea lui Dumnezeu” (1 Petru 3, 3-4). Cuvintele acestea parcă nici n-ar atinge-o: ea nu-şi învaţă fiica cum să fie frumoasă cu inima, ci o învaţă la fals şi la minciună.

Iată că iese din biserică o femeie bine îmbrăcată cu o fetiţă de şase ani. Copilul, bun la suflet, vede un bătrân sărman şi îi dă o rublă. Mama ce face? Îşi pedepseşte copilul! Oare n-a auzit nicicând că la înfricoşata Judecată a lui Hristos nemilostivii vor fi trimişi în chinurile veşnice? Darmite să-l înveţi şi pe copil să fie nemilostiv, să-i interzici să facă fapte bune!

Ce îi aşteaptă pe toţi aceşti nefericiţi? Domnul nostru Iisus Hristos ne învaţă: „Nu oricine îmi zice: „Doamne! Doamne!” va intra în Împărăţia Cerurilor, ci cel ce face voia Tatălui Meu Celui din ceruri” (Matei 7, 21). Acestor oameni, care merg mereu la biserică şi se consideră creştini, El le va spune: „Niciodată nu v-am cunoscut pe voi; depărtaţi-vă de la Mine, cei ce lucraţi fărădelegea” (Matei 7, 23) - plecaţi, ticăloşi, care cutezaţi să vă deschideţi gurile de năpârci ca să primiţi Trupul Meu şi Sângele Meu!

Temeţi-vă de mânia Dumnezeirii! Amintiţi-vă de cuvintele Sfântului Ioan Gură de Aur cu privire la faptul că celor care nu vor să trăiască potrivit făgăduinţelor date lui Dumnezeu, Sfântul Botez nu face decât să le sporească osânda. Uitaţi-vă cum trăiesc necredincioşii, evreii, musulmanii. Oricât de greu ne-ar veni să le spunem asta, ei nu vor moşteni Împărăţia lui Dumnezeu - nu o vor moşteni fiindcă Împărăţia lui Dumnezeu este închisă pentru cei ce nu Îl mărturisesc pe Hristos drept Dumnezeu Adevărat, pentru cei ce în viaţa lor nu s-au împărtăşit cu Trupul lui Hristos şi cu Sângele Lui, nu s-au hrănit cu seva Viţei Dumnezeieşti.

Nu ştim ce îi aşteaptă, dar cred că soarta lor va fi mai puţin amară decât cea a nefericiţilor creştini mincinoşi: fiindcă din pricina acestora, precum este scris, „se huleşte numele lui Dumnezeu întru neamuri” (Romani 2, 24; Isaia 52, 5).

Înţelegeţi, vă rog, că nu putem trăi, numindu-ne creştini, mai rău decât necredincioşii, ci suntem datori ca prin osteneală neîncetată să năzuim către atingerea virtuţilor, proslăvind prin întreaga noastră viaţă numele lui Dumnezeu, pe care îl purtăm, lucrare în care fie ca să ne ajute harul Domnului nostru Iisus Hristos, a Căruia este slava şi stăpânirea în vecii vecilor. Amin.

27 martie 1949

2. Despre soarta ereticilor

În cea dintâi Duminică a Marelui Post, care se numeşte Duminica Triumfului Ortodoxiei, Sfânta Biserică prăznuieşte întărirea şi întemeinicirea credinţei ortodoxe, biruinţa asupra numeroşilor eretici osândiţi de cele şapte Sinoade Ecumenice.

Ştiţi că încă din vremurile apostolice au apărut o mulţime de dascăli mincinoşi, al căror număr a tot crescut o dată cu scurgerea veacurilor. S-au ridicat eretici care au strâmbat sfânta credinţă ortodoxă, învăţând mincinos despre Dumnezeirea Domnului nostru Iisus Hristos - şi mulţi au urmat păgânătăţii lor, mulţi au pierit cu moarte veşnică.

Toate acestea au fost prezise de către sfinţii apostoli. Iată ce spune Sfântul Apostol Petru în cea de-a doua Epistolă sobornicească a sa: „Dar au fost în popor şi prooroci mincinoşi, după cum şi între voi vor fi învăţători mincinoşi, care vor strecura

eresuri pierzătoare şi, tăgăduind chiar pe Stăpânul Ce i-a răscumpărat, îşi vor aduce sieşi grabnică pieire; şi mulţi se vor lua după învăţăturile lor rătăcite şi, din pricina lor, calea adevărului va fi hulită” (2 Petru 2, 1-2).

Şi sfântul apostol Pavel îi prevenea pe creştinii din Efes: „Ştiu că după plecarea mea vor intra între voi lupi îngrozitori, care nu vor cruţa turma, şi dintre voi înşivă se vor ridica bărbaţi grăind învăţături răstălmăcite, ca să tragă pe ucenici după ei” (Faptele Apostolilor 20, 29-30).

Încă de atunci, din vremurile apostolice, au început despărţirile de Biserica lui Hristos - iar Domnul nostru Iisus Hristos a spus cu gura Sa că Biserica trebuie să fie una: „Şi va fi o turmă şi un păstor” (Ioan 10, 14-16). Şi, în rugăciunea Sa arhierească, El a strigat către Tatăl Său: „Ca toţi să fie una, după cum Tu, Părinte, întru Mine, şi Eu întru Tine, aşa şi aceştia în Noi să fie una” (Ioan 17, 10-21).

Domnul a învăţat că Biserica trebuie să fie una, El fiindu-i Cap şi Păstor - iar toţi dascălii mincinoşi şi ereticii cu putinţă au năzuit întotdeauna, ca nişte lupi răpitori, să se deosebească de Hristos şi să răpească o parte a turmei lui, însetând de stăpânire şi de cinstirea din partea lumii. Ei sfâşie Biserica lui Hristos. În anul 1054, din pricina pretenţiilor papilor romani la stăpânire absolută în Biserică, pe care voiau s-o cârmuiască singuri, Biserica Apuseană, catolică adică, s-a despărţit de Biserica Răsăritului, ai cărei fii suntem noi. Sfinţii apostoli nu au practicat niciodată stăpânirea absolută a unui singur om în Biserică: Biserica era cârmuită soborniceşte şi nimeni nu-şi dădea numele de locţiitor al lui Hristos pe pământ. Ortodocşii au făcut totul pentru a preîntâmpina ruptura, dar Domnul a îngăduit-o.

În cel de-al 14-lea veac, a apărut un nou făcător de schismă, Luther, care a supus, unei obraznice şi samavolnice critici, întreaga învăţătură a Bisericii şi a refăcut-o cu desăvârşire după cum i s-a părut lui că este nevoie - şi a apărut o nouă erezie, care a rupt cu desăvârşire succesiunea apostolică: erezia luterană sau protestantă. După aceea a

început o necurmată împărţire a protestantismului într-o mulţime de secte şi de curente, căci Luther a dat tuturor adepţilor săi dreptul deplin de a explica Evanghelia după bunul plac.

O asemenea explicare, fără călăuzirea păstorilor de Dumnezeu rânduiţi ai Bisericii, n-avea cum să nu fie strâmbă. Fiecare înţelegea Biblia precum voia, precum îi dictau lipsa de educaţie şi neputinţa minţii. Şi acum protestantismul cuprinde un număr uriaş de secte.

Din păcate, şi în Biserica noastră a pătruns înrâurirea (influențarea) acestor erezii şi secte protestante. S-au găsit în poporul nostru nu puţini oameni care au părăsit credinţa strămoşească şi au urmat sectarilor protestanţi. Aşa au apărut la noi ştundismul, baptismul şi multe alte secte.

În secte intră oameni neştiutori, neîntăriţi în adevăr, şi îşi clădesc învăţătura fiind pătrunşi de patima cea mai grea, de cel mai greu păcat: de păcatul satanic al trufiei. Ei îndrăznesc cu obrăznicie să critice rânduielile Sinoadelor Ecumenice, poruncile sfinţilor apostoli, învăţătura Bisericii Ortodoxe. Ei supun unei nimicitoare critici, cu prostie şi ignoranţă, întreaga Biblie, tot Noul Testament, alegând din Sfânta Scriptură doar locurile care le gâdilă iubirea de sine şi trufia şi respingând tot ce le contrazice părerile preconcepute.

Trufia şi adânca neştiinţă stau la temelia sectelor. Toţi trebuie să-şi amintească bine lucrul acesta. Fenomenul sectar a îmbrăcat la noi forme absurde, revoltătoare prin prostia lor şi prin obraznica lor, tăgăduire a întregii învăţături creştine; despre unele dintre ele ţi-e şi ruşine să vorbeşti.

Nu puţini sunt sectanţii care tăgăduiesc Dumnezeirea lui Iisus Hristos. Spre ruşinea poporului nostru, s-au găsit în el oameni care, uitând tot trecutul lui, toţi stâlpii seculari ai vieţii lui, uitându-şi credinţa ortodoxă, au început să mărturisească credinţa evreiască - fiindcă sunt un şir întreg de secte iudaizante care păzesc întreaga lege a lui

Moise, cinstesc toate praznicele iudaice, se supun pe sine şi îşi supun copiii tăierii împrejur şi devin, din ruşi, evrei. Iată până la câtă nerozie ajung unii sectanţi.

Sfântul Apostol Petru spunea, în cea de-a doua Epistolă sobornicească a sa, că cei neştiutori şi neîntăriţi răstălmăcesc scrierile lui Pavel, ca şi pe celelalte Scripturi, spre pierzarea lor (2 Petru 3, 16).

Iată şi cuvintele Sfântului Apostol Pavel: „Cum vor propovădui, de nu vor fi trimişi?" (Romani 10, 15). Slujitorii Bisericii, arhierei şi preoţi, au fost trimişi la propovăduire: pe preoţi îi trimit arhiereii, arhiereii au primit această autoritate de la apostoli, iar apostolilor le-a poruncit, să pască turma Sa, Însuşi Domnul: „Cel ce vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă, şi cel ce se leapădă de voi, de Mine se leapădă; iar cel ce se leapădă de Mine se leapădă de Cel Ce M-a trimis pe Mine" (Luca 10, 16).

Cuvintele acestea îi privesc nemijlocit şi pe sectanţi, care nu ascultă de slujitorii Bisericii şi astfel se leapădă de Însuşi Domnul Iisus Hristos şi de Tatăl Ceresc, Care L-a trimis. Lepădându-se de Adevărul Dumnezeiesc, sectanţii au călcat poruncile lui Dumnezeu şi au lepădat Tainele Bisericii, însuşindu-şi dreptul de a propovădui. Cum vor propovădui însă, dacă n-au fost trimişi?

Nu e păcat mai greu decât schismele şi sfâşierile din Biserica lui Hristos. Aşa spuneau toţi marii ierarhi. Iată cuvintele sfinţitului mucenic Ciprian: „Păcatul celor care nu păstrează unirea şi strânsa legătură cu Biserica nu se spală nici măcar cu sângele lor, chiar dacă aceştia s-ar da pe sine la moarte pentru mărturisirea numelui lui Hristos: vina cea de neşters şi grea a despărţirii de Biserică nu se curăţă nici măcar prin sânge". Iar alt sfinţit mucenic - Ignatie Teoforul - a zis aşa: „Nu vă amăgiţi, fraţilor: cine urmează făcătorilor de schisme, acela nu va moşteni Împărăţia lui Dumnezeu".

Vedeţi cât de cumplit este păcatul schismei şi al alcătuirii de secte, cât de cumplit este a te abate de la Biserica lui Hristos şi a merge după sectanţi. Sfinţii apostoli ne-au prevenit de numeroase ori în această privinţă. În Epistola către romani, Sfântul

Apostol Pavel spune: „Vă îndemn, fraţilor, să vă păziţi de cei ce fac dezbinări şi sminteli împotriva învăţăturii pe care aţi primit-o. Depărtaţi-vă de ei” (Romani 16, 17).

Domnul Iisus Hristos a zis: „Feriţi-vă de proorocii mincinoşi, care vin la voi în haine de oi, iar pe dinăuntru sunt lupi răpitori” (Matei 7, 15).

Să ştiţi, popor al lui Dumnezeu, că sectanţii sunt făţarnici, că vin punându-şi masca iubirii şi a smereniei. Ei sunt din cale-afară de şireţi: linguşesc subţire auzul, fac pe sfinţii, robesc oamenii printr-o amăgitoare dragoste şi atenţie, îi atrag în cursele lor – şi dacă ajungeţi în aceste curse, veţi pieri.

Sfântul Apostol Pavel cheamă în Epistolele către tesaloniceni şi galateni: „Staţi neclintiţi şi ţineţi predaniile pe care le-aţi învăţat fie prin cuvânt, fie prin epistola noastră (2 Tesaloniceni 2, 15); chiar dacă noi sau un înger din cer v-ar vesti altă Evanghelie decât aceea pe care v-am vestit-o, să fie anatema!” (Galateni 1, 8).

Pe toţi cei aflaţi în secte, care smintesc oamenii cu învăţăturile lor mincinoase, apostolul Pavel îi dă anatemei - şi urmând cuvintelor lui, Sfânta Biserică anatematizează în Duminica Triumfului Ortodoxiei pe toţi ereticii, pe toţi cei ce nu recunosc Sinoadele Ecumenice şi Sfânta Tradiţie. Să vă aduceţi aminte şi să ştiţi că dacă cineva vă sminteşte şi vă atrage într-o sectă, veţi fi supuşi anatemei, veşnicului blestem. Ce poate fi mai groaznic decât aceasta? Nu ştiu. Pot numai să vă rog, cum îi ruga pe credincioşi şi Sfântul Apostol Pavel, să vă păziţi de aceşti răpitori, să vă păziţi de cei ce fac schisme, să nu vă duceţi niciodată la adunările lor, căci altfel va pătrunde în voi otrava lor. Ca de foc temeţi-vă de legăturile cu ereticii, cu sectanţii. Ţineţi-vă de credinţa pe care ne-o învaţă Sfânta Biserică - de credinţa evanghelică, de credinţa lui Hristos, de credinţa apostolească, şi vă va mântui Domnul Iisus Hristos. Amin.

25 martie 1945

3. Despre iconoclasm

Sfânta Ortodoxie, biruind toate ereziile, s-a întărit pe veci.

Începând din vechime, creştinismul a cunoscut mulţi învăţători mincinoşi, făcători de schisme, şi eretici. Unele erezii - cum ar fi cele ale lui Arie, Macedonie, Dioscor, Nestorie şi cea iconoclastă - au zguduit Biserica veacuri întregi. Ele au adus Bisericii suferinţe nenumărate şi foarte grele; mulţi au fost mărturisitorii şi mucenicii care şi-au vărsat sângele pentru adevărul Ortodoxiei în lupta cu aceşti învăţători mincinoşi şi eretici. Mulţi ierarhi mari au fost surghiuniţi, unii au fost chiar alungaţi de câteva ori de la catedrele lor - iar Flavian, Patriarhul de Constantinopol, a fost bătut atât de crunt la sinodul numit „tâlhăresc", condus de către ereticul Dioscor, încât a murit după trei zile.

Erezia iconoclastă a fost una dintre cele mai cumplite. Ea a început în timpul împăratului Leon Isaurianul, care a fost înscăunat în anul 717. În alegerea lui, cuvântul hotărâtor l-a avut armata şi depindea de aceasta pe de-a-ntregul, iar în armată erau nu puţini potrivnici ai cinstirii sfintelor icoane. Dorind să facă pe placul soldaţilor, Leon a început o prigoană înverşunată împotriva ortodocşilor.

Această prigoană a fost continuată de urmaşul lui, Constantin Copronimul. Ce înseamnă numele Copronim? În greceşte „copros" înseamnă „excremente". Şi necredinciosul împărat şi-a primit numele datorită faptului că în timp ce era botezat a spurcat astfel apa. Cei doi împăraţi sus-pomeniţi au domnit mult timp şi au pricinuit Bisericii pătimiri foarte grele. Au urmat la tron alţi împăraţi iconoclaşti, care au continuat reaua lor lucrare, sfâşiind Biserica mai bine de un veac.

De nedescris sunt chinurile pe care le-a îndurat atunci Biserica - mai ales monahii, care au apărat cu cea mai mare dârzenie cinstirea sfintelor icoane, împăraţii

iconoclaşti au închis aproape toate mănăstirile şi bisericile în care se aflau sfinte icoane, transformându-le în depozite şi baze militare. Monahii erau schingiuiţi - li se scoteau ochii, li se tăiau nasurile, li se spărgeau capetele cu icoane. Celor ce zugrăveau icoane li se ardeau degetele până la carbonizare pe table din aramă înroşite în foc.

Numai atunci când pe tronul Bizanţului s-a suit împărăteasa Irina, aceasta a reuşit - cei drept, numai pentru o vreme - să curme această prigoană, să repună în drepturi cinstirea sfintelor icoane şi să adune, în anul 787, cel de-al şaptelea Sinod Ecumenic, care a declarat solemn că cinstirea icoanelor este legiuită şi dreaptă. După ea, s-a înscăunat un nou iconoclast - împăratul Teofil, însă erezia iconoclastă tot a fost zdrobită până la urmă, de către binecredincioasa împărăteasă Teodora. Aceasta a convocat în anul 842 un sfânt Sinod care a întărit o dată pentru totdeauna dogma cinstirii icoanelor. Acest Sinod a rostit anatema asupra tuturor celor ce îndrăznesc să spună că cinstirea icoanelor este închinare la idoli şi să ne numească închinători la idoli pe noi, creştinii ortodocşi.

Sectanţii însă continuă lucrarea iconoclaştilor şi în ziua de astăzi. Nu demult, într-un oraş din Siberia, doi baptişti au intrat în biserică în timpul slujbei şi au început să ţipe în gura mare, numindu-i pe creştini închinători la idoli, iar icoanele - idoli. Oare aceasta nu e nebunie? Cum de cutează ei să verse otravă de năpârci prin gurile lor păgâne? Spusele lor arată o adâncă neînţelegere a celei de-a doua porunci din Legea lui Moise: „Să nu-ţi faci chip cioplit şi nici un fel de asemănare a nici unui lucru din câte sunt în cer, sus, şi din câte sunt pe pământ, jos, şi din câte sunt în apele de sub pământ; să nu te închini lor, nici să le slujeşti, că Eu, Domnul Dumnezeul tău, sunt un Dumnezeu gelos” (Ieşirea 20, 4-5). Ce înseamnă această poruncă? Noima ei este foarte limpede. Ea interzice oamenilor să-şi facă idoli, interzice cinstirea lucrurilor neînsufleţite în locul Dumnezeului Celui Adevărat, după obiceiul vechilor asiro-babilonieni, egipteni, greci, romani şi celorlalte neamuri păgâne.

Egiptenii se închinau taurului Apis, se închinau prosteşte maimuţelor,

crocodililor, jivinelor de tot felul. Se închinau soarelui şi lunii, făcându-le „asemănări”, adică imagini pictate şi cioplite. Acestor „asemănări”, acestor imagini ale dumnezeilor pe care şi-i născociseră - Baal, Astarte, Zeus, Apollo, Hermes şi ceilalţi - ei se închinau ca unor dumnezei adevăraţi, încredinţaţi fiind că în idoli trăiesc cei înfăţişaţi prin ei. Aceasta, într-adevăr, era închinare la idoli.

Esenţa închinării la idoli stă în faptul că, prin ea, oamenii se întorc de la Dumnezeu şi slujesc dracilor. Din multele istorisiri despre vieţile bineplăcuților lui Dumnezeu, ştim că în mulţi idoli chiar trăiau draci, pe care sfinţii apostoli şi cuvioşii îi izgoneau prin rugăciune către Domnul.

Oare cinstirea icoanelor are ceva în comun cu închinarea la idoli, o aminteşte cu ceva măcar pe departe? Bineînţeles că nu. Noi nu ne facem dumnezei din sfintele icoane ci, dând cinstire sfântului chip - icoanei, dăm cinstire Dumnezeului Celui Adevărat, sau Preacuratei Lui Maici, sau sfântului zugrăvit în ea. Privind sfântul chip cu ochii trupeşti, ne întoarcem ochii duhovniceşti către chipul dintâi, către prototipul ei.

Sfintele icoane, asemenea Sfintei Scripturi, ne amintesc de persoane şi întâmplări reale. Oare Domnul şi Dumnezeul nostru Iisus Hristos, Căruia Îi dăm cinste şi laudă prin aceste imagini, nu S-a întrupat şi n-a trăit pe pământ, printre noi, în realitate? Oare n-a trăit pe pământ Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, a Cărei icoană a fost zugrăvită de către Sfântul Evanghelist Luca? Iar Ea a binecuvântat icoana cu pricina şi a zis: „Cu acest chip va rămâne pururea harul Meu”. Ştiu asta sectanţii cei lipsiţi de minte? Oare n-au auzit câte minuni se fac prin icoanele Preasfintei Născătoare de Dumnezeu?

Dar icoanele sfinţilor lui Dumnezeu, pe care El însuşi i-a proslăvit? Oare imaginile lor nu propovăduiesc cu cea mai mare putere măreţia nevoinţei lor, care a proslăvit puterea lui Dumnezeu? Oare nu ne-au învăţat şi nu ne învaţă ei să ne închinăm numai lui Dumnezeu şi să trăim după voia Lui? Oare pot fi numite idoli, lucruri cum sunt icoanele acestea? Şi atunci, iată cât de păgâne sunt gurile care cutează să le numească pe

ele idoli, iar pe noi - închinători la idoli!

Să tacă necredincioşii, fiindcă sfântul Sinod a toată lumea a rostit asupra lor anatemă. Amintiţi-vă acest lucru şi temeţi-vă - temeţi-vă ca nu cumva să fiţi cu cei asupra cărora a fost rostită anatema la cel de-al şaptelea Sinod a toată lumea, care a întărit definitiv credinţa ortodoxă, călcând şi ruşinând toate ereziile şi schismele.

Mult timp s-a scurs de la ultimul Sinod Ecumenic - mai mult de un mileniu. De atunci n-au mai fost în Biserică Sinoade Ecumenice. De ce? Din motive politice, deoarece convocarea lor n-a mai fost cu putinţă. Este însă cazul să ne mâhnim prea mult pentru că nu mai sunt Sinoade Ecumenice? Nu, fiindcă primele şapte Sinoade Ecumenice au făcut tot ce trebuia făcut pentru călcarea tuturor ereziilor şi pentru întărirea deplină a credinţei ortodoxe.

Veţi spune poate: „Dar până în ziua de astăzi apar o grămadă de erezii şi schisme noi, apar o mulţime fără număr de secte”. Da, aşa este, însă toate aceste erezii şi schisme nu aduc nimic nou faţă de vechile erezii şi schisme. Ele repetă şi dezvoltă ideile ereticilor din vechime, care au fost cu desăvârşire răsturnate şi pe deplin doborâte de către cele şapte Sinoade Ecumenice. Ca atare, ne este de ajuns marea înţelepciune pe care o avem în învăţătura lor.

Iată de ce spunem că Ortodoxia a fost întărită definitiv la cel de-al şaptelea Sinod Ecumenic, şi astăzi este o zi de mare solemnitate şi bucurie, căci este ziua în care Biserica a rânduit să se înalţe mulţumire lui Dumnezeu pentru întemeinicirea Ortodoxiei. Haideţi să ne unim şi noi la această laudă, la această rugăciune. Amin.

26 martie 1950

Cuvânt în cea de-a doua Duminică din Postul Mare

Învățătura lui Hristos şi învățăturile omeneşti

Dacă, precum vă amintiţi, în cea dintâi Duminică a Marelui Post Sfânta Biserică a prăznuit întărirea Ortodoxiei de către cele şapte Sinoade Ecumenice, în cea de-a doua, ea cinsteşte pomenirea ierarhului Grigorie Palama, marele apărător al Ortodoxiei.

Acesta a trăit în al 14-lea veac, la aproape şase sute de ani după ultimul Sinod Ecumenic. A primit o educaţie aleasă, fiind apropiat al împăratului din Bizanţ, dar a părăsit curând viaţa de la curte şi s-a retras în muntele Athos, fiindcă sufletul lui năzuia spre împărtăşirea statornică şi nedespărţită cu Dumnezeu. În zilele lui s-a ridicat hulă asupra monahismului şi mai ales asupra călugărilor din Athos, care erau defăimaţi pentru faptul că-şi închinaseră întreaga viaţă numai slujirii lui Dumnezeu, cugetării la cele dumnezeieşti şi rugăciunii.

Sfântul Grigorie i-a înfierat cu mare putere pe aceşti hulitori, ridicându-se în apărarea monahismului ortodox. În acea vreme, s-a ridicat ereticul Varlaam, care propovăduia învăţătura greşită că, schimbându-Se la faţă în muntele Taborului, Domnul Iisus Hristos nu ar fi strălucit cu lumina dumnezeiască, ci cu o lumină pământească, obişnuită. Sfântul Grigorie l-a dat în vileag ca eretic, învăţând cu tărie că lumina taborică este dumnezeiască.

În ziua pomenirii acestui mare ierarh, ca de altfel în toate zilele când sunt pomeniţi sfinţii ierarhi, auziţi, în Evanghelia care se citeşte, cuvintele lui Hristos: „Adevărat, adevărat zic vouă: cel ce nu intră pe uşă în staulul oilor, ci sare pe aiurea, acela este fur şi tâlhar, iar cel ce intră prin uşă este păstorul oilor” (Ioan 10, 1-2).

În ele (aceste cuvinte), toţi învăţătorii mincinoşi şi ereticii sunt asemuiţi unor hoţi şi tâlhari, ce nu doresc să intre cu smerenie în sfânta credinţă pe uşa Ortodoxiei, ci năzuiesc să se furişeze prin altă parte. Singura intrare sfântă şi legiuită în dumnezeiasca învăţătură e însă una singură şi unul singur este Învăţătorul nostru - Iisus Hristos (Matei 23, 8), iar noi suntem datori să urmăm doar Lui şi nimănui altcuiva. „Eu sunt uşa: de va intra cineva prin Mine, se va mântui; şi va intra, şi va ieşi, şi păşune va afla" (Ioan 10, 9).

La această uşă, El i-a pus ca străjeri ai Împărăţiei Cerurilor pe sfinţii apostoli, în urma cărora au primit hirotonia, ca urmaşi ai lor, mulţi alţi păstori buni: toţi aceştia învaţă oile cele bune, turma lui Hristos, să asculte de glasul singurului Învăţător şi Păstor, să meargă după Iisus Hristos.

Au fost şi sunt numeroşi conducători pe care şi-i alege neamul omenesc, mulţi învăţători care arată felurite căi de a trăi - însă Domnul Iisus Hristos ne porunceşte nouă, creştinilor, să mergem numai după El, după Păstorul Cel Bun, Care pune sufletul Său pentru oile Sale (Ioan 10, 11).

Care sunt învăţăturile tuturor conducătorilor omeneşti şi prin ce se deosebesc ele de învăţătura Domnului Iisus Hristos? Toate învăţăturile omeneşti au ca ţintă perfecţionarea vieţii noastre sociale şi politice. Ele vorbesc aproape numai despre felul în care trebuie organizat aspectul exterior a vieţii, despre legile de stat care ar trebui făcute, despre realizarea unei forme cât mai perfecte de organizare statală. Din aceste învăţături omeneşti cunoaştem multe lucruri înţelepte, multe lucruri mari, multe lucruri folositoare, în faţa celor mai bune şi mai vrednice, în faţa celor mai drepte dintre ele ne plecăm şi noi.

Şi totuşi, de ce mergem după un singur Conducător - după Domnul nostru Iisus Hristos? De ce punem sfânta Lui învăţătură mai presus de toate învăţăturile social-politice ale lumii, chiar şi de cele mai drepte dintre ele? Acesta e un lucru pe care trebuie neapărat să-l înţelegeţi.

Înainte de venirea Domnului Iisus Hristos, lumea era adânc înstrăinată de

obiectul învăţăturii Lui, necugetând deloc la ceea ce El considera a fi lucrul cel mai însemnat, neapărat trebuincios, pentru oameni: se gândeau numai la cele exterioare. Lumea antică era încredinţată că pentru dezrădăcinarea răului de pe pământ este nevoie doar de legi drepte în stat; iar lumea nouă visează la egalitate socială. Păstorul Cel Bun ne spune însă cu totul altceva.

Ştiţi că, în vremea postirii Lui de patruzeci de zile în pustie, satana a început să-L ispitească. L-a suit pe un munte înalt, i-a arătat toate împărăţiile pământeşti şi a zis: „Dacă Te vei închina mie, îţi voi da toate aceste împărăţii şi slava lor căci mi-a fost dată mie şi eu o dau cui voiesc” (Luca 4, 6-7) - la care Domnul a răspuns: „Mergi înapoia Mea, satano, căci scris este: „Domnului Dumnezeului tău să I te închini şi numai Lui Unuia să-I slujeşti” (Luca 4, 8).

El a lepădat de la Sine puterea politică şi socială, şi nu la reforme sociale Se gândea. Şi după aceea, cu alte prilejuri, a respins această putere - fiindcă atunci când veneau la El oameni cu rugămintea de a le fi judecător, El se dădea în lături, spunând: „Cine M-a pus pe Mine judecător sau împărțitor peste voi?” (Luca 12, 14). Iar când, înainte de cumplitele Sale pătimiri de pe Golgota, a stat înaintea lui Pilat ca să fie judecat, şi acesta L-a întrebat: „Eşti împărat?”, El a răspuns: „Da, împărat sunt. Însă împărăţia Mea nu este din această lume” (Ioan 18, 33-36).

Iată ce are însemnătate pentru noi: faptul că El este Conducătorul unei împărăţii care nu este din această lume, iar conducătorii omeneşti sunt toţi conducători ai împărăţiei acestei lumi.

Ei bine, care este deosebirea de temelie dintre învăţătura lui Hristos şi toate învăţăturile omeneşti? În aceea că Hristos ne-a învăţat despre împărăţia care e înăuntrul nostru, ne-a învăţat să luăm aminte la glasul inimii: „Căci dinăuntru, din inima omului, ies cugetele cele rele, desfrânările, hoţiile, uciderile, preacurvia, lăcomiile, vicleniile, înşelăciunea, neruşinarea, ochiul pizmaş, hula, trufia, uşurătatea” (Marcu 7, 21-

22). Aceeaşi idee o veţi afla şi în Evanghelia după Luca: „Omul bun, din vistieria cea bună a inimii sale scoate cele bune, pe când omul rău, din vistieria cea rea a inimii lui scoate cele rele - căci din prisosul inimii vorbeşte gura lui” (Luca 6, 45).

În viaţa noastră duhovnicească - prin urmare şi în toată viaţa noastră lăuntrică, care se află în legătura cea mai strânsă cu viaţa duhovnicească - inima împărăţeşte şi stăpâneşte asupra minţii noastre, asupra voii şi a năzuinţelor. Noi cugetăm cum vrea inima, credem ceea ce-i place inimii, ne îndreptăm voinţa potrivit năzuinţelor inimii. Simţirea, al cărei organ este inima, domneşte asupra întregii noastre gândiri, credinţe, cunoaşteri, asupra întregii noastre concepţii despre lume, asupra tuturor tendinţelor sociale şi politice.

Cum ne este inima, aşa ne este şi viaţa. Dacă inima este curată, sfântă, pătrunsă de dragoste fierbinte faţă de Domnul Iisus Hristos, toate faptele, toate gândurile, toate opiniile noastre sociale şi politice, toată filozofia noastră de viaţă, vor fi pătrunse de această simţire, de aceste sfinte porunci ale inimii - şi atunci din vistieria cea bună a inimii noastre vom scoate roade bune în tot ce facem şi în primul rând în viaţa de zi cu zi, în legăturile noastre cu cei din jur. Iar dacă în inimă domnesc răul şi întunericul, oricât de bună ar fi orânduirea socială şi politică, oricât ar fi de drepte legile, omul va face rele. Nici un fel de legi, nici un fel de orânduire socială nu pot înfrâna inima omenească.

Oamenii tind să înăbuşe răul prin pedepse juridice - însă răul continuă, infracţiunile nu contenesc. Ştiţi că şi în cea mai desăvârşită conducere de stat există o mulţime de oameni josnici, lipsiţi de cinste, care fac răul, iar prin tot ceea ce săvârşesc strică tot lucrul bun, împiedicându-l şi lipsindu-l de putere prin năzuinţele inimii sale negre; ştiţi că există o mulţime de oameni egoişti, cărora nu le pasă decât de sine şi care nu se dau în lături să îi strivească pe cei ce stau în calea lor. Ştiţi cât de mulţi sunt oamenii desfrânaţi şi că prin nici un fel de legi nu se poate face ca toţi oamenii să devină buni şi cinstiţi, să nu mai fie oameni necinstiţi, egoişti.

Asta o poate face numai Domnul Iisus Hristos, fiindcă El ne-a adus învăţătura Sa cea dumnezeiască despre felul în care trebuie să fie inima noastră, despre felul în care trebuie să ne-o îndreptăm. Şi prin Sângele Său şi Trupul Său, cu care ne împărtăşim, El ne dă putere să ne luptăm cu răul, să curăţim inimile noastre. Iată de ce El este pentru noi singurul Sfânt Conducător, fiindcă la dezrădăcinarea răului nu pot şi niciodată nu vor putea să ajungă conducătorii omeneşti. Este nevoie de harul dumnezeiesc, de puterea dumnezeiască, pentru a îndrepta inima omenească; oamenii au nevoie de ajutor haric în lupta cu răul. Şi atunci, cum să nu Îl iubim din toată inima pe Domnul Iisus Hristos, Care ne-a învăţat adevărul cel mai adânc, Care ne-a întors luarea-aminte asupra inimilor noastre, Care ne-a adus învăţătura dumnezeiască şi luminoasă despre dragostea de aproapele?

Şi se cuvine să băgăm de seamă că lucrurile pe care ne-a învăţat El - dragostea, milostivirea, blândeţea, smerenia - erau adânc străine de inimile păgânilor. Aceştia nu se închinau blândeţii, ci trufiei; ei socoteau că a da milostenie săracilor este o slăbiciune de neiertat; în rândul lor era foarte răspândită sclavia, care înjoseşte demnitatea omenească; ei nu-i puneau pe sclavi în rândul oamenilor şi se purtau cu ei ca şi cu nişte vite. Ciudat şi nebuneşte ar fi sunat în urechile lor cuvintele dragoste, blândeţe, smerenie şi milostivire - dar ele au răsunat în întreaga lume prin dumnezeiasca propovăduire a Domnului Iisus Hristos şi au supus treptat inimile oamenilor încât, în locul trufiei şi dispreţului faţă de oameni dinainte, s-a încetăţenit recunoaşterea tocmai a acestor virtuţi.

Aşadar, fiecare creştin este dator să îşi aducă aminte că trebuie să-şi curăţească inima, să dezrădăcineze din ea gândurile rele, să tindă spre sfinţenia ei. Sfântul Apostol Iacov spune: „Apropiaţi-vă de Dumnezeu şi Se va apropia şi El de voi. Curăţiţi-vă mâinile, păcătoşilor, şi sfinţiţi-vă inimile, voi, cei îndoielnici. Pătrundeţi-vă de durere, întristaţi-vă şi vă jeliţi. Râsul întoarcă-se în plâns şi bucuria voastră în întristare. Smeriţi-vă înaintea Domnului, şi El vă va înălţa” (Iacov 4, 8-10).

Smeriţi-vă înaintea Domnului, pocăiţi-vă pentru ceea ce vă întinează inimile, umpleţi viaţa voastră de năzuinţa către dragoste, bine şi milostivire, şi atunci va odihni asupra voastră harul Sfântului Duh. Amin.

Cuvinte în a treia săptămână din Postul Mare

1. În grădina Ghetsimani

Să nu credeţi că doar pe Cruce a răbdat Domnul suferinţe de nedescris, chinuri cumplite. Chinuri şi mai cumplite au început în grădina Ghetsimani, la lumina lunii. Cum Îl mai sfâşia durerea pe Mântuitorul! Cât de fierbinte S-a rugat Tatălui Său: „Părintele Meu! De este cu putinţă, treacă de la Mine paharul acesta! Însă nu precum voiesc Eu, ci precum Tu voiești”! (Matei 26, 39).

Poate că oamenii obraznici se vor gândi: „Ce laşitate! De a cerut Tatălui ca paharul pătimirilor să îl ocolească, dacă pentru aceste pătimiri a venit în lume?”. Din păcate, nu toţi adâncesc ceea ce a trăit Domnul în inima Sa atunci. Nu toţi ştiu de ce a fost atât de chinuitoare rugăciunea Lui către Tatăl Său. Nu toţi se cutremură la gândul că de pe faţa Lui cădea sudoare de sânge. Totuşi, se cade ca toţi să ştie asta - să ştie că lupta duhovnicească, pe care a trăit-o Domnul rugându-Se Tatălui Său în grădina Ghetsimani, a

fost cea mai mare şi totodată cea mai grea şi mai cumplită încercare din viaţa Lui.

Ei bine, de ce au fost atât de înfricoşătoare suferinţele Lui sufleteşti, chiar faţă de suferinţele Lui trupeşti? De ce s-a întristat atât de mult Hristos înaintea pătimirilor Sale pe Cruce? Gândiţi-vă: dacă vreunul dintre voi ar ajunge să ia asupra sa păcatele a o sută de oameni şi să dea răspuns pentru ele înaintea lui Dumnezeu, de câtă groază s-ar umple şi cât de greu l-ar apăsa păcatele străine? Iar Domnul a luat asupra Sa păcatele întregii omeniri.

Oare n-aţi auzit cuvintele marelui prooroc Isaia: „Iar El, pentru păcatele noastre a fost rănit şi pentru fărădelegile noastre a pătimit; certarea împăcării noastre asupra Lui şi, prin rana Lui, noi toţi ne-am vindecat”? (Isaia 53, 4-5).

Oare nu aţi citit ce scrie în prima Epistolă a Sfântului Apostol Petru: „El a purtat păcatele noastre, în trupul Său, pe lemn... prin a Cărui rană v-aţi vindecat” (1 Petru 2, 24)?

Aşadar, încă din grădina Ghetsimani, Domnul S-a întristat sub înfricoşătoarea greutate a păcatelor întregii lumi, pe care le-a luat de bunăvoie asupra Sa, pentru care a trebuit să devină Jertfă înaintea dreptei judecăţi a lui Dumnezeu, fiindcă El - şi nimeni altul - putea răscumpăra păcatele întregii omeniri. Iată de ce sudoare însângerată picura de pe fruntea Lui, iată de ce S-a chinuit atâta Domnul rugându-Se Tatălui Său.

Putem oare să ne închipuim măcar chinul acesta? Căci El, ca Om, era Drept, urător a toată nedreptatea şi plinitor a „toată dreptatea” (Matei 3, 15). Pe deasupra, El, Atoateştiutor fiind, ştia şi ce vedem noi în zilele noastre, ştia că vor trece veacuri şi neamul omenesc Îl va uita din ce în ce mai mult, chiar va huli şi va defăima numele Lui cel sfânt, ştia că, la a doua Sa Venire, Fiul Omului de-abia va mai găsi credinţă pe pământ (Luca 18, 8).

Fericitul Augustin scria: „Nicăieri nu mă uimeşte atât de mult măreţia şi

sfinţenia Domnului Iisus ca aici. Nu aş fi cunoscut toată măreţia facerilor Lui de bine dacă El nu mi-ar fi descoperit cât de mult îl costă". Noi nu am înţelege întreaga măreţie a Jertfei lui Hristos dacă n-am şti prin ce a trecut El în ceasul cel cumplit al rugăciunii sale din grădina Ghetsimani.

Pe muntele Taborului, Domnul, schimbându-Se la faţă, a arătat slava Sa cea dumnezeiască celor trei ucenici iubiţi: Petru, Iacov şi Ioan. Prin Dumnezeiasca Purtare de grijă, aceiaşi ucenici aveau datoria să vadă, să audă şi să dea mărturie despre un lucru neasemuit de mare şi însemnat: despre nemăsurata măreţie a nevoinţei duhovniceşti cu care S-a nevoit Dumnezeu-Omul Iisus Hristos.

De ce însă au adormit? O explicaţie simplă este aceea că erau foarte obosiţi după ce au trecut în miez de noapte pârâul Chedronului şi, ne spune Evanghelia după Luca, erau covârşiţi de întristare. Să ne gândim: oare nu putem trage de aici învăţământ spre zidirea noastră?

Ei au văzut numai în treacăt pătimirile pe care le-a îndurat Domnul Iisus Hristos. Înainte de a începe să se roage, „El s-a depărtat de la ei ca la o aruncătură de piatră" (Luca 22, 41). Întreg adâncul înfricoşător, fără fund, al rugăciunii Lui, a fost ascuns de ochii lor. Ei dormeau, însă trezindu-se de trei ori după cuvântul lui Iisus, au văzut la lumina limpede a lunii cum Se ruga El, au auzit înfricoşătoarele Lui cuvinte - şi au adormit la loc.

Nu se întâmplă şi cu noi la fel? Domnul ne-a poruncit: „Privegheaţi şi rugaţi-vă, ca nu cândva să cădeţi în ispită" (Matei 26, 41) - iar noi dormim, fiindcă suntem depărtaţi de Domnul, întristaţi, deznădăjduiţi, leneşi sau pur şi simplu nepăsători. Şi cât de mulţi sunt nefericiţii care uită adeseori, câteodată de tot, pătimirile îndurate pe Cruce de Hristos şi calcă poruncile Fiului lui Dumnezeu, nesocotind sfinţenia Sângelui Legământului, cu care au fost sfinţiţi, şi jignesc Duhul harului! (Evrei 10, 29). Trebuie să plângem pentru aceştia: „mântuieşte-i, Doamne!".

Să ne plecăm, dar cu frică şi cutremur, înaintea nemăsuratei măreţii a pătimirilor lui Hristos. Să cădem la Cruce şi să cântăm din toată inima: „Crucii Tale ne închinăm, Stăpâne, şi sfântă învierea Ta slăvim!”. Amin.

2. Pe drumul durerii

Am vorbit deja despre faptul că suferinţele Domnului nostru Iisus Hristos, Mântuitorul lumii, au început încă din grădina Ghetsimani.

După aceea L-au bătut peste faţă, L-au îmbrâncit, L-au mânat bătându-L în Ierusalim, la arhiereul Caiafa, unde s-au adunat cei mai încrâncenaţi vrăjmaşi ai Lui şi unde L-au batjocorit, L-au scuipat în faţă şi L-au bătut întrebându-L, în zeflemea: „Prooroceşte-ne: cine Te-a lovit?” (Matei 26, 68).

Batjocurile s-au prelungit întreaga noapte, iar dimineaţa devreme Domnul a fost dus în pretoriu, să fie judecat de către Pilat. Înfricoşat de urletele gloatei înverşunate, sălbăticite, Pilat L-a dat pe Hristos la biciuire. L-au biciuit cu sete, folosind biciul roman, care avea mânerul scurt şi un întreg mănunchi de curele împletite cu fir de aramă, de care erau prinse bucăţi de os. Biciuirea era o caznă atât de groaznică încât se întâmpla, nu rareori, ca cei supuşi la ea să moară. Sângele nefericiţilor curgea şiroaie, trupul era sfâşiat, se rupeau bucăţi de piele şi muşchi.

De pe Domnul au scos purpura, însă au lăsat cununa de spini, peste care loveau cu băţul ca spinii să se înfigă şi mai adânc în sfântul Lui cap. Picături mari de

Sânge cădeau pe faţă.

După aceea, Domnul a fost dus la moarte pe o străduţă strâmtă, care până acum poartă numele de „Drumul durerii” (Via Dolorosa). Pe umerii Lui au pus o Cruce grea, fiindcă cel osândit la răstignire era silit să-şi poarte crucea până la locul execuţiei. Istovit, sleit de biciuire, El a căzut pe drum sub înfricoşătoarea greutate.

L-au ridicat bătându-L şi L-au pus iarăşi să-şi poarte Crucea, însă El a căzut din nou. Atunci l-au oprit pe un oarecare Simon Cirineul, care se întorcea din ţarina sa, şi i-au poruncit să ducă Crucea lui Hristos. O, fericitul Simon! Ştia el oare ce Cruce purta? Acum ştie, fiindcă, pentru purtarea Crucii lui Hristos, a fost învrednicit, nu mă îndoiesc, de Împărăţia lui Dumnezeu.

Domnul era însoţit de o gloată uriaşă fiindcă, în zilele Paştilor la Ierusalim, se aduna mulţime de popor venit la praznic. Oamenii aveau păreri felurite cu privire la ceea ce vedeau. Femeile plângeau cu lacrimi amare, fiindcă inimile lor sunt moi şi simţitoare: ele nu puteau privi asemenea pătimiri, asemenea batjocorire a Celui fără de păcat - dar Domnul, auzind plânsul lor, a deschis gura Sa, care tăcuse îndelung, şi a zis: „Fiice ale Ierusalimului! Nu Mă plângeţi pe Mine, ci pe voi plângeţi-vă şi pe copiii voştri - căci iată, vin zile în care vor zice: „Fericite sunt cele sterpe şi pântecele care n-au născut şi sânii care n-au alăptat!”. Atunci vor începe să spună munţilor: „Cădeţi peste noii” şi dealurilor: „Acoperiţi-ne!”; căci dacă fac acestea cu lemnul verde, cu cel uscat ce va fi!” (Luca 23, 28-31). Dacă cu pomul verde, roditor, cu Purtătorul şi Dătătorul vieţii au făcut astfel, ce va fi cu pomul cel uscat al neamului evreiesc, care s-a lepădat de Mesia, care L-a dat unei morţi atât de cumplite, atât de chinuitoare?

Ştim că această proorocie s-a împlinit, aşa cum se împlineşte fiecare cuvânt al lui Dumnezeu: au venit oştile romane şi au dărâmat din temelii toată cetatea şi templul din Ierusalim. La istoricul iudeu Iosephus Flavius, care a trăit în acele vremuri, citim despre grozăviile de nedescris care s-au petrecut atunci, despre cât de înfricoşătoare a fost

pedepsirea poporului care L-a răstignit pe Mesia.

Dar să lăsăm femeile să plângă cu lacrimi curate. Să ne uităm: ce fac bărbaţii care Îl însoţeau pe Domnul Iisus? Ce fel de oameni sunt aceştia? Cum pot cei care, cu şase zile înainte, L-au întâmpinat pe Domnul cu bucurie mare, când a intrat în Ierusalim, strigând: „Osana întru cei de sus" şi aşternându-şi hainele sub picioarele asinului pe care şedea El - cum pot acum să strige cu sălbăticie: „Răstigneşte-L! Răstigneşte-L!". Cum pot să se bucure de ce văd?

S-a petrecut un lucru groaznic: folosind în chip samavolnic (abuziv) sfinţita lor putere, căpeteniile lui Israel au molipsit poporul cu ură oarbă către Cel Drept, ură ce a ajuns până la cererea ca El să fie omorât, până la îngrozitorul urlet: „Sângele Lui asupra noastră şi asupra copiilor noştri!" (Matei 27, 25).

Drumul cel greu a fost străbătut, calea durerii s-a încheiat. Au ajuns pe Golgota cea cumplită. Iată, sapă groapa, smulg de pe Iisus toate hainele. Arhanghelii, Heruvimii şi Serafimii, văzând aceasta, îşi ascund fața sub aripi, îngroziţi. Cel Care a împodobit cu negrăită frumuseţe toată firea de El zidită, stă acum gol şi aşteaptă cumplita moarte. Cum pot privi ei goliciunea Lui?!

Crucea e aruncată pe pământ, pe ea este întins trupul Lui preacurat şi, cu piroane groaznice din fier, sunt ţintuite pe ea preacuratele mâini prin a căror atingere orbii îşi recăpătau vederea, la al căror semn s-a potolit furtuna pe lacul Ghenizaret şi vijelia s-a curmat. Sunt ţintuite şi picioarele Lui; Crucea e ridicată şi înfiptă temeinic în pământ.

S-a săvârşit fărădelegea de neînchipuit: oamenii L-au răstignit pe Ziditorul şi Domnul lor. Dintre toate morţile pe care le putea născoci răutatea omenească, aceasta este cea mai groaznică. De-a lungul a câteva ceasuri, Domnul a suferit chinuri cumplite, pe care cu greu ni le închipuim în deplinătatea lor, fiindcă ele au fost cu adevărat dincolo de răbdarea omenească. Rănile făcute de piroane în mâini continuau a se sfâşia sub greutatea trupului, pricinuind dureri cumplite nervilor de la mâini, întinşi ca nişte strune.

La ceasul al şaselea, întuneric s-a făcut peste tot pământul (Matei 27, 45). Soarele s-a întunecat şi şi-a ascuns razele. Iar la ceasul al nouălea a venit clipa cea înfricoşătoare a morţii lui Iisus Hristos. Din pieptul Lui a ţâşnit cuvântul care până acum cutremură lumea creştină: „Săvârşitu-s-a!”.

Săvârşitu-s-a marea lucrare a răscumpărării neamului omenesc; munţii s-au cutremurat, s-au despicat pietrele şi stâncile, iar catapeteasma templului din Ierusalim s-a rupt în două de sus şi până jos. Poporul, ce nu demult îi cerea moartea, s-a împrăştiat de pe Golgota cu capetele plecate şi lovindu-şi piepturile cu pumnii.

Să mergem şi noi, cu capetele plecate şi lovindu-ne piepturile cu pumnii. Să ne amintim că şi pentru păcatele noastre, ca şi pentru păcatele întregii omeniri, a suferit Mântuitorul aceste înfricoşătoare chinuri şi pătimiri. Amin.

3. Despre tâlhar

Prin toată viaţa Sa, Domnul ne învaţă cum trebuie să înfruntăm necazurile şi cum trebuie să ne purtăm cu cei care ni le pricinuiesc. Cutremurătoare, înfricoşătoare, însă şi pline de dumnezeiască măreţie sunt cele din urmă clipe ale vieţii Lui pământeşti. Cu răutate şi ură, dar nu şi fără spaimă, priveau, la chinurile Răstignitului, vrăjmaşii Lui de moarte. Iar Domnul, în ciuda cumplitelor pătimiri, continua să iubească şi să mântuiască.

Cu adâncă luare-aminte şi uluire a ascultat rugăciunea Lui pentru răstignitori - „Părinte, iartă-le lor, că nu ştiu ce fac!” - tâlharul răstignit de-a dreapta Lui.

Fiul lui Dumnezeu Şi-a întors, nu o dată, spre el sfântul Său cap, privind stăruitor în ochii şi inima lui cu ochii Săi prealuminoşi, atoatevăzători. O astfel de privire harică, tâlharul nu văzuse niciodată în ochii oamenilor obişnuiţi. El a fost uimit şi de faptul că de la Iisus Cel Răstignit, Ce suferea chinuri cumplite, nu se auzeau ţipete şi nici măcar un singur sunet. Din ce în ce mai mult s-a pătruns de conştiinţa faptului că lângă el nu este răstignit un simplu om, ci Cel neasemuit mai presus decât toţi oamenii.

Citea cuvintele de pe tăbliţa prinsă deasupra capului Celui Răstignit: „Iisus Nazarineanul, împăratul iudeilor”. Neobişnuite erau cuvintele acestea; niciodată nu se scrise astfel despre vreun răstignit, însă Pilat poruncise să se facă un astfel de înscris pentru a-i necăji pe arhierei şi pe cărturari, fiindcă ştia că ei Îl clevetiseră din invidie. Pilat nu vrusese să-L răstignească pe Hristos însă, din laşitate, n-a îndrăznit să se împotrivească iudeilor, n-a fost în stare să schimbe nimic - dar iată că şi-a vărsat tot amarul neputinţei în acest înscris de pe Cruce, care nu înfierează pe Răstignit, ci pe răstignitorii iudei, care vorbeşte despre faptul că ei L-au răstignit pe împăratul lor. Toţi cei care citeau acest înscris rămâneau nedumeriţi.

Şi mai înainte, auzind că Hristos Se numeşte pe Sine „Pâinea Vieţii, Care S-a pogorât din cer”, mulţi iudei puseseră mâna pe pietre ca să Îl bată, crezând că El huleşte. Aceste spuse ale lui Iisus nu-şi găseau loc în conştiinţa lor, erau de nesuferit şi de neînţeles pentru ei. Minţile şi inimile lor erau sfâşiate de îndoială, neştiind ce să mai creadă. Pe de o parte, Îl vedeau pe Cel mai mare Făcător de minuni, Care îi vindeca pe cei bolnavi, poruncea valurilor mării, învia morţii, sătura cinci mii de oameni cu cinci pâini; pe de alta, auzeau învinuirile răutăcioase, pline de ură ale arhiereilor şi cărturarilor, care strigau că Domnul huleşte şi calcă legea lui Moise, şi se supuneau orbeşte înrâuririi (influențării) conducătorilor lor religioşi.

Nici unul dintre ei nu a putut să Îl vădească (demonstreze) pe Hristos de vreun păcat. Vrăjmaşii Lui au vrut să-şi mulţumească răutatea şi ura batjocorindu-L pe Răstignit.

Apropiindu-se de Cruce, ziceau: „Pe alţii i-a mântuit, iar pe Sine nu poate să Se mântuiască! Dacă este împăratul lui Israil, să Se coboare acum de pe cruce, şi vom crede în El. S-a încrezut în Dumnezeu: să-L scape acum, dacă este plăcut Lui, fiindcă El a zis: „Sunt Fiul lui Dumnezeu" (Matei 27, 42-43).

Auzind aceste zeflemele, tâlharul se adâncea din ce în ce mai mult în contemplarea adevărului: „Aceştia Îl numesc „Fiul lui Dumnezeu". Şi totuşi, cine este?". Deodată, mintea i-a fost luminată de credinţa adâncă în faptul că alături de el atârnă pe lemn nu numai împăratul iudeilor, ci un împărat neasemuit mai mare decât toţi împăraţii pământeşti: Împăratul Ceresc şi Stăpânul a toată făptura; a înţeles că El nu este simplu om, ci Cel mai sfânt decât toţi sfinţii, Dumnezeu Însuşi în chip omenesc - şi, cutremurat de înţelegerea aceasta, s-a îngrozit de cele ce se petreceau.

Celălalt tâlhar, la fel ca poporul din jur, rostea vorbe de hulă şi spunea: „Nu eşti Tu Hristosul? Mântuieşte-Te pe Tine Însuţi şi pe noi". Tâlharul cel înţelept însă căuta să-i închidă gura: „Nu te temi tu de Dumnezeu, că eşti în aceeaşi osândă? Doar noi suntem osândiţi după dreptate, în vreme ce El, Acest Sfânt, n-a făcut nici un rău". Şi a cerut, sfios, de la Răstignit: „Pomeneşte-mă, Doamne, când vei veni întru Împărăţia Ta" (Luca 23, 39-42).

Ce spuse uimitoare! Tâlharul a cerut, cu smerenie, de la Cel fără de moarte doar ca Acesta să-Şi aducă aminte de el, nefericitul şi întinatul, când Se va înălţa în Împărăţia Sa cea Cerească. Tâlharul, cel înroşit de sânge omenesc, a mărturisit, pe cruce, dumnezeirea şi nepăcătoşenia desăvârşită a Domnului Iisus, Care era răstignit împreună cu el.

Ascultaţi uimitorul răspuns pe care l-a primit de la Fiul lui Dumnezeu şi minunaţi-vă: „Adevărat grăiesc ţie, astăzi vei fi cu Mine în rai" (Luca 23, 43).

Pentru dragostea sa de adevăr, pentru credinţa înflăcărată în Fiul lui Dumnezeu şi pentru mărturisirea fierbinte a sfinţeniei Lui, pentru întoarcerea cu toată

inima spre El, pentru adâncul nemăsurat al pocăinţei sale, în care nici n-a îndrăznit să ceară iertarea cumplitelor sale păcate, pentru osândirea de sine bărbătească, cel ce cândva îşi alesese cu bună ştiinţă ca meserie uciderea şi prădarea celor lipsiţi de apărare, a devenit în acea clipită părtaş al fericirii raiului.

Cât de însemnat, cât de adânc mângâietor lucru este pentru noi, cei apăsaţi de păcate multe, să ştim şi să credem că până şi păcătosul cel mai groaznic poate fi într-o clipă miluit, primind intrare în Împărăţia Cerurilor prin negrăita milostivire a lui Dumnezeu!

Totuşi, unor oameni lipsiţi de înţelepciune, mai ales dintre necredincioşi, le dă prin cap să răstălmăcească pildele uimitoarei milostiviri a lui Dumnezeu după cugetarea lor cea trupească. „Iată”, zic ei, „omul a tâlhărit şi a omorât întreaga viaţă, sau a trăit întreaga viaţă în curvie, şi totuşi este proslăvit. Dar pentru ce? Unde este dreptatea?”. Aceşti oameni îşi dau în vileag orbirea duhovnicească, necunoaşterea propriilor păcate, nemilostivirea şi lipsa oricărei înţelegeri a esenţei pocăinţei, a înţelesului acestor spuse ale Domnului: „N-am venit să chem pe drepţi, ci pe păcătoşi la pocăinţă” (Matei 9, 13).

Să ne amintim de fericita Taisia, care a săvârşit mulţime de fapte bune pentru călugării egipteni, iar apoi a fost târâtă, prin puterea diavolului, pe calea desfrâului. Mult au plâns şi s-au rugat pentru ea monahii şi, în cele din urmă, ca să o mântuiască, l-au trimis la ea pe un mare nevoitor: Cuviosul Ioan Colov. Lacrimile lui fierbinţi şi cuvintele lui înflăcărate despre întoarcerea la calea mântuirii au cutremurat-o pe Taisia până într-atât că aceasta, căzând la picioarele lui, l-a rugat s-o ducă într-o mănăstire de maici pentru pocăinţă şi, lăsând toate şi lepădându-se de toate, a mers după Cuviosul Ioan. Lăsându-se întunericul, au fost nevoiţi să înnopteze în pustie. La miezul nopţii, sfântul Ioan s-a deşteptat şi a văzut o rază largă de lumină de la cer până la pământ căzând în locul unde dormea Taisia. În această lumină cerească îngerii înălţau sufletul ei, fiindcă tocmai murise, şi Ioan a auzit glas: „Domnul a primit pocăinţa Taisiei. Ea s-a pocăit nu îndelung,

dar cu mare râvnă şi cu căldură sufletească”.

Aşadar, iată ce are preţ înaintea Domnului: puterea şi adâncimea pocăinţei. Pe acestea noi nu le putem judeca întotdeauna după semne dinafară, dar Domnul vede până în adâncul inimii omeneşti, în tainiţele ei neurmat de adânci, El Singur ştie ce are acolo fiecare dintre noi, vede lucrurile de preţ în mijlocul celor nevrednice. El i-a spus deschis proorocului Ieremia: „De vei scoate lucrul de preţ din cel fără de preţ, vei fi ca gura Mea” (Ieremia 15, 19).

Să ne întoarcem însă la tâlharul cel înţelept. Ce vedem în inima lui? Ea i se rupea de pocăinţă până-ntr-atât că socotea ca pe un nimic chiar şi suferinţele răstignirii, drept care nici nu cârtea, ca celălalt tâlhar, ci ar fi fost gata să se osândească singur la chinuri şi mai mari. Într-adevăr, era răufăcător - dar, fără îndoială, minunile şi predicile Fiului lui Dumnezeu, pe care poate că le văzuse şi le ascultase, îi pătrunseseră adânc în inimă, întipărindu-se puternic.

Ceva asemănător s-a întâmplat şi cu alt tâlhar, care a trăit mult mai târziu, la sfârşitul veacului al 8-lea - începutul veacului al 9-lea. Noi îl numim Varvar - „Barbarul” - fiindcă nici măcar numele acestui om nu ni s-a păstrat. El era musulman fanatic, care omorâse în jurul a trei sute de ortodocşi - dar Domnul l-a întors şi pe un astfel de nelegiuit la pocăinţă în chip uimitor şi mai presus de înţelegerea omenească.

Odată, acest barbar, în toată puterea cuvântului, a mers la o biserică de ţară ca, aşteptând sfârşitul slujbei, să-l omoare pe preot. Domnul însă a văzut în inima lui focul mocnit al iubirii de Adevăr şi i-a deschis ochii duhovniceşti. Tâlharul a văzut îngerii care slujeau împreună cu preotul şi a înţeles că acesta era om cu viaţă sfântă. Cu privire la pocăinţa lui putem să judecăm după cele ce s-au întâmplat în continuare.

După ce slujba s-a sfârşit, el şi-a mărturisit toate păcatele, care erau atât de groaznice, şi a cerut să i se dea voie fără întârziere să se boteze, după care s-a rugat să fie lăsat să trăiască împreună cu porcii în cocina de pe lângă casa preotului. Sfâşiat de

mustrări aprige de conştiinţă, căindu-se pentru faptele sale de fiară, el a început să se creadă mai rău decât o fiară şi trei ani de zile a mers în patru labe, trei ani a mâncat împreună cu porcii, iar apoi a plecat în pădure, unde a trăit încă doisprezece ani. Cu o asprime uimitoare, el s-a chinuit prin înfometare, prin frig, prin lipsurile de tot felul şi nici nu cuteza să meargă drept, ca toţi oamenii, ci se târa pe burtă sau în genunchi.

Cât de mult îşi dorea Varvar să moară pentru Domnul! Şi Domnul l-a învrednicit de sfârşit mucenicesc. Nişte vânători, luându-l drept fiară sălbatică - fiindcă părul îi crescuse, acoperindu-l ca o adevărată blană - l-au săgetat; el însă, murind, le-a mulţumit ca celor mai mari binefăcători. Sfinţenia lui era atât de limpede încât îndată după moartea lui a început cinstirea sfintelor lui moaşte, care au fost mutate în biserică, începând să izvorască mir tămăduitor şi să facă nenumărate minuni.

Iată adevărata pocăinţă: adâncă, până la moarte, pocăinţă în stare să facă minuni!

Ce pildă pentru noi! O, dacă s-ar întâmpla şi acum ceva asemănător cu un necredincios venit să vadă cum slujim, să asculte ce citim şi despre ce propovăduim! O, dacă s-ar atinge şi de el puterea lui Dumnezeu şi ar crede dintr-o dată, aşa cum a crezut acest tâlhar Varvar!

Dar pocăinţa noastră unde este? Că doar lumina dumnezeiască se revarsă ca un şuvoi necontenit în inimile noastre şi din filele Evangheliei, pe care o citim mereu, şi în timpul slujbelor din biserică, unde mergem statornic. Luminaţi fiind de această lumină, oare nu ne vom schimba, oare nu ne vom speria de păcatele noastre, cum a făcut Sfântul Varvar şi nu vom striga împreună cu tâlharul cel înţelept: „Pomeneste-mă, Doamne, când vei veni întru Împărăţia Ta"?!

Deci, să nu îi osândim pe sfinţi cu nechibzuinţă, aşa cum fac necredincioşii şi neortodocşii, ci să ne plecăm în faţa măreţiei pocăinţei lor şi a pildei lor harice. Totodată, să nu pierdem nădejdea în negrăita milostivire dumnezeiască, de care Domnul

ne poate învrednici până în ultima clipă a vieţii noastre, chiar şi pentru un singur cuvânt de pocăinţă venit din toată inima, chiar şi pentru o rugăciune scurtă, dar plină de credinţă şi nădejde, pentru miluire şi pentru iertarea mulţimii păcatelor noastre. Amin.

23 februarie 1949

4. Despre închinarea Crucii

În Deuteronom, a cincea carte a marelui prooroc Moise, este scris: „Blestemat este înaintea Domnului tot cel spânzurat pe lemn" (Deuteronomul 21, 23). Arhiereii, cărturarii şi fariseii, care L-au răstignit pe Domnul Iisus Hristos ca pe un făcător de rele, stricător al legii lui Moise, au hotărât să-L dea morţii celei mai ruşinoase, ca să înfiereze pe veci numele Lui cu blestemul răstignirii.

O, pizmă şi răutate omenească! Au cutezat să Îl numească răufăcător, călcător al legii, pe Cel Care învia morţii, Care l-a înviat chiar şi pe Lazăr cel mort de patru zile, Care deschidea ochii orbilor, făcea minuni nenumărate, poruncea valurilor mării şi vânturilor! Însă Domnul Iisus Hristos spunea despre Sine că n-a venit să strice legea, ci s-o împlinească/plinească (a împlini și a desăvârși).

Şi atunci, pe cine să credem? Pe cei a căror limbă, aprinsă de flacăra iadului, repetă asemenea cuvinte îngrozitoare, sau pe Domnul Iisus Hristos? Noi credem şi mărturisim că pe Cruce a atârnat nu un răufăcător, ci Jertfa Cea mai mare şi Cea mai

sfântă adusă lui Dumnezeu pentru păcatele întregii lumi. Noi ştim că Domnul S-a lăsat de bunăvoie batjocorit şi chinuit.

Să ne amintim ce i-a spus El apostolului Petru, care scosese sabia şi tăiase urechea slugii arhiereului: „Întoarce sabia ta la locul ei, că toţi cei ce scot sabia, de sabie vor pieri. Sau ţi se pare că nu pot să rog pe Tatăl Meu şi să-Mi trimită acum mai mult de douăsprezece legiuni de îngeri?” (Matei 26, 52-53). El, Căruia I se supuneau stihiile, ar fi putut să-i nimicească pe toţi vrăjmaşii Săi, dar nu a făcut asta: a mers de bunăvoie la chinurile cumplite, S-a dat pe Sine spre răstignire.

Nenumăratele soboare ale Puterilor cereşti aşteptau doar un semn al Lui ca să Îl apere de ruşinoasa şi groaznica moarte pe Cruce. El însă n-a dat semn, ci S-a suit pe Cruce de bunăvoie. Şi toate Puterile cereşti s-au plecat cu frică şi cutremur în faţa Crucii Lui, înaintea Celui Care S-a dat pe Sine, Şi-a dat Sângele pentru mântuirea noastră de păcate, de stăpânirea diavolului.

O, ce păcat înfricoşător, neasemuit de cumplit, au făcut arhiereii, cărturarii şi fariseii din vechime clevetindu-L pe Domnul şi dându-L unei morţi de ruşine! Însă au căpătat ceea ce doreau atât de puternic, au atras blestemul asupra numelui şi întregii Lui învăţături? Nu! Dimpotrivă, au fost unealta voii lui Dumnezeu spre proslăvirea de viaţă Făcătoarei Cruci şi a Mântuitorului lumii.

O mulţime de mucenici ai lui Hristos au fost răstigniţi pe cruci, spânzuraţi pe lemn, dar n-au fost blestemaţi de Dumnezeu, ci strălucesc în ceruri ca nişte stele - nu, nu sunt blestemaţi, ci binecuvântaţi de Dumnezeu. Pentru răufăcători, spânzurarea va rămâne o ruşine în vecii vecilor, dar pătimirile mucenicilor pentru Domnul, îi proslăvesc pe aceştia şi între oameni, şi în ceruri.

Cumplită este rătăcirea sectanţilor, care dispreţuiesc crucea, fiind plini de o ură împotriva ei cum merită numai uneltele morţii criminalilor: securea călăului, spânzurătoarea, ghilotina francezilor, scaunul electric american.

Mi s-a povestit o întâmplare înfricoşătoare ce a avut loc cu mulţi ani în urmă în oraşul Ialta. Nişte băieţi au găsit o cruciuliţă din sidef, au privit-o cu plăcere şi au hotărât s-o dea unei bătrâne care trecea pe acolo şi care li s-a părut femeie de treabă. Aceasta însă era baptistă. Luând crucea - pe care, fireşte, era şi imaginea Mântuitorului - a aruncat-o pe pământ şi a călcat-o în picioare cu înverşunare, făcând-o bucăţele.

Noi, creştinii ortodocşi, cinstim adânc crucea lui Hristos şi toată viaţa o purtăm pe piept. Nu poartă cruce evreii, musulmanii şi toţi necredincioşii. În rând cu aceştia se pun sectanţii, care nu înţeleg că crucea lui Hristos a devenit cel mai sfânt odor după ce pe ea a fost întins Trupul Domnului Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, şi a curs Sângele Dumnezeu-Omului; nu înţeleg că tot ce a venit în atingere cu Trupul Dumnezeu-Omului primeşte sfinţire mare.

Ei nu cinstesc sărbătorile noastre ortodoxe, printre care şi praznicul Înălţării Crucii Domnului, şi n-au habar de minunea care s-a săvârşit la Ierusalim în veacul al patrulea, când împărăteasa Elena, cea întocmai cu apostolii, a stricat templul păgân înălţat pe Golgota şi a aflat sub el trei cruci la fel. Trebuia să afle cumva care din ele era crucea lui Hristos. Dumnezeu Însuşi a dezlegat nedumerirea. Pe acolo duceau un mort la groapă. Patriarhul Macarie a poruncit să fie oprită procesiunea şi să fie puse crucile găsite asupra celui mort. Când au pus pe el cea de-a treia cruce - Crucea lui Hristos - mortul a înviat deodată şi s-a sculat.

Deci, iubiţi Crucea lui Hristos, iubiţi-L pe Hristos, Cel răstignit pe ea! Cu cât vă veţi gândi mai des, mai mult şi mai adânc la Crucea lui Hristos, la pătimirile Lui, cu atât vi se va face mai curată, mai bună inima, şi gândurile acestea vor izgoni din ea tot lucrul negru şi spurcat, care împiedică Duhul lui Dumnezeu să-Şi facă locaş acolo.

Este oare vreun lucru mai folositor pentru noi decât aducerea-aminte, statornică, de Crucea lui Hristos? Este oare vreun imbold mai puternic spre a urî răutatea vieţii, spre a iubi binele, spre a iubi iubirea? Nu, şi nu poate fi. Tocmai de aceea mii de

oameni, care au devenit mai apoi cuvioşi, citind sau auzind despre pătimirile lui Hristos pe Cruce, s-au cutremurat, au uitat de toate cele din lume, le-au părăsit pe toate şi nu i-a mai interesat nimic. Pentru ei, ca şi pentru apostolul Pavel, întreaga lume a fost răstignită, şi ei înşişi s-au răstignit împreună cu Hristos.

Ei şi-au închinat întreaga viață cugetării adânci la pătimirile lui Hristos, au contemplat, întreaga viaţă, Crucea lui Hristos, şi lacrimi arzătoare curgeau şiroaie din ochii lor curaţi, trăgând brazde aprinse pe obraji.

Noi suntem departe de ei, dar este foarte bine că în aceste zile sfinte mergeţi la biserică şi ascultaţi cu inimă înfrântă despre pătimirile lui Hristos, fiindcă aceasta vă va fi balsam pentru suflet, doctorie de patimi, de relele care se cuibăresc în inimă; conştiinţa vă va mustra când i se vor aminti pătimirile lui Hristos. Priviţi mai des la Crucea lui Hristos şi vărsaţi măcar o lacrimă pentru Cel răstignit pe ea pentru patimile noastre ticăloase, pentru păcatele noastre fără număr!

Veniţi deci, toţi robii credincioşi ai Domnului Iisus, să ne închinăm şi să cădem cu dragoste la Crucea Lui, prin care El ne-a mântuit de stăpânirea diavolului. Amin.

Unde să căutăm mângâiere de necazuri?

„Mângâiaţi, mângâiaţi pe poporul Meu” (Isaia 40, 1). Aceste cuvinte ale străvechiului prooroc Isaia sunt îndreptate în primul rând către noi, păstorii, fiindcă pe umerii noştri stă nu numai datoria de a vă învăţa, de a vă arăta calea lui Hristos, ci şi de a vă mângâia, de a vă arăta dragoste şi grijă din adâncul inimii. Şi eu vă iubesc pe voi, turma dată mie de Dumnezeu, ca pe oamenii cei mai apropiaţi mie. Şi oare eu nu ştiu ce multe necazuri şi lacrimi aveţi voi? Oare nu sunt dator să vă mângâi? Şi mă voi strădui s-o fac în marea zi de astăzi a închinării Crucii lui Hristos.

Când vă învăţăm calea lui Hristos, totdeauna vă îndemnăm să vă amintiţi spusele Lui despre faptul că „strâmtă este poarta şi îngustă este calea ce duce în Împărăţia lui Dumnezeu” (Matei 7, 14), că necazurile sunt partea tuturor creştinilor.

Veţi întreba: „Dar ce, numai creştinii au necazuri? Nu îndură necazuri, nenorociri şi amărăciuni şi oamenii acestei lumi? Nu varsă lacrimi şi cei ce leapădă calea lui Hristos?”. Bineînţeles, de necazuri nu scapă nici aceştia, dar este mare deosebire între preţul pe care îl au înaintea lui Dumnezeu necazurile şi lacrimile noastre, şi preţul pe care îl au înaintea Lui necazurile şi lacrimile celor care trăiesc fără Dumnezeu.

Ei îşi rabdă necazurile nu de bunăvoie, ci numai fiindcă nu pot scăpa deloc de ele; adeseori blesteamă şi cârtesc, în timp ce noi, creştinii, suntem datori să ne ducem necazurile cu totul altfel - pentru numele lui Hristos, cu mare supunere faţă de voia lui Dumnezeu, mulţumind lui Dumnezeu pentru tot ce ni se întâmplă: şi pentru bucurii, şi pentru greutăţi, şi pentru amărăciuni, şi pentru toate nefericirile. Noi ne ducem necazurile

de bunăvoie, căci dacă ne-am lepăda de Hristos am scăpa de cele mai multe necazuri - dar întrucât nu ne lepădăm, pentru pătimirile noastre, Dumnezeu ne dă binecuvântare.

Oamenii lumeşti se străduiesc din răsputeri să scape de necazuri: ei îşi îneacă amarul în vin şi vodcă, se ameţesc cu tutun şi chiar cu droguri, căutând mângâiere; negăsind-o, se străduiesc să uite de necazuri: caută distracţii, petrec, dansează, merg în ospeţie şi flecăresc (vorbe goale). Asta nu trebuie să se întâmple cu creştinii, fiindcă ei sunt datori să nu înăbuşe glasul conştiinţei ci, dimpotrivă, să îl asculte cu luare-aminte.

Oamenii aflaţi pe o treaptă duhovnicească mai înaltă caută uitarea de necazuri în prietenie, în muncă. Lucrul cel mai mare în care află ei uşurare este dragostea: dragostea dintre soţi, dragostea părinţilor faţă de copii şi a copiilor faţă de părinţi, dragostea faţă de oamenii care merită dragoste. Orice dragoste este binecuvântată: aceasta însă este forma de început, cea mai joasă a dragostei, fiindcă de la ea, pe calea exersării în ea, trebuie să ne înălţăm la dragostea, mult mai înaltă, faţă de toţi oamenii, faţă de toţi cei nefericiţi, faţă de toţi cei care suferă. De la ea trebuie să ne înălţăm până la cea de-a treia treaptă a dragostei: până la dragostea dumnezeiască, până la dragostea de Însuşi Dumnezeu.

Niciodată nu vor afla mângâiere în necazuri cei ce n-o caută unde trebuie. Unde să căutăm mângâiere în necazuri? Despre aceasta Sfântul Prooroc David spune: „Numai în Dumnezeu se linişteşte sufletul meu” [Eu n-am găsit acest psalm în psalmii lui David... Deci nu-i cunosc sursa, dar îl voi lăsa scris aici, așa cum era. Traducătorul trimite la psalmul 61 cu 1 iar alte surse la 62 cu 2, dar nu se regăsește acolo]. Fericiţi cei ce află mângâiere adâncă în rugăciunea fierbinte, care din inimă ţâşneşte, în împărtăşirea duhovnicească cu Dumnezeu. Aşa au fost drepţii Vechiului Testament - însă nouă, creştinilor, Domnul ne-a dăruit cea mai adâncă şi mai înaltă mângâiere: a privi la Crucea lui Hristos şi a ne închina ei.

Îl vedeţi pe Fiul lui Dumnezeu, Cel de-al doilea Ipostas al Sfintei Treimi,

Dumnezeu întrupat, Cel mai sfânt decât toţi sfinţii, Marele Drept, Binefăcătorul neamului omenesc, cum n-a mai cunoscut şi nu va mai cunoaşte vreodată lumea? Îl vedeţi ţintuit de Cruce cu piroane din fier? Cât de greu pătimeşte Cel Care cu un singur semn al mâinii Sale, cu un singur cuvânt al Său poruncea valurilor şi vânturilor să se potolească; Cel Ce de-a lungul scurtei Sale vieţi pământeşti a făcut minuni uluitoare din dragoste şi milă faţă de oameni; Cel Ce vindeca toate bolile, Care deschidea ochii orbilor, Care îi ridica din pat pe cei paralizaţi, Care sătura cu câteva pâini mii de oameni, Care învia morţii; Cel mai mare Binefăcător al lumii, Mântuitorul ei!

De pe Crucea lui Hristos se revarsă nemăsuratul şuvoi al dragostei dumnezeieşti, dragoste minunată, ce nimiceşte - în chip tainic - răutatea şi vrăjmăşia, ce vindecă durerea şi tulburarea inimii, ce întăreşte puterile noastre trupeşti şi sufleteşti. Pe Cruce, Răscumpărătorul lumii este sfâşiat pentru păcatele noastre... Această Neasemuită Jertfă şi nemărginită milostivire pune în umbră toate necazurile noastre, oricât de multe ar fi ele, oricât de grele ar fi ele.

Doar pătrunzându-vă de aceste gânduri şi simţăminte, privind la Crucea lui Hristos, veţi primi singura mângâiere adevărată. Nu sunt alte mângâieri asemenea ei - şi la ce ne-ar face trebuinţă ele dacă ne este dată Crucea, pe care putem nu numai s-o privim, ci şi s-o sărutăm?! Şi oare nu ne adăpăm cu nesfârşită nădejde şi putere din acest izvor? Plină de mângâiere sunt şi Dumnezeieştile Scripturi, care istorisesc pătimirea pe Cruce a lui Hristos. În orice necaz să ne întoarcem totdeauna luarea-aminte spre Sfintele Scripturi şi spre Crucea lui Hristos.

Adânciţi-vă în spusele apostolului Pavel: „Bine este cuvântat Dumnezeu şi Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Părintele îndurărilor şi Dumnezeul a toată mângâierea, Cel Ce ne mângâie pe noi în tot necazul nostru, ca să putem mângâia şi noi pe cei care se află în tot necazul, prin mângâierea cu care noi înşine suntem mângâiaţi de Dumnezeu” (2 Corinteni 1, 3-4). Mărturisesc, din toată inima, adevărul acestor spuse -

mărturisesc din proprie experienţă, fiindcă Domnul m-a mângâiat în marele meu necaz. Pe măsură ce se înmulţesc necazurile, se înmulţeşte şi mângâierea lui Hristos.

În această zi sfântă, este scoasă spre închinare Crucea lui Hristos şi îi atrage pe toţi la sine, adică la Cel Ce a fost răstignit pe Cruce. Cu mare bucurie vedem cât de mulţi oameni năzuiesc să vadă Crucea înălţându-se şi să audă cântarea: „Crucii Tale ne închinăm, Stăpâne".

Dar ce putere ne atrage? De ce-i aşa de multă lume în biserică? Ne atrage puterea nevăzută a lui Dumnezeu, ce alină şi încălzeşte inimile noastre. Dumnezeu Însuşi să îndrepteze inimile voastre întru dragostea lui Dumnezeu şi întru răbdarea lui Hristos. Amin.

1. Din cuvintele tale te vei osândi

Prăznuim acum pomenirea Cuviosului Părintelui nostru Ioan Scărarul. Sfântul Ioan Scărarul făcea parte dintr-o familie de mare vază şi a primit o educaţie înaltă pentru acele vremuri, dar încă din tinereţea sa a lepădat toate şi a mers în muntele Sinai, vieţuind patruzeci şi cinci de ani în pustie, la poalele acestui munte.

Biserica fericeşte pomenirea lui, fiindcă el a scris o carte de mare însemnătate pentru toată lumea creştină, care se cheamă „Scara" [Sf. Ioan Scărarul, *Scara dumnezeiescului urcuş*, Filocalia românească, vol. 19. Traducere, introducere şi note de Preot Prof. Doctor Dumitru Stăniloae, EIBMBOR, Bucureşti, 1980]. În această carte, Sfântul Ioan Scărarul înfăţişează învăţătura despre toate virtuţile creştineşti şi mijloacele de a urca pe treptele lor spre desăvârşire. Despre această sfântă carte s-ar putea spune foarte multe, dar astăzi vom vorbi despre ceea ce ne poate ridica foarte mari piedici în calea spre mântuire: despre cuvânt.

Sfântul Apostol Iacov vorbeşte despre limba noastră, despre cuvântul nostru, astfel: „Limba este un mic mădular, dar cu mari lucruri se făleşte! Puţin foc aprinde mult codru: foc este şi limba, lume a fărădelegii. Limba îşi are locul ei între toate mădularele noastre, dar spurcă tot trupul şi aruncă în foc drumul vieţii, după ce a fost aprinsă ea însăşi de focul gheenei" (Iacov 3, 5-6). Incendiul ne mistuie avutul, aduce în inimile noastre mare tulburare şi frică - şi iată că Sfântul Apostol Iacov compară cu incendiul limba noastră neînfrânată. Toată viaţa noastră va deveni neliniştită şi dureroasă, fiindcă limba rea şi necredincioasă este aprinsă de focul gheenei.

„Orice fel de fiare şi de păsări, de târâtoare şi de vietăţi din mare a fost şi este îmblânzită de firea omenească, dar limba nimeni dintre oameni nu poate s-o îmblânzească! Ea este un rău fără astâmpăr; ea este plină de venin aducător de moarte. Cu ea binecuvântăm pe Dumnezeu şi Tatăl, şi cu ea blestemăm pe oameni, care sunt făcuţi după asemănarea lui Dumnezeu. Din aceeaşi gură ies binecuvântarea şi blestemul. Nu trebuie, fraţii mei, să fie aşa acestea" (Iacov 3, 7-10). Nu trebuie să spurcăm astfel gurile noastre, care se ating de Sfântul Potir, primind nemuritorul şi de viaţă făcătorul Trup şi Sânge al lui Hristos. Nu trebuie ca din gurile voastre să curgă alături de cuvinte bune, cuvinte de iubire, şi cuvinte de blestem, care sunt osândite de Dumnezeu.

„Din gura voastră să nu iasă nici un cuvânt rău, ci numai ce este bun, spre zidirea cea de trebuinţă, ca să dea har celor care ascultă" (Efeseni 4, 29). Sfântul Apostol Iacov dă mărturie: „Dacă cineva consideră că e cucernic, dar nu îşi ţine limba în frâu, ci îşi amăgeşte inima, cucernicia acestuia este zadarnică" (Iacov 1, 26).

Nu puţini sunt între noi cei care se cred evlavioşi, dar nu îşi înfrânează limba; nu puţini sunt cei care după ce se întorc de la biserică, unde au ascultat cuvintele lui Hristos şi chiar s-au împărtăşit cu Trupul şi Sângele Lui, varsă cuvinte rele şi veninoase peste aproapele lor.

Dar câţi nu sunt între noi cei ale căror guri nu-s îngrădite cu nimic, ci vorbesc mereu, fără contenire, pălăvrăgind şi iar pălăvrăgind de dimineaţa până seara! Şi, se înţelege, în această pălăvrăgeală sunt o mulţime de vorbe deşarte, rele - în timp ce Însuşi Domnul Iisus Hristos ne-a zis: „Vă spun că pentru orice cuvânt deşert pe care-l vor rosti, oamenii vor da socoteală în Ziua Judecăţii, căci din cuvintele tale vei fi găsit drept, şi din cuvintele tale vei fi osândit" (Matei 12, 36-37).

Oamenii cu adevărat evlavioşi sunt întotdeauna într-o concentrare adâncă, se cufundă în sine, privesc în propriile inimi - iar gurile flecare nu doar că flecăresc la nesfârşit, ci varsă otravă de aspidă, de viperă (Psalmi 139, 3): cuvinte otrăvite de osândire,

clevetire şi defăimare, înjurături dezgustătoare. Iar Domnul Iisus Hristos a interzis cu asprime orice cuvânt de ocară, chiar şi cel mai puţin grosolan: „Cine va zice fratelui său: „netrebnicule”, vrednic va fi de judecata sinedriului, iar cine îi va zice: „nebunule”, vrednic va fi de gheena focului” (Matei 5, 22). Vedeţi ce curăţie desăvârşită cere limbii noastre Domnul Iisus Hristos?

Din păcate, între creştini sunt mulţi vorbitori de rău, mulţi oameni care îşi clevetesc aproapele. Iar Sfântul Apostol Pavel, vorbind de cei ce nu vor moşteni Împărăţia Cerurilor - de hoţi, adulteri, închinători la idoli - îi pune în rând cu aceştia şi pe vorbitorii de rău: „Vorbitorii de rău nu vor moşteni Împărăţia lui Dumnezeu” (1 Corinteni 6, 10).

Chiar dacă ne abţinem, cu luare-aminte şi cu stricteţe, de la cele mai respingătoare înjurături, de la cele mai putrede cuvinte, de la osândirea aproapelui, de la clevetire şi bârfe, tot vom fi vinovaţi de grăire în deşert. Noi grăim în deşert întotdeauna şi peste tot. Dar iată cei spune Sfântul Apostol Pavel lui Timotei: „O, Timotei! Păzeşte comoara care ţi s-a încredinţat, depărtându-te de vorbirile deşarte şi lumeşti şi de împotrivirile ştiinţei mincinoase. De deşartele vorbiri lumeşti, fereşte-te” (1 Timotei 6, 20; 2 Timotei 2, 16), adică îi interzice chiar să rămână acolo unde se grăieşte în deşert.

Dar ce înseamnă „împotrivirile ştiinţei mincinoase”, de care apostolul Pavel îi porunceşte lui Timotei să se depărteze? Sunt disputele pe care le poartă cu plăcere în jurul celor sfinte oamenii care se consideră „autorităţi” în domeniu, care cred despre sine că au o înaltă educaţie teologică, dar care sunt de fapt cu desăvârşire deşerţi duhovniceşte.

Grăirea în deşert pustieşte sufletul până în adânc. Noi ne facem singuri răni grave nu numai când rostim cuvinte putrede şi deşarte, ci şi când ascultăm asemenea cuvinte ieşind din guri străine. Multora le place să asculte bârfe şi clevetiri despre aproapele lor şi sunt la fel de vinovaţi înaintea lui Dumnezeu ca şi cei pe care îi ascultă.

A te înfrâna de la cuvinte rele, vorbe deşarte şi a te învăţa să taci, e o sarcină grea. Mulţi nevoitori s-au ostenit din greu întreaga viaţă ca să îşi înfrâneze limba,

urmărind-o cu stricteţe, punându-i fel şi fel de îngrădiri - însă aceasta tot aluneca deseori din stăpânirea lor, cum alunecă peştele din mâini, fiindcă aşa e limba: alunecoasă şi foarte mişcătoare. Mulţi asceţi s-au lepădat cu totul de vorbire - iar cuviosul avvă Agaton, ca să-şi biruie limba, ca să şi-o înfrâneze, s-o dezveţe de grăirea deşartă, a purtat o pietricică sub limbă timp de trei ani. Vedeţi ce însemnătate dădeau sfinţii cuvântului? Şi noi trebuie să luăm exemplu de la ei.

Când se citesc parimiile (pildele), răsună deseori cuvintele: „Întru binecuvântarea drepţilor se va înălţa cetatea, iar prin gura necredincioşilor se dărâmă” (Potrivit traducerii ruse) (Pildele lui Solomon 11, 11). Ce să însemne asta? Ce poate fi? Nu este o exagerare, ci purul adevăr. Puterea cuvântului omenesc este uriaşă. El e în stare să lase o urmă adâncă, de neşters în inimi, el zideşte dacă e plin de dragoste şi bunătate sau dărâmă dacă, dimpotrivă, e plin de vrăjmăşie şi ură.

Dacă binecuvântarea drepţilor se întinde asupra cetăţii, dacă în inimile oamenilor pătrund sfintele lor cuvinte, cetatea se înalţă, iar bunăstarea duhovnicească, prin urmare şi cea materială, de asemenea creşte şi sporeşte. Iar dacă gurile necredincioşilor spurcă inimile celor din jurul lor cu vorbe asemănătoare unor aburi otrăvitori, întreaga viaţă duhovnicească a poporului se strică. O asemenea cetate poate ajunge pustie în deplinul înţeles al cuvântului.

Răspunderea noastră pentru orice cuvânt putred este înfricoşătoare şi mare, fiindcă prin aceste cuvinte necurate nu numai că ne otrăvim pe noi înşine, ci otrăvim de asemenea inima şi mintea aproapelui.

La fiecare Liturghie a Darurilor Mai Înainte Sfinţite auziţi sfânta cântare: „Să se îndrepteze rugăciunea mea ca tămâia înaintea Ta” (Psalmul 140).

Luaţi aminte cu adâncă umilinţă la spusele: „Pune, Doamne, pază gurii mele şi uşă de îngrădire împrejurul buzelor mele”. Mulţi se mulţumesc însă doar cu această umilinţă; după ce pleacă din biserică, ea se stinge în ei treptat şi uită că nu trebuie

doar să ceară de la Dumnezeu ca El să „pună pază gurii”, ci şi să se străduiască ei înşişi întreaga viaţă să-şi înfrâneze limba nelegiuită, în care lucrare să ne ajute tuturor Domnul şi Dumnezeul nostru Iisus Hristos. Amin.

15 aprilie 1945

2. Înțelepciunea lumii şi înțelepciunea inimii curate

Vouă, turmei mele, vă voi spune cuvintele pe care Sfântul Apostol Pavel le-a scris turmei sale filipene, iar voi să le puneţi în inima voastră: „Mă rog ca dragostea voastră încă mai mult să prisosească întru cunoştiinţă şi întru toată simţirea, ca să cercaţi voi cele de folos, ca să fiţi curaţi şi fără de sminteală în ziua lui Hristos” (Filipeni 1, 9-10).

Cum să le înţelegem? Cum trebuie dragostea noastră să prisosească întru cunoştinţă şi întru toată simţirea? Acestea sunt două domenii cu totul diferite ale cunoaşterii. Primul este cel cu care se ocupă toţi savanţii: ei cercetează natura şi tot ce se săvârşeşte în ea, acumulează cunoştinţe uriaşe ale înţelepciunii acestei lumi; al doilea (simțirea) este cel la care ajung şi oameni fără nici o ştiinţă de carte; pentru primirea acestei cunoaşteri, trebuie să ai doar inimă curată.

Primul domeniu al cunoaşterii, domeniul cunoştinţelor acestei lumi, e mare şi îmbelşugat, însă în el sunt foarte multe contradicţii. Pe deasupra, fiecare savant este

informat doar în cele ce privesc specialitatea lui: îndeobşte, chimistul nu ştie astronomie, astronomul nu ştie biologie, sociologul nu ştie legile arhitecturii. În ziua de astăzi nu poate exista un savant care să cuprindă toate cunoştinţele omeneşti, fiindcă acestea au crescut demult într-o aşa măsură că nimeni nu-i în stare să le încapă. De aceea, fiecare savant stăpâneşte numai o mică parte din toate cunoştinţele despre natură. De acest fapt îşi dădea seama limpede marele savant Laplace, care a zis: „Ceea ce ştim - este un fleac, iar ceea ce nu ştim - este nemăsurat!"

Mare gând! Cât adevăr este în el! Laplace întredeschide uşa care dă în domeniul altor cunoştinţe - al cunoştinţelor despre ceea ce-i neschimbat, veşnic, nepătruns.

Dar ce? Acest domeniu este cu totul inaccesibil pentru oameni? Ba nu! El este accesibil. Este accesibil doar celor ce se aseamănă cu marele nostru Părinte Ioan Scărarul, a cărui pomenire o prăznuim astăzi. Cu inimă curată, în neîncetată rugăciune şi postire, el şi-a înmulţit dragostea şi astfel a ajuns la cunoaşterea multora dintre cele pe care Laplace le pune în domeniul nemăsurat al celor neştiute de învăţaţi. În uimitoarea sa carte numită „Scara", el este ca un anatomist care disecă trupul, disecă sufletul, cercetând tainiţele lui, cercetând deprinderile noastre păcătoase şi arătând căile izbăvirii de ele.

Cum se poate dobândi cunoaşterea aceasta? Nu cum se dobândeşte cunoaşterea acestei lumi, fiindcă sunt două metode ale cunoaşterii: prima este cunoaşterea cu mintea care analizează faptele, iar a doua - nemăsurat mai importantă -, este cunoaşterea prin inima curată, prin dragostea de Dumnezeu, de Hristos. La cei care L-au îndrăgit din toată inima pe Dumnezeu, care se pleacă în faţa lui Hristos, în inimile lor curate se acumulează uriaşe, nesfârşite cunoştinţe din domeniul fără hotar al neştiutului pe care nu-l cunoaşte şi nu îl poate cerceta, cu metodele sale, ştiinţa. La necredincioşi nu există această cunoaştere cu inima: ei cunosc doar cu mintea şi de aceea nici nu cred.

Mă rog, cum se ruga Sfântul Apostol Pavel, ca dragostea voastră să

prisosească întru ştiinţă, încât dragostea de Hristos să vă deschidă acest domeniu neasemuit mai important decât înţelepciunea lumii: domeniul veşnicului, domeniul adevărului absolut.

Noi însă ne rugăm ca dragostea voastră să prisosească nu doar în dobândirea cunoaşterii, ci şi întru toată simţirea. Cum poate dragostea să prisosească întru toată simţirea? Dacă privind la cerul nemărginit cu nenumărate stele, la marea puternică ce se învivorează, la munţii cei înalţi, vă pătrundeţi de simţământul evlaviei. Fie ca această evlavie înaintea înţelepciunii lui Dumnezeu, care a făcut cerul, şi marea, şi munţii, să prisosească în dragostea faţă de Dumnezeu.

Când ne minunăm de zidirile lui Dumnezeu, care sunt întocmite atât de uimitor, în noi creşte simţământul de închinare înaintea lui Dumnezeu, Care este Dragoste, creşte dragostea de Dumnezeu Cel înţelept şi Mare, iar dragostea de Dumnezeu este începutul a toată dragostea.

Când vă pătrundeţi de simţământul milei faţă de oamenii nefericiţi, dragostea voastră să crească din ce în ce mai mult: ea se va aprinde cu văpaie puternică şi va da roade în faptele milosteniei.

Când vă veţi înfricoşa înaintea cuiva sau a ceva, amintiţi-vă de cuvintele apostolului Ioan: „În iubire nu este frică, ci iubirea desăvârşită alungă frica” (1 Ioan 4, 18). Agonisiţi dragoste care să alunge de la voi orice frică.

Amintiţi-vă că sfinţii mari, cum a fost cuviosul Serafim de Sarov, nu se temeau deloc de fiarele sălbatice, ci le hrăneau cu mâna lor. Iar cuviosul Gherasim, a cărui pomenire am prăznuit-o ieri, avea - ca prieten apropiat şi slujitor - un leu, căruia îi făcuse bine scoţându-i un spin din labă. În aceşti sfinţi nu era frică nici înaintea fiarelor sălbatice, nici înaintea oamenilor, fiindcă ei iubeau toţi oamenii - chiar şi pe tâlharii ce năvăleau asupra lor îi binecuvântau, îi ocroteau de judecata omenească, aşa cum a făcut cuviosul Serafim de Sarov. În dragostea lor nemăsurată, nu era nici o frică.

Dacă vă biruie invidia, amintiţi-vă de dragoste şi, în loc să invidiaţi, bucuraţi-vă de bucuria, de succesele celor pe care îi invidiaţi şi, ca urmare, dragostea voastră va spori. Dacă vă biruie mânia, dacă vă enervaţi, amintiţi-vă de sfinţi: ei se purtau cu mare dragoste faţă de cei care îi enervau, şi le iertau toate jignirile, şi îşi iubeau vrăjmaşii.

Iată ce înseamnă cuvintele apostolului Pavel despre faptul că dragostea trebuie să prisosească nu numai întru cunoştinţă, ci şi întru toată simţirea. Dar ce spune el despre înţelepciunea învăţaţilor, înaintea căreia mulţi se închină ca nişte robi? „Înţelepciunea acestei lumi, nebunie este înaintea lui Dumnezeu" (1 Corinteni 3, 19).

Iată şi spusele Sfântului Prooroc Ieremia: „Nebun este tot omul întru ştiinţa lui" (Ieremia 10, 14). În minunatul său imn închinat dragostei, Sfântul Apostol Pavel spune: „Dragostea nu cade niciodată. Cât despre proorocii - se vor desfiinţa, darul limbilor va înceta, ştiinţa se va sfârşi" (1 Corinteni 13, 8): cunoştinţele vor fi cândva desfiinţate, desfiinţată va fi înţelepciunea acestei lumi - de Dumnezeu va fi desfiinţată. Apostolul Pavel ne previne: „Cunoaşterea îngâmfă, iar dragostea zideşte" (1 Corinteni 8, 1).

Trufaşii se îngâmfă, se mândresc cu cunoştinţele lor şi cu înţelepciunea lor lumească - cu acea înţelepciune care, după spusele apostolului Pavel, va pieri! Noi, creştinii, să nu ne mândrim cu înţelepciunea pământească, să nu ne mândrim nici cu înţelepciunea cea preaînaltă dată de Domnul Iisus, fiindcă această înţelepciune, de care erau pline inimile cuvioşilor, duce nu la trufie ci, dimpotrivă, la smerenia cea mai adâncă, fiindcă atunci când omul cunoaşte veşnicele taine dumnezeieşti, când inima lui se curăţeşte şi se luminează, din ea sunt izgonite trufia şi îngâmfarea şi în locul lor se sălăşluieşte, în inimă, sfânta smerenie.

Aşadar, să prisosească dragostea voastră întru cunoștiinţă şi întru toată simţirea pentru ca voi, cunoscând cele nemăsurat mai bune decât înţelepciunea acestei lumi, să fiţi curaţi şi neîmpiedicaţi în Ziua lui Hristos, plini de roadele dreptăţii lui Iisus

Hristos, întru slava şi lauda lui Dumnezeu. Amin.

Cuvinte în cea de-a Cincea Duminică a Postului Mare

1. Întoarceți-vă la Mine cu toată inima voastră

Astăzi, Sfânta Biserică le aduce ca pildă tuturor celor care se pocăiesc pe cuvioasa Maria Egipteanca, una dintre cele mai mari sfinte, a cărei viaţă este atât de uimitoare şi plină de învăţături atât de adânci încât trebuie să ştim tot ce se poate despre ea.

În tinereţe, Maria Egipteanca era de o frumuseţe strălucitoare. Ea locuia în Alexandria, ducând o viaţă desfrânată. Odată, plimbându-se pe malul mării, a văzut o corabie care pleca spre Palestina, ducând pelerini la praznicul Înălţării Crucii Domnului. Pe corabie erau numeroşi tineri, şi i-a venit în gând să meargă împreună cu ei ca să-i ademenească. După sosirea în Palestina, toţi pelerinii au mers la Ierusalim, la biserica Învierii lui Hristos. A mers acolo şi Maria dar, când a vrut să intre în biserică laolaltă cu toţi ceilalţi, a simţit că o putere nevăzută o împinge, nelăsând-o să intre.

De trei ori a încercat şi de trei ori a fost oprită de acea putere tainică. Maria s-a cutremurat până în adânc, neputând pricepe ce înseamnă aceasta: de ce toţi intră în biserică, iar ea nu poate să-i treacă pragul?

Într-o stare de adâncă tulburare sufletească, ea şi-a ridicat ochii şi a văzut

icoana Preasfintei Născătoare de Dumnezeu. În acea clipă, a început pentru prima dată să se roage fierbinte, cerându-i Maicii Domnului s-o lase să intre în biserică. După această rugăciune fierbinte, nimic n-a mai oprit-o şi a intrat fără împiedicare. A fost adânc cutremurată de slujba praznicului Înălţării Crucii Domnului şi, după ce aceasta s-a sfârşit, a trecut Iordanul şi a mers în inima pustiei unde a trăit, nevăzând pe nimeni, patruzeci şi şapte de ani.

Ea i-a povestit despre viaţa sa cuviosului Zosima care, din purtarea de grijă a lui Dumnezeu, a întâlnit-o în pustie; i-a povestit că în primii şaptesprezece ani de viaţă în pustie suferinţele ei au fost din cale-afară de grele: a suferit de arşiţă şi foame în timp ce i se năluceau mâncăruri şi băuturi alese şi toată viaţa ei desfrânată din Alexandria. Vreme de şaptespreze ani s-a luptat ea cu nălucirile acestea şi doar în cel de-al optsprezecelea an a dobândit tihnă adâncă, după care a trăit în pustie încă treizeci de ani, devenind un adevărat înger în trup - fiindcă, atunci când se ruga, se înălţa de pe pământ şi plutea în văzduh.

Nu este o legendă. Noi nu ne îndoim de asta, fiindcă şi alţi sfinţi mari s-au învrednicit de asemenea rugăciune. Dar cum se poate explica ea? Cum poate trupul omenesc să se ridice deasupra pământului şi să plutească în văzduh? Singura explicaţie este că duhul omenesc, luminat de rugăciunea neîncetată şi de postire, dobândeşte o uriaşă stăpânire asupra trupului, fiindcă trupul nostru este unealta duhului şi poate fi supus poruncilor acestuia. Trupul poate deveni atât de subţire şi de uşor încât devine în stare să plutească în văzduh.

După ce a terminat de vorbit cu cuviosul Zosima, cuvioasa Maria i-a poruncit să vină la Iordan peste un an şi s-o aştepte acolo cu Sfintele Daruri, ceea ce el a şi făcut: întorcându-se după un an, a văzut-o în depărtare pe cuvioasa Maria care se apropia de el; a văzut cum aceasta s-a apropiat de râu, l-a însemnat cu semnul crucii şi a venit la el pe apă. Şi a împărtăşit-o monahul Zosima cu frică şi cutremur, iar cuvioasa Maria i-a

poruncit să vină iarăşi peste un an în locul unde o văzuse prima dată.

A trecut anul, iar cuviosul Zosima a mers acolo şi a văzut-o pe Sfânta Maria zăcând pe pământ moartă. Pe nisip stătea scris: „Păcătoasa Maria a murit pe întâi aprilie; înmormântează-o". Cuviosul Zosima a prohodit-o, însă era în încurcătură neştiind cum s-o înmormânteze căci nu avea cu ce să sape groapa. Atunci s-a petrecut o nouă minune: a venit un leu, a săpat cu ghearele o groapă adâncă şi a plecat. Aşa a înmormântat-o monahul Zosima pe cuvioasa Maria.

Minunată viaţă, care nu seamănă deloc cu vieţile oamenilor obişnuiţi! În ea uimesc mai ales două lucruri, în primul rând, harul lui Dumnezeu, neasemuita Lui milostivire şi prevedere a faptului că jalnica desfrânată va deveni o sfântă dintre cele mai mari. Al doilea - repeziciunea, neaşteptata adâncime şi hotărâre a întoarcerii cuvioasei Maria de la viaţa sa păcătoasă dinainte la nevoinţa ei neasemuită din pustie.

Cuvioasa Maria a împlinit lucrul despre care vorbeşte proorocul Ioil: „Întoarceţi-vă la Mine din toată inima voastră, cu post, cu plângere şi cu rugăciune, şi sfâşiaţi inimile voastre, iar nu hainele voastre, şi vă întoarceţi la Domnul Dumnezeul vostru, că Milostiv şi îndurat este, Îndelung-Răbdător şi Mult-milostiv, şi Îi pare rău de răutăţi" (Ioil 2, 12-13).

Şi Sfânta Maria şi-a sfâşiat inima şi s-a întors din toată inima, deodată, la Dumnezeu. Ea a împlinit şi lucrul despre care vorbeşte Sfântul Prooroc Iezechiel: „Vă veţi aduce aminte acolo de căile voastre, întru care v-ați pângărit, şi veţi bate feţele voastre pentru toate răutăţile voastre" (Iezechiel 20, 43).

Şi s-au împlinit asupra ei cuvintele lui Dumnezeu, şi a aflat de milostivirea Lui nesfârşită, despre sfinţenia Lui nemărginită când Domnul a făcut cu ea nu după faptele ei, ci după mila Sa, pentru sfânt numele Său.

Iată cum e adevărata pocăinţă, iată cum trebuie să se poarte toţi cei împovăraţi

de păcate grele: să se întoarcă într-o clipă, din toată inima, la Dumnezeu, să se scârbească de viaţa lor dinainte, să se scârbească de ei înşişi, să părăsească fără amânare toate păcatele dinainte şi să se pocăiască toată viaţa, cum s-a pocăit Sfânta Maria Egipteanca.

Vedeţi ce adâncime nemăsurată a avut pocăinţa ei, în ce măsură fără seamăn a avut conştiinţa propriei nevrednicii, cât de uimitoare a fost puterea voinţei ei în lupta cu patimile, cât de mult timp a petrecut în sfânta pocăinţă şi în postire. Nu ştim cu ce s-a hrănit cuvioasa Maria în adâncul pustiei patruzeci şi şapte de ani, dar ea a petrecut acolo vreme îndelungată şi a ajuns la sfinţenie mare. Ea le-a arătat tuturor celor ce merg pe calea răului, pe calea propriilor patimi, pildă a felului în care trebuie să o rupă cu viaţa păcătoasă, a felului în care trebuie să se pocăiască şi să ceară iertare de la Dumnezeu.

Din Vieţile Sfinţilor cunoaştem multe alte pilde ale unei pocăinţe neobişnuit de adânci. O asemenea pocăinţă este obligatorie pentru toţi creştinii ce se întorc la Dumnezeu. Dar ce să spun despre noi, creştinii de rând, care nu putem fi numiţi „foarte mari” păcătoşi, care n-am trăit în curvie, nu ne-am murdărit în desfrâu, beţie, fărădelegi, hoţie? Oare trebuie să ne pocăim sau ne putem spune aşa cum spun mulţi dintre noi: „Dar eu ce mari păcate am? Acolo, nişte păcate obişnuite, omeneşti”.

Oare pentru a pune început pocăinţei trebuie să facem păcate drăceşti? Oare aceste păcate omeneşti nu înseamnă nimic? Oare Hristos nu cere să fim desăvârşiţi, pentru că Tatăl nostru Cel Ceresc desăvârşit este? (Matei 5, 48). Oare nu ameninţă El cu pedepse grele chiar şi pentru orice cuvânt rău? (Matei 12, 36). Asta în vreme ce sunt destui care curvesc şi zic liniştiţi: „Şi ce-i cu asta, ce, e vreun păcat mare? Slăbiciune omenească”, nădăjduind în iubirea de oameni a lui Dumnezeu, în faptul că El le va ierta toate păcatele. Dar au ei dreptul la o asemenea nădejde? Bineînţeles că nu. Domnul nu este numai Iubitor de oameni, El e şi Drept Judecător - El iartă doar păcatele pe care le-am conştientizat adânc şi pentru care ne-am pocăit din toată inima, şi atunci iartă cu uşurinţă uimitoare.

În Evanghelia de astăzi aţi ascultat cum Domnul a iertat-o pe desfrânata care a

spălat picioarele Lui cu lacrimi şi le-a şters cu părul său. A iertat-o îndată, întrucât ea Îl îndrăgise din toată inima.

Domnul trebuie iubit din toată inima, trebuie să ne temem chiar de cele mai mici păcate, trebuie să năzuim a fi asemănători cu acei sfinţi nevoitori ce n-au avut păcate grele, dar şi-au petrecut toată viaţa în pocăinţă.

Mulţi sfinţi au plâns neîncetat, după cuvântului proorocului Ieremia: „Să cercetăm căile noastre, luând aminte şi întorcându-ne la Domnul! Să ridicăm inimile şi mâinile noastre la Domnul din cer: noi am păcătuit şi ne-am răzvrătit" (Plângerile lui Ieremia 3, 40-42).

Ei căutau în inima lor, cu mare stăruinţă, orice necurăţie, se pocăiau tot timpul şi se mâhneau pentru păcatele lor. Aveau aşezarea sufletească aşa cum porunceşte Sfântul Apostol Iacov: „Întristaţi-vă şi jeliţi. Râsul întoarcă-se în plâns şi bucuria voastră în întristare" (Iacov 4, 9). Această poruncă îi priveşte nu numai pe marii păcătoşi, ci ne priveşte pe noi toţi. Într-o astfel de pocăinţă adâncă pentru păcatele lor, au vieţuit toţi cei ce s-au întors din toată inima la Domnul Iisus Hristos.

Sfântul Apostol Pavel spune: „Întristarea după Dumnezeu aduce pocăinţă spre mântuire, fără părere de rău; iar întristarea lumii aduce moarte" (2 Corinteni 7, 10-11). Ce este întristarea după Dumnezeu? Este dorul de Dumnezeu, dorul de curăţie, de sfinţenie, e întristarea care umple inima omului care vede necurăţia şi nevrednicia sa. Această întristare este mântuitoare. Dar ce e întristarea lumii? Întristarea pentru bunurile lumeşti, pentru toate nereuşitele noastre în lupta pentru o viaţă bogată şi sătulă, pentru toate pierderile pe care le suferim în această goană după bunurile lumeşti.

Aşadar, aşezarea de totdeauna a inimii creştinului trebuie să fie întristarea după Dumnezeu. Râsul este departe de cel ce are o asemenea aşezare; el nu va năzui spre veselie. Atunci, dacă va fi cuprins de o singură năzuinţă - cea către Dumnezeu, către curăţie, către sfinţenie - va deveni înţelept, liniştit şi blând până în adânc. Preaînţeleptul

împărat Solomon a spus un cuvânt foarte adânc despre cel ce a dobândit o astfel de înţelepciune: „Inima înţelepţilor în casa plângerii, iar inima nebunilor în casa veseliei" (Ecclesiastul 7, 4). Locul nostru nu e în casa veseliei - locul nostru este, de-a lungul întregii noastre vieţi, în casa plângerii, în tovărăşia celor ce plâng şi se întristează, în tovărăşia celor ce îşi frâng inimile înaintea lui Dumnezeu, ce îşi dau seama de necurăţia lor.

Iată calea arătată oamenilor obişnuiţi, creştinilor de rând - dar oare mulţi dintre noi merg pe această cale, mulţi dintre noi realizează atât de adânc însemnătatea pocăinţei? Nicidecum. Cei mai mulţi cred că este de ajuns să te pocăieşti pentru păcatele grele, de care îţi dai seama limpede. Aceasta însă nu este deloc de ajuns, fiindcă păcatele de care ne dăm seama mai greu sunt mult mai multe decât păcatele „grele", şi totdeauna trebuie să căutăm orice necurăţie din inima noastră. Nu trebuie să fim nepăsători în lucrarea mântuirii noastre, fiindcă nepăsarea înseamnă moarte duhovnicească.

Se întâmplă însă ca oamenii să cadă în cealaltă extremă: cei cu păcate grele se deznădăjduiesc de mântuirea lor, de milostivirea lui Dumnezeu. Ei cred că este deja prea târziu ca să se pocăiască, şi satana le şopteşte: „Da, da, aşa e, în zadar te mai pocăieşti, nu pierde vremea cu asta". Aceşti oameni, căzând în deznădejde, lepădându-se de pocăinţă, nu ştiu ce este scris în cartea prorocului Iezechiel: „Şi cel fărădelege, de se va întoarce de la toate fărădelegile sale, pe care le-a făcut, şi va păzi toate poruncile Mele, şi va face dreptate şi milă, viu va fi şi nu va muri. Toate nedreptăţile lui, câte le-a făcut, nu se vor pomeni, ci întru dreptatea sa pe care a făcut-o va fi viu. Oare voiesc Eu moartea păcătosului, zice Domnul Dumnezeu - şi nu mai degrabă să se întoarcă de la căile sale rele şi să fie viu?"? (Iezechiel 18, 21-23).

Dumnezeu nu voieşte moartea păcătosului, ci mântuirea lui. A crede că milostivirea lui Dumnezeu este neîndestulătoare pentru iertarea păcatelor grele, este totuna cu a spune că dacă arunci în mare un pumn de nisip murdar, ea se va murdări. Nu,

ci marea va spăla acel nisip murdar, şi el va pieri în adâncul ei fără fund. Iar milostivirea lui Dumnezeu este fără margini, este nemăsurat mai mare decât oceanul nesfârşit, şi în această milostivire dumnezeiască putem cu uşurinţă îneca toate păcatele grele dacă ne vom pocăi pentru ele din toată inima.

Mulţi oameni lasă pentru bătrâneţe marea lucrare a pocăinţei. „Păi cum, o să mă distrez şi eu cât sunt tânăr, o să mă bucur de viaţă, iar când o să îmbătrânesc o să am timp să mă pocăiesc", spun ei. Oare este înţelept să faci aşa? Oare ştie vreunul dintre noi când va veni ceasul morţii? Oare te poţi bizui pe faptul că o să ajungi la bătrâneţe? Trebuie să te pocăieşti neîntârziat, îndată ce a fost săvârşit păcatul, fără să amâni nici cu o zi, nici cu un ceas. Trebuie să-ţi aminteşti cuvintele pe care le spunea Sfântul Ioan Botezătorul la Iordan chemând poporul la pocăinţă: „Iată, securea stă la rădăcina pomilor şi tot pomul care nu face roadă bună se taie şi se aruncă în foc" (Matei 3, 10).

Deci, să ne temem de aceasta şi să ne amintim că la rădăcina pomului stă deja securea: dacă nu vom aduce roadele bunătăţii, iubirii şi curăţiei, vom fi tăiaţi de această secure când nici nu vom gândi. Să se cutremure inima noastră, temându-se de nepăsarea faţă de păcatele neiertate, şi fie ca întotdeauna să stea în faţa noastră uimitorul chip îngeresc al cuvioasei Maria Egipteanca, ce ne-a arătat o asemenea cale minunată, desăvârşită spre pocăinţă. Cu sfintele ei rugăciuni, fie ca Domnul să ne învrednicească de pocăinţă adevărată şi de iertarea păcatelor noastre. Amin.

2. Lumina lină a cunoaşterii lui Dumnezeu în inimile cuvioase

Iată că se apropie sfârşitul Sfintei Patruzecimi (Postul Mare). Să ne adunăm gândurile şi să cercetăm: oare a fost atins scopul sfântului post?

Pentru ce a fost rânduit Postul Mare, care este obligatoriu pentru toţi creştinii? Pentru a ne putea pregăti ca să întâmpinăm cu vrednicie cea mai mare zi din istoria omenirii, ziua mântuirii neamului omenesc - a preaslăvitei Învieri a Domnului şi Dumnezeului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos, după moartea Lui pe Cruce.

Cu trei săptămâni înainte de începutul Postului Mare, Sfânta Biserică începe cu grijă să ne pregătească pentru această întâlnire, amintindu-ne pildele evanghelice şi chemându-ne să pătrundem în tâlcul lor, iar apoi, în duminicile Patruzecimii, amintindu-ne evenimente din istoria Bisericii, legate mai ales de numele unor mari sfinţi.

În cea de-a cincea săptămână, se înalţă înaintea noastră uluitorul chip al unei femei care a început ca noian a tot păcatul şi a toată necurăţia, pentru a deveni, în cele din urmă, înger în trup: chipul cuvioasei Maria Egipteanca, întoarsă fulgerător de Dumnezeu de pe calea cea pierzătoare a vieţii desfrânate, a vieţii de curvie - ea a devenit pentru noi toţi pildă a pocăinţei.

Ea nu ştia Sfânta Scriptură, nu a citit-o niciodată; a intrat în pustie fără cărţi, şi totuşi, cum povesteşte bătrânul Zosima, l-a uimit prin adânca cunoaştere a Scripturii. Dumnezeu Însuşi a învăţat-o, fiindcă ea auzea în inima sa cuvintele Sfintei Scripturi. Dumnezeu i-a dat străvedere, pe care nu o au oamenii obişnuiţi: cunoştea numele monahului Zosima, ştia că este preot.

Ea ne-a arătat cea mai uluitoare dintre toate pildele de pocăinţă, chemându-ne şi pe noi pe această cale: fiindcă atunci când auzim de ea, de viaţa ei chinuitoare din

pustie, trebuie să ne ruşinăm dacă nu ne pocăim deloc, dacă nu ne îngrijim de curăţirea inimii noastre.

Să ne amintim încă o pildă de mare pocăinţă, pe care a săvârşit-o făcătorul de minuni şi marele postitor care a fost sihastrul Iacov. După ce a săvârşit două păcate foarte grele (desfrânare şi ucidere), cumplite, el a căzut în deznădejde, vrând să lase vieţuirea sa şi să plece în lume - dar Domnul l-a repus pe calea pocăinţei, încât a petrecut zece ani într-o peşteră plină de oase omeneşti, plângând cu lacrimi de sânge păcatul său înfricoşător. Şi a fost miluit de Dumnezeu, Care i-a înapoiat darul facerii de minuni.

Aceste pilde strălucitoare de pocăinţă ale cuvioşilor ne îndeamnă şi pe noi să ne pocăim de păcatele noastre. Şi astăzi vreau să vă spun câteva cuvinte despre cuvioşi în general. Cuvioşii sunt sfinţii monahi şi pustnici. Din păcate, demult au început să fie osândiţi cu asprime şi grosolănie toţi monahii, chiar să fie numiţi paraziţi, depravaţi, să se spună cu dispreţ că ei se îngrijesc numai de mântuirea propriului suflet, că nu le pasă de suferinţele şi de răul din lume.

Să fie adevărat? Nicidecum! Este o minciună grosolană, fiindcă cei ce sălăşluiau în mănăstirile Egiptului, Palestinei, iar apoi şi în cele ale Rusiei, s-au ostenit foarte mult în slujirea adusă de ei lui Dumnezeu. Da, într-adevăr, ei se ocupau numai de curăţirea propriei inimi. Da, într-adevăr, ei năzuiau numai să intre în împărtăşirea personală cu Dumnezeu. Oare lucrul acesta nu este însemnat, nu este necesar pentru lume? Ba da, este cât se poate de necesar, fiindcă cei care şi-au închinat viaţa lui Dumnezeu, istovindu-şi trupul în rugăciune şi postire, au devenit cu adevărat mari. Despre ei, Sfântul Apostol Pavel spune în Epistola către evrei: „De care lumea nu era vrednică" (Evrei 11, 38). Şi Însuşi Domnul Iisus Hristos spune că ei sunt lumina lumii, ei sunt sarea pământului (Matei 5, 13-14).

Ce adevăr adânc stă în aceste spuse! Prin viaţa lor îngerească, ei luminează în întunericul păcatului ca stelele cerului, arătându-ne calea pe care trebuie să mergem. Ei

ne-au arătat icoana a ceea ce trebuie să fie, măcar într-o mică măsură, fiecare creştin. Asupra lor sau împlinit uluitoarele cuvinte ale Domnului nostru Iisus Hristos: „Amin, amin zic vouă: cel ce crede întru Mine, va face şi el lucrurile pe care le fac Eu, şi mai mari decât acestea va face” (Ioan 14, 12).

În cei care citesc pentru întâia dată cuvintele acestea, răsare îndoiala: „Cum? Poate cineva să facă minuni ca cele ale lui Hristos şi chiar mai mari?”. Da, nu vă îndoiţi de asta, fiindcă au fost mari cuvioşi care au făcut lucruri asemenea celor pe care le-a făcut Însuşi Domnul nostru Iisus Hristos. Mulţi cuvioşi au înviat morţi - de pildă, cuviosul Macarie cel Mare, cuviosul Eftimie cel Mare, cuviosul Serghie din Radonej (acesta a înviat un băiat pe care tatăl său îl adusese mort).

Au fost alţi cuvioşi mari care, asemenea Domnului Iisus Hristos, Care a săturat cu puţină pâine cinci mii de oameni, au săturat, fără să aibă mâncare la îndemână, multe sute de oameni flămânzi, care veniseră în mănăstire. Cu rugăciunile lor, magaziile mănăstireşti se umpleau în chip minunat cu grâne şi cu pâine atunci când fraţii flămânzeau şi erau gata să se împrăştie ca să nu moară de foame. Oare nu vă amintiţi de minuni asemănătoare făcute de cuvioşii Serghie din Radonej, Macarie cel Mare, Eftimie cel Mare, Sava cel Sfinţit şi mulţi alţii? Cu rugăciunea lor, ei umpleau deodată hambarele pustii, încât hrăneau nu numai obştea, ci şi pe flămânzii şi pe săracii care veneau în mănăstire. Iar Sfântul Teodosie cel Mare a făcut o minune cu adevărat ca cele ale lui Hristos, săturând poporul în mănăstire când se terminaseră cu desăvârşire proviziile de hrană.

În rai, înainte de cădere, strămoşii noştri, Adam şi Eva, aveau stăpânire asupra tuturor fiarelor. Stăpânirea aceasta a fost pierdută de către ei atunci când neamul omenesc a căzut în stricăciune. S-au aflat însă oameni mari care au recăpătat-o. Cuvioşii Serafim din Sarov şi Serghie din Radonej hrăneau din mână urşii, iar urşii îi ascultau, îi înţelegeau. Cuvioşilor Gherasim şi Chiriac le-au slujit toată viaţa nişte lei, iar cuviosul Zosima, care

mai târziu a devenit mucenic, trăia în mijlocul unei haite de fiare sălbatice. Stătea de vorbă cu ele, ele îl înţelegeau, îl iubeau, iar când a sosit ceasul muceniciei lui, din pustie a venit un leu uriaş şi a pus capăt chinurilor.

Cuviosul Sava a mers într-o peşteră din pustie, unde trăia un leu, şi s-a sălăşluit acolo. Când leul s-a întors, nu s-a atins de sfânt, ci doar a început să-l tragă de poala dulamei ca să-l scoată din peşteră. Cuviosul Sava i-a propus leului să locuiască împreună. „Dacă nu vrei”, i-a spus, „pleacă tu, fiindcă înaintea lui Dumnezeu eu sunt mai bun ca tine”. Şi leul a plecat. Alt leu s-a tras din drum ca să-i facă loc cuviosului Ioan Sihastrul. Astfel, cuvioşii noştri Părinţi au recăpătat stăpânirea asupra fiarelor, care a fost pierdută de strămoşii Adam şi Eva.

Câte pilde uimitoare a căii pe care trebuie s-o urmăm ne-au arătat alţi cuvioşi! Marele făcător de minuni Macarie Egipteanul, care învia morţii, a fost clevetit de o desfrântă, care spunea că a rămas însărcinată cu el. Pe atunci era tânăr şi minciuna a fost crezută. Tot satul, mâniat de păruta nelegiuire, s-a aruncat asupra lui şi l-a bătut până ce l-au lăsat mai mult mort decât viu, fiindcă el nici n-a încercat să se dezvinovăţească. Atunci când a venit vremea să nască, clevetitoarea s-a chinuit cinci zile, până când s-a pocăit pentru învinuirea mincinoasă adusă dreptului. Locuitorii satului s-au speriat şi au mers la cuviosul ca să-şi ceară iertare, însă el a fugit în pustie ca să nu fie lăudat, ca să nu-şi ceară oamenii iertare de la el.

Dar cât de mare a fost cuviosul Dula, care întreaga viaţă a răbdat ocări de la fraţii ce nu-l aveau la inimă şi a arătat mare blândeţe faţă de toţi cei ce îl duşmăneau!

Iar acelora dintre noi care, suferind din pricina bolilor, se descurajează, să le fie pildă cuvioasa Singlitichia, care până la bătrâneţea cea mai adâncă a dus o viaţă aspră, ascetică, în timp ce suferea de o boală cumplită, de neîndurat: până şi cei din jur simţeau mirosul urât care ieşea din carnea ei putredă. Să ne fie pildă şi cuviosul Pimen din Lavra Peşterilor (Kiev) care din copilărie zăcea bolnav dar a fost tuns monah în chip minunat de

către îngerii lui Dumnezeu, care i s-au arătat în chipul stareţului şi al fraţilor.

Nouă, care ne îngrijim atât de mult de trupul nostru, care îl spălăm şi îl încălzim, îl hrănim peste măsură, îl împodobim cu haine luxoase, să ne fie pildă oamenii minunaţi despre care citim în Vieţile Sfinţilor. Cuviosul Daniil Stâlpnicul nici pe gerul cel mai crunt, când sufla viscolul îngheţat şi troienea, nu s-a coborât de pe stâlpul său, ci a stat două zile în viscol acoperit doar cu nişte zdrenţe şi aproape că a degerat; Procopie din Ustiug, nebunul pentru Hristos, când a fost întrebat cum a petrecut o noapte de iarnă acoperit numai cu nişte zdrenţe, desculţ, a răspuns: „Păi aproape că am murit de frig, dar un înger ceresc s-a atins de mine cu o floricică din rai, şi am simţit căldură în toate mădularele”.

Acum prăznuim pomenirea unui mare ierarh: patriarhul Nichifor al Constantinopolului, iar ieri am prăznuit pomenirea Cuviosului Teofan Mărturisitorul. Ei au trăit pe vremea împăratului Leon, crunt prigonitor al celor care cinsteau icoanele, au fost mărturisitori şi au suferit pedepse foarte grele. Odată, când Teofan dădea învăţătură ucenicilor săi, le-a poruncit pe neaşteptate să aprindă lumânări, să aducă tămâie, şi a început să cădească, după care a făcut o metanie mare. Când ucenicii au întrebat miraţi de ce s-a închinat cu lumânările aprinse, Sfântul Teofan a răspuns: „Iată, pe mare pluteşte spre locul de surghiun Sfântul Patriarh Nichifor. Lui mă închin”. Iar Patriarhul, care se afla atunci pe corabie, a făcut o închinăciune adâncă şi când a fost întrebat de ce se închină a răspuns: „Mă închin Cuviosului Teofan, care m-a heretisit”.

Din Viaţa Cuviosului Serghie din Radonej se ştie că el, prânzind cu fraţii, a făcut pe neaşteptate o închinăciune până la pământ ierarhului Ştefan al Fermului când acesta, în drum spre Moscova, a poposit la treizeci de verste depărtare de Lavra Sfintei Treimi. Cuviosul a răspuns astfel la heretisirea ierarhului.

Iată ce străvedere aveau cuvioşii! Ei citeau în inimile oamenilor, ştiau numele celor pe care îi vedeau pentru prima dată. Nu rareori răspundeau la întrebări încă nerostite,

cum s-a întâmplat în multe rânduri cu cuviosul nostru Părinte Serafim din Sarov.

Să ne amintim, de asemenea, cât de mişcător Îl ruga strămoşul Avraam pe Dumnezeu, Care i Se arătase în chipul celor trei călători, să cruţe cetăţile Sodoma şi Gomora de nimicire dacă s-ar fi găsit în ele cincizeci, patruzeci, treizeci sau măcar zece drepţi (Facerea 18, 23-33).

Cuvioşii, drepţii, sfinţii sunt cei pentru care Dumnezeu cruţă până acum lumea păcătoasă, care s-a lepădat de El şi de poruncile Lui. Are vreunul dintre oameni o misiune mai înaltă? Şi sfintele noastre mănăstiri - Kievo-Pecerskaia, Troiţe-Serghieva, Sarovskaia, Poceaevskaia, Solovetkaia şi multe altele - au fost mărgăritare de preţ, din care lumina lină a cunoaşterii lui Dumnezeu, ce licărea în inimile marilor nevoitori din ele, lumina Rusia mult-pătimitoare.

Iată cine sunt cuvioşii! Iată cine sunt monahii şi pustnicii! Să nu cutezăm a repeta cuvintele celor care-i batjocoresc! Să plecăm inimile noastre în faţa acestor mari bineplăcuţi ai lui Dumnezeu! Să ne fie pildă a tot binele pe care-l putem face şi noi.

Iar acum, când vine vremea pocăinţei, să ne fie pildă tuturor cuvioasa noastră Maică Maria Egipteanca, cu ale cărei rugăciuni să ne păzească Domnul nostru Iisus Hristos, a Căruia este slava şi stăpânirea în veci. Amin.

Cuvânt în Duminica Floriilor

Litera omoară, iar duhul dă viață

Acum prăznuim unul dintre cele mai mari evenimente din viaţa pământească a Domnului nostru Iisus Hristos: intrarea Lui sărbătorească în Ierusalim. În zilele acelea, cetatea era plină cu oameni veniţi de pretutindeni la marea sărbătoare a Paştilor. Ea răsuna de zvonurile privitoare la Marele Prooroc şi Făcător de minuni din Nazaret, Ce tocmai săvârşise cea mai mare dintre nenumăratele Sale minuni - învierea lui Lazăr, care zăcuse patru zile în mormânt, şi aştepta sosirea Lui, şi se pregătea să Îl întâmpine sărbătoreşte.

Hristos Se ferise întotdeauna de cinstiri, poruncindu-le dracilor pe care îi scotea să nu dea de ştire că El este Fiul lui Dumnezeu, iar celor vindecaţi să nu povestească despre minunea vindecării lor. Acum însă venise vremea să descopere oamenilor vrednicia Sa de Mesia, iar intrarea în Ierusalim avea drept scop tocmai lucrul acesta: să vestească tuturor că a venit Mesia.

Totuşi, El n-a venit ca să Se facă împărat pământesc ori să aşeze poporul israelit mai presus de toate celelalte popoare, deşi tocmai aceasta era aşteptarea iudeilor, împărăţia lui Hristos nu este din această lume şi slava Lui nu putea să aibă nimic în comun cu strălucirea de paradă a împăraţilor pământeşti.

El Se arată în Ierusalim cu o înfăţişare sărăcăcioasă şi smerită: fără cai şi care măreţe, fără nici o strălucire exterioară. Dar orice slavă pământească este nimicnică şi se risipeşte ca fumul. Este, totuşi, o altă slavă, nemăsurat mai înaltă: slava vitejeştii smerenii, a blândeţii, a virtuţii - fiindcă aceste mari calităţi duhovniceşti sunt nemăsurat mai înalte decât toate atributele exterioare ale puterii şi stăpânirii.

Împărăţia lui Hristos nu este din această lume şi slava Lui trebuia să fie de alt fel - mai presus de lume, dumnezeiască. Şi El a dobândit această slavă prin smerita Sa intrare în Ierusalim. Şedea pe asin ţinându-şi capul nu ridicat cu semeţie, ci adânc plecat şi înrourând sfinţii Săi obraji cu râuri de lacrimi. El S-a descoperit poporului israelit ca Mesia smerit şi pătimitor, liniştit şi blând, „Care trestia frântă nu o va zdrobi şi feştila (fitil de lumânare) ce fumegă nu o va stinge" (Isaia 42, 3).

Pentru ce plângea? Aflăm din propriile Lui cuvinte: „Ierusalime, Ierusalime! Dacă ai fi cunoscut şi tu, în ziua aceasta, cele ce sunt spre pacea ta! Dar acum ascunse sunt de ochii tăi" (Luca 19, 41-42). O, dacă ai fi priceput că Eu sunt Mesia, Care a venit să te mântuiască, că Eu sunt împăratul tău - nu pământesc, ci ceresc!

Domnul ştia ce va trebui să îndure poporul, care avea să se lepede de El. Ştia că vor veni oştile romane şi vor împresura Ierusalimul, că îl vor supune grozăviilor de nedescris ale asediului, că cetatea va fi nimicită, încât nu va mai rămâne din el piatră peste piatră, şi că templul va suferi aceeaşi soartă. O, dacă Ierusalimul ar fi ştiut că slujeşte mântuirii lui!

Se întâmplă ca omul să meargă pe o cale greşită, iar milostivirea lui Dumnezeu să îl oprească printr-un cutremur adus de nenorocire sau boală, prin care îi spune: „Dacă ai fi cunoscut şi tu în ziua aceasta cele ce sunt spre pacea ta!". Cu fiecare dintre noi se întâmplă că Domnul stă la uşa inimii noastre şi bate încetişor, aşteptând să I se deschidă şi să I se dea drumul înăuntru, bate ca un sărac la uşa noastră.

Aşadar, poporul sălta ţinând în mâini ramuri de finic, strigând: „Osana întru cei de sus! Bine este cuvântat Cel Ce vine întru numele Domnului!", aşternându-şi hainele sub copitele asinului. Copii strigau, înălţând laudă lui Dumnezeu. Este limpede că fiecare, văzând cele ce se petreceau, trebuia să-şi amintească de spusele proorocului Zaharia: „Bucură-te foarte, fiica Sionului, veseleşte-te, fiica Ierusalimului, căci iată, Împăratul tău vine la tine drept şi biruitor, smerit şi călare pe asin, pe mânzul asinei" (Zaharia 9, 9).

Şi totuşi, cărturarii, fariseii şi arhiereii, care ştiau această proorocie, sufereau şi cârteau, iar în cele din urmă, nemaiputând răbda, I-au zis Domnului: „Ceartă-i, Tu nu auzi ce zic?”. Iisus le-a răspuns: „Oare niciodată n-aţi citit că „din gura pruncilor şi a celor ce sug Ți-ai pregătit laudă”? Dacă vor tăcea aceştia, pietrele vor striga” (Matei 21, 16; Luca 19, 39-40).

De ce-L urau pe Domnul Iisus? De ce L-au răstignit? Am spus deja: fiindcă Îl considerau călcător al legii lui Moise sau, mai bine zis, al literei legii. Legea lui Moise era, pentru ei, adevărul indiscutabil, absolut şi sfânt, însă pur exterior, fiindcă erau străini de duhul ei, închinându-se literei, iar oricine încălca litera era în ochii lor cel mai mare nelegiuit.

Ei erau nemulţumiţi de faptul că Domnul Iisus Hristos vindeca bolnavi în zi de sâmbătă. Ce pervertire a inimii omeneşti! În loc să-L proslăvească plini de cutremur pe Dumnezeu, Care face asemenea minuni, ei se umpleau de răutate cruntă!

Ei nu înţelegeau că Domnul n-a venit ca să strice legea, ci ca s-o împlinească/plinească, adică să o desăvârşească, nu înţelegeau că El este Domnul sâmbetei. Ei nu înţelegeau că învăţătura Lui nu numai că nu calcă legea lui Moise, ci o înalţă nemăsurat. Nu i-a mişcat nici minunea cu totul neobişnuită a învierii lui Lazăr cel mort de patru zile. Despre ei a prezis marele prooroc Isaia: „Că s-a învârtoşat inima poporului acestuia şi cu urechile sale greu a auzit şi ochii săi i-a închis, ca nu cumva să vadă cu ochii şi cu urechile să audă şi cu inima să înţeleagă şi să se întoarcă la Mine şi să-l vindec” (Isaia 6, 10).

Asupra lor s-au împlinit cuvintele apostolului Pavel: „Litera ucide, iar duhul face viu” (2 Corinteni 3, 6).

Vrăjmaşii lui Hristos au pierit, fiindcă au fost slujitori ai literei care ucide, în timp ce pe noi ne-a învrednicit să fim slujitori ai Legământului celui Nou, nu ai literei, ci ai Duhului (2 Corinteni 3, 6). Deci, să luăm aminte cu sârguinţă la acest lucru. Amin.

SĂPTĂMÂNA PATIMILOR

Cuvinte în Miercurea Mare

1. Inima curățită prin dragoste şi pocăință

Astăzi am ascultat pericopa evanghelică despre cele petrecute în Miercurea Mare. Doar vorbind despre cumplita fărădelege ce nu are asemănare în toată istoria lumii şi simt că mă cuprinde tulburarea. Ce ar mai fi de adăugat? Nimic. Vreau doar să vă adun luarea-aminte asupra celor auzite, fiindcă pe acest subiect se poate vorbi la nesfârşit, pătrunzând în fiecare cuvânt al Evangheliei, iar a vă învăţa să faceţi, asta e datoria mea, deoarece cuvintele evanghelice sunt sfinte, mari; cuvinte mai adânci şi mai mari ca ele nu se găsesc în cărţile omeneşti.

Aşadar, înaintea ochilor noştri duhovniceşti s-au înfăţişat nişte suflete omeneşti cu totul deosebite între ele: unele negre, cumplite, altele gingaşe, pline de dragoste.

Iată, sub acoperământul nopţii merg, ca nişte lilieci, cărturarii şi fariseii cei răi, „făcând sfat asupra Domnului şi asupra Hristosului Lui”, ca să se împlinească cele spuse prin proorocul David cu o mie de ani înainte: „Stătut-au de faţă împăraţii pământului, şi căpeteniile s-au adunat împreună asupra Domnului şi asupra Unsului Lui” (Psalmi 2, 1). Merg în taină, fiindcă se tem de popor şi de Cel pe Care vor să Îl omoare şi se sfătuiesc cum să-L ucidă; schimbă şoapte cu limbile lor rele, ticăloase, ca să se

împlinească proorocia: „Asupra mea şopteau toţi vrăjmaşii Mei, asupra Mea gândeau rele Mie. Cuvânt fărădelege au pus asupra Mea” (Psalmi 40, 7-8).

Dar iată că s-au adunat arhiereii, şi cărturarii, şi mai-marii poporului în curtea arhiereului numit Caiafa, făcându-şi în sfatul lor planul de a-L prinde pe Iisus prin viclenie şi a-L ucide; însă au spus: „Nu în ziua praznicului, ca să nu se facă tulburare în popor” (Matei 26, 5) - căci în adâncul inimilor lor negre simţeau ce fărădelege puseseră la cale, simţeau că Cel pe Care voiau să Îl omoare era cinstit şi iubit de către popor ca Mare Făcător de Minuni şi că mulţi Îl socoteau drept Mesia.

Pentru ce vreţi să-L omorâţi, nenorociţilor? Pentru că a învăţat lumea ce este bunătatea şi dreptatea? Pentru că a luminat întunericul lumii cu lumina Duhului Său Celui dumnezeiesc, cu dumnezeiasca lumină a propovăduirii Sale? Pentru că a făcut asemenea mulţime de minuni? Pentru că a vindecat bolnavi, pentru că a înviat morţi? Pentru că a poruncit mării şi vânturilor să se potolească şi acelea s-au supus Lui? Da, tocmai pentru aceasta, fiindcă, după cum spune evanghelistul Ioan Teologul, „arhiereii şi fariseii au adunat sinedriul şi ziceau: „Ce facem, pentru că Omul Acesta face multe minuni? Dacă-L lăsăm aşa, toţi vor crede în El, şi vor veni romanii şi ne vor lua şi ţara şi neamul” (Ioan 11, 47-48).

Aşadar, se temeau că, din pricina mulţimii minunilor, toţi aveau să creadă în El. Aşa şi trebuia să fie, ca toţi să creadă în El din pricina minunilor negrăite, a cuvintelor cum nu mai auzise nicicând lumea, şi ar fi fost după dreptate! S-ar fi cuvenit să se bucure pentru faptul că poporul credea în Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul său, Mesia! Aducând ca motiv - pentru planul lor cel nelegiuit - izbăvirea de năvălirea romanilor, ei minţeau, fiindcă romanii puseseră deja stăpânire pe Palestina, aceasta se întâmplase mai înainte. Nu cumva pentru romani pretextul de a pustii toată Palestina avea să fie faptul că acolo Se arătase Cel mai mare învăţător al Dreptăţii şi binelui? Nu, să nu-i învinuim de asta pe romani; este o clevetire împotriva lor.

Şi totuşi, ce a dus la această înfricoşătoare fărădelege? De ce erau pline cu o asemenea răutate inimile cărturarilor, fariseilor şi arhiereilor? De ce îl urau ei pe Domnul Iisus, Fiul lui Dumnezeu, învăţătorul dragostei, Mântuitorul lumii? Tocmai din pricina invidiei josnice, negre - căci înainte de venirea lui Hristos ei erau stăpâni pe minţile şi inimile poporului israelit, erau căpeteniile şi învăţătorii lui; poporul îi considera drept sfinţi şi drepţi, supunându-se orişicărui cuvânt al lor. Acum însă ei pricepeau că stăpânirea lor, întemeiată pe urâtă făţărnicie, în care nu era dreptate, nu era putere duhovnicească adevărată ți că se va surpa în atingere cu adevărul dumnezeieştii stăpâniri a Mântuitorului. Ei vedeau şi simţeau că nimeni n-ar fi putut rosti vreodată cuvinte ca ale Lui şi se temeau că îşi vor pierde autoritatea, că din căpetenii vor ajunge supuşi - şi dorind să-şi întărească josnica stăpânire, ei năzuiau să curme viaţa lui Hristos.

Despre faptul că îi călăuzeau invidia şi răutatea josnică şi urâtă dă mărturie Hristos Însuşi, înfierându-i cu asprime în public şi vorbindu-le în faţă, aşa cum nimeni n-ar fi cutezat nici măcar să gândească despre ei: „Vai vouă, cărturarilor şi fariseilor făţarnici! Că închideţi Împărăţia Cerurilor înaintea oamenilor: că voi nu intraţi şi nici pe cei ce vor să intre nu lăsaţi” (Matei 23, 13).

Era vreo fărâmă de curăţie, de sinceritate în inimile lor? Nu: acolo se afla întuneric de nepătruns, bezna nestrăbătută a păcatelor, a urii şi răutăţii.

Iată alt chip, şi mai cumplit: chipul apostolului lui Hristos - Iuda -, căruia Domnul i-a spălat picioarele, pe care l-a împărtăşit cu Trupul şi Sângele Său şi care merge să Îl vândă pentru treizeci de arginţi.

O, groază! O, negrăită josnicie, ticăloşie neasemuită! El şi-a vândut Învăţătorul, de la Care văzuse atâta bine! Dar ce s-a întâmplat în sufletul acestui om nenorocit? El era stăpânit în întregime de către dracul iubirii de bani; trăia prin iubirea de bani, era un hoţ, cum spune Sfântul Evanghelist Ioan, purta lădiţa cu daniile pentru Mântuitorul şi ucenicii Săi, din care fura bani pentru sine. Iubirea de bani l-a adus în

asemenea hal că numele lui a ajuns urât de întreaga lume: numele de Iuda a devenit sinonim cu trădarea, cu josnicia, cu mişelia.

Sfântul Apostol Pavel ne spune că iubirea de bani este rădăcina tuturor relelor (1 Timotei 6, 10). Oare nu vedem întărirea acestor spuse în Iuda cel necredincios? Care dovadă poate fi mai limpede? Nici una, fiindcă orice alt rău este nimic pe lângă acel rău cumplit la care l-a împins pe el iubirea banilor. Şi doar era apostol!

Evanghelia nu ne înfăţişează însă doar întuneric; ea ne arată şi lumina curată, harică. Iată, în faţa noastră chipul desfrânatei pocăite, pe care toţi o dispreţuiau şi o călcau în picioare. Cât de luminos este acest chip! Trebuie amintită aici şi cealaltă desfrânată, care a spălat cu lacrimi picioarele Mântuitorului, le-a şters cu părul său şi a primit de la Domnul iertarea tuturor păcatelor (Luca 7, 37-48). Mânată de aceleaşi simţăminte ale dragostei şi recunoştinţei, „s-a apropiat de El o femeie, având un alabastru cu mir de mare preţ, şi l-a turnat pe capul Lui pe când şedea la masă. Şi văzând ucenicii, s-au mâniat şi au zis: „Pentru ce risipa aceasta?”. (Matei 26, 7-9) - şi lumea a auzit uluitoarele cuvinte ale Mântuitorului: „Pentru ce faceţi supărare femeii? Căci lucru bun a făcut ea faţă de Mine” (Matei 26, 10).

O, sfântă, curată dragoste, pe care a pus atât de mare preţ Domnul Iisus Hristos, dragoste din care noi avem atât de puţin şi căreia suntem datori să îi urmăm! Izbitoare este deosebirea dintre acele căpetenii (Psalmi 2, 2) şi apostolul-trădător - suflete negre, necredincioase, ticăloase - pe de o parte, şi desfrânata dispreţuită de către toţi, dar cu inima curăţită prin dragoste şi prin pocăinţă, pe de alta.

Să urmăm ei şi dragostei ei faţă de Domnul. Oare nu suntem păcătoşi cu toţii? Avem cumva multă dragoste? Şi avem măcar o picătură de pocăinţă adevărată? Este oare plină inima noastră de dragoste care să stoarcă râuri de lacrimi ori să spargă, într-un avânt evlavios, vas de mult preţ pentru Domnul?

Deci, iată cum sunt oamenii care s-au perindat prin faţa ochilor noştri

duhovniceşti când s-a citit Evanghelia de acum. Aşa sunt şi oamenii ce se perindă zilnic prin faţa ochilor noştri, adică oamenii care ne înconjoară.

Legiuită este nemulţumirea noastră împotriva cărturarilor şi a fariseilor, dar Sfânta Scriptură nu ne arată degeaba chipuri de oameni plini de nedreptate, răutate şi necredinţă, ci ca pildă a ceea ce nu trebuie să devenim noi înşine.

Nu trebuie să ne fie îndeajuns tulburarea şi nemulţumirea, ci trebuie să cugetăm şi la noi înşine cu adâncă sinceritate: oare nu este şi în noi ticăloşia acestor cărturari, farisei şi arhierei? Domnul Iisus Hristos i-a numit făţarnici, fiindcă făţărnicia şi prefăcătoria erau trăsăturile de căpetenie ale caracterului lor. Iată, se cuvine să ne gândim dacă nu este şi în noi această trăsătură a făţărniciei - după care va trebui să mărturisim că este.

Dacă Domnul le-a spus fariseilor că ei se îndeletnicesc doar cu curăţirea pe dinafară a paharului şi a blidului, în vreme ce pe dinăuntru, sunt plini de răpire şi viclenie, trebuie să ne gândim şi noi: nu cumva ne prefacem în faţa oamenilor că suntem buni, curaţi, evlaviosi, cum se prefăceau fariseii?

Din păcate, mulţi sunt şi printre noi învăţătorii de lege, fariseii, făţarnicii, care în Evanghelie sunt numiţi pui de vipere (Luca 3, 7), dar care se bucură de multă cinstire în popor. Se află şi printre noi unii asemenea cu Iuda, dar alţii sunt asemenea desfrânatei care s-a pocăit, cu inima plină de dragoste pentru Domnul.

Să luăm aminte la inima noastră, să cântărim ce iese din noi şi din gurile noastre, nu ce intră în ele. Să trăim după poruncile sfintei dragoste, fiindcă toată legea lui Hristos se cuprinde într-o rostire: „Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi” (Matei 22, 39; Marcu 12, 31; Luca 10, 27). Să ne amintim de lucrul acesta şi atunci Dumnezeu ne va binecuvânta şi ne va ierta toate păcatele. Amin.

2. Inima care s-a făcut sălaş diavolului

Cu fior în inimă ascultăm înfricoşătoarea istorisire despre felul în care L-a vândut Iuda pe dumnezeiescul Său Învăţător. Fireşte, este pe de-a-ntregul de înţeles şi legiuită adânca nemulţumire împotriva celui despre care Însuşi Domnul nostru Iisus Hristos le-a zis ucenicilor Săi: „Oare nu v-am ales Eu pe voi, cei doisprezece? Şi unul dintre voi este diavol" (Ioan 6, 70). Pesemne că nu o dată v-aţi pus întrebarea: „pentru ce Domnul, Dumnezeu Atoateştiutor fiind, l-a ales pe Iuda în numărul celor doisprezece apostoli? Doar El ştia ce fel de om e Iuda, ştia că Îl va vinde!".

Lucrul pe care l-a făcut Iuda a fost prezis prin proorocul David, cu mai bine de o mie de ani înaintea Naşterii lui Hristos. El spune, din partea Domnului Iisus Hristos: „Cel care a mâncat pâinea Mea a ridicat împotriva Mea călcâiul" (Psalmi 40, 9) - iar în psalmul 68 scrie: „Facă-se curtea lui pustie şi în locaşurile lui să nu fie locuitor, şi vrednicia lui s-o ia altul" (Psalmi 68, 29).

Tot ce s-a întâmplat în viaţa pământească a Domnului a fost rânduit în Sfatul Dumnezeiesc încă dinainte de întemeierea lumii: prevăzută a fost căderea lui Adam şi a Evei, prevăzută a fost adânca stricare a neamului omenesc. A fost luată hotărârea ca Cea de-a Doua Persoană a Sfintei Treimi, Dumnezeu Cuvântul, să Se pogoare pe pământ, să se întrupeze şi prin propovăduirea Sa, prin moartea Sa pe cruce să mântuiască neamul omenesc care pierea. Şi pe noi ne uimeşte adâncul dragostei faţă de omenirea pierdută, adânc al dragostei care a născut această hotărâre.

Deci, totul a fost prevăzut şi prevestit prin prooroci. Sfântul Prooroc Isaia a descris pătimirile lui Hristos atât de viu, atât de puternic, de parcă ar fi fost de faţă la ele, drept care este şi numit „evanghelistul Vechiului Testament".

Dar de ce a fost ales Iuda în numărul ucenicilor Domnului? Fiindcă trebuia să se împlinească cele prevestite prin prooroci. Aşa I-a plăcut lui Dumnezeu, aşa a rânduit Dumnezeu - deci, aşa trebuia să se întâmple.

Despre Iuda, Domnul a spus la Cina cea de taină un cuvânt înfricoşător: „Unul dintre voi Mă va vinde. Bine era de omul acela dacă nu se năştea" (Matei 26, 21-24) - atât de groaznic a fost păcatul lui.

Ca să pricepeţi de ce a fost nevoie de Iuda ca unealtă prin care Domnul a fost dat la moarte, voi spune că în vechime Dumnezeu a ales nu o dată ca vase ale mâniei Sale oameni cufundaţi în păcate, fără nădejde de mântuire.

Astfel, El a spus poporului israelit prin gura proorocului Isaia: „Ce veţi face voi în ziua pedepsirii, când va veni pieire de departe? O, Asirie, varga mâniei Mele şi toiagul urgiei Mele! Împotriva unui neam fără de lege o voi trimite şi împotriva unui popor al urgiei Mele o voi îndrepta, ca să-l prade şi să-l jefuiască şi să-l calce ca pe tina uliţelor. Dar ea n-are aceeaşi judecată şi inima ei nu simte la fel; să prade este în inima ei şi să nimicească neamuri fără număr! Oare securea este ea măreaţă faţă de cel ce o ridică sau fierăstrărul se înalţă împotriva celui ce-l mânuieşte?" (Isaia 10, 3, 5-7, 15).

Aşa a fost Faraon, care n-a vrut să dea drumul israeliţilor din Egipt; aşa a fost cumplitul împărat Nabucodonosor. Aşa a fost şi Iuda.

Domnul nu a făcut pe nimeni rău din fire. Oamenii nu se nasc răi. Răii sunt răi fiindcă aleg de bunăvoie calea răului. Ei ar putea să fie buni, ar putea scăpa de înfricoşătorul lor destin, dacă ar vrea. Amintiţi-vă adevărul de temelie, cel mai însemnat dintre adevăruri: Dumnezeu nu trage pe nimeni la Sine cu de-a sila, prin frică şi cutremur nu face pe nimeni să I se supună; Îi place numai dragostea liberă şi curată. Supunerea din frică nu are nici un fel de valoare morală.

Să privim totuşi mai adânc în inima lui Iuda, fiindcă astfel vom putea afla o

învăţătură importantă şi pentru noi înşine.

Şi Iuda, dacă ar fi vrut, ar fi putut scăpa de soarta înfricoşătoare a trădării. El a umblat trei ani de zile împreună cu ceilalţi apostoli în urma Domnului Iisus Hristos; trei ani a ascultat dumnezeieştile Lui cuvinte şi-a fost martor al marilor minuni făcute de către El.

Câte lucruri bune şi mari n-a văzut el de la Învăţătorul său! Cât de blând S-a purtat cu el Mântuitorul chiar şi în acel ceas înfricoşător al Cinei celei de Taină, când era gata deja, să plece ca să Îl dea pe Domnul în mâna arhiereilor. Ar fi putut să-L dea pe Iuda în vileag cu asprime şi cu mânie în faţa tuturor - însă nu face asta ci, cu adâncă întristare, le spune ucenicilor că unul dintre ei Îl va vinde, fără să-i spună măcar pe nume.

El aşteaptă; nu se va stinge gândul trădării în inima lui Iuda, nu se va pocăi acesta pentru fărădelegea pe care o plănuia, nu se va lăsa păgubaş de hotărârea vânzării? Dar răul ajunsese în această inimă la o putere atât de uriaşă încât acesta nici nu s-a ruşinat să întrebe împreună cu ceilalţi ucenici: „Nu cumva sunt eu?” (Matei 26, 25).

Domnul nu l-a dat nici atunci în vileag pe trădător înaintea tuturor ucenicilor, ci doar a rostit lin: „Tu ai zis” (Matei 26, 25). Aceasta însemna: „Ai recunoscut singur că Mă vei vinde”. Şi i-a dat Sfânta Pâine. Şi, după îmbucătură, a intrat atunci satana în el, spune Sfântul Apostol Ioan. Satana şi-a făcut sălaş în inima lui Iuda, la fel cum Duhul Sfânt face sălaş al Său din inimile oamenilor curaţi şi drepţi.

Satana nu se sălăşluieşte dintr-o dată în inima omului - el n-are stăpânire să intre în ea, mai ales dacă această inimă este sfinţită prin marile Taine ale pocăinţei şi împărtăşaniei. El n-a intrat deodată nici în inima lui Iuda, ci mai întâi l-a smintit, trăgându-l spre rău şi spre trădare vreme îndelungată - pesemne chiar dinainte de apostolia lui, fiindcă ştim din Evanghelie că era hoţ: deci şi înaintea apostolici era împătimit de bani.

Deci, când a pus satana stăpânire desăvârşită pe inima lui Iuda? Atunci când în acesta s-a concretizat deplin hotărârea de a-L trăda pe Mântuitorul şi, ca urmare, Duhul Sfânt l-a părăsit.

Însă nu numai Iuda a fost sălaş al diavolului: mulţi oameni s-au împotmolit în rău, minciună, omoruri, furturi într-o aşa măsură încât în ei s-au sălăşluit duhurile rele. Cu ei s-a întâmplat lucrul despre care vorbeşte Domnul Iisus Hristos: „Când duhul necurat a ieşit din om, umblă în locuri fără apă, căutând odihnă, şi nu găseşte. Atunci zice: „Mă voi întoarce la casa mea, de unde am ieşit"; şi venind, o află golită, măturată şi împodobită. Atunci se duce şi ia cu sine alte şapte duhuri mai rele decât el şi, intrând, se sălăşluiesc aici, şi se fac cele de pe urmă ale omului aceluia mai rele decât cele dintâi" (Matei 12, 43-45).

Această grozăvie a sălăşluirii duhului rău ameninţă pe fiecare dintre noi, chiar dacă ne rugăm şi ne împărtăşim cu Sfintele Taine, fiindcă Trupul şi Sângele lui Hristos nu sunt un talisman şi nici ceva care apără în mod mecanic de tot răul, de toate năvălirile diavolului şi îngerilor lui. Ele sunt un mare, nemăsurat ajutor al lui Dumnezeu în lupta noastră cu ispitele de la duhurile rele, dacă va fi inima noastră curată, dacă ne vom strădui mereu, zi de zi, să nu păcătuim.

Deci, să păzim în inimile noastre cuvântul Mântuitorului: „Din zilele lui Ioan Botezătorul până acum, Împărăţia Cerurilor se ia prin străduinţă, şi cei ce se silesc pun mâna pe ea" (Matei 11, 12). Să ne luptăm necontenit cu păcatele şi cu patimile şi, aducându-ne aminte de greşelile noastre, să nu osândim pe nimeni.

Fie ca Domnul şi Dumnezeul nostru Iisus Hristos să ne dea ajutorul Său cel atotputernic, că a Lui este slava şi stăpânirea, dimpreună cu Părintele Său Cel fără de început şi cu Preasfântul Duh în veci. Amin.

Cina cea de Taină a lui Hristos

Cina cea de Taină a lui Hristos este atât de tainică, de adâncă şi nesfârşit de însemnată, încât inimile noastre se umplu de cutremur: căci, la această sfântă Cină, Domnul Iisus Hristos a spălat picioarele ucenicilor Săi, a rânduit Taina Sfintei Împărtăşanii şi a săvârşit pentru întâia dată această Taină, pentru întâia dată i-a împărtăşit pe ucenicii Săi.

Domnul a arătat cu fapta prea-marea Sa smerenie, spălând picioarele pline de praf ale ucenicilor, pe care acest lucru i-a uluit nespus: „Cum aşa, Marele nostru Învăţător, Domnul nostru să ne spele nouă picioarele!”. În mirarea lor, toţi tăceau - şi s-au supus plini de fior Domnului Iisus Hristos. Numai înflăcaratul Petru nu a răbdat: „Cum! Învăţătorul meu, Domnul meu Iisus Hristos îmi va spăla mie picioarele! Nu, Doamne, nu ai să-mi speli picioarele!” - la care Domnul i-a răspuns: „Tu nu înţelegi ceea ce fac, dar mai târziu vei înţelege”. „Nu, Doamne, în veac nu-mi vei spăla picioarele”. „Dacă nu-ţi voi spăla picioarele, nu vei avea parte de Mine”.

Auzind vorbele acestea, Sfântul Petru s-a cutremurat. „Doamne! Doamne! Nu doar picioarele, ci şi mâinile spală-mi-le, spală şi capul meu, dar de împărtăşirea cu Tine nu mă lipsi!” iar Domnul i-a răspuns: „Celui curat nu trebuie să i se spele mai mult decât picioarele prăfuite”. Şi încheind această minunată, mântuitoare şi mare faptă a Sa, Domnul Iisus Hristos a zis: „Iată Eu, Domnul şi Învăţătorul vostru, v-am dat pildă ca să vedeţi cum se cuvine să vă purtaţi şi voi. Dacă Eu, Domnul vostru, v-am spălat picioarele, şi voi sunteţi datori să vă faceţi acelaşi lucru unii altora” (Ioan 13, 4-15).

Cât de uimitoare este această faptă a Domnului! Domnul a spălat picioarele robilor Săi! Se mai întâmplase oare aşa ceva pe lume? Dar Domnul se purta în toate privinţele aşa cum nimeni dintre oameni nu se mai purtase, Domnul vorbea despre toate aşa cum nimeni dintre oameni nu mai vorbise. Suntem datori să ascultăm fiecare cuvânt al Lui cu multă luare-aminte şi mult cutremur şi să ne străduim a pătrunde în sfântul lor înţeles.

Ce înseamnă cuvintele pe care Domnul le-a spus Sfântului Apostol Petru: „Dacă nu-ţi voi spăla picioarele, nu vei avea parte de Mine”? De ce a rostit Domnul aceste spuse înfricoşătoare fiindcă Sfântul Petru se tulburase în chip atât de firesc şi nu putea nicidecum să-şi dea picioarele spre spălare Marelui său Învăţător? De ce n-ar fi avut împărtăşire de Hristos dacă I s-ar fi împotrivit până la capăt? Fiindcă n-a dat însemnătatea cuvenită acestei mari fapte a Domnului şi a cutezat să I se împotrivească fără să-L înţeleagă. Trebuie să avem evlavie adâncă faţă de Domnul Iisus Hristos şi să primim cu frică şi cutremur fiecare cuvânt al Lui, fără a îndrăzni vreodată să ne abatem de la voia Lui cea dumnezeiască.

El a zis: „Cel ce a făcut baie n-are nevoie să-i fie spălate decât picioarele, căci este curat tot. Şi voi sunteţi curaţi, dar nu toţi” (Ioan 13, 10). Aşadar, le lipsea ceva. Erau curăţiţi şi sufletele lor erau sfinţite în urma celor trei ani petrecuţi cu Domnul Iisus Hristos şi a învăţăturii pe care o primiseră în inimile lor. Erau curaţi. Dar dacă Domnul a găsit că este neapărată nevoie să le spele picioarele pline de praf, înseamnă că rămăsese în ei o oarecare neputinţă păcătoasă omenească, iar Domnul vroia ca ei să fie întru totul sfinţi şi fără de prihană înaintea lui Dumnezeu. Aceasta e o lecţie pentru noi. Suntem datori să ne aducem aminte întotdeauna de mulţimea necurăţiei din noi, chiar şi după ce ne-am pocăit şi ne-am împărtăşit cu Trupul şi Sângele Domnului. Şi numai Domnul poate spăla această necurăţie.

Suntem datori, de asemenea, să ne amintim şi să împlinim porunca lui

Hristos: „Deci, dacă Eu, Domnul şi Învăţătorul, v-am spălat vouă picioarele, şi voi sunteţi datori ca să spălaţi picioarele unii altora: că v-am dat vouă pildă ca precum v-am făcut Eu vouă, așa să faceţi și voi" (Ioan 13, 14-15). Ce înseamnă să ne spălăm picioarele unul altuia? Înseamnă că suntem datori să ne smerim adânc în faţa tuturor oamenilor, să nu ne semeţim în faţa nimănui, să îi slujim pe toţi aşa cum a slujit Domnul Iisus Hristos. Înseamnă că suntem datori să slujim aproapelui în toate, după cuvântul Domnului: „Care între voi va vrea să fie mai mare, să fie slujitorul vostru" (Matei 20, 26).

Fără nici o silă, fără nici un dezgust trebuie să spălăm, să legăm şi să îngrijim rănile trupeşti urât mirositoare, pline de puroi ale fraţilor noştri. Tot cu mare smerenie şi dragoste trebuie să îngrijim şi rănile duhovniceşti ale fraţilor noştri, să purtăm neputinţele celor neputincioşi, aşa cum porunceşte apostolul Pavel; să le slujim, nu să le fim stăpâni; să nu poruncim nimănui, ci să ne facem slugă tuturor.

Domnul a săvârşit şi un alt lucru, încă mai însemnat, la Cina cea de Taină din ziua a cărei pomenire o facem acum plecându-ne în rugăciune, în această zi, Domnul Iisus Hristos a întemeiat cea mai mare dintre Tainele creştineşti: Taina Împărtăşaniei. El a săvârşit un lucru neobişnuit de tainic şi de sfânt: a luat pâinea, a binecuvântat-o, Și-a înălţat privirile către cer, a lăudat pe Dumnezeu, a frânt pâinea şi a dat-o ucenicilor Săi spunând uluitoarele, cu totul neobişnuitele cuvinte pe care le auziţi la fiecare Sfântă Liturghie: „Luaţi, mâncaţi, acesta este Trupul Meu, care se frânge pentru voi spre iertarea păcatelor". După aceea, Domnul Iisus Hristos a binecuvântat potirul cu vin şi, dându-l ucenicilor, a grăit: „Beţi dintru acesta toţi: acesta este Sângele Meu, al Legii celei Noi, care pentru voi şi pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor. Aceasta să faceţi spre pomenirea Mea" (Matei 26, 26-28; Luca 22, 19-20). Noi facem asta spre pomenirea Lui în fiecare zi la sfânta Liturghie prin Taina Euharistiei.

Mai înainte, El spusese: „Eu sunt Pâinea vieţii... Eu sunt Pâinea cea vie, Care S-a pogorât din cer. Cine mănâncă din pâinea aceasta viu va fi în veci - iar pâinea pe care

Eu o voi da pentru viaţa lumii este trupul Meu... Cel ce mănâncă Trupul Meu şi bea Sângele Meu - are viaţă veşnică, şi Eu îl voi învia în ziua cea de apoi” (Ioan 6, 48-51, 53-56).

Aceste cuvinte au fost atât de şocante când oamenii le-au auzit pentru prima dată încât mulţi, chiar dintre ucenicii Lui, L-au părăsit, neputând înţelege cum avea El să le dea de mâncat Trupul Său şi de băut Sângele Său, cum putea să Îşi dea numele de „Pâinea Cerească”. Dar cei doisprezece apostoli, pe care Domnul Iisus Hristos i-a întrebat: „Nu vreţi şi voi să Mă părăsiţi?”, i-au răspuns prin gura Sfântului Apostol Petru: „Doamne, unde să mergem? Doar Tu ai cuvintele vieţii veşnice” (Ioan 6, 67-68).

Apostolii au primit, au făcut loc în inimile lor pentru cuvintele tainice ale Domnului, au crezut în faptul că Domnul Iisus Hristos este Pâinea vieţii, care S-a pogorât din cer - iar acum, la Cina cea de Taină, când El le-a dat Trupul şi Sângele Său sub chipul pâinii şi al vinului, şi-au amintit cu adâncă credinţă de ceea ce le spusese Hristos.

Şi noi, creştinii, suntem datori să primim în inimile noastre aceste mari şi sfinte cuvinte ale lui Hristos, suntem datori să ne amintim ce ne-a spus Hristos în minunatul Său cuvânt despre viţa de vie: „Eu sunt Viţa cea adevărată şi Tatăl Meu este lucrătorul. Orice mlădiţă care nu aduce roadă întru Mine, El o taie, şi orice mlădiţă care aduce roadă, El o curăţeşte, ca mai multă roadă să aducă. Acum, voi sunteţi curaţi, pentru cuvântul pe care vi l-am spus. Rămâneţi în Mine şi Eu în voi. Precum mlădiţă nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viţă, tot aşa nici voi, dacă nu rămâneţi în Mine. Eu sunt Viţa, voi sunteţi mlădiţele. Cel ce rămâne întru Mine şi Eu întru el, acela aduce roadă multă, căci fără Mine nu puteţi face nimic. Dacă cineva nu rămâne în Mine, se aruncă afară ca mlădiţă şi se usucă - şi le adună, şi le aruncă în foc, şi ard” (Ioan 15, 1-6).

Dacă noi suntem mlădiţe ale Viţei lui Hristos, înseamnă că ne hrănim cu seva acestei Viţe, aşa cum viţa de vie obişnuită se hrăneşte cu seva pe care o primeşte de la rădăcinile sale. Nu putem trăi fără această hrană tainică primită de la Viţa lui Hristos, ale

cărei mlădiţe El ne-a învrednicit să fim.

Dar care este seva Viţei lui Hristos? Este Sângele Lui, este Trupul Lui, pe care El ne porunceşte să le bem şi să le mâncăm. Iar dacă nu ne vom hrăni cu Trupul lui Hristos şi cu Sângele lui Hristos, atunci, aşa cum a zis Domnul, nu vom avea viaţă în noi şi El nu va petrece întru noi, şi noi întru El. Iată cât de însemnată este această Taină a împărtăşirii cu Trupul şi Sângele lui Hristos, pe care Domnul Însuşi a întemeiat-o acum la Cina cea de Taină, poruncindu-ne să o săvârşim spre pomenirea Lui.

Suntem datori să credem din toată inima în faptul că, împărtăşindu-ne cu Trupul şi Sângele lui Hristos sub chipul pâinii şi al vinului, cu adevărat mâncăm Trupul lui Hristos şi bem Sângele Lui. Şi nimeni dintre noi să nu se îndoiască văzând că pâinea rămâne pâine şi vinul rămâne vin şi că ele au gust de pâine şi de vin. Să nu se îndoiască nimeni de faptul că nu sunt pâine simplă şi vin simplu, ci adevăratul Trup şi adevăratul Sânge al lui Hristos.

Dat fiind că noi avem dezgust faţă de carnea crudă şi nu putem bea sânge, Domnul nu ne pune să mâncăm Trupul Lui şi să bem Sângele Lui sub chipul cărnii şi al sângelui. În Taina Euharistiei, Domnul săvârşeşte prefacerea pâinii şi a vinului în Trupul şi Sângele lui Hristos, şi trebuie să credeţi cu toţii în faptul că această prefacere are loc cu adevărat.

Nimeni nu trebuie să creadă, asemenea protestanţilor, că Liturghia este doar o imagine a ceea ce a săvârşit Domnul nostru la Cina cea de Taină, faţă de care ar avea numai o asemănare formală.

Mulţi s-au îndoit de faptul că pâinea şi vinul se prefac cu adevărat în Trupul şi Sângele lui Hristos. De multe ori Domnul i-a învăţat minte în chip minunat. De pildă, a ajuns până la noi prin predanie următoarea întâmplare adevărată. O oarecare femeie din Roma cocea prescuri şi le aducea Sfântului Grigorie Dialogul, papa Romei. Odată, când Sfântul Grigorie, urmând să o împărtăşească, spunea cu voce tare rugăciunea dinaintea

împărtăşirii, ea a zâmbit. Papa a întrebat-o: „De ce zâmbeşti?", „Cum să nu zâmbesc", a răspuns ea, „când am copt pâinea asta cu mâna mea, iar tu spui că este cu adevărat Trupul lui Hristos?". Sfântul Grigorie şi-a înălţat ochii către cer şi s-a rugat lui Dumnezeu ca El să o încredinţeze pe femeie că se va împărtăşi cu adevăratul Lui Trup şi Sânge. Şi, cu rugăciunile lui, femeia a văzut, în loc de pâine şi de vin, Trup şi Sânge omenesc, şi s-a cutremurat de frică. Iar Sfântul Grigorie s-a rugat din nou, iar Trupul şi Sângele Domnului au căpătat din nou înfăţişare de pâine şi de vin.

Despre faptul că în Taina Euharistiei, care se săvârşeşte la Liturghie, se săvârşeşte cu adevărat neasemuita minune a prefacerii pâinii şi vinului în Trupul şi Sângele lui Hristos, a dat mărturie Domnul şi prin alt mijloc - fiindcă ştim şi din Viaţa Cuviosului Serghie din Radonej că, săvârşind el Liturghia şi invocând Duhul Sfânt, când a rostit cuvintele săvârşitoare ale acestei mari Taine: „Prefăcându-le cu Duhul Tău Cel Sfânt", unul dintre sfinţii lui ucenici l-a văzut pe Cuvios înconjurat cu totul de văpaie, după care acea văpaie, depărtându-se de la el, s-a făcut ghem şi a intrat în potirul cu Sfintele Daruri.

Oare nu ne ajung dovezile acestea? Oare le vom considera drept legendă? N-au decât să vorbească de legende necredincioşii - însă noi credem că lucrurile stau aşa cu adevărat; iar episcopii şi preoţii care săvârşesc cu mare evlavie Taina Euharistiei, simt limpede că se petrece o Taină foarte mare, simt cum Se pogoară Duhul Sfânt asupra pâinii şi a vinului.

Deci, să întindem mâinile şi picioarele noastre murdare Atotmilostivului Domn Iisus Hristos şi să-L rugăm să spele murdăriile noastre. Şi după ce le va spăla prin Taina pocăinţei, ne vom apropia de marea Taină a împărtăşaniei cu frică şi cutremur, cu credinţă adâncă în faptul că sub chipul pâinii şi al vinului ne împărtăşim cu Trupul şi cu Sângele lui Hristos, că se împlinesc asupra noastră cuvintele lui Hristos: „Cel ce mănâncă Trupul Meu şi bea Sângele Meu întru Mine rămâne şi Eu întru el". Amin.

3 mai 1945

Cuvinte în Vinerea Mare

1. Plângerea deasupra Epitafului

Iată, soarele s-a întunecat. Pământul s-a înfiorat şi s-a cutremurat. S-a sfâşiat de sus şi până jos catapeteasma templului, care despărţea Sfânta Sfintelor, fiindcă Domnul Însuşi ne-a deschis nouă intrarea în Sfânta Sfintelor - în cer, la Tronul Tatălui Său.

Cutremuratu-s-a iadul, că s-au surpat puterea şi stăpânirea lui. Despicatu-s-au stâncile şi s-au deschis mormintele cele săpate în ele, şi trupurile sfinţilor adormiţi s-au sculat, şi au ieşit din morminte, şi s-au arătat multora în Ierusalim, binevestind tuturor: „Săvârşitu-s-a".

Ce s-a săvârşit? S-a săvârşit lucrarea mântuirii neamului omenesc de stăpânirea diavolului, s-au împlinit vechile proorocii ale Vechiului Legământ.

„El a luat asupră-Şi durerile noastre şi cu suferinţele noastre S-a împovărat – şi noi Îl socoteam pedepsit, bătut şi chinuit de Dumnezeu. Dar El a fost străpuns pentru păcatele noastre şi zdrobit pentru fărădelegile noastre. El a fost pedepsit pentru mântuirea noastră şi, prin rănile Lui, noi toţi ne-am vindecat. Toţi umblam rătăciţi ca nişte oi, fiecare pe calea noastră, şi Domnul a făcut să cadă asupra Lui fărădelegile noastre ale tuturor. Chinuit a fost, dar S-a supus şi nu Şi-a deschis gura Sa; ca un miel spre junghiere S-a adus

şi ca o oaie fără glas înaintea celor care o tund, aşa nu Şi-a deschis gura Sa. Întru smerenia Lui judecata Lui s-a ridicat, şi neamul Lui cine îl va spune? Că s-a luat de pe pământ viaţa Lui! Pentru fărădelegile poporului meu a fost adus la moarte. Mormântul Lui a fost pus lângă cei fără de lege şi cu cei făcători de rele, după moartea Lui, cu toate că n-a săvârşit nici o nedreptate şi nici înşelăciune n-a fost în gura Lui" (Isaia 53, 4-9).

Domnul nostru Iisus Hristos Şi-a dat suspinul cel din urmă pe Crucea de pe Golgota o dată cu acel cuvânt ce a cutremurat întreaga lume: „Săvârşitu-s-a!". A căzut pe piept capul încununat cu cunună de spini, împurpurat cu Sânge. Au venit cei de aproape ai Lui, a venit Maica Lui, au venit mironosiţele, a venit Iosif cel din Arimateea şi, în adâncă jale, plini de lacrimi, au luat de pe Cruce Preacuratul Trup al Învăţătorului lor şi au făcut deasupra Lui plângere cu amar.

Iată, şi acum stă înaintea noastră, închipuit pe Sfântul Epitaf, Trupul mort al lui Iisus. Să facem, dar, şi noi plângere pentru El - plângere pentru păcatele noastre, pentru care El S-a adus pe Sine de bunăvoie jertfă, răscumpărându-ne cu Preacuratul Său Sânge. Neajunsa înălţime a dragostei dumnezeieşti ne-a arătat-o pe Cruce Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul lumii - „fiindcă aşa a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat ca oricine crede în El să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică" (Ioan 3, 16).

Pe Cruce a răsărit Soarele Dreptăţii, Soarele dragostei, Care a luminat întreaga lume cu lumina Sa, cu lumina împreună-pătimirii dumnezeieşti - şi de la Acest Soare s-au aprins milioane de inimi, Care L-au îndrăgit pe Domnul Iisus Hristos. În inimile acestea au fost înscrise cu litere de foc cuvintele Lui: „Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie" (Matei 16, 24).

Domnul a luat cel dintâi Crucea - cea mai cumplită cruce -, iar în urma Lui şi-au luat pe umeri crucile, deşi acestea sunt mai mici, nenumăraţii mucenici ai lui Hristos. În urma Lui şi-au luat crucile o mulţime uriaşă de oameni şi, plecându-şi lin capetele, au

apucat pe calea lungă şi spinoasă arătată de Hristos: calea către Tronul lui Dumnezeu, către Împărăţia Cerurilor. Iată că sunt deja două mii de ani de când în urma lui Hristos merg noi şi noi oameni. Şi pe această cale stau cruci, pe care sunt răstigniţi mucenicii lui Hristos.

Cruci, cruci... Şi mai departe, cât cuprinde privirea, tot cruci, cruci... Merg în şir nesfârşit oameni care au lepădat toate bunătăţile pământeşti, au dispreţuit totul pentru Domnul Iisus Hristos, au părăsit tot ce le era drag cândva şi au închinat toată viaţa lor slujirii Lui.

Merg nebunii pentru Hristos sub greutatea lanţurilor şi a crucilor de fier, merg monahii şi monahiile, merg arhiereii lui Dumnezeu cu crucea şi cu Sfântul Potir în mâini. Merg în urma lor - ca în urma unor păstori - robii cei buni şi blânzi ai lui Dumnezeu, robii supuşi ai lui Hristos, urmând îndrumătorilor duhovniceşti, păstorilor şi dascălilor Bisericii. Merg la nesfârşit... Merge poporul simplu, care-L iubeşte pe Hristos, asupra căruia s-a împlinit cuvântul Lui: „În lume necazuri veţi avea” (Ioan 16, 33). Merge, purtând crucea grea a durerilor sale. Merg, în şir lung, cei prigoniţi pentru dreptate, cei prigoniţi pentru numele lui Hristos. Merg femeile curate, neprihănite, ducându-şi de mânuţe pruncii, cărora Domnul le-a deschis intrarea în Împărăţia Cerurilor.

Şi atunci, oare noi nu ne vom alipi acestui râu nesfârşit al iubitorilor de Hristos, acestei sfinte procesiuni pe calea necazurilor şi a pătimirilor? Oare nu ne vom lua crucea şi nu vom merge după Hristos? Să nu fie!

Să se cutremure inima noastră de priveliştea Trupului neînsufleţit al lui Hristos, ce zace înaintea noastră. Hristos, Care atât de greu a pătimit pentru noi, să umple cu harul Său inimile noastre. Să ne dea, la capătul îndelungatului şi osteniciosului nostru drum al crucii, cunoaşterea spuselor Sale: „Îndrăzniţi, Eu am biruit lumea” (Ioan 16, 33). Amin.

2. Lecții ale dragostei de Hristos

3.

Iată că am venit din nou să ascultăm despre pătimirile Domnul Iisus Hristos - şi acest lucru are o foarte mare însemnătate.

Ceea ce auzim şi vedem, are o adâncă înrâurire (influență) asupra sufletelor noastre. Auzim lucruri rele, vedem crime - ne cutremurăm, ne înspăimântăm. Suntem martori ai unor fapte bune, curate şi înalte - inima noastră e mişcată şi ne spunem în gândul nostru: „Aşa ar trebui să mă port şi eu!”.

Nu puţine fărădelegi cumplite au fost în istoria neamului omenesc. Conştiinţa protestează împotriva lor. Dar oricât de cumplite ar fi toate aceste fărădelegi, ele sunt nimic, sunt ca un fir de praf faţă de un munte uriaş, ca o picătură de apă faţă de ocean dacă stăm să ne gândim la cea mai mare dintre fărădelegi: la groaznica ucidere a Fiului lui Dumnezeu, a Celui Care S-a pogorât din ceruri pe pământ pentru a mântui neamul omenesc, a Celui Care era blând şi liniştit, Care trestia frântă nu o va zdrobi şi feştila (fitilul) ce fumegă nu o va stinge (Isaia 42, 3), Care a fost plin de dragoste faţă de neamul omenesc - de dragoste nepământească, de dragoste cum pământul nu mai văzuse şi nu-şi închipuise niciodată. El a fost dat morţii, sângele Lui curge pe Cruce...

Inima noastră este înfiorată de grozăvia acestui omor dar, totodată, ea se umple de cea mai adâncă evlavie şi bucurie, fiindcă tocmai această Jertfă de bunăvoie, moartea prin răstignire a nevinovatului Pătimitor ne arată culmea iubirii dumnezeieşti, care a luminat lumea de pe Cruce. Şi de pe Cruce auzim cuvintele Lui, pecetluite cu nemaiauzită dragoste, nemaiauzită blândeţe şi atotiertare, fiindcă El Se roagă pentru cei ce L-au răstignit, deschide tâlharului care s-a pocăit uşa raiului, întinde preacuratele Sale mâini către noi toţi, păcătoşii, însetând de mântuirea noastră.

Lumea a auzit însă de pe Cruce şi cuvintele înfricoşătoare: „Dumnezeul Meu! Dumnezeul Meu! Pentru ce M-ai părăsit!” (Matei 27, 46). Cum au putut fi rostite ele de aceeaşi gură care a spus: „Eu şi Tatăl Meu una suntem” (Ioan 10, 30)? Oare El n-a rămas întotdeauna în împărtăşire nedespărţită cu Tatăl Său? Bineînţeles că da. Şi atunci, ce înseamnă aceste spuse înfricoşătoare?

Oameni obraznici spun că Domnul n-a încercat pe Cruce nici un fel de suferinţă. În vremurile timpurii ale creştinismului erau nişte eretici numiţi dochetişti, care învăţau lumea, în chip nelegiuit, că Trupul lui Iisus nu ar fi fost trup omenesc adevărat, ci nălucă (însuşi numele de dochetişti vine de la verbul grecesc „dokein” - „a părea”), şi ca atare Domnul Iisus Hristos n-a suferit deloc. Iar monofiziţii susţineau că în Iisus Hristos firea omenească a fost înghiţită cu totul de cea dumnezeiască. Noi ştim însă că El a fost şi Dumnezeu Adevărat şi Om Adevărat. Ştim că firea Lui omenească a îndurat pe Cruce suferinţe şi chinuri cumplite, de nedescris.

Şi aceste cuvinte ale Domnului, rostite de pe Cruce, întăresc cu mai multă putere, decât orice altă dovadă, lucrul acesta şi răstoarnă învăţăturile eretice. Dacă Trupul lui Hristos ar fi fost nălucă, dacă în Fiul lui Dumnezeu Dumnezeirea ar fi precumpănit cu totul asupra omenităţii, oare ar fi auzit lumea aceste spuse înfricoşătoare?

Ar fi putut Tatăl să-L părăsească? Bineînţeles că nu. Dar chinurile au fost atât de groaznice şi greu de îndurat încât a strigat ca Om către Dumnezeu: „Dumnezeul Meu! Dumnezeul Meu! Pentru ce M-ai părăsit?”.

Iată ce a spus Sfinţitul Mucenic Ciprian, episcopul Cartaginei, care a trăit în veacul al 3-lea: „De ce este părăsit Domnul? Ca să nu fim noi părăsiţi de Dumnezeu. A fost părăsit pentru răscumpărarea noastră de păcate şi de moartea veşnică; a fost părăsit ca să se arate preamarea dragoste a lui Dumnezeu faţă de neamul omenesc; a fost părăsit ca să se vădească dreapta judecată şi milostivirea lui Dumnezeu, ca să fie atrase inimile noastre la Dânsul, spre pildă tuturor pătimitorilor”.

Să mai primim şi sfânta lecţie harică a dragostei Lui faţă de Preacurata şi Preasfânta-I Maică, a Cărei inimă a fost, când stătea lângă cruce, străpunsă de sabie, lovită de cumplită jale, potrivit proorociei Sfântului Simeon Primitorul de Dumnezeu. Ea tăcea, şi tăcerea aceasta îi arăta durerea neasemuit mai adânc decât orice strigăte, vaiete şi tânguiri. Alături de Ea stăteau Maria, soţia lui Cleopa, Maria Magdalena şi ucenicul cel iubit al lui Hristos - Ioan. Grija Ei o purta Fiul lui Dumnezeu, Care îndura acele chinuri negrăite. El Şi-a întors privirea către Ea şi, arătând cu ochii către apostolul Ioan, a zis: „Femeie, iată fiul Tău”. Şi Ioan a primit-o pe Maica Domnului în casa sa, şi a odihnit-o, şi a avut grijă de ea până la moartea ei (Ioan 19, 26-27).

Iată însă că a venit sfârşitul neînchipuit de anevoioasei nevoinţe a Fiului lui Dumnezeu, Care prin moartea Sa a răscumpărat omenirea din stăpânirea diavolului. Noi auzim cele din urmă cuvinte ale Lui, pline de dragoste către Tatăl, dragoste pe care noi n-o putem pricepe: „Părinte! În mâinile Tale încredinţez duhul Meu!” (Luca 23, 46). Gura Lui a tăcut, ochii I s-au închis, limba I-a amorţit, sfântul Lui cap I-a căzut pe piept. Dar n-au putut să tacă pietrele. Pământul s-a cutremurat, şi stâncile s-au despicat.

Sutaşul - însărcinat cu împlinirea osândei la moarte, pe numele său Longin - împreună cu ostaşii aflaţi sub porunca lui, s-au cutremurat şi s-au înfricoşat văzând toate acestea. Dragostea lui Hristos sfărâmă şi inimile de piatră. Sutaşul a crezut în Hristos şi a strigat: „Cu adevărat, Omul Acesta Fiul lui Dumnezeu a fost!” (Marcu 15, 39). Toate cele văzute şi auzite l-au cutremurat atât de mult încât a primit Botezul în scurtă vreme şi mai apoi şi-a sfârşit viaţa cu moarte mucenicească, fiindcă vrăjmaşii lui Hristos - cărturarii, arhiereii şi fariseii - n-au suferit faptul că sutaşul roman s-a întors la Hristos, l-au clevetit în faţa lui Pilat, şi acesta a dat poruncă să i se taie capul.

O, fericite mucenic Longin, învaţă-ne şi pe noi să ne întoarcem la Hristos şi să-L iubim din toată inima!

O, Doamne! Ce laudă, ce mulţumită îţi vom aduce pentru ceea ce ai făcut de

dragul nostru! Noi nu putem face nimic spre a fi câtuşi de puţin vrednici de jertfa Ta. O, Doamne al nostru, Doamne! Aducem ţie tot puţinul pe care îl putem aduce. Aducem lacrimile noastre şi rourăm cu ele Trupul Tău preacurat, ucis de cei pe care ai venit să îi mântuieşti. Dragostea noastră, aducem Ţie.

Ajută-ne, Doamne, să Te iubim din toată inima până la sfârşitul vieţii noastre, ajută-ne să mergem pe calea pe care ne-ai arătat-o Tu. Ajută-ne să scăpăm de stăpânirea diavolului, de ispitele pe care el le face. Du-ne pe calea mântuirii şi adu-ne întru Împărăţia Ta. Amin.

Cuvânt în Vinerea Mare şi Buna Vestire a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu

Alfa şi Omega

În Apocalipsă - descoperirea privitoare la ultimele destine ale lumii pe care a primit-o Sfântul Ioan Teologul în exilul său din insula Patmos - sfântul ne spune cum i S-a arătat Domnul nostru Iisus Hristos în slava şi puterea Sa cea dumnezeiască şi i-a grăit: „Eu sunt Alfa şi Omega, Începutul şi Sfârşitul" (Apocalipsa 1, 8).

Alfa şi Omega sunt prima şi ultima literă a alfabetului grecesc, începutul şi sfârşitul lui. Cum să înţelegem aceste uimitoare cuvinte ale Domnului? Oare El are început? Nu, ci este fără de început, fiind Dumnezeu Adevărat. Are cumva sfârşit? Nu, ci El este fără de sfârşit, fiind Dumnezeu Adevărat. Aşadar, nu despre fiinţa Sa cea Dumnezeiască vorbeşte Mântuitorul când îşi dă numele de Alfa şi Omega.

Şi atunci, despre ce vorbeşte? În primul rând, El a fost începutul şi va fi sfârşitul istoriei lumii, adică a fost Ziditorul ei şi îi va fi înfricoşat Judecător în acel ceas cutremurător când va veni sfârşitul lumii, când, după cuvântul apostolului Petru, totul va fi nimicit prin foc, cerurile vor pieri cu vuiet mare, stihiile - arzând, se vor desface, şi pământul şi lucrurile de pe el se vor mistui (2 Petru 3, 10).

În al doilea rând, El a fost totodată începutul şi a devenit sfârşitul mântuirii noastre: prin El s-a pus începutul mântuirii neamului omenesc, prin El a şi fost împlinită această mântuire pe cumplita Cruce de pe Golgota. Iată de ce şi-a dat numele de Alfa şi Omega.

Iar acum noi, împreună cu toată Sfânta Biserică, pomenim prin rugăciuni, cu sufletul cutremurat, începutul şi sfârşitul vieţii Lui pământeşti.

O, cât de preaslăvit, cât de măreţ, cât de Dumnezeiesc a fost începutul! Căreia dintre femei, cu atât mai mult dintre fecioare, i s-a arătat Arhanghelul Gavriil ca să-i vestească zămislire de la Duhul Sfânt? Şi iată că, înfăţişându-se Preasfintei Fecioare Maria, Arhanghelul a rostit marile cuvinte: „Bucură-Te, Ceea ce eşti plină de har, Domnul este cu Tine. Binecuvântată eşti Tu între femei... Iată, vei lua în pântece şi vei naşte fiu, şi vei chema numele Lui Iisus. Acesta va fi mare şi Fiul Celui Preaînalt Se va chema, şi Domnul Dumnezeu Îi va da Lui tronul lui David, părintele Său. Şi va împăraţi peste casa lui Iacov în veci, şi împărăţia Lui nu va avea sfârşit" (Luca 1, 28-33).

Proorocul David a primit stăpânire obişnuită, pământească, peste poporul israelit - iar Domnul nostru Iisus Hristos a primit cea mai mare stăpânire, stăpânirea duhovnicească. El împărăteşte asupra lumii duhovniceşti, El este Cap Bisericii Sale, despre care a spus că va fiinţa în vecii vecilor şi că porţile iadului nu o vor birui. Asta înseamnă că şi acum, printre noi, împărățeşte haric Împăratul nostru duhovnicesc - Domnul Iisus Hristos - şi va împărăţi în vecii vecilor.

Uimitor, slăvit şi minunat a fost începutul vieţii pământeşti a Mântuitorului, dar şi mai minunat, mai uimitor şi mai de nepătruns e faptul că Împăratul şi Stăpânul a toată făptura a binevoit, în numele iubirii faţă de neamul omenesc, să ducă pe pământ viaţă plină de pătimiri, încheiată cu cea mai chinuitoare şi de ocară moarte, la care El S-a dat pe Sine de bunăvoie.

Pentru ce a fost nevoie de această jertfă cutremurătoare pentru păcatele întregii lumi, pentru păcatele noastre? Fiindcă ele puteau fi iertate şi răscumpărate numai cu preţul Sângelui Dumnezeu-Omului. Numai Dragostea cea mai vie, neasemuit mai mare decât oceanul, a putut birui răutatea diavolului şi strica stăpânirea lui asupra noastră.

Sângele animalelor jertfite preînchipuia Sângele lui Hristos, care a

răscumpărat păcatele lumii. Dar este cu neputinţă ca sângele de tauri şi de ţapi să înlăture păcatele, spune apostolul Pavel. Drept aceea, Hristos, intrând în lume, spune: „Jertfă şi prinos n-ai voit, dar trup Mi-ai întocmit” (Evrei 10, 4; Psalmi 39, 9) - acel Trup Dumnezeu-Omenesc, al cărui Sânge a putut nimici păcatele tuturor celor care cred în puterea lui cea dumnezeiască şi i-a putut sfinţi. Şi a zis Fiul lui Dumnezeu: „Iată, vin ca să fac voia Ta, Dumnezeul Meu” (Psalmi 39, 10-11). Şi printr-o singură jertfă adusă, a adus la veşnică desăvârşire pe cei ce se sfinţesc (Evrei 10, 14). Le-a dat puterea să se împotrivească tuturor vicleşugurilor diavolului.

Cu această nepătruns de mare faptă a dragostei s-a încheiat viaţa pământească a Mântuitorului; atât de înfricoşător a fost acest Omega! Cumplită fărădelege au săvârşit iudeii din vechime răstignindu-L pe Împăratul şi Domnul lor. Despre ei a zis apostolul şi evanghelistul Ioan Teologul: „întru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L-au primit” (Ioan 1, 11).

Dar oare numai ei nu L-au primit? În toate veacurile şi în toate popoarele au fost mulţi care nu L-au primit şi n-au crezut în El. Lucrul cel mai cumplit însă este acela că şi printre creştini au fost şi sunt numeroşi oameni care Îl răstignesc pentru a doua oară cu păcatele lor şi îndărătnicia lor în rău. Cât amar aduc oamenilor groaznicele războaie în care creştinii se nimicesc unii pe alţii! Cum să înţelegem cumplitele şuvoaie de sânge care au înecat toată Europa în cel de-al doilea război mondial, de la care a trecut atât de puţină vreme?! Şi totuşi, astăzi, în zi de praznic, să ne fie spre mângâiere cuvintele apostolului Ioan Teologul: „Şi celor câţi L-au primit, care cred în numele Lui, le-a dat putere ca să se facă fii ai lui Dumnezeu” (Ioan 1, 12).

Noi, credincioşii, nu suntem prea mulţi. Mântuitorul i-a numit pe ucenicii Săi turmă mică (Luca 12, 32). Şi acum suntem turmă mică, şi acum suntem puţini, dar avem totuşi stăpânirea de a fi fii ai lui Dumnezeu, căci Îl iubim cu toată inima pe Domnul Iisus Hristos şi credem că El este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu, şi cu cutremur în inimă

privim la Crucea Lui, la Sfântul Epitaf, la Trupul Lui luat de pe Cruce.

Aşadar, veniţi să-L fericim - să-L fericim cu lacrimile noastre, cu sărutarea noastră, să-L fericim rugându-ne cu durere când sărutăm Epitaful: „Pomeneşte-mă, Doamne, întru Împărăţia Ta!” Amin.

1950

Cuvinte la Buna Vestire a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu

1. Credința noastră nu este zadarnică

„Astăzi este începătura mântuirii noastre şi arătarea tainei celei din veac: Fiul lui Dumnezeu Fiu Fecioarei Se face şi Gavriil harul binevesteş-te”. Acum s-a împlinit taina cea mare a credinţei noastre creştineşti, s-a împlinit lucrul pe care cu şapte sute de ani înainte de Naşterea Domnului Iisus Hristos l-a prezis Sfântul Prooroc Isaia: „Iată, Fecioara va lua în pântece şi va naşte fiu, şi vor chema numele Lui Emanuil, care înseamnă: „Cu noi este Dumnezeu”.

De ce spunea acest sfânt prooroc că Domnul va fi numit Emanuel, dacă Arhanghelul Gavriil, care a heretisit-o acum pe Preasfânta Fecioară Maria, a zis că Ea Îi va pune numele de Iisus? Ce să însemne acest lucru? El se lămureşte prin înţelesul

numelui de Emanuel: „cu noi este Dumnezeu”.

Toate popoarele creştineşti, toţi cei ce au crezut în Domnul Iisus Hristos, Îl numesc Mântuitor, Dumnezeu Adevărat, Care a trăit cu oamenii pe pământ. Prin aceasta s-a şi îndreptăţit numele de Emanuel, „cu noi este Dumnezeu”, despre care vorbea proorocul. Emanuel este Dumnezeu-Omul, Dumnezeu Care este cu noi, Dumnezeu în trup. S-a săvârşit taina cea neasemuită a mântuirii noastre, despre care citim la Sfântul Apostol Pavel: „Cu adevărat, mare este taina bunei credinţe: Dumnezeu S-a arătat în trup” (1 Timotei 3, 16). El spunea că sfinţii îngeri ar vrea să pătrundă această neobişnuită taină, însă nici lor nu le este dat să cunoască toate adâncurile ei. Şi atunci, noi, slabii şi neputincioşii, să încercăm a o pătrunde?

Noi ştim însă că dogmele privitoare la Dumnezeirea-Omenitatea Domnului Iisus Hristos - şi la întruparea Lui fără de sămânţă din Preasfânta Fecioară Maria - alcătuiesc temeiul întregii noastre credinţe creştineşti: căci dacă nu am crede în faptul că Domnul Iisus Hristos este cu adevărat Fiul lui Dumnezeu, Care S-a întrupat din Preasfânta Fecioară Maria, zadarnică ar fi nădejdea noastră în mântuire. Însuşi Domnul Iisus Hristos spunea despre Sine că este Fiul lui Dumnezeu, Pâinea cea Cerească pogorâtă din Cer. Noi primim acest adevăr cu toată inima noastră şi nu încercăm a pătrunde adâncul fără fund al arătării lui Dumnezeu în trup.

Şi totuşi, pe cât ne este cu putinţă, să ne străduim a înţelege: de ce a fost neapărată nevoie de întruparea Fiului lui Dumnezeu, de ce a fost nevoie ca El să ia trup omenesc? Oare nu pentru a ne mântui de moartea veşnică şi de stăpânirea diavolului prin Crucea Sa, prin cumplitele Sale pătimiri de pe Golgota şi moartea de ocară?

Potrivit negrăitului Sfat Dumnezeiesc, a fost neapărată nevoie ca Domnul nostru Iisus Hristos să „calce cu moartea pe moarte”, să Se întrupeze şi să ia Trup omenesc şi să moară cu moarte omenească adevărată. Domnul Iisus Hristos a adus această jertfă cutremurătoare ca să ne apropie pe noi de Dumnezeu, ca să ne facă - din oameni

muritori - dumnezeu-oameni, trăitori în veci. El S-a făcut Dumnezeu-Om şi ne-a deschis spre dumnezeu-omenitate, spre împărtăşirea noastră, în trupul înnoit, de veşnică şi nesfârşită apropiere către sfinţenia Dumnezeirii. Iar dacă lucrurile stau aşa, atunci, fireşte, El nu putea să facă asta rămânând numai Dumnezeu. Trebuia, deci, ca El să Se facă Dumnezeu-Om, trebuia să Se întrupeze din Preasfânta Fecioară Maria.

Faptul acesta - întruparea Fiului lui Dumnezeu - este nemăsurat de mare, aşa s-a cuvenit să fie prevestit în chip minunat - prin arătarea Arhanghelului Gavriil către Preasfânta Fecioară Maria: şi binevestirea lui a fost cea mai mare dintre toate binevestirile pe care le-a auzit vreodată neamul omenesc. În Nazaret, în locuinţa sărăcăcioasă a Preasfintei Fecioare Maria, au răsunat uluitoarele cuvinte: „Bucură-Te, Ceea ce eşti plină de har! Domnul este cu Tine. Binecuvântată eşti Tu între femei” (Luca 1, 28), adică mai binecuvântată decât oricare dintre femei.

Preasfânta Fecioară Maria tăcea. Oare a fost cuprinsă de spaima şi fiorul fireşti pentru un om obişnuit la vederea unui Arhanghel? Nu, nu spaima a cuprins-o, ci tulburarea datorată neobişnuitei heretisiri. Fecioara nu s-a înspăimântat de arătarea neobişnuită, fiindcă Ea însăşi era mai sfântă decât toţi sfinţii, şi sufletul ei curat era asemănător îngerului prin curăţia sa duhovnicească. Ea şi-a vădit numai nedumerirea cu totul de înţeles, întrebând: „Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu ştiu de bărbat?”, Şi a primit răspunsul minunat: „Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine şi puterea Celui Preaînalt Te va umbri” (Luca 1, 34-35).

A fost vreodată o fecioară asemenea Preasfintei Maria în curăţie şi sfinţenie? Nu. N-a fost nicicând şi nu va fi. Negrăită şi uimitoare, înveşmântată în dumnezeiască slavă e marea taină a întrupării Domnului nostru Iisus Hristos.

Şi atunci, cum să nu ne plecăm cu toată inima înaintea Preasfintei Fecioare, Care a devenit organ al marii şi nepătrunsei taine Dumnezeieşti? Cum să nu o numim „Ceea ce eşti mai cinstită decât heruvimii şi mai slăvită, fără de asemănare, decât

serafimii"? Oare Maica Împăratului Ceresc nu se cuvenea să fie pusă de către noi mai presus de toate Puterile Cereşti, mai presus de toate slugile Lui? Iar arhanghelii, heruvimii şi serafimii sunt slugi ale lui Dumnezeu.

Bineînţeles, suntem datori să o cinstim cu toată inima şi să o socotim Mama noastră Cerească, străduindu-ne să o urmăm în virtuţi şi să îi împlinim cuvintele pe care le cântăm la fiecare utrenie, pe care le-a grăit ea către Elisabeta, mama Înainte-Mergătorului Domnului: „Că a căutat spre smerenia roabei Sale, şi iată de acum Mă vor ferici toate neamurile" (Luca 1, 48).

Noi toţi, creştinii ortodocşi, o fericim pe Preasfânta Fecioară Maria potrivit cu învăţătura Sfintei Scripturi - dar, cu durere trebuie s-o spunem, vrăjmaşii Bisericii lui Hristos - protestanţi, sectari şi alţi eretici - nu iau parte la această lăudare a ei de către lumea ortodoxă. Ei tăgăduiesc cu desăvârşire cinstirea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu, zicând că Maica lui Dumnezeu a fost o simplă femeie evlavioasă, ca multe altele, şi chiar ne osândesc pentru faptul că îi înălţăm rugăciuni şi spunem adresându-ne ei: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuiește-ne pe noi". Ei spun: „Cum se poate aşa ceva - să cauţi mântuirea la o femeie evlavioasă? Noi avem un singur Mântuitor - pe Domnul Iisus Hristos; doar El ne mântuieşte, iar alţi mântuitori nu sunt".

Iată răspunsul nostru. Noi ne adresăm Maicii lui Dumnezeu ca Apărătoarei noastre. Ştim că ea nu a mântuit lumea nemijlocit, că Dumnezeiescul ei Fiu ne-a mântuit cu Crucea Sa. Ea poate însă ajuta mântuirii noastre prin rugăciunile Sale înaintea Fiului Său, şi noi cerem rugăciunile Ei, care au atâta putere înaintea lui Hristos.

Sfântul Apostol Pavel spunea despre sine: „Tuturor toate m-am făcut, ca, în orice chip, să mântuiesc pe unii" (1 Corinteni 9, 22). El îl îndemna pe apostolul Timotei: „Ia aminte la tine însuţi şi la învăţătură; stăruie în acestea căci, făcând aceasta, şi pe tine te vei mântui, şi pe cei care te ascultă" (1 Timotei 4, 16).

Precum vedem din Sfânta Scriptură, şi sfinţii apostoli ne mântuiesc. Cum? La

fel ca Preasfânta Născătoare de Dumnezeu - prin rugăciunile lor, prin învăţătura lor, prin apropierea lor faţă de noi şi faţă de Domnul Iisus Hristos. Dacă apostolii pot să ne mântuiască, de ce să nu ne poată mântui Maica lui Dumnezeu? Ea e Apărătoarea noastră, Maica plină de har a întregului neam creştinesc. De aceea şi strigăm către ea: „Preasfântă Născătoare de Dumnezeu, mântuieşte-ne pe noi”.

Noi o numim Stăpână, Împărăteasă a Cerurilor - iar sectanţii se smintesc de asta: „Noi avem un singur Împărat - pe Dumnezeu”. Dar n-avem noi dreptate să o numim Împărăteasă, de vreme ce este Maica Împăratului? Şi la oameni orice mamă de împărat poartă titlul de împărăteasă. Cu acelaşi înţeles îi dăm şi noi numele de Împărăteasă a Cerurilor, fiindcă este Maica Împăratului nostru, a Domnului Iisus Hristos. Noi o numim Stăpână fiindcă are marea stăpânire de a ne apăra de diavol. Iar nefericiţii de sectari tăgăduiesc acest sfânt ajutor dumnezeiesc al Preasfintei Fecioare Maria.

Domnul să-i oprească! Iar pe noi să ne oprească de la orice împărtăşire cu sectarii, ca nu cumva să ne abată în calea pierzării. Iar Preasfânta Născătoare de Dumnezeu, al cărei praznic atât de mare îl prăznuim astăzi, să ne mântuiască de diavol şi de toate slugile lui. Amin.

7 aprilie 1945

2. „Pe Tine, Cea cu adevărat Născătoare de Dumnezeu Te mărim”

Buna vestire a Preasfintei Născătoare de Dumnezeu este unul dintre cele mai mari evenimente din istoria lumii, pe care o prăznuim acum nu doar cu bucurie şi cu dragoste, ci şi cu frică plină de cutremur, fiindcă aceasta este „începătura”, adică începutul mântuirii noastre. Nu voi mai repovesti marea, unica în istoria lumii, convorbire dintre Arhanghelul Gavriil şi Preasfânta Fecioară Maria; mă voi opri doar asupra cuvintelor: „Duhul Sfânt Se va pogorî peste Tine şi puterea Celui Preaînalt Te va umbri; pentru aceea şi Sfântul Care Se va naşte din Tine, Fiul lui Dumnezeu Se va chema” (Luca 1, 35).

Nimeni, niciodată, de la facerea lumii şi până la sfârşitul ei, nu s-a născut şi nu se va mai naşte ca Dumnezeu-Omul Iisus Hristos. Nimeni, niciodată, nu s-a născut fără sământă bărbătească. Nimeni nu s-a născut şi nu se va mai naşte prin pogorârea Sfântului Duh. În nimeni, niciodată, nu S-a sălăşluit Duhul lui Dumnezeu cu o asemenea plinătate desăvârşită cum S-a sălăşluit în Preasfânta Fecioară Maria. Pe nimeni nu l-a umbrit puterea Celui Preaînalt şi aceasta n-a sfinţit nici un pântece de mamă cu atâta deplinătate şi putere cum a sfinţit pântecele Preasfintei Fecioare.

Să vă amintiţi ce vă spun despre unirea deplină a Duhului lui Dumnezeu cu fiinţa omenească a Mariei.

Duhul şi sufletul omenesc îşi au începutul în Duhul lui Dumnezeu, fiindcă în primul capitol al Sfintei Biblii se spune că Dumnezeu L-a făcut pe omul cel dintâi, Adam, din ţărâna pământului şi a suflat în faţa lui suflare de viaţă. Cu Duhul lui Dumnezeu poate avea împărtăşire duhul omenesc, care de la El îşi are obârşia, la fel cum în natură au împărtăşire toate cele înrudite între ele. Despre putinţa strânsei împărtăşiri cu Dumnezeu ştim din cuvintele rostite de Însuşi Domnul nostru Iisus Hristos: „Dacă Mă iubeşte cineva, va păzi cuvântul Meu, şi Tatăl Meu îl va iubi, şi vom veni la el, şi locaş la el vom face”

(Ioan 14, 23). Şi apostolul Pavel îi întreabă, ai zice cu mirare, pe creştinii din Corint: „Nu ştiţi, oare, că voi sunteţi templu al lui Dumnezeu şi că Duhul lui Dumnezeu locuieşte în voi?” (1 Corinteni 3, 16).

Din Vieţile Sfinţilor se ştie în ce împărtăşire îndeaproape cu Dumnezeu îşi petreceau aceştia sfânta lor viaţă, fiind locaşuri ale Duhului Dumnezeiesc - dar nici această adâncă împărtăşire cu Dumnezeu nu poate fi pusă alături de starea harică - cea mai presus de îngeri şi de arhangheli - în care s-a aflat Preasfânta Fecioară Maria după ce Duhul Sfânt S-a pogorât asupra ei. Lucrul acesta nu l-a înţeles sau, pesemne, n-a vrut să-l înţeleagă nefericitul eretic Nestorie, care spunea că Preasfânta Născătoare de Dumnezeu ar fi născut pe omul simplu Iisus Hristos, cu care Dumnezeu S-ar fi unit doar mai apoi, şi ca atare el o numea pe Fecioara Maria Născătoare de Hristos, nu Născătoare de Dumnezeu.

Dacă Nestorie ar fi avut câtuşi de puţină dreptate, ar fi însemnat că Domnul nostru Iisus Hristos nu ar fi Fiul lui Dumnezeu şi Dumnezeu-Om, ci numai unul dintre numeroşii sfinţi mari cărora trebuie să li se dea numele de adevărate temple şi locaşuri ale Tatălui şi ale Fiului şi ale Duhului Sfânt din pricina nemărginitei lor iubiri faţă de Dumnezeu şi a împlinirii desăvârşite a tuturor poruncilor lui Hristos. Precum vedeţi, Nestorie şi-a meritat anatema din partea celui de-al Treilea Sinod Ecumenic.

Cu aceasta aş putea să-mi închei cuvântul de laudă închinat acestui mare praznic al Bunei Vestiri, însă nu vreau să las nebăgate în seamă cuvintele Arhanghelului Gavriil, care pătrund în orice inimă curată: „Bucură-Te, Ceea ce eşti plină de har! Domnul este cu Tine!”.

Spuneţi-mi, voi toţi, cei de un suflet cu mine: poate fi pentru voi vreo bucurie mai înaltă şi mai curată decât înţelegerea şi chiar simţirea faptului că Domnul este cu voi, că El v-a îndrăgit pentru împlinirea poruncilor Lui, că El va veni la voi cu Tatăl Său Cel fără de început şi Îşi va face sălaş în voi?

Domnul şi Dumnezeul nostru Iisus Hristos să vă învrednicească pe voi pe toţi, cu rugăciunile Preasfintei şi Preacuratei Fecioare Maria, de această preaînaltă fericire şi bucurie!

1957

Cuvânt în Duminica de după înălțarea Sfintei Cruci

A şti să îți duci crucea

„Cine va voi să-şi scape sufletul, îl va pierde, iar cine va pierde sufletul său pentru Mine şi pentru Evanghelie, acela îl va scăpa” (Marcu 8, 35).

Aceste cuvinte ale lui Hristos, cuvinte de o uriaşă însemnătate, pot stârni nedumerire în mulţi. Noi doar dorim să ne mântuim sufletul, iar Domnul spune că dacă vom năzui spre asta, îl vom pierde şi că pentru a ne mântui sufletul este nevoie să ni-l pierdem - să-l pierdem pentru Însuşi Domnul Iisus Hristos şi pentru Evanghelie.

Ce să însemne asta? Cum trebuie să înţelegem aceste spuse?

Fireşte, în cuvintele lui Hristos nu poate fi nici o contradicţie - ele trebuie înţelese cum se cuvine. Şi iată ce răspuns dă, la nedumerirea noastră, Domnul Însuşi: „Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze

Mie” (Matei 16, 24). Dacă vom împlini lucrul acesta, ne vom mântui sufletul. Dar de ce avem nevoie ca să împlinim aceste cuvinte ale lui Hristos? Ce înseamnă lepădarea de sine?

Lepădarea de sine înseamnă lepădarea desăvârşită de propria înţelegere a căilor vieţii, de cele spre care năzuim potrivit îndemnurilor inimii noastre, lepădarea deplină de voinţa noastră, de raţiunea noastră. Este aici vreo cerinţă ciudată şi cu neputinţă de împlinit? Bineînţeles că nu.

Când ucenicul învaţă meseria pe lângă meşter, el trebuie să se lase pe de-a-ntregul călăuzit de îndrumările acestuia; el nu cutează să vină cu nimic de la sine, cu nici un fel de metode proprii de lucru. El trebuie să se supună necondiţionat meşterului, să împlinească toate îndrumările lui şi să lucreze neabătut după cum spune meşterul.

Şi noi trebuie să devenim supuşi Domnului Iisus Hristos - ascultători până la capăt, ascultători până la moarte.

E foarte simplu de făcut asta. Trebuie doar să ne concentrăm şi să ne adâncim privirea duhovnicească, privind cu luare-aminte şi cinstit în ascunzişurile sufletului nostru - şi atunci fiecare păcătos va vedea ce se face acolo. Acolo este întuneric, acolo colcăie şerpi - şerpii minciunii, curviei, zavistiei, trufiei, plăcerilor pântecelui, hoţiei, chiar şi uciderii, şerpi cărora nu este număr.

Oare nu urâm şerpii, nu ne ferim de ei? Şi atunci, vom iubi şerpii care se cuibăresc în inima noastră? Suntem datori să îi urâm, suntem datori să ne urâm sufletul, dacă în el colcăie şerpii. În noi, prea puţine merită dragoste. În orice păcătos sunt multe care merită ură. Şi trebuie ca această ură să se aprindă. Dacă pe umerii voştri ar apărea deodată nişte zdrenţe murdare şi împuţite, oare nu le-aţi arunca de pe voi, nu le-aţi călca în picioare? Iar dacă omul păcătos va privi în sufletul său, va vedea că haina sufletului îi seamănă cu nişte zdrenţe împuţite. Şi i se va face scârbă, greaţă, va urî zdrenţele acestea, va urî sufletul său, care e îmbrăcat atât de hâd.

Vedeţi că nu este nimic ciudat, în cerinţa lui Hristos, ca cel ce vrea să meargă după El să îşi urască sufletul? Trebuie să ne urâm trufia, părerea de sine, care ne poruncesc să ne rânduim viaţa de capul nostru, să ne fixăm în viaţă propriile noastre scopuri, să ne construim propriile noastre planuri. Trebuie să înlăturăm toate acestea, să rupem acest păienjeniş plin de praf, să ne luăm rămas bun de la tot. Trebuie să ne lepădăm de voinţa noastră, de planurile noastre, de raţiunea noastră şi să ne plecăm cerbicea cu smerenie sub jugul cel bun al lui Hristos. Trebuie să ne întindem către Domnul Iisus Hristos mâna tremurătoare şi să-I strigăm: „Doamne! Nu voi merge pe calea mea. Voi merge după Tine, Tu mă călăuzeşte!”.

Trebuie să ne supunem până la capăt şi necondiţionat voinţei lui Hristos. Numai atunci va fi cu putinţă să mergem după El. Dacă Domnul ne duce acolo unde S-a dus El Însuşi, dacă Domnul cere de la noi să ne luăm crucea şi să mergem după El, unde credeţi că mergem?

Dacă asupra noastră a fost pusă crucea, bineînţeles că nu mergem la distracţie, nu mergem la serbare, ci acolo unde sunt datori să meargă călcătorii de lege care îşi poartă crucea. Suntem datori să mergem după Iisus Hristos pe Golgota, până la capăt, chiar până la moarte.

Dar ce moarte cere de la noi Domnul? Cumva moartea fizică pe cruce, pe care a răbdat-o El Însuşi? Nu, ci El cere de la noi altă moarte. El cere să fim ascultători, smeriţi, să urmăm Lui, Care S-a micşorat pe Sine: „Dumnezeu fiind în chip, n-a socotit o ştirbire a fi El întocmai cu Dumnezeu, ci S-a deşertat pe Sine, chip de rob luând, făcându-Se asemenea oamenilor şi la înfăţişare aflându-Se ca un om, şi S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-Se până la moarte, şi încă moarte de cruce” (Filipeni 2, 6-8). Precum El a ascultat de Tatăl Lui, aşa şi noi suntem datori să ascultăm de El până la capăt.

El ne duce la moarte - însă nu la o moarte de care trebuie să tremure inima noastră. El cere de la noi să împlinim cuvintele: „Câţi sunt ai lui Hristos, şi-au răstignit

trupul împreună cu patimile şi poftele” (Galateni 5, 24). El cere să răstignim pe cruce şi să omorâm omul nostru cel trupesc, patimile noastre. El cere să ne răstignim pe cruce păcatele, aşa cum El a răstignit păcatele întregii lumi pe Crucea Sa. El cere să ne răstignim pe cruce nu trupul ca atare, ci omul cel vechi, care trăieşte nu după legile Lui, ci după poruncile lumii. El cere ca pe acest om vechi, care se află în stăpânirea diavolului, să îl urâm, pe acesta să-l lepădăm ca pe o haină veche şi murdară şi să începem o viaţă nouă, viaţa omului renăscut, ca să ne mântuim sufletul nemuritor, menit împărtăşirii cu Dumnezeu.

Şi trebuie să împlinim aceasta, căci altfel nu se poate curăţi inima, nu poate răsări în ea lumina lui Hristos. Ca să răsară soarele este nevoie să se risipească întunericul nopţii. Ca să fie aer curat în locuinţă, el trebuie curăţit de mirosurile urâte. De asemenea şi noi, dacă nu ne vom lepăda de toată întinăciunea, de nu vom răstigni pe cruce trupul nostru, care putrezeşte în pofte, cum vom putea să mergem după Hristos? Altă cale nu este nicidecum.

Dar dacă vom începe această mare lucrare, ne stă înainte o luptă grea şi prelungită, fiindcă omul vechi, pe care l-am lepădat şi l-am răstignit, e o fiară sălbatică - şi cu cât îl vom bate şi răstigni mai mult, cu atât va muşca mai aprig. El e primejdios pentru noi, nicicând nu ne va lăsa în pace. Şi avem de luptat cu această fiară până la sfârşitul vieţii noastre.

Din Vieţile Sfinţilor cunoaştem că ei toţi au dus până la sfârşitul zilelor lor o luptă nesfârşită cu omul lor cel vechi, pe care l-au răstignit pe cruce.

Şi această luptă stă înaintea fiecăruia dintre cei ce s-au hotărât să împlinească spusele lui Hristos şi să se lepede de sine. Îl aşteaptă o cale lungă, grea, spinoasă, fără opriri - căci, în viaţa duhovnicească, a te opri înseamnă a da înapoi, a pierde tot binele şi toată sfinţenia pe care le-ai dobândit.

Cine a fost mai presus decât Sfântul Apostol Pavel, care a fost răpit la al

treilea cer şi a văzut fericirea drepţilor, cine se poate asemui cu el în hotărârea lui de a-şi răstigni trupul, cine va cuteza să spună precum el: „Nu mai trăiesc eu, ci Hristos trăieşte în mine” (Galateni 2, 20). Şi iată ce spune acest om mare: „Fraţilor, eu încă nu socot să fi ajuns, dar una fac: uitând cele ce sunt în urma mea şi tinzând spre cele dinainte, alerg la ţintă” (Filipeni 3, 13-14). El tinde înainte, se grăbeşte, fiindcă înaintea lui este un scop mare, sfânt şi foarte greu de atins. Şi atunci, noi să nu ne grăbim, noi să nu fugim de vom alege calea pe care a mers el şi care a fost arătată de Domnul Iisus Hristos?! Iată ce înseamnă lepădarea de sine şi mergerea după Hristos.

Dar ce înseamnă a-ţi lua crucea - întrucât Domnul spune că fiecare dintre noi este dator să îşi ia crucea? Ce cruci avem noi? Crucile sunt felurite, căci pentru fiecare Dumnezeu a pregătit o cruce aparte. Este foarte important să înţelegem care este crucea noastră. Este foarte important să luăm anume crucea pusă înaintea noastră de Dumnezeu. Este foarte primejdios să ne facem singuri cruci, lucru care nu se întâmplă rar.

Ce cruci sunt pregătite pentru cei mai mulţi dintre noi? Cruci simple - nu dintr-acelea pe care le-au dus mucenicii, nu dintr-acelea pe care până la sfârşitul vieţii le-au purtat nevoitorii din pustie. Viaţa noastră - viaţa tuturor oamenilor - este amar, întristare şi pătimire, şi toate aceste amaruri, întristări şi pătimiri ale vieţii noastre lumeşti, sociale şi familiale, alcătuiesc crucea noastră. Oare puţine suferinţe pricinuiesc căsnicia nereuşită, alegerea neinspirată a profesiei, bolile grave, înjosirea, confiscarea averii, clevetirile care ne urmăresc? Tot răul pe care ni-l fac oamenii, gelozia conjugală - oare nu sunt acestea crucea noastră?

Toţi oamenii poartă şi sunt datori să poarte asemenea pătimiri, chiar dacă nu ar vrea deloc. Oamenii care Îl urăsc pe Hristos, oamenii care leapădă calea lui Hristos, tot pătimesc, însă cârtesc şi nu vor să îşi poarte crucea.

Care este însă deosebirea între ei şi creştinii adevăraţi?

Deosebirea stă în faptul că creştinii şi-o duc cu supunere, că nu-L hulesc

pe Dumnezeu ci, cu smerenie, plecându-şi capul, duc până la sfârşitul vieţii crucea lor grea, mergând în urma Domnului Iisus Hristos - şi-o duc pentru El şi pentru Evanghelie, şi-o duc din dragoste arzătoare pentru Hristos, fiindcă mintea şi toate dorinţele lor sunt robite de învăţătura evanghelică.

Pentru a împlini această învăţătură, pentru a merge pe calea lui Hristos, trebuie să ne ducem crucea cu supunere, neobosiţi, neblestemând-o, ci binecuvântând-o, împlinind porunca lui Hristos, lepădându-ne de noi înşine şi mergând în urma lui Hristos pe calea cea îngustă, ce duce în Împărăţia Cerurilor. Iar noi vrem cu toţii ca drumul vieţii noastre să fie larg, încăpător, fără nici un fel de spini, murdărie, pietre şi gropi, să fie presărat cu flori - dar Domnul ne arată o altă cale: calea pătimirilor.

Se cuvine să ştim că pe această cale, oricât ar fi de grea, dacă ne vom întoarce către Hristos din toată inima, El Însuşi ne va ajuta în chip uluitor pentru noi; El ne va sprijini când vom cădea, ne va întări, ne va îmbărbăta şi ne va mângâia. Şi atunci vom pricepe cuvintele Sfântului Apostol Pavel despre faptul că „necazul nostru de acum, uşor şi trecător, ne aduce nouă, mai presus de orice măsură, slavă veşnică covârşitoare” (2 Corinteni 4, 17): atunci, pătimirile scurtei noastre vieţi ne vor părea uşoare.

Când vom străbate această cale, ce pare grea şi cumplită numai la început, când vom simţi harul lui Dumnezeu care ne întăreşte, atunci ne vom duce cu bucurie şi cu smerenie crucea, ştiind că prin aceasta ni se deschide intrarea în Împărăţia Cerurilor.

Fie ca Domnul nostru Iisus Hristos să-i învrednicească pe toţi de veşnica, slăvită şi nesfârşita viaţă împreună cu El, cu Tatăl Lui, cu Duhul Sfânt şi cu toată ceata sfinţilor îngeri. Amin.

30 septembrie 1946

Cuvânt în a 19-a Duminică după Cincizecime

Ce ne împiedică să iubim?

„Precum voiţi să vă facă vouă oamenii, faceţi-le şi voi asemenea; şi dacă iubiţi pe cei ce vă iubesc, ce răsplată puteţi avea? Căci şi păcătoşii iubesc pe cei ce îi iubesc pe ei. Şi dacă faceţi bine celor ce vă fac vouă bine, ce mulţumire puteţi avea? Că şi păcătoşii acelaşi lucru fac. Şi dacă daţi împrumut celor de la care nădăjduiţi să luaţi înapoi, ce mulţumire puteţi avea? Că şi păcătoşii dau cu împrumut păcătoşilor, ca să primească înapoi întocmai.

Ci iubiţi pe vrăjmaşii voştri şi faceţi bine şi daţi cu împrumut fără să nădăjduiţi nimic în schimb, şi răsplata voastră va fi multă, şi veţi fi fiii Celui Preaînalt, că El e bun cu cei nemulţumitori şi răi. Fiţi milostivi, precum şi Tatăl vostru este milostiv” (Luca 6, 31-36).

Ce vorbe uimitor de simple! Ele sunt atât de simple, atât de fireşti încât atunci când omul aude pentru întâia oară că trebuie să se poarte astfel, se simte chiar stingherit. „Cum de nu m-am gândit singur la asta până acum?” - strigă el. Dar tot ce este mare este simplu, şi toată învăţătura lui Hristos e neasemuit de simplă. Ea este îndreptată către oamenii cu inimi simple; au primit-o cei mai simpli pescari din Galileea, care au devenit luminători ai întregii lumi.

Lui Hristos I-au urmat în primul rând cei mai simpli oameni, fiindcă orice cuvânt al lui Hristos este simplu şi uimitor de accesibil. Toată învăţătura Lui parcă s-ar înţelege de la sine - şi totuşi, ce departe stă viaţa noastră de împlinirea acestor cuvinte

simple, acestor mari porunci ale lui Hristos!

Cât de rar se întâmplă să ne purtăm cu oamenii aşa cum am vrea să se poarte şi ei cu noi! Aşteptăm de la oameni stimă, iar noi îi înjosim; aşteptăm să fim ajutaţi la nevoie, dar nu ne gândim niciodată să ajutăm aproapelui când avem îndestulare trupească.

Ce să însemne asta? De ce stau aşa lucrurile? Doar nu ne purtăm astfel cu toţi oamenii. Faţă de cei mai apropiaţi, faţă de cei pe care îi iubim fierbinte - soţia scumpă, copii, tată, mamă - ne purtăm potrivit poruncilor lui Hristos; îi iubim ca pe noi înşine şi nu le facem ceea ce nu ne-am dori pentru noi înşine. Ce mamă care-şi iubeşte copilul din toată inima nu îi va da toată dragostea, toată mângâierea sa, nu-şi va jertfi chiar viaţa pentru el? Prin aceasta, ea împlineşte - nu-i aşa? - legea lui Hristos.

Dar, iată, cu cei pe care îi cuprindem sub numele de „aproape", însă de fapt îi socotim depărtaţi şi străini, nu ne purtăm astfel. Ce ne împiedică să ne purtăm cu ei la fel cum ne purtăm cu oamenii cei mai apropiaţi, pe care îi iubim? Ne împiedică egoismul, iubirea de sine, fiindcă nu ne iubim decât pe noi înşine. Ne îngrijim de noi înşine, ne iubim pe noi înşine, iar pe oamenii din jur nu-i iubim, adeseori îi necăjim, îi jignim. Iar Domnul ne înfăţişează o asemenea cerinţă dreaptă, curată, sfântă.

El cere însă ca noi să îi iubim şi pe vrăjmaşi. Oare-i uşor să facem asta? Nu, este foarte greu. A-i iubi pe vrăjmaşi se deprind cei ce au inima curată, cei care Îl iubesc cu toată inima pe Dumnezeu şi urmează poruncilor Lui, cei în care Se sălăşluieşte Duhul Sfânt, duhul smereniei, cei care se pătrund de duhul dragostei.

Doar cei ce s-au deprins să îi iubească pe cei care-i urăsc, să-şi iubească vrăjmaşii, i-au biruit pe aceştia - cu binele şi cu dragostea. Mila şi împreună-pătimirea - iată însuşirile de temelie, calităţile de temelie ale dragostei. Cine are dragoste, acela are şi milă, şi împreună-pătimire, fiindcă nu poţi să iubeşti fără să suferi împreună cu cel iubit. Un asemenea om nu poate să nu facă binele celor care au nevoie de el, şi-l face fără să aştepte recunoştinţă, fără să aştepte să i se răsplătească pe măsură.

Din dragostea curată izvorăşte milostivirea, din dragoste curată împlinesc adevăraţii creştini aceste porunci ale lui Hristos: dau împrumut celor de la care nu se aşteaptă să mai primească înapoi, fac tot felul de fapte bune. Domnul cere să nu aşteptăm nimic în schimb pentru binele făcut şi ne făgăduieşte marea plată a veşnicei bucurii, spunând că vom fi fii ai Celui Preaînalt. Ştiţi ce spunea Domnul Iisus Hristos despre înfricoşata Judecată şi despre faptul că drepţii vor fi îndreptăţiţi doar pentru dragoste, doar pentru faptele dragostei. Fii ai Celui Preaînalt se vor numi ei, vor străluci ca stelele pe cer. Iar cei ce dragoste n-au avut, cei ce n-au făcut faptele milostivirii, se vor numi fii ai diavolului şi vor fi chinuiţi în veci dimpreună cu el.

„Dragostea este împlinirea a toată legea” (Romani 13, 10). Milostivirea este de asemenea toată legea lui Hristos, fiindcă ea vine din dragoste. Ce să facem ca să dobândim dragostea? Mare, uriaşă este această lucrare, e scopul întregii noastre existenţe, scopul întregii noastre vieţi. Am fost făcuţi de Dumnezeu ca să ne apropiem de El duhovniceşte. Trăim pentru a deveni fii ai Celui Preaînalt, pentru a ne desăvârşi, pentru a tinde către El.

Pe care cale trebuie să mergem?

Mergeţi prin uşa cea îngustă, pe calea cea pietroasă şi spinoasă, fără a vă teme de pătimiri, fiindcă ele nasc binele. Cel care pătimeşte devine slobod de egoism, devine liniştit, blând, plin de dragoste. Trebuie să mergem pe calea necazurilor, împlinind toate poruncile lui Hristos.

Prin neobosite rugăciuni şi post trebuie să intrăm în împărtăşirea cu Dumnezeu. Au agonisit dragostea cei care, asemenea cuviosului Serafim din Sarov, zi şi noapte s-au rugat şi au postit aspru. Domnul curăţeşte inimile lor de toată întinăciunea, fiindcă Duhul Sfânt, Duhul dragostei poate sălăşlui doar într-o inimă blândă, smerită. Trebuie să agonisim blândeţea, smerenia, şi atunci va veni sfânta dragoste.

Pentru multe se cuvine să ne rugăm, pocăindu-ne de păcatele noastre

nenumărate, însă neîncetată şi de temelie trebuie să fie rugăciunea pentru ca Domnul să curăţească inimile noastre de răutate, să ne dea marile virtuţi creştineşti: blândeţea, smerenia, sfânta dragoste. Nicicând să nu uitaţi rugăciunea cea mai însemnată - rugăciunea pentru dobândirea dragostei. Rugaţi-vă pentru aceasta cum vă va pune Dumnezeu în inimă - de pildă, astfel: „Doamne, dă-mi sfânta dragoste, învaţă-mă să iubesc pe toţi oamenii: şi pe cei de aproape, şi pe cei de departe, şi pe cei credincioşi, şi pe cei necredincioşi, precum Tu, Doamne, ne iubeşti pe noi, pe toţi, păcătoşii şi ticăloşii". Amin.

15 octombrie 1944

Sfântul Luca al Crimeii este prăznuit pe 11 iunie.

Acatistul Sfântului Luca al Crimeii, Făcătorul de minuni
(11 iunie)

Troparul Sf. Ierarh Luca, glasul al III-lea:

„Nou sfânt al Mângâietorului te-a arătat pe tine, Luca, harul, în vremuri de necazuri şi prigoană, că bolile ca un doctor le-ai tămăduit şi sufletele ca un păstor le-ai călăuzit. Părinte cinstite, pildă a călugărilor şi a mirenilor, roagă-te să se mântuiască sufletele noastre”.

Condac 1

Veniţi, iubitorilor de sfinţi, cu căldură să lăudăm pe păstorul cel de Dumnezeu luminat al Simferopolei şi doctorul prea-ales: că în Rusia vieţuind ca un înger, numele cel dumnezeiesc al lui Hristos a mărturisit, pentru care strigăm: Bucură-te, Sfinte Luca, vrednicule de minunare!

Icos 1

Înger te-ai arătat, Părinte, în vremurile din urmă, între oamenii necăjiţi: că viaţă îndumnezeită ducând pe pământ, Ierarhe Luca, dreptar te-ai făcut cu adevărat clerului şi mirenilor, pentru care strigăm ţie unele ca acestea:

Bucură-te, cel cu care se laudă toată Rusia;
Bucură-te, vas al cucerniciei;

Bucură-te, dreptar al păstoririi oamenilor;
Bucură-te, că pe Hristos bărbăteşte L-ai mărturisit;
Bucură-te, că vindeci neputinţele muritorilor;
Bucură-te, că legiuita căsnicie ai iubit;
Bucură-te, că odraslele ţi le-ai luminat;
Bucură-te, laudă sfinţită a credincioşilor;
Bucură-te, podoabă a cinstiţilor episcopi;
Bucură-te, carte a cereştilor obiceiuri;
Bucură-te, comoară de vindecări;
Bucură-te, izvor de binecuvântări;
Bucură-te, Luca, vrednicule de minunare!

Condac 2

Moaştele sfinţilor din Kiev văzând, desfătările lumeşti ai urât, şi către stadia credinţei îndreptându-te, Sfinte Luca, neabătut, cu bucurie strigai, prealăudate, cântarea îngerească: Aliluia!

Icos 2

Amândouă cunoaşterile având, pe cea lumească şi pe cea dumnezeiască, întunericul celor fără de Dumnezeu ai risipit, şi cu meşteşugul doctorilor îndeletnicindu-te, Sfinte Luca, cu ajutorul harului în nenumărate rânduri ai vindecat neputinţele muritorilor, drept care strigăm ţie unele ca acestea:

Bucură-te, scularea celor ce pătimesc;

Bucură-te, îmbărbătarea celor ce se tânguiesc;

Bucură-te, încetarea durerilor anevoie de vindecat;

Bucură-te, ridicarea oamenilor bolnavi;

Bucură-te, întărirea neclintită a celor cu frică de Dumnezeu;

Bucură-te, turn neclătinat al binecredincioşilor creştini;

Bucură-te, al doctorilor călăuzitor;

Bucură-te, cel ce înaripezi inimile celor nedreptăţiţi;

Bucură-te, cel ce rosteşti cuvintele înţelepciunii;

Bucură-te, cel ce închizi gurile celor fără de Dumnezeu;

Bucură-te, lăudător al Maicii Domnului;

Bucură-te, cela ce dobori pe vrăjmaşii ei;

Bucură-te, Sfinte Luca, vrednicule de minunare!

Condac 3

Slava celor trecătoare şi nestatornice urând, ai îndrăgit nectarul înţelepciunii şi - ca o albină iubitoare de osteneală - ai cules, Sfinte Părinte Luca, mierea cunoştinţei dumnezeieşti, preacinstite, lui Hristos, Domnului tău, cântând: Aliluia!

Icos 3

Dumnezeiască râvnă câştigând în sine-ţi, cele mai bune ai voit să cunoşti: că pe Hristos îndrăgind din toată inima, Sfinte Luca, de Dumnezeu cinstite, har de sus ai primit, care insuflă pe toţi să strige ţie:

Bucură-te, prietenul adevărului;

Bucură-te, sfeşnicul cuviinţei dumnezeieşti;

Bucură-te, dreptarul cel întocmai al ştiinţei tămăduirii;
Bucură-te, următor al doctorilor fără de arginţi;
Bucură-te, viţă cu multă roadă a viei lui Hristos;
Bucură-te, carte cu multe foi a înţelepciunii;
Bucură-te, că străluceşti ca o nouă stea;
Bucură-te, că vas al harului eşti;
Bucură-te, îndreptător preacinstit al celor căsătoriţi;
Bucură-te, vas al uşurării celor bolnavi;
Bucură-te, întăritor al celor pe nedrept învinuiţi;
Bucură-te, cădere a potrivnicilor lui Dumnezeu;
Bucură-te, Sfinte Luca, vrednicule de minunare!

Condac 4

Cu dumnezeiască râvnă haina preoţiei ai îmbrăcat ca un înger, Sfinte Luca, şi în mijlocul unui neam stricat ai lucrat, de Dumnezeu înţelepţite, poruncile Domnului tău, îndemnând pe cei dimpreună cu tine să cânte pururea cântarea: Aliluia!

Icos 4

Auzit-ai glasul Domnului poruncind să ne ducem crucea cu bucurie: pentru aceasta toate necazurile, temniţele şi chinurile ai răbdat, Sfinte Luca, întărind turma ta, care cântă ţie cu veselie:

Bucură-te, urmaş al Apostolilor;
Bucură-te, slujitor al suferinzilor;

Bucură-te, chirurg al bolilor trupului;
Bucură-te, tămăduitor al bolilor duhului;
Bucură-te, dimineaţă prealuminată a vieţii slobode;
Bucură-te, certare neînduplecată a nedumnezeirii cumplite;
Bucură-te, că fără teamă necazurile ai îndurat;
Bucură-te, că te-ai depărtat cu bună îndrăznire de răutate;
Bucură-te, podoabă a poporului Rusiei;
Bucură-te, cel ce baţi pe amarii demoni;
Bucură-te, cel ce bagi cutremur în făcătorii de rele;
Bucură-te, spaima multor nelegiuiţi;
Bucură-te, Sfinte Luca, vrednicule de minunare!

Condac 5

Nesuferind să fie scoasă icoana Născătoarei de Dumnezeu, ocară ai primit de la cei fără de Dumnezeu: că ai vrut să ai, Sfinte Luca, ajutătoare în meşteşugul tău, puterea ei cea curată şi lui Hristos ai cântat, înţelepte, lauda: Aliluia!

Icos 5

Ierarh al Domnului te-ai arătat, cu dumnezeiască chemare, ca să paşti cetele credincioşilor, şi la tunderea în monahism numele sfântului Luca în chip minunat ai luat, pentru care, veselindu-ne, strigăm ţie din inimă:

Bucură-te, veselia episcopilor;
Bucură-te, cinstea monahilor;

Bucură-te, pildă pentru cei feciorelnici;
Bucură-te, întărire a celor căsătoriţi;
Bucură-te, că ai îmbrăcat haina sfântă;
Bucură-te, că împotrivirile casnicilor tăi nu le-ai luat în seamă;
Bucură-te, cela ce ai săvârşit Jertfa înfricoşătoare;
Bucură-te, cela ce ai dorit Împărăţia Cerurilor;
Bucură-te, dreptar prea-ales al păstorilor;
Bucură-te, turn înalt al credincioşilor din Taşkent;
Bucură-te, fulger care loveşti nebunia necredincioşilor;
Bucură-te, bucuria ortodocşilor;
Bucură-te, Sfinte Luca, vrednicule de minunare!

Condac 6

Ca un leu de puternic, uneltirile necredincioşilor desăvârşit le-ai surpat, Preafericite, şi în trupul tău, ca un rob al lui Dumnezeu, ai purtat rănile lui Hristos şi ai plinit lipsurile necazurilor Lui, strigând: Aliluia!

Icos 6

Neabătut te-ai luptat să păzești Biserica nestricată de vătămarea fraţilor mincinoşi: că tu, ca un episcop al lui Hristos, schismele clericilor ai înlăturat. Pentru aceasta, ortodocşii te cinstesc, Sfinte, strigând:

Bucură-te, limbă a adevărului;
Bucură-te, stricare a necredinţei;

Bucură-te, a clericilor fără de rânduială mustrare;
Bucură-te, îndreptător al sfinţitei preoţimi;
Bucură-te, că înlături fără cruţare necurăţia eresurilor;
Bucură-te, că grabnic ai dat în vileag schisma cea urâtă de Dumnezeu;
Bucură-te, gură a acriviei dogmelor; (acrivie = corectitudine)
Bucura-te, băutura prea-dulce a iconomiei;
Bucură-te, că prin tine a fost biruiţi demonii;
Bucură-te, că de tine s-au veselit îngerii;
Bucură-te, luminător al întregii Biserici;
Bucură-te, izbăvitor al Rusiei din rătăcire;
Bucură-te, Luca, vrednicule de minunare!

Condac 7

Singur rămânând în surghiunuri, Sfinte, înălţai lui Hristos cântare, şi sămânţa vieţii, Părinte, ca un înţelept plugar aruncai în suflete, iar secerând belşug de spice, strigai: Aliluia!

Icos 7

Ca pe un nou Ierarh şi doctor dumnezeiesc, vistierie a harului lui Hristos, mărturisitor al dogmelor şi păstor al Crimeii prealăudat, te cinstim cu toţii, Sfinte Luca, strigând întru veselie:

Bucură-te, călăuzitor al Taşkentului;
Bucură-te, hrănitor al celor flămânzi;

Bucură-te, că prin tine a primit sfinţire Siberia;
Bucură-te, că prin tine bărbaţii închişi au primit izbăvire;
Bucură-te, prin multe locuri ale Rusiei ai pribegit;
Bucură-te, că în lanţuri, ca un răufăcător, multe ai pătimit;
Bucură-te, că de tine s-au spăimântat cugetătorii de rele trimişi în taină;
Bucură-te, dumnezeiască linişte a celor osândiţi împreună cu tine;
Bucură-te, că prin tine şi-au căpătat vederea cei orbi;
Bucură-te, că prin tine au fost păziţi pruncii;
Bucură-te, lauda preoţilor cinstiţi;
Bucură-te, cutremur al celor nelegiuiţi;
Bucură-te, Sfinte Luca, vrednicule de minunare!

Condac 8

Ca un străin între străini ai fost socotit, Părinte, viaţă străină petrecând: căci ca un venetic mutându-te dintr-o cetate a Rusiei în alta, Fericite, numele cel mare al lui Hristos l-ai propovăduit cu tărie, strigând: Aliluia!

Icos 8

Socotit-ai sfânta credinţă a lui Hristos, Părinte, bogăţie mai presus de toate bogăţiile, şi ca pe un mărgăritar ai arătat-o credincioşilor, Sfinte. Pentru aceasta, cu dragoste cântăm ţie cântare de mulţumire:

Bucură-te, Arhiereu fără de arginţi;
Bucură-te, împreună-cetăţean al cetelor de sus;

Bucură-te, tovarăş bun în surghiunul amar;
Bucură-te, priceput doctor al bolilor de ochi;
Bucură-te, că ai alungat pe ispititorii cei nevăzuţi;
Bucură-te, vindecarea orbilor;
Bucură-te, că necredincioşii nu te puteau suferi;
Bucură-te, îndreptătorul preotului Martin;
Bucură-te, că ai adus la credinţă ţinuturile din miazănoapte;
Bucură-te, laudă a răbdării întru credinţă;
Bucură-te, cântare de bucurie întru necazuri;
Bucură-te, nimicitorul ereticilor;
Bucură-te, Luca, vrednicule de minunare!

Condac 9

Toată cetatea Turuhanskului s-a sculat pentru tine, de Dumnezeu purtătorule, şi te-a cerut: că, aflând de mulţimea faptelor bune şi a vindecărilor săvârşite de tine, slăveau pe Domnul, Cel ce te-a proslăvit pe tine, strigând: Aliluia!

Icos 9

Cuvinte ale cunoştinţei de Dumnezeu, învăţături ale bunei credinţe şi dogme ortodoxe vărsa gura ta, Părinte, şi curgerea neştiinţei, Sfinte Luca, ai oprit-o, luminând pe cei dimpreună cu tine, care strigă unele ca acestea:

Bucură-te, luminătorul celor învăţaţi;
Bucură-te, nimicitorul vrăjmaşilor întunecaţi;

Bucură-te, veselia celor ajutaţi de tine;
Bucură-te, mângâierea slujitorilor lui Hristos;
Bucură-te, pom cu roade multe şi frumoase;
Bucură-te, floare prea-bine înmiresmată a sfinţilor lui Dumnezeu;
Bucură-te, că peste puterile vrăjmaşe călcat-ai cu îndrăzneală;
Bucură-te, că pe cugetătorii de rele în vileag i-ai dat fără teamă;
Bucură-te, semn de biruinţă al învăţăturii dumnezeieşti;
Bucură-te, că prin tine află odihnă cei suferinzi;
Bucură-te, că în surghiun cu bucurie te-ai nevoit;
Bucură-te, că ai împodobit locaşurile sfinte;
Bucură-te, Sfinte Luca, vrednicule de minunare!

Condac 10

Cugetare sănătoasă având, cu bucurie ai suferit tânguirile trupului, Sfinte Ierarhe: că în focul multor ispite ca aurul te-ai luminat, Luca slăvite, şi cu adevărat pildă te-ai făcut nouă, celor care strigăm: Aliluia!

Icos 10

Îngrădit fiind cu lucrările lui Hristos cele sfinte, nebunia necredincioşilor cea de multe feluri ai surpat-o, Luca slăvite, şi pe culmile harului ai suit, minunate lucruri săvârşind pentru poporul ce cântă ţie:

Bucură-te, că ai fost legat pentru Domnul;
Bucură-te, propovăduitorule al mântuirii;

Bucură-te, că ai îmbrăcat haina celor întemniţaţi;
Bucură-te, că în cumplitele închisori ai sălăşluit;
Bucură-te, că ai risipit uneltirile zbirilor; (zbir = oameni duri ai conducerii)
Bucură-te, că ai nimicit cursele dracilor;
Bucură-te, că pe necredincioşi i-ai întors spre cele mai bune;
Bucură-te, că ai însufleţit pe cei osândiţi împreună cu tine;
Bucură-te, al rasei fierbinte apărător; (rasă = haina lungă și neagră a monahilor)
Bucură-te, al multor minuni mijlocitor;
Bucură-te, iubitor al rugăciunii către Hristos;
Bucură-te, al semnelor rele nimicitor;
Bucură-te, Sfinte Luca, vrednicule de minunare!

Condac 11

Către cele de sus înăltându-ţi ochii, mintea şi inima, Sfinte Ierarhe, iar dimpreună cu ele şi mâinile, mila lui Hristos căutai în rătăcirile din surghiun, Fericite, strigând: Aliluia!

Icos 11

Foc - ce a luminat cu razele sale cetatea Simferopole şi toate ţinuturile din jur - te-ai arătat la bătrâneţe, Sfinte Luca, şi ai sfinţit poporul de Dumnezeu iubitor, cela ce a rămas nestrămutat în credinţă şi aduce ţie laude ca acestea:

Bucură-te, dreptar al purtătorilor de rasă;
Bucură-te, că ai fost de un obicei cu Apostolii;

Bucură-te, părtaş al tainelor lui Hristos;
Bucură-te, că ai certat pe clericii nesupuşi;
Bucură-te, pildă însufleţită a cinului sfinţit;
Bucură-te, icoană prea-aleasă a episcopilor binecinstitori;
Bucură-te, că de săraci ca un iubitor de oameni ţi-ai amintit;
Bucură-te, că pe credincioşi i-ai învăţat cele plăcute lui Dumnezeu;
Bucură-te, că eşti vrednic de bune laude;
Bucură-te, că mijloceşti noi semne;
Bucură-te, pildă de arhipăstor bun;
Bucură-te, păstor al poporului iubitor de Hristos;
Bucură-te, Sfinte Luca, vrednicule de minunare!

Condac 12

Har de sus având, la bătrâneţe ai fost luat de pe pământ la cele de sus şi alergarea bine ai săvârşit, cu cetele puterilor înţelegătoare fiind, slăvite Luca, socotit şi dimpreună cu acestea cântând: Aliluia!

Icos 12

Laudă cântând ţie, cu credinţă ne închinăm moaştelor tale, de Dumnezeu purtătorule, că precum un izvor de har tămăduieşti bolile celor ce cinstim vieţuirea ta, pentru care strigăm ţie unele ca acestea:

Bucură-te, bărbat purtător de semne;
Bucură-te, vindecător al rănilor aducătoare de moarte;
Bucură-te, lance nefrântă a doctorilor;

Bucură-te, lăcaş preafrumos al episcopilor;
Bucură-te, sălaş neprihănit al dragostei lui Hristos;
Bucură-te, nume preadulce casnicilor lui Dumnezeu;
Bucură-te, că ai primit cununa ce nu se ofileşte;
Bucură-te, că ai gonit taberele drăceşti;
Bucură-te, alungare a toată răutatea;
Bucură-te, dulce cântare a toată Rusia;
Bucură-te, mângâietor al sfintelor mănăstiri;
Bucură-te, cel ce ne întăreşti şi pe noi, sărmanii;
Bucură-te, Sfinte Luca, vrednicule de minunare!

Condac 13

O, prealăudate Părinte, culme a episcopilor şi rugător pentru toată lumea, nu înceta a mijloci pe lângă Iisus Hristos Dumnezeu ca să ne dăruiască iertare de păcate, încât să strigăm fierbinte: Aliluia! (de 3 ori se citește condacul 13)

RUGĂCIUNE PENTRU BOLNAV

Sfinte Ierarhe mărturisitor, învăţătorule al adevărului şi doctore fără de arginţi, Sfinte Luca, ţie plecăm genunchii sufletului şi ai trupului şi căzând la cinstitele şi tămăduitoarele tale moaşte pe tine te rugăm precum fiii pe tatăl lor: auzi-ne pe noi, păcătoşii, cinstite părinte, şi du rugăciunea noastră la Milostivul şi Iubitorul de oameni Dumnezeu, ca unul care stai înaintea Lui dimpreună cu sfinţii toţi. Credem că ne iubeşti

cu aceeaşi dragoste cu care ai iubit pe fraţii tăi când vieţuiai în această lume.

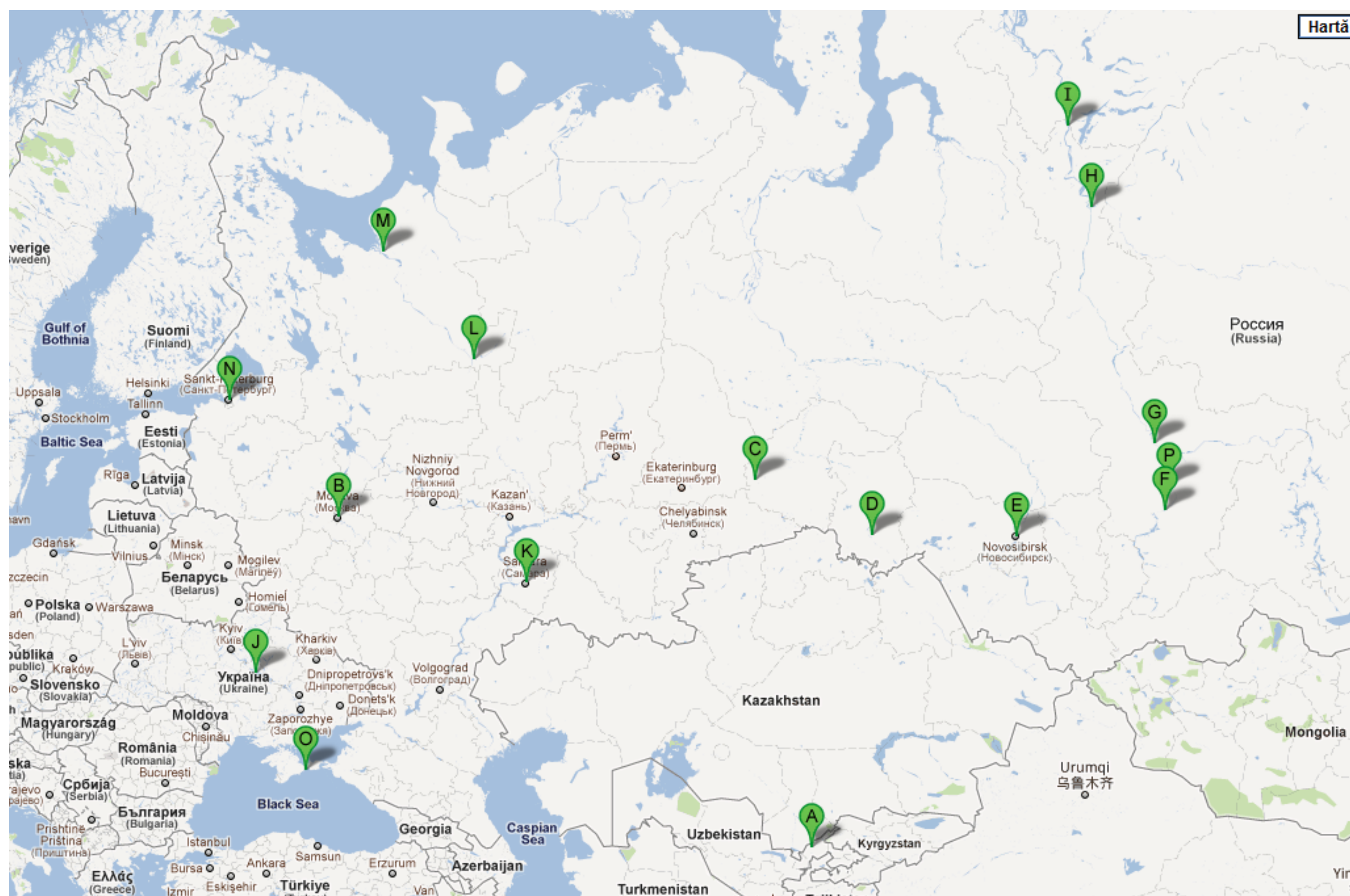
Meşteşugul doctorilor stăpânind, în multe rânduri - cu ajutorul harului - suferinţele celor bolnavi ai vindecat, iar după cinstita ta adormire, Stăpânul tuturor a arătat moaştele tale izvor de tămăduire: că felurite neputinţe se vindecă şi putere se dăruieşte celor ce cu evlavie le sărută şi cer dumnezeiasca ta mijlocire.

Pentru aceasta, ne rugăm cu căldură ţie, care ai primit harul tămăduirilor: pe fratele nostru (numele celui bolnav) cel bolnav şi cumplit înviforat de suferinţă cercetează-l şi vindecă-l de neputinţa ce-l stăpâneşte.

Cu totul cinstite şi preasfinte Părinte Luca, nădejdea celor bolnavi, care zac în patul durerii, nu uita de fratele nostru (numele) şi dăruieşte-i vindecare, iar nouă tuturor cele spre bucurie, ca şi noi dimpreună cu tine să slăvim pe Tatăl şi pe Fiul şi pe Sfântul Duh, o Dumnezeire şi o Împărăţie, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Poze și imagini

Traseul exilului (a se lua în calcul că există situaţii în care Sfântul Luca a făcut drumuri înapoi, de exemplu de la E la F, apoi de la F la E, trasee care nu au putut fi redate grafic pe hartă din cauza suprapunerilor. De asemenea, unele locaţii nu au putut fi reprezentate datorită dispariţiei lor: sate mici și comune vechi).

Harta poate fi accesată la următorul link (deși puteţi întâmpina probleme dacă folosiţi Internet Explorer ori va trebui sa o accesaţi de mai multe ori până se încarcă total): http://goo.gl/f6HSo

Locațiile exilului

A	Taşkent, Regiunea Taşkent, Uzbekistan
B	Rusia, Moscova
C	Rusia, Tyumenskaya oblast', Tiumen
D	Rusia, Omskaya oblast'
E	Rusia, Novosibirskaya oblast', Novosibirsk
F	Russie, Krasnoïarsk
G	Rusia, Ţinutul Krasnoiarsk, Eniseysk
H	Venäjä, Krasnojarskin aluepiiri, Turuhansk
I	Rusia, Ţinutul Krasnoiarsk, Plakhino
J	Cherkasy, Cherkas'ka, Ukraine
K	Rusia, Samarskaya oblast', Samara
L	Rusia, Regiunea Arhanghelsk, Kotlas
M	Rusia, Regiunea Arhanghelsk, Arhangelsk
N	Rosja, Petersburg
O	Teodosia, Крым, Ucrania
P	Россия, Красноярский край, Большая Мурт

Adăugați o destinație - Afișați opțiunile

Locaţiile exilului pot fi vizualizate accesând următorul link (cu aceleaşi peripeţii ca şi primul de sus): http://goo.gl/Lc42n

Soția lui - Ana Vasilevna.

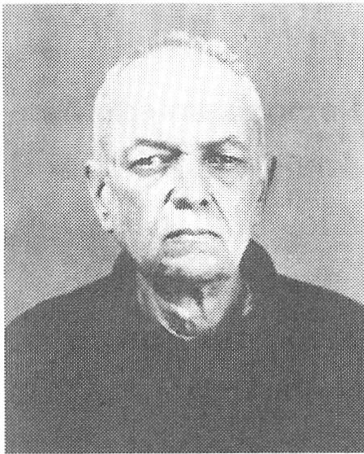

Valentin Voino-Iasenețkii, în jurul anului 1910

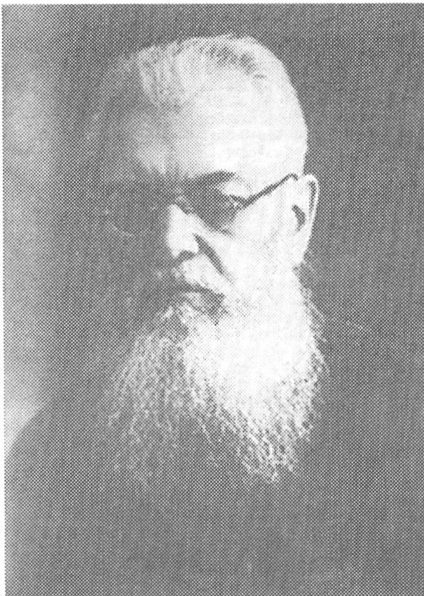
În rândul al treilea, al doilea din dreapta, Valentin Voino-Iasenețkii în drum spre frontul ruso-japonez, 1904

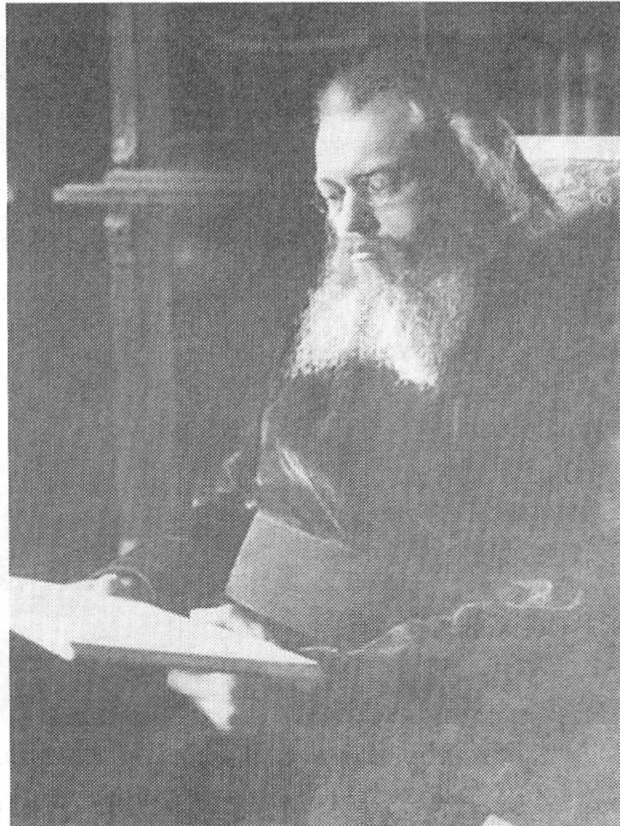

Episcopul Luca. Taşkent, închisoarea NKVD, 1939

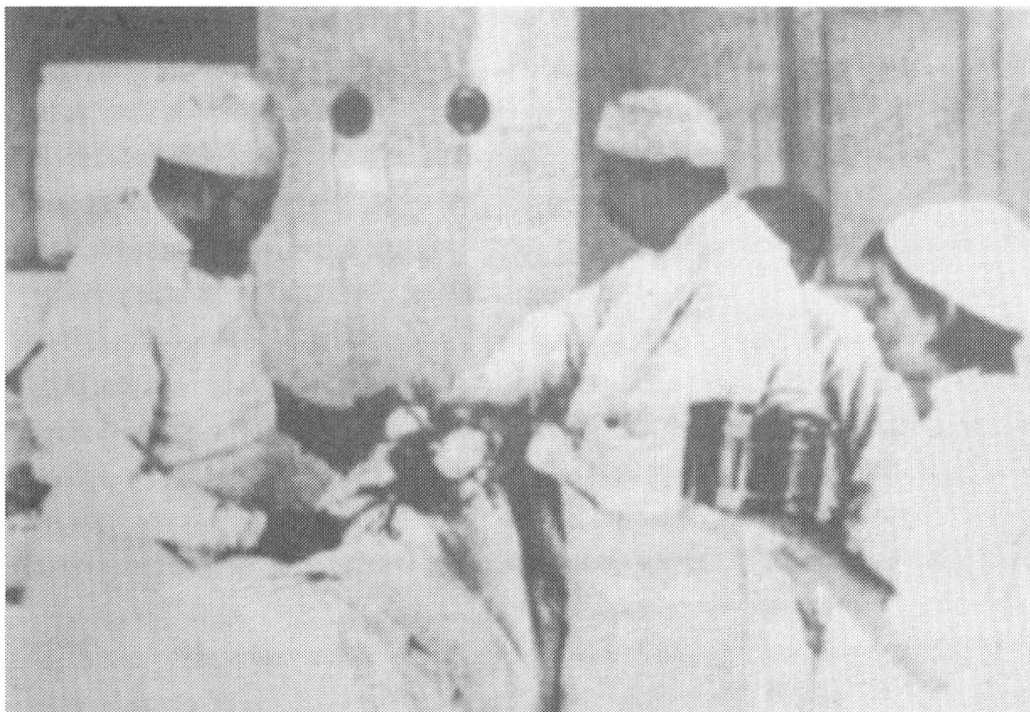

Episcopul Luca, 1923

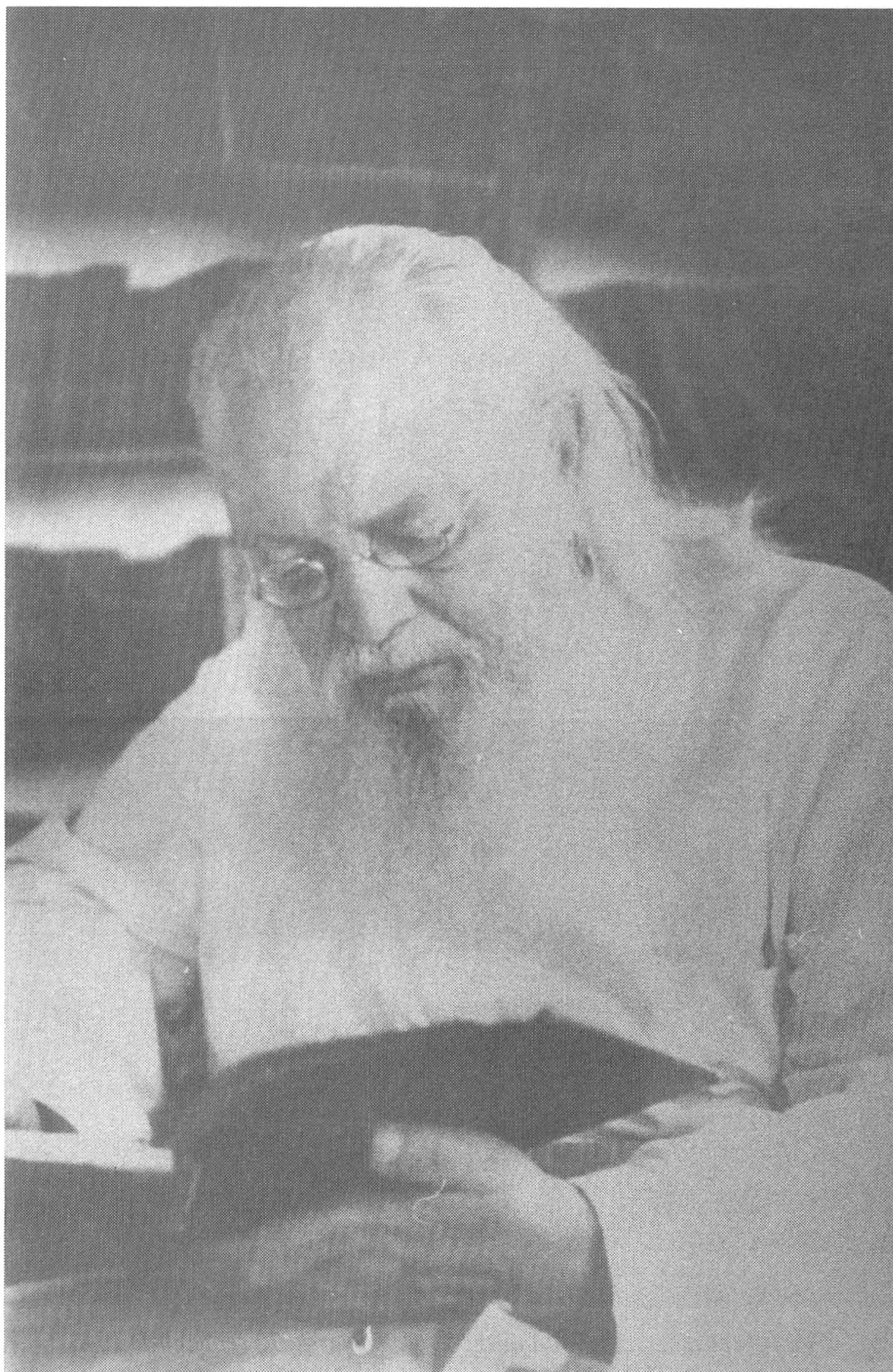
Sfantul Luca preot

Sfântul Luca în sala de operație

Sfântul Luca cu personalul medical, Krasnoiarsk, 15 septembrie 1943

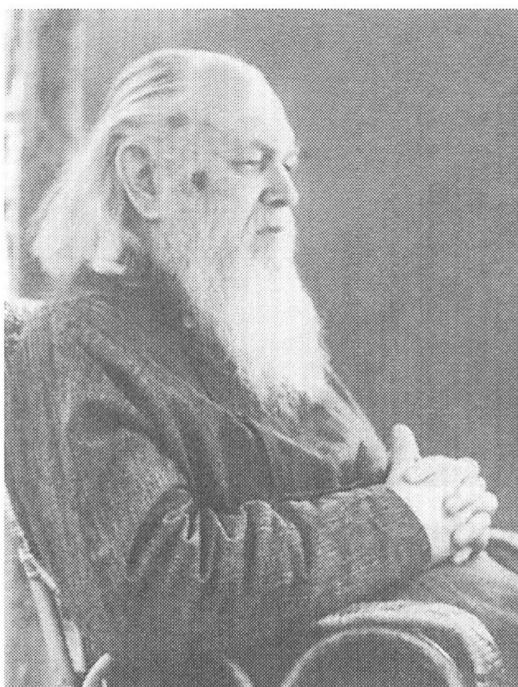
Sfântul Luca citind

Sfântul Luca în biserică, Crimeea, anii '50

Sfântul Luca rugându-se

Arhiepiscopul Luca al Crimeii în timpul predicii

Mormântul Sfântului Luca

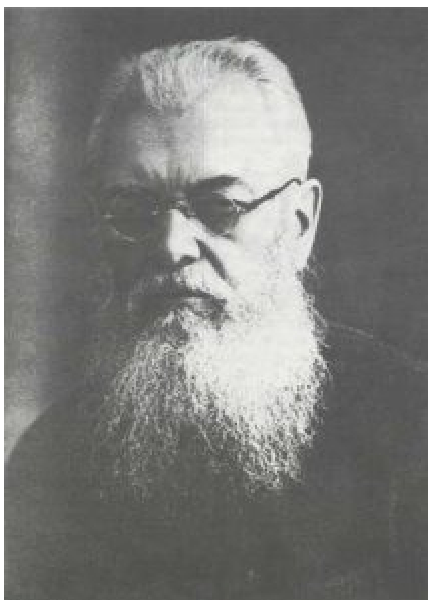

Racla cu moaştele Sfântului Luca al Crimeii

În exil.

La închisoare.

Доктору Василию
Александровичу
Башурову
на добрую память
Архиепископ
Лука
12.IV 46.

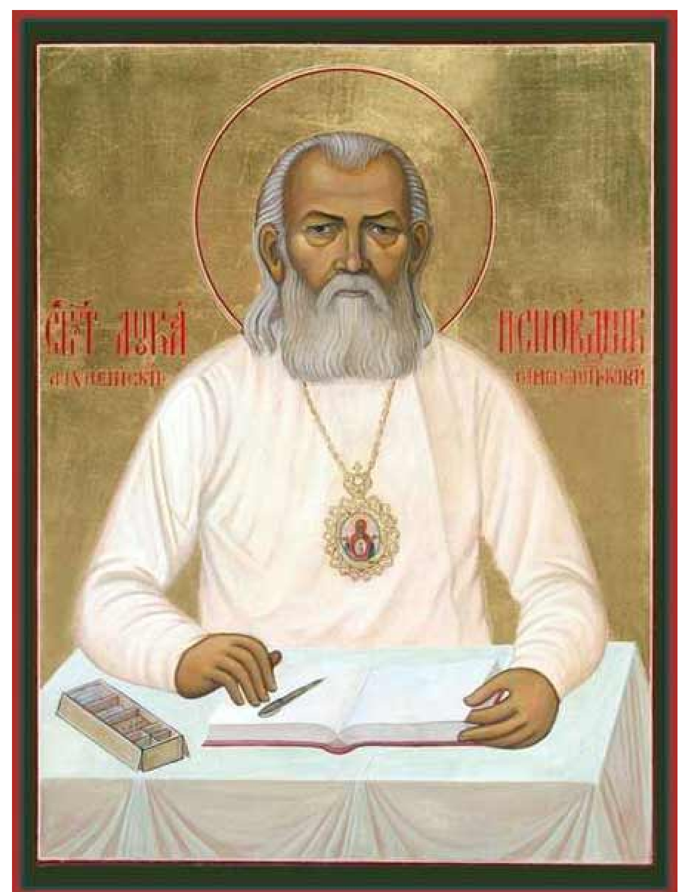

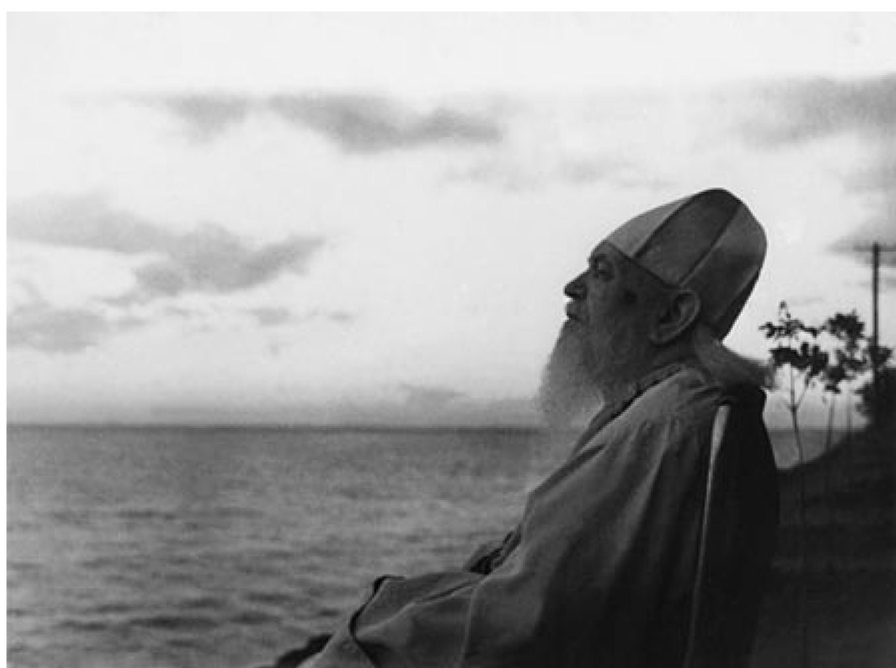

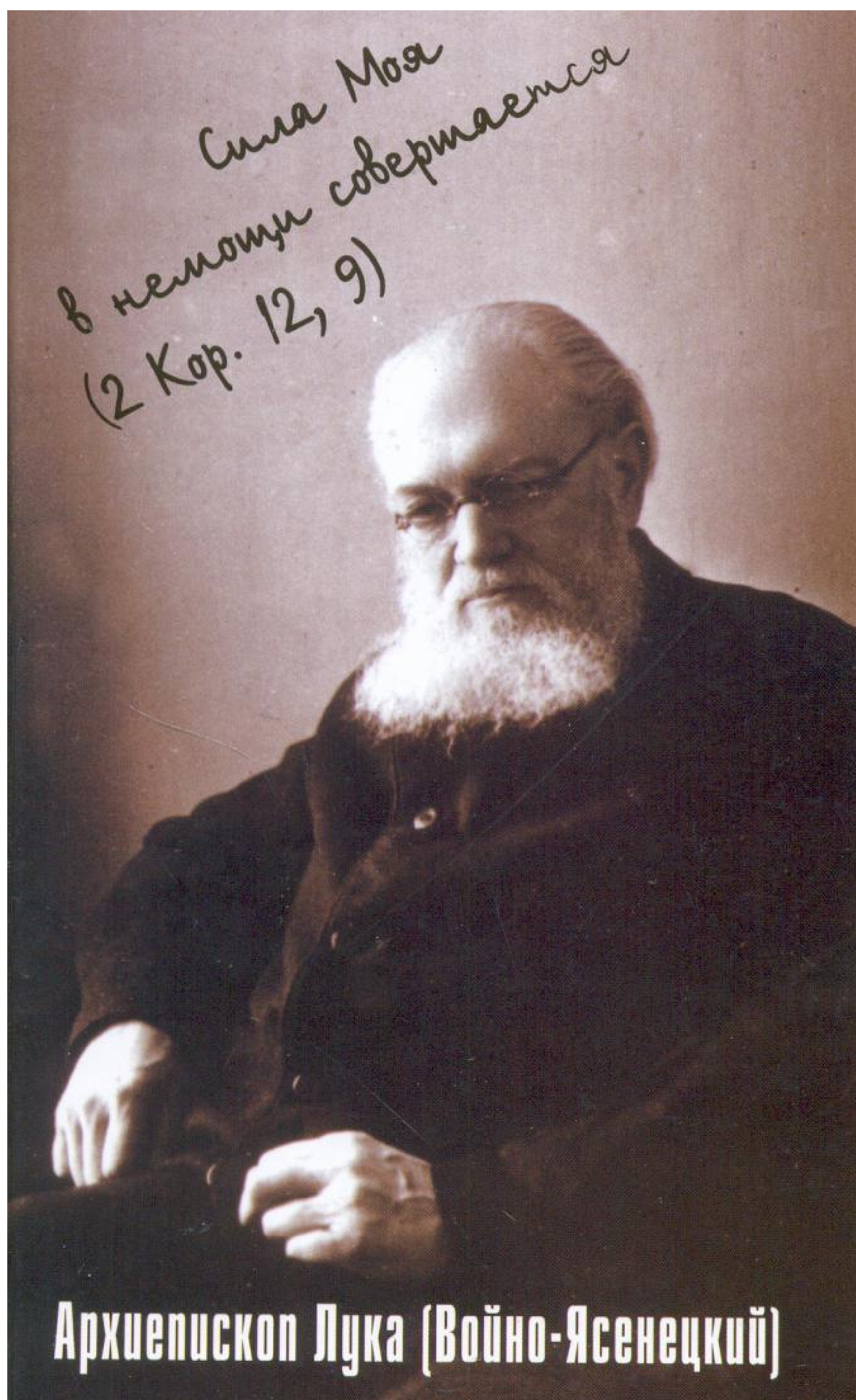

Архиепископ Лука в окружении паствы

Сила Моя
в немощи совершается
(2 Кор. 12, 9)
Архиепископ Лука (Войно-Ясенецкий)

Casa în care a locuit. În prezent, transformată în biserică.

Alte informaţii puteţi găsi aici **http://sfantulluca.blogspot.com/**